

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Husitská teologická fakulta

Pastýřské listy starokatolického biskupa

Augustina Podoláka v letech nesvobody

Pastoral Letters of the Old Catholic Bishop

Augustin Podolák in the Years of Limited Freedom

Diplomová práce

Vedoucí práce

prof. ThDr. Jan Blahoslav Lášek, Dr.h.c.

Autor

Bc. Monika Mádlová

Praha 2016

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala především svému školiteli prof. ThDr. Janu Blahoslavu Láškovi, Dr.h.c. za jeho odborné vedení mé diplomové práce a hlavně za jeho trpělivost a čas, který mi při zpracovávání této práce věnoval.

Dále bych chtěla poděkovat ThMgr. Dušanovi Hejbalovi, za jeho informace o životě církve a lidí v ní žijících za minulého režimu, protože jsem se ne vždy dokázala přesně vžít a tak zcela pochopit dobu totality. Také mu děkuji za jeho nejen duchovní podporu, díky níž jsem tuto práci mohla mnohem lépe napsat.

V neposlední řadě bych také ráda poděkovala všem, kteří mi jakkoliv pomohli při zpracovávání této práce, ať již korekturou či překladem do či z cizích jazyků.

Můj největší dík však patří Bohu, že naslouchal mým modlitbám při psaní této práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci „Pastýřské listy starokatolického biskupa Augustina Podoláka v letech nesvobody“ vypracovala samostatně s použitím níže uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze 29. června 2016

Bc. Monika Mádlová

Anotace

Diplomová práce je věnována pastýřským listům starokatolického biskupa Augustina Podoláka od let 1971 až do roku 1989, což je doba, kdy byl biskupovi státními orgány odebrán státní souhlas k výkonu duchovenské služby. Pro doplnění pak tato práce přidává ještě tři listy z porevoluční doby pro dokreslení celkové hloubky osobnosti biskupa Augustina. Kromě pastýřských listů se však tato práce věnuje i historii starokatolické církve, protože s obsahy biskupových listů často úzce souvisí. V neposlední řadě také předkládá čtenáři životopis druhého starokatolického biskupa od jeho narození až do jeho smrti.

Klíčová slova

Pastýřský list, starokatolická církev, biskup Augustin Podolák, teologie, totalita, Ministerstvo kultury, Utrechtská unie.

Annotation

The thesis deals with the topic of the pastoral letters of the Old Catholic bishop Augustin Podolák from the years 1971 till 1989, in other words during the time, when the bishop was deprived by the state of his state approval for spiritual functions.

To illustrate the case the thesis include also three letters from the time after the revolution, that can shed some light on the depth of the personality of Bishop Augustin. Beside the pastoral letters the thesis deals also with the history of the Old Catholic Church, because this history often influenced the content of the bishop's letters. Last but not least the thesis offers also a biography of the second Old Catholic bishop from his birth till his death.

Keywords

Pastoral letter, Old Catholic Church, Bishop Augustin Podolák, theology, totalitarian regime, Ministry of Culture, Union of Utrecht.

Obsah

Poděkování.....	2
Prohlášení.....	3
Anotace	4
Klíčová slova	4
Annotation	4
Keywords	4
Obsah	5
Seznam zkratk	9
Úvod	10
1. Augustin Podolák a jeho život.....	12
2. Neblahé události v církvi v letech 1970-1990.....	22
2.1 Schůze synodní rady 3. října 1970 a věci následující.....	23
2.2 První kroky k odstranění biskupa z vedení církve.....	25
2.3 Výzva duchovních pastýřů k účasti na listopadových volbách 1971	27
2.3.1 Pastýřský list k volbám – listopad 1971.....	27
2.3.2 Oběžník biskupa Augustina Podoláka	28
2.4 Příprava 38. synody a reakce na ni	29
2.5 Dovršení starokatolického schizmatu.....	30
2.6 Nestabilní „stabilita“ státem uznávané starokatolické církve.....	31
2.7 Československá starokatolická církev pod dozorem Mezinárodní biskupské konference.....	34
2.8 Duchovní ve starokatolické církvi v letech 1970 - 1990.....	42
2.8.1 Státem uznávaná církev.....	42
2.8.2 Podzemní církev	45
2.9 Pohled tehdejších státních orgánů na starokatolickou církev	47
2.10 Synoda obnovy 1990	50
3. Pastýřské listy.....	52
3.1 Pastýřský list – Vánoce 1971.....	56
3.1.1 Historické souvislosti	56
3.1.2 Poselství pastýřského listu	56
3.2 Pastýřský list – Velikonoce 1972	59
3.2.1 Historické souvislosti	59

3.2.2	Poselství pastýřského listu	60
3.3	Pastýřský list – Vánoce 1975.....	63
3.3.1	Historické souvislosti	63
3.3.2	Poselství pastýřského listu	63
3.4	Pastýřský list – Velikonoce 1977	67
3.4.1	Historické souvislosti	67
3.4.2	Poselství pastýřského listu	67
3.5	Pastýřský list – Velikonoce 1979	69
3.5.1	Historické souvislosti	69
3.5.2	Poselství pastýřského listu	70
3.6	Pastýřský list – Na sv. Augustina 1979	72
3.6.1	Historické souvislosti	72
3.6.2	Poselství pastýřského listu	72
3.7	Pastýřský list – Velikonoce 1980	74
3.7.1	Historické souvislosti	74
3.7.2	Poselství pastýřského listu	74
3.8	Pastýřský list – Vánoce 1980.....	75
3.8.1	Historické souvislosti	75
3.8.2	Poselství pastýřského listu	76
3.9	Pastýřský list – Velikonoce 1981	78
3.9.1	Historické souvislosti	78
3.9.2	Poselství pastýřského listu	78
3.10	Pastýřský list – Vánoce 1981	79
3.10.1	Poselství pastýřského listu	79
3.11	Pastýřský list – Velikonoce 1982	82
3.11.1	Poselství pastýřského listu	82
3.12	Pastýřský list – Vánoce 1982	85
3.12.1	Historické souvislosti	85
3.12.2	Poselství pastýřského listu	85
3.13	Pastýřský list – Velikonoce 1983	86
3.13.1	Poselství pastýřského listu	86
3.14	Pastýřský list – Vánoce 1983	88
3.14.1	Historické souvislosti	88

3.14.2	Poselství pastýřského listu	88
3.15	Pastýřský list – Velikonoce 1984	90
3.15.1	Historické souvislosti	90
3.15.2	Poselství pastýřského listu	90
3.16	Pastýřský list – Vánoce 1984	91
3.16.1	Poselství pastýřského listu	91
3.17	Pastýřský list – Velikonoce 1985	93
3.17.1	Poselství pastýřského listu	93
3.18	Pastýřský list – Vánoce 1985	95
3.18.1	Poselství pastýřského listu	95
3.19	Pastýřský list – Velikonoce 1986	96
3.19.1	Poselství pastýřského listu	96
3.20	Pastýřský list – Vánoce 1986	98
3.20.1	Poselství pastýřského listu	98
3.21	Pastýřský list – Velikonoce 1987	100
3.21.1	Poselství pastýřského listu	100
3.22	Pastýřský list – Vánoce 1987	103
3.22.1	Poselství pastýřského listu	103
3.23	Pastýřský list – Velikonoce 1988	105
3.23.1	Poselství pastýřského listu	105
3.24	Pastýřský list – Vánoce 1988	107
3.24.1	Poselství pastýřského listu	107
3.25	Pastýřský list – Velikonoce 1989	110
3.25.1	Historické souvislosti	110
3.25.2	Poselství pastýřského listu	110
3.26	Pastýřský list – Vánoce 1989	112
3.26.1	Poselství pastýřského listu	112
4.	Pastýřský epilog.....	115
4.1	Pastýřský list – Velikonoce 1990	115
4.1.1	Historické souvislosti	115
4.1.2	Poselství pastýřského listu	115
4.2	Pastýřský list – Mimořádný starokatolické obci v Brně.....	117
4.2.1	Historické souvislosti	117

4.2.2	Poselství pastýřského listu	117
4.3	Pastýřský list – Mimořádný všem farnostem	119
4.4	Pastýřský list – Vánoce 1990.....	119
4.4.1	Poselství pastýřského listu	119
5.	Teologie pastýřských listů Augustina Podoláka.....	122
	Závěr	124
	Seznam použité literatury	126
	Prameny	126
	Sekundární literatura.....	126
	Knihy, články periodika.....	126
	Archivní materiály	127
	Ústní sdělení	127
	Elektronické zdroje	128
	Přílohy.....	129
	Resumé.....	206
	Summary.....	207

Seznam zkratek

ABS	Archiv bezpečnostních složek
ČEP	Český ekumenický překlad
ČR	Česká republika
KSČ	Komunistická strana Československa
NDR	Spolková republika Německo
OA Hej	Osobní archiv biskupa Hejbala
PNCC	Polish National Catholic Church
Pod	Archiv biskupa Podoláka
PrSr	Archiv farní obce Praha a synodní rady
SKC	Starokatolická církev
SKC AJK	Starokatolická církev v ČR – Archiv Josefa Königa
StB	Státní bezpečnost
SÚMV	Studijního ústavu Ministerstva vnitra
USA	Spojené státy Americké
UU	Utrechtská unie
UK HTF	Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy

Úvod

Předkládaná diplomová práce se převážně zabývá pastýřskými listy biskupa Augustina Podoláka v době, kdy mu za minulého režimu byl odebrán státní souhlas k výkonu duchovenské činnosti. Konkrétně tedy listy napsanými v letech 1971 až 1989, resp. 1990 (byly přidány ještě tři listy z porevoluční doby, které napsal biskup Podolák ještě před svou smrtí, protože se v těchto listech vrací k přechozím letům a vytváří tak vlastně všechny tyto pastýřské listy jeden celek, který plně dokresluje osobnost a teologické myšlenky biskupa).

Augustin Podolák byl druhým starokatolickým biskupem a v mnoha ohledech také zatím nejvýznamnější osobností této církve. Proto tato práce kromě jeho listů předkládá i jeho stručný životopis, aby se s ním čtenář mohl blíže seznámit. Vzhledem k složité politické situaci minulého režimu se autorka také rozhodla popsat dějinné události církve ve sledovaném období. Snažila se tak vytvořit celkové pozadí pro lepší pochopení pastýřských listů a myšlenek v nich obsažených, protože biskup Podolák logicky právě tuto dobu v pastýřských listech do určité míry reflektuje a reaguje na ni. Tato práce tak tedy přináší čtenáři ucelené představení tehdejší starokatolické církve i lidí v ní působících včetně pohledu tehdejších státních orgánů na tuto malou církev, která byla vnímána jako určitá katolická alternativa či umírněný protestantismus.

Vybrané pastýřské listy jsou hodnotné nejen tím, že představují biskupa Augustina jako hluboce věřícího člověka, který i přes neblahý osud někoho, komu je neustále zakazováno či odpíráno veřejně sloužit Bohu, neztrácejícího naději a důvěru v Pána a nevzdávajícího se svého kněžského povolání, ale také svými krásnými teologickými myšlenkami, kterými prohlubuje křesťanskou identitu a dodává naději nejen lidem tehdejší doby. Hned několik Podolákových pastýřských listů se dá označit za nadčasové a prakticky by se mohly číst i jako poselství do dnešních dnů. Proto se autorka této práce rozhodla právě tyto listy zpracovat a představit je tak i dnešnímu čtenáři.

K zpracování této práce autorka používala převážně archivní materiály ze sledované doby, které se nacházejí v archivu Starokatolické církve v ČR či v archivech soukromých osob. Ze všech předkládaných pastýřských listů pak autorka udělala editační prepis, který se nachází v příloze této diplomové práce. Čtenář se tak může seznámit nejen s jednotlivými rozbory pastýřských listů, ale i se samotnými pastýřskými listy tak, jak je biskup Podolák napsal. Biblické citáty, které se v těchto listech nacházejí jsou povětšinou autentické Podolákovy překlady z latinské Vulgáty nebo v některých případech čerpal

z překladů Mariana Schallera z Římského misálu vydaného v roce 1952. Dost často už i samy tyto překlady jsou tak jedinečnou Podolákovou interpretací Písma, která v mnohém prozrazuje jeho chápání radostné zvěsti.

Bohužel se však nedochovaly všechny pastýřské listy, které ve sledovaném období biskup Augustin napsal. Některé byly zabaveny při domovních prohlídkách a tak se ztratilo hned několik listů převážně ze 70. let minulého století. Tyto listy jsou tak již asi nenávratně ztraceny a tak zřejmě nebude nikdy možné biskupovy pastýřské listy plně zkompletovat. Ještě větší ztráta je to z toho pohledu, že pastýřské listy byly kolikrát jediným z mála archivních materiálů od biskupa Podoláka, který se v některých letech dochoval. Informace jsou pak k některým rokům z „podzemní“ církve starokatolické velmi skoupé a neúplné, vzhledem k tomu, že „podzemní“ církve se snažila minimalizovat možné důkazy o své „nezákonné činnosti“. Jediným informačním zdrojem jsou pouze archivní materiály vytvářené státem uznávanou církví, která však z pohledu tehdejšího synodního řádu byla nelegitimní. Právě i z toho důvodu bylo třeba posbírat doplňující informace od současného biskupa Starokatolické církve v ČR Dušana Hejbala, který ve sledované době byl jedním z duchovních starokatolické církve neveřejně působících.

1. Augustin Podolák a jeho život

Augustin Podolák se narodil dva roky před začátkem první světové války v obci Pašínovice, která se nachází v okrese České Budějovice.¹ Jeho rodina neoplývala příliš penězi a válka jejich finanční situaci ještě zhoršila. Když se Podolákovým v roce 1924 narodilo třetí dítě, dcera Marie, rozhodl se otec Gustav odjet do Francie, aby zednickou prací finančně zabezpečil svou ženu a své děti (Augustina, Josefa a Marii).² Bohužel ne vždy se zasláné peníze z ciziny k rodině dostaly, a tak se dost často stalo, že Augustinova matka Alžběta neměla pro děti ani základní potraviny. Podolákovým pak nejvíce pomohl bohatý pašínovický sedlák, který jim poskytoval alespoň nějaké jídlo.

Základní školu navštěvoval Augustin v obci Římově, která je vzdálena asi čtyři kilometry od Podolákova rodiště.³ Ovšem ještě před nástupem do školy se díky péči faráře ve Střížově naučil číst nejen česky, ale i latinsky a německy, což mu do budoucna pomohlo, aby byl jako nadané dítě doporučen ke studiu na gymnáziu v Českých Budějovicích, kam se pro své znalosti následně i přijat.

Po úspěšném absolvování gymnázia odešel Augustin roku 1930 do dominikánského kláštera v Olomouci.⁴ Již od dětství šel k duchovní službě a intelektuální kazatelský řád byl, vzhledem k jeho inteligenci, pro něj nejspíše jasnou volbou. Hned o rok později již byl přijat do řádu a bylo mu dáno jméno Hyacint podle sv. Hyacinta z Krakova či také Jacka z Opole. V témže roce nastoupil také na provinciální řádové učiliště, kde začal studovat filosofii.⁵ V roce 1933 byl pak řádem poslán na další studium do Říma na Mezinárodní institut Angelicum, kde pokračoval další čtyři roky ve studiu filosofie a následně studoval teologii a církevní právo.

Studia dokončil o pět let později.⁶ Kromě úspěšného složení doktorandských zkoušek, předložil ke schválení také svou disertaci „*O pojmu metafyziky u Aristotela*“. V témže roce, tj. v roce 1938 přijal v Římě kněžské svěcení. Svou primici pak mohl slavit

1 *Starokatolická církev v ČR – Archiv Josefa Königa (SKC AJK)*, f. Archiv biskupa Podoláka (Pod), nezařazeno, kopie rodného listu Augustina Podoláka.

2 Podle písemných a ústních sdělení Jana Podoláka (syn Augustina Podoláka), 25. března až 15. dubna 2014.

3 *ABS Praha*, Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě, č. f. 59-103-21, s. 6.

4 *SOka Olomouc; DOMINIKÁNI OLOMOUC 1255 – 1950 (1968)*; inv. č. 16, kniha 5.

5 *ABS Praha*, Zemský odbor bezpečnosti II., č. f. 315-57-56, s. 7.

6 *Tamtéž*.

v Boršově (okres České Budějovice) již týden po svém svěcení, tedy 17. července 1938.⁷ Hned o rok později pak byl promován na doktora filosofie na základě schválení a uveřejnění jeho doktorandské práce, za kterou navíc v roce 1940 dostal cenu České duchovní Akademie poté, co byla přeložena do českého jazyka.⁸

Augustin Podolák byl velmi ovlivněn novotomistickou a novoscholastickou teologií a to nejen ze svého studia v Římě, ale i z působení v dominikánském řádu v Olomouci. Dominikáni totiž ve 30. letech minulého století začali vydávat časopis *Filosofická revue* (od roku 1933 sem přispíval i Podolák, od roku 1940 byl jejím spoluredaktorem)⁹, jehož hlavním úkolem bylo seznamovat veřejnost s filosofií Tomáše Akvinského.¹⁰ Ostatně člověk, který Podoláka během jeho studií na Angelicu velmi ovlivnil, byl Reginald Marie Garrigou-Lagrange, jenž byl ve své době považován za největšího odborníka na sv. Tomáše Akvinského a jeho dílo.¹¹

Kvůli druhé světové válce a změnám ve školství s ní souvisejícími byl Podolák v roce 1939 povolán zpět do vlasti svým provinciálem Metodějem Habáněm.¹² Kvůli zoufalému nedostatku profesorů na řádovém učilišti dominikánů i na kněžském semináři v Olomouci, byl prakticky ihned jmenován profesorem filosofie a teologie, později k jeho předmětům přibýlo i církevní právo. Jelikož však vlivem války byla v dalších letech nouze o další vyučující, začal vyučovat také předměty metafyzika a dějiny církve, dále logika, kosmologie a mariologie.

Jelikož provinciál viděl v Podolákovi velký potenciál a snad i svého budoucího nástupce, svěřoval mu i jiné úlohy.¹³ Stal se postupně knihovníkem, magistrem kleriků, byla mu svěřena redaktorská činnost v dominikánském časopisu *Filosofická revue* a také se stal členem kapituly konviktu. Od roku 1941 navíc vedl i cyklus filosofických přednášek

7 Růže dominikánská, Praha: Řád dominikánů, 1938, **52**, s. 110.

8 *Archiv bezpečnostních složek (ABS)*, fond Studijního ústavu Ministerstva vnitra (SÚMV), č. f. 315-57-56, s. 7.

9 *Tamtéž*.

10 GŁOMBÍK, Czesław. *Český novotomismus třicátých let: iniciativy, kulturní kontext, polemiky*. Olomouc: Votobia, 1995, s. 36.

11 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 14. listopadu 2013.

12 HEJBAL, Dušan. Rozhovor s biskupem ve vyhnanství. In: *Communo*, Praha: Starokatolická církev v ČSFR, 1990, **1**(0), s. 7.

13 Podle písemného sdělení fr. Augustina Prokopa (archivář dominikánů) dne 25. listopadu 2013.

v brněnském rozhlase.

Ovšem v době, kdy vykonával své mnohočetné povinnosti v Olomouci, byl několikrát zadržen gestapem.¹⁴ Důvody k zadržení byly různé. Nejvíce problematické bylo obvinění, že sympatizuje s Židy. To mu do budoucna u dalších zadržení příliš nepomohlo. Znovu ho tajná státní policie zadržela proto, že odmítal některý ze svých předmětů vyučovat v němčině či latině, což byly v té době povolené jazyky, a při dějinách filosofie se dokonce uchyloval i k mateřskému jazyku. Během výslechů se však nedočkal žádné pomoci či podpory ze stran svých nadřízených. Ani jeho provinciál ani olomoucký arcibiskup nijak nezasáhli a Podoláka v těchto chvílích nechali samotného. Otázkou je, zda církevní představitelé měli nějakou možnost zasáhnout, ale dle Podolákových slov byl právě toto jeho důvod k odchodu z kláštera.

Když tedy začátkem února 1942 opustil dominikánský řád v Olomouci, odstěhoval se do Prahy – Hloubětína ke svým rodičům.¹⁵ Hned po svém příchodu se musel dle tehdejších zákonů nahlásit v kanceláři říšského protektora. Musel být totiž zaměstnán, což se mu ovšem nepodařilo, i když se snažil zkontaktovat ministra školství a osvěty Emila Moravce, aby se opět mohl věnovat učitelské profesi. V té době se však seznámil s kruhem lidí kolem MUDr. Františka Teunera a začal pravidelně navštěvovat jejich schůzky, ze kterých následně vzešel nápad založení Kuratoria jako české varianty německého Hitlerjugend.

Členem Kuratoria byl Podolák tedy pravděpodobně někdy od jeho vzniku počátkem léta 1942.¹⁶ Lze se domnívat, že tuto práci přijal jen proto, aby se vyhnul pracovnímu nasazení v Řiši, protože z této povinnosti byli zaměstnanci Kuratoria vyloučeni. To ostatně potvrzuje i to, že byl Podolák již v prosinci 1942 z Kuratoria pro nečinnost vyloučen. Dost možná tomu však předcházely i jeho neshody s kolegy kvůli jejich velkým germanizačním tendencím.

Následně se pokoušel žít jako soukromý učitel a snad i jako lektor na jazykové škole.¹⁷ Někdy v této době se v Praze Podolák setkává se svou známou z Olomouce Marií Příkrylovou a jejich vztah se postupně prohloubí natolik, že v roce 1945 spolu uzavřou

¹⁴ Podle ústního sdělení Jana Podoláka (syn Augustina Podoláka) dne 12. dubna 2014.

¹⁵ Podle písemného sdělení Marie Podolákové (manželka Augustina Podoláka) dne 7. dubna 2014.

¹⁶ ABS, f. SÚMV, č. f. 315-57-56, s. 7.

¹⁷ Podle písemného sdělení Marie Podolákové (manželka Augustina Podoláka) dne 7. dubna 2014.

civilní sňatek. Sňatek uzavřeli v Moravské Třebové, kam se rodina Marie Přikrylové přestěhovala.¹⁸

V roce 1944 byl však opět nucen z důvodu hrozícího nuceného pracovního nasazení nasazených přijmout pozici v Kuratoriu, o kterou poníženež žádal i ministra školství a osvěty Moravce.¹⁹ Tento dopis mu po druhé světové válce udělal ještě nesnáze, když se politická situace změnila, protože byl považován za kolaboranta. U soudu se mu však povedlo se obhájit, že k tomuto kroku byl právě donucen jen kvůli snaze vyhnout se pracovnímu nasazení v Říši. Obvinění proti němu bylo následně staženo.²⁰ Pro stažení žaloby mluvilo také to, že se stal ke konci války členem ilegální skupiny Rudolfa Vetišky, parašutisty vyslaného z Moskvy, a aktivně se účastnil během povstání v květnu 1945 povstaleckých bojů, dokud nepřijela ruská vojska.²¹

Po válce byl Augustin Podolák zvolen v Hloubětíně prvním předsedou revolučního národního výboru, a to veřejně přímo na náměstí.²² Ovšem jeho postavení předsedy nemělo dlouhé trvání. Když měl totiž nějaké námitky proti tomu, že se v německých bytech kradou cenné věci, vysoce postavení členové komunistické strany ho velmi rychle zbavili jeho funkce. Dál se pak mohl živit jen jako pomocný dělník v lokomotivce v Libni.

Přibližně ve stejnou dobu také odpovědné úřady zjistily, že Podolák neabsolvoval povinnou vojenskou službu, a proto byl povolán ke splnění této povinnosti.²³ Na vojně však strávil asi jen tři měsíce. Ovšem i tyto tři měsíce byly pro něj ve vojenské službě náročné. Byl o dost starší než ostatní vojíní a ti se mu proto posmívali. Jistou autoritu si získal až po nácvičce střelby, kde měl nejlepší výsledky vzhledem ke své odbojové historii. Následně byl přesunut do administrativní budovy, kde se věnoval korekturám oficiálních listin.

V době, kdy se rodina jeho budoucí manželky přestěhovala do Moravské Třebové, naskytl se Podolákovi příležitost věnovat se zde práci správce v místním muzeu.²⁴ To bylo kolem září 1945, kdy uzavřel právě sňatek s Marií Přikrylovou. Tento sňatek nebyl

18 Podle písemného sdělení Jana Podoláka (syn Augustina Podoláka) dne 25. dubna 2014.

19 ABS, SÚMV, č. f. 315-57-56, s. 2.

20 *Archiv hlavního města Prahy*, sg. 36-823/4, s. 2.

21 HEJBAL, Dušan. Rozhovor s biskupem ve vyhnanství. In: *Communo*, Praha: Starokatolická církev v ČSFR, 1990, 1(0), s. 7.

22 *Tamtéž*.

23 Podle písemného sdělení Jana Podoláka (syn Augustina Podoláka) dne 25. března 2014.

24 *Tamtéž*.

ze strany matky nevěsty příliš vítán, protože se nedokázala smířit s tím, že si její dcera bere za muže odpadlého dominikánského kněze.

Díky svým jazykovým dovednostem (uměl německy, anglicky, francouzsky, italsky a latinsky) nakonec získal práci v Českém rozhlase na pozici inspektora zahraničního vysílání.²⁵ Kvůli této práci však musel vstoupit do KSČ, což bylo podmínkou.²⁶ Tím byly zapomenuty i události z Hloubětína. Podolák jako člověk pocházející z nuzných poměrů ze začátku s komunistickou ideou sympatizoval, když se však v roce 1952 ve straně dozvěděli, jaké bylo jeho původní povolání, ze strany ho opět vyloučili a o své místo v rozhlase přišel. Nehledě na to, že v té době byl už i starokatolickým duchovním.²⁷ Oficiálním důvodem k vyloučení však bylo neplnění povinností.

Podoláka nikdy neopustila touha sloužit Bohu²⁸ a tak byla pro něj velmi pozitivní a cenná setkání se starokatolickým správcem biskupství Václavem Jaromírem Rábem, který ho v roce 1947 přijal do starokatolického kléru a ustanovil ho jako pomocného duchovního v pražské farní obci spolu s jiným bývalým dominikánem Oldřichem Trnkou.²⁹ Následně ve svém novém duchovním domově 25. ledna 1948 přijal se svou manželkou Marií svátost manželství na Novoměstské radnici v Praze. Svědkem svátosti nebyl nikdo jiný než právě správce biskupství V. J. Ráb.³⁰

Augustin Podolák v roce 1950 jako jediný duchovní starokatolické církve (SKC) složil slib věrnosti duchovního Československé republice, jak bylo nutné z nařízení státních orgánů, a tak se stal vlastně jediným státem schváleným starokatolickým duchovním.³¹ Kvůli následným vnitřním neshodám v církvi byl začátkem roku 1950

25 ABS, SÚMV, sg. V-699/L.

26 Podle písemného sdělení Jana Podoláka (syn Augustina Podoláka) dne 25. března 2014.

27 Augustin Podolák do starokatolické církve vstoupil v roce 1947. Schematismus duchovenstva církve starokatolické 1948; Interní materiál ze soukromého archivu Dušana Hejbala.

28 Podle písemného sdělení Marie Podolákové (manželka Augustina Podoláka) dne 16. prosince 2014.

29 HEJBAL, Dušan. Rozhovor s biskupem ve vyhnanství. In: *Communo*, Praha: Starokatolická církev v ČSFR, 1990, 1(0), s. 8.

30 *Matrika oddaných*, Farní obec starokatolická v Praze, kniha II. s. 16, bez čísla (39a).

31 TOMAN, Rostislav K. *Starokatolická církev v ČSR (ČSSR) od roku 1945 do roku 1990*. Praha: UK HTF, 2003, s.31.

V. J. Ráb suspendován Národní správou.³² Ta dále také navrhla Augustina Podoláka jako kandidáta na biskupa, o jehož volbě měla rozhodnout synoda, kterou se však nepodařilo svolat. Tak byl v dubnu 1950 Podolák zvolen alespoň správcem biskupství.

Své nově nabyté funkci však neměl pro své civilní zaměstnání v rozhlase čas se věnovat, a tak problémy v církvi pokračovaly³³ (byly zcela rozkradly finanční prostředky církve a byla zrušena dřívější Rábova suspense kněze Miloše Josefa Pulce, což bude mít na další život Podoláka a historii církve neblahý vliv). Všechny tyto záležitosti měl z velké části na svědomí člen Národní správy Jan Říha, který ovšem také udržoval komunikaci se Státním úřadem pro věci církevní. Právě on měl zařídit odchod Podoláka z Českého rozhlasu a také vyzískal státní souhlas pro Miloše Pulce (do té doby měl státní souhlas pouze Podolák a od listopadu 1950 také brněnský kněz Jan Heger).³⁴

V říjnu 1952 získává Podolák potvrzení své funkce správce biskupství i od Utrechtské unie (UU)³⁵ a tak se rozhodl odstěhovat se do Varnsdorfu, sídla biskupů SKC. Ovšem vzhledem k neblahým pomluvám a zásahům Říhy a přetrvávajícím finančním problémům v SKC, které bohužel končily i zavíráním kostelů a postupnou likvidací církve státem, nebylo Podolákovi umožněno vycestovat ani na starokatolický kongres ani na Mezinárodní biskupskou konferenci. Všechny tyto ústrky vyvrcholily začátkem roku 1954 napsáním poněkud asertivního dopisu, který Podolák adresoval státním orgánům.³⁶ Jeho snaha uvést církevní věci na pravou míru, i když poněkud nevybíravým způsobem, však měla neblahý vliv na jeho duchovní službu. Již v březnu téhož roku mu byl odebrán duchovní plat a od 25. března musel nastoupit do civilního zaměstnání. O státní souhlas Podoláka připravil přibližně ve stejnou dobu Miloš Pulec nesmyslným udáním o tom, že neoznámil možnost působení ve Varnsdorfu, aby mohl místo něj dosadit kněze Martina Jana Vochoče (kvůli vnitřním církevním problémům státní orgány nechtěly udělovat další státní souhlasy pro starokatolické duchovní a tak bylo možné pouze obsazovat

32 Národní správa nahrazovala orgán synody a synodní rady.

33 TOMAN, Rostislav K. *Starokatolická církev v ČSR (ČSSR) od roku 1945 do roku 1990*. Praha: UK HTF, 2003, s.32.

34 Generální vikář Augustina Podoláka od října 1969.

35 *SKC AJK*, f. Archiv farní obce Praha a synodní rady (PrSR), kart. 68, Zápis ze synody, 22. června 1968.

36 TOMAN, Rostislav K. *Starokatolická církev v ČSR (ČSSR) od roku 1945 do roku 1990*. Praha: UK HTF, 2003, s. 35.

„uvolněná“ místa).³⁷ Vedením církve byl pak v červenci 1954 státem pověřen Jan Heger, a tím pádem se ústředí církve přesunulo do Brna.³⁸

I když byla Podolákovi zakázána duchovní činnost a přestože byl v roce 1955 donucen opustit s celou rodinou faru ve Varnsdorfu, dál tajně sloužil a vykonával své kněžské povolání.³⁹ Vochoč, kterému byla svěřena pastorace v Severočeském kraji, na něj z toho důvodu začal psát v říjnu 1956 udání, že je to vatikánský agent. O Vánocích téhož roku byl Podolák na základě těchto udání zatčen a postupně vyslýchán v Rumburku, v Liberci a v Děčíně.⁴⁰ Státní bezpečnosti se však nepovedlo najít žádné hmatatelné důkazy pro Vochočova obvinění, a tak zůstala obžaloba jen s bodem nepovoleného sloužení bohoslužeb. Za to byl v Liberci ve vazbě vystavován hrubému zacházení při výsleších. Toto utrpení bylo po třech měsících ukončeno amnestií. Z vězení se však vrátil domů s podlomeným zdravím.

Jan Heger se několikrát pokoušel o to, aby byl Podolákovi navrácen státní souhlas, státní orgány to však opakovaně odmítaly z důvodu Podolákova nevhodného chování vůči státu.⁴¹ V roce 1966 se i sám Podolák pokoušel o svou rehabilitaci, ale i tento pokus dopadl marně. O to víc překvapující se může zdát vývoj událostí v roce 1968.

Počátkem tohoto roku se totiž výrazně uvolnily politické poměry v zemi a toto uvolnění se dotklo i církevních záležitostí. Starokatolíci volali po svolání synody a volbě biskupa,⁴² za kterého si přáli právě Augustina Podoláka. Ten byl ostatně jediným možným kandidátem, protože ostatní kněží by byli problematičtí pro UU pro svá vagantská biskupská svěcení (Heger, Pulec) nebo byli příliš vysokého věku (Trousil).⁴³ Dne 25. dubna 1968 se dostavili z tohoto důvodu Heger a Podolák na Ministerstvo kultury⁴⁴ a dostalo se jim milého a přátelského přijetí. Synoda i volba biskupa jim byla povolena,

37 *Tamtéž.*

38 *SKC AJK*, f. Pod, kart. Domáci, Zpráva odstupujícího správce biskupství, 22. června 1968.

39 *SKC AJK*, f. Pod, kart. Domáci, Prohlášení A. Podoláka, 1. února 1990.

40 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 68, Zápis ze synody, 22. června 1968.

41 TOMAN, Rostislav K. *Starokatolická církev v ČSR (ČSSR) od roku 1945 do roku 1990*. Praha: UK HTF, 2003, s. 37-40.

42 V té době byla v církvi již přes 20 let sedisvakance. Posledním biskupem byl Alois Pašek.

43 KOVÁČ, Martin. VINŠ, Petr Jan. WAGNER, David. *Nástin dějin Starokatolické církve v Československu po roce 1968. Teologická revue*. Praha: UK HTF, 2014, **85**(4), s. 598.

44 *Národní archiv v Praze*, fond č. 955, kart. 241/111-112, Zpráva o jednání zástupců církve starokatolické na MKI, 25. dubna 1968.

o čemž hned Podolák ve svém dopise informoval všechny farnosti.⁴⁵ Vyjádřil však přání pro svůj zdravotní stav (nedoslýchavost) abdikovat na navrženou funkci, na kterou ho doporučila jeho mateřská obec z důvodu, že „... *je mravní povinností celé církve napravit zde těžké křivdy z minulosti...*“⁴⁶

Synoda byla svolána na 22. června 1968 do Prahy. Podolák na synodě předal jurisdikci Janu Hegerovi, ten to však odmítl a trval na volbě.⁴⁷ Synoda většinově zvolila za biskupa Augustina Podoláka (20 hlasů pro, 6 proti).⁴⁸ Podolák tuto volbu přijal a složil biskupský slib. O měsíc později byla jeho volba potvrzena i ze strany státu a tak mohla být poslána žádost do UU o vysvěcení biskupa elekta. Ta volbu potvrdila a tak mohl 15. prosince 1968 přijmout v Utrechtu biskupské svěcení.

Ve svém pastýřském listě z Vánoc 1988 vzpomíná na tento slavný den takto: „...*dne 15. prosince roku 1968, z milosti boží a vůle církve bylo mi uděleno svěcení na biskupa, a to v katedrále sv. Gertrudy v Utrechtu v Holandsku. Hlavní světitel byl arcibiskup utrechtský, blahé paměti, Dr. Ondřej Rinkel, jenž byl po třicet roků předsedou Unie starokatolických církví. Kromě něho byli čtyři biskupové spolusvětitelé: biskupa Boyse z Anglie poslal za sebe arcibiskup canterburský Ramsay z Anglie. K velké slavnosti dostavil se též zástupce vyslanectví v Haagu a blahopřál mi jménem pana vyslance ČSSR. Dne 23. prosince byla konána intronizace biskupa v naší katedrále ve Varnsdorfu. Slavnostnímu aktu byl přítomen i zástupce sekretariátu pro církevní věci při Ministerstvu kultury, předseda Městského národního výboru a další osobnosti. První roky mé apoštolské služby byly nadějně i radostné.*“⁴⁹

Jako člověk plný radosti a optimismu se také Augustin Podolák zapsal do paměti lidí na Mezinárodní biskupské konferenci, kam vycestoval koncem dubna 1969.⁵⁰ Věřil, že brzy se mu opět kostely zaplní velkým počtem věřících. V Praze se navíc Podolák věnoval výuce starokatolických bohoslovců na Husově československé bohoslovecké fakultě, kde měl na starosti předměty dogmatiku, morální teologii a filosofii.

45 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Oznámení o možnosti svolat synodu, 1. května 1968.

46 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Oznámení o možnosti svolat synodu, 1. května 1968.

47 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Zpráva odstupujícího správce biskupství, 22. června 1968.

48 KOVÁČ, Martin. VINŠ, Petr Jan. WAGNER, David. Nástin dějin Starokatolické církve v Československu po roce 1968. *Teologická revue*. Praha: UK HTF, 2014, **85**(4), s. 598.

49 *Osobní archiv biskupa Hejbala (OA Hej)*, kart. 88, Pastýřský list k Vánocům 1988[s. 2].

50 TOMAN, Rostislav K. *Starokatolická církev v ČSR (ČSSR) od roku 1945 do roku 1990*. Praha: UK HTF, 2003, s. 46-47.

Ovšem již kolem roku 1970 Podolákova radostná léta v církvi pomalu končí. Opět se začínají objevovat vnitřní rozbroje mezi kněžími a biskupem. Problémy má Podolák i se samotnou synodní radou, ve které sedí mimo jiné i Miloš Pulec a jeho přátelé.⁵¹ Právě z jeho strany začíná opět vznikat další snaha vytvořit opozici proti biskupovi. Církev je v tu dobu plná pomluv, intrik, tajných jednání za biskupovými zády, a to jak se státními úřady, tak s cizinou (bližší informace v kapitole 2. *Neblahé události v církvi v letech 1970-1990*). Biskupovi je ze strany jeho oponentů vyčítáno jeho přílišné autoritativní chování, které jim až příliš připomíná chování římskokatolických nadřízených. Biskup skutečně vydával na některé ze svých kněží suspenze (Pulec) nebo varuje, že je udělí (Vasil Danišek, Šumperk). Ze zmatečných důvodů také odvolává z funkce svého generálního vikáře Jana Hegera. Podolák na synodní radě uváděl, že je to z pokynů Ministerstva kultury, ale skutečné důvody se možná týkaly Hegerova přimlouvání se za Pulce, aby ho biskup učinil koadjutorem.⁵² Pro nesouhlasný postoj synodní rady uvažoval i o jejím rozpuštění. Celý konflikt mezi Podolákem a Pulcem vyeskaloval až do té míry, že Podolák byl nucen vydat na Pulce exkomunikaci (23. prosince 1970),⁵³ čímž svou protistranu definitivně přesvědčil o své náklonnosti ke středověkým římskokatolickým manýrům.

Další a další rozbroje mezi Podolákem a Pulcem vyústily nakonec v to, že dne 15. listopadu 1971⁵⁴ byl biskupu Podolákovi odebrán státní souhlas a do čela církve se postupně dostali Heger, Trousil a posléze i Pulec jako správce biskupství⁵⁵, zvolený a podporovaný svou synodní radou. Podolák však dál pokračoval ve své apoštolské službě tajně za pomoci několika duchovních a podpory věřících, kteří mu zůstali věrni.⁵⁶

Tato křivda ze strany státu trvala až do sametové revoluce, kdy se povedlo podzemní církvi navrátit věci zpět do stavu po synodě v šedesátém osmém.

51 SKC AJK, f. PrSR, kart. 70, Zápis ze synodní rady, 3. října 1970.

52 Existuje však i teorie, kterou ve své diplomové práci uvádí David František Wagner, že to mohla být jistá konspirace ze strany Pulce ve spojení s Ministerstvem kultury, které nejprve sdělilo doporučení o odvolání Hegera a následně tuto informaci popřelo. WAGNER, David František. *Miloš Josef Pulec a Starokatolická církev*. Praha: UK PF, 2014, s. 47.

53 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Klatba exkomunikace na M. J. Pulce, 23. prosince 1970.

54 Proti tomuto odebrání státního souhlasu se pokoušel A. Podolák odvolat; SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Odvolání proti odebrání státního souhlasu, 22. listopadu 1971.

55 Správcem biskupství se Miloš Josef Pulec stal v roce 1982.

56 Jak ostatně dokazují jeho pastýřské listy z let 1971-1990, kterým se věnuje 3. až 5. kapitola této práce.

Na 29. dubna 1990 se povedlo svolat již svobodnou tzv. Synodu obnovy, která Podoláka opět potvrdila jako svého biskupa.

Ten se však ze své znovunabyté funkce nemohl radovat dlouho, protože koncem roku 1990 těžce onemocněl a 9. ledna 1991 v nemocnici v České Lípě zemřel.

2. Neblahé události v církvi v letech 1970-1990

Starokatolická církev, která se po synodě v roce 1968 začala pomalu stavět na nohy po více než dvacetileté sedisvakanci, byla opět na počátku vnitrocírkevních otřesů již v červnu 1970. Vláštovkou těchto problémů byl konflikt Miloše Josefa Pulce se synodní radou Českobratrské církve evangelické, která mu přestala zapůjčovat kostel sv. Martina ve Zdi.⁵⁷ Pulec na to reagoval výhružným dopisem, že si najde jinou cestu, jak se do kostela dostat. To samozřejmě logicky muselo narušit ekumenické vztahy mezi církvemi. Biskup Podolák však tuto při ještě nějakým způsobem urovnal.

Někdy v této době mělo dojít i ze strany kněze Pulce k neuctivému chování při vysluhování Eucharistie. Místo patřičných materií ke slavení svátosti používal špinavou, nebo snad plesnivou housku a kořalku.⁵⁸ Navíc došlo i k tomu, že Pulec dne 22. října 1970⁵⁹ nechal svého nezletilého syna Radima předsedat „cvičné bohoslužbě“, která se však konala místo pravidelné eucharistické slavnosti. Na toto chování si stěžovali pražští farníci biskupovi s tím, že se odmítají takových „šáškáren“ účastnit.⁶⁰

Z toho jde vcelku dobře vyzorovat, jaký měl z křesťanského pohledu Miloš Pulec vztah k liturgii a k svátostným věcem v církvi nejcennějším. Ovšem všechny tyto závažné excesy byly jen předzvěstí událostem dalším. Pulec musel vědět nebo možná i plánovat, že takové chování u oltáře nemůže bývalý římskokatolický duchovní a navíc dominikán trpět. Můžeme se domnívat, že právě proto se také začaly odehrávat následující akce. Jak již bylo psáno v předešlé kapitole, v září 1970 dostal biskup pokyn z ministerstva kultury, aby z normalizačních důvodů odvolal svého generálního vikáře Jana Hegera, což Podolák poslušně učinil.

57 KOVÁČ, Martin. VINSŠ, Petr Jan. WAGNER, David. Nástin dějin Starokatolické církve v Československu po roce 1968. *Teologická revue*. Praha: UK HTF, 2014, **85**(4), s. 600.

58 WAGNER, David František. *Miloš Josef Pulec a Starokatolická církev*. Praha: UK PF, 2014, s. 73.

59 SKC AJK, f. Pod, kart. Zahraničí, Dopis A. Podoláka U. Kurymu a M. Kokovi, 7. dubna 1971.

60 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Dopis zástupců církevní obce pražské Dr. G. Husákovi, 21. října 1971.

2.1 Schůze synodní rady 3. října 1970 a věci následující

Když se pak konala 3. října 1970 schůze synodní rady⁶¹, řešil se nejprve předložený návrh Pacovského na rezignaci bratra biskupa na svou funkci pro jeho překračování Synodního řádu církve, což by mohl omlouvat jen biskupův špatný zdravotní stav.⁶² Proto by bylo dle něj nejlepší, kdyby Podolákovi zůstal jen čestný titul v církvi. Tento bod se však odložil s projednáním až na synodní radu, na které bude bratr Pacovský přítomen.

Dále se řešilo odvolání generálního vikáře, jehož práci však biskup pochválil. Biskup informoval, že tak učinil na pokyn z Ministerstva kultury. Pulec však informoval radu, že se sám na ministerstvu ptal a tam o žádném takovém pokynu nevěděli. Podolák dodal, že i kdyby to tak nebylo, tak jmenování a odvolávání generálního vikáře je plně v kompetenci biskupa, čímž chtěl ukončit zbytečnou diskuzi. Už zde je patrné, že se Pulec staví do opozice biskupovi. Zda měl Pulec s tímto odvoláním skrze příkaz ministerstva něco společného, však nelze již přesně zjistit a jsou o tom pouze vedeny domněnky.

Následně biskup vzpomněl Daniškův dopis do Švýcarska, ve kterém žádal o práci. To však mohlo být ze strany státních orgánů chápáno jako pokus o útěk za hranice. Volně pak přešel k nevhodnosti Pulcových cest do zahraničí, které by mohly ohrozit církve, protože tam Pulec udržuje jakési kontakty (s Maasem,⁶³ který pravděpodobně udělil Pulcovi vagantní biskupské svěcení). Podolák důrazně upozornil synodní radu, že zástupcem církve navenek je výhradně on.

V dalším bodě jednání biskup také zdůraznil povinnost kněží důstojně a svědomitě sloužit svátosti. Především se zaměřil na nejsvětější svátost oltářní a vysvětlil jaké matérie je při ní možné používat. Sice nikoho nejmenoval a bod byl čistě informativní, ale viditelně narážel na stížnost pražské obce na Pulce a jeho chování u oltáře.

Synodní rada se také dotkla nových kněžských a jáhenských svěcení, o kterých chtěla do budoucna synodní rada spolurozhodovat. To biskupa Podoláka velmi rozčílilo, protože se tím rada snažila vměšovat do jeho biskupských kompetencí. Dále biskup také

61 Členy synodní rady v té době byli: biskup Augustin Podolák, Vasil Danišek (kněz ze Šumperka), Jan Heger (býv. generální vikář a kněz z Brna), Miloš Josef Pulec (kněz z Prahy), Rudolf Trousil (kněz z Desné), Rudolf Kupka (druhý předseda), Marie Machalitzská, Vladimír Pacovský, Rudolf Štursa a Jana Vochočová (dcera Martina Jana Vochoče).

62 SKC AJK, f. PrSR, kart. 70, Zápis ze synodní rady, 3. října 1970.

63 TOMAN, Rostislav K. *Starokatolická církev v ČSR (ČSSR) od roku 1945 do roku 1990*. Praha: UK HTF, 2003, s. 50.

synodní radu informoval o nespokojenosti státních orgánů s nesouladem, který panuje mezi představitelem církve a synodní radou. Poté biskup upozornil na to, že pokud by měla nadále trvat taková situace, podá do konce roku demisi, čímž by církev přišla i o podporu ze zahraničí. Ovšem z důvodu biskupova výbuchu ohledně svěcení abdikoval ze své funkce druhého předsedy Rudolf Kupka⁶⁴ a po něm i Rudolf Štursa (ani jeden se však své abdikace nedržel a dál vystupovali za církev při jednání s úřady a očerňovali jméno biskupa). Ze synodní rady byl pak pořízen zápis, který byl označen jako „přísně tajný“.⁶⁵

Miloš Pulec po tomto zasedání rozjel již naplno otevřenou válku proti biskupovi a snažil se na svou stranu získat i Ministerstvo kultury (což se mu nakonec i podařilo). Pulcovy kroky a pomluvy na úřadech i na Husově československé bohoslovecké fakultě nakonec donutily Podoláka k tomu, aby 9. listopadu 1970 Pulce suspendoval. Informuje o tom jak fakultu, tak Mezinárodní biskupskou konferenci.⁶⁶ Ve stejný den je také Podolák pozván na Ministerstvo kultury, aby vysvětlil rozbroje ve Starokatolické církvi. O to se biskup pokusil, byl však upozorněn referentem ministerstva Karlem Šnýdrem, že není vhodné, aby byl stát zatahován do vnitrocírkevních sporů.

Bohoslovci Dušan Hejbal a Jan Sainer přišli 11. listopadu do rotundy Nalezení sv. Kříže, kde měl Pulec sloužit bohoslužbu, a před kostelem přečetli biskupův dekret o suspenzi pražského faráře. To Pulec vnímal jako útok na svoji osobu a reagoval podáním trestního oznámení na biskupa Podoláka za urážku a diskriminaci své osoby u Městského národního výboru ve Varnsdorfu hned o tři dny později. Tak se postupně rozjel politický boj mezi Pulcem a Podolákem, do kterého i přes námitky byla vtažena státní správa. Navzájem se osočovali z křivd a urážek a hájili sami sebe jako oběti zločinností toho druhého. Ti, co stáli na straně biskupa, začali být obtěžováni i výhrůžnými dopisy⁶⁷ a telefonáty.

Podolák nedokázal v oné vypjaté atmosféře reagovat jinak, než tím, že na Pulce den

64 Tuto abdikaci zaslal posléze písemně biskupovi 17. října 1970 a jako důvody uvedl svůj zdravotní stav a biskupovu nespokojenost s činností SR; *SKC AJK*, f. Pod, kart. Domáci, Dopis R. Kupky A. Podolákovi, 17. října 1970.

65 Z důvodu jednání o bratru Janovském, který se přiženil do Podolákovy rodiny a následně utekl do Říma. Následně zmizel neznámo kam; Podle písemného sdělení Dušana Hejbalu ze dne 25. dubna 2016.

66 *SKC AJK*, f. Pod, kart. Domáci, Dekret o suspensi M. J. Pulce, 9. listopadu 1970.

67 Tyto dopisy byly podepisovány pseudonymem „ochránce spravedlnosti“ a byly v nich používány dost nevybíravé výrazy; *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 70-71.

před Štědrým dnem uvalil exkomunikaci.⁶⁸ Snad doufal, že tímto získá zpět autoritu, o kterou byl svými protivníky ze synodní rady postupně obírán. Efekt byl však zcela opačný. Státní úřady v té době již postupně byly získány (pokud již takto nebyly nastaveny od začátku) na stranu Pulce a jeho přívrženců a začalo se postupně schylovat k odstavení biskupa z jeho funkce.

2.2 První kroky k odstranění biskupa z vedení církve

Zastavit tento rozjetý vlak mířící ke stavu *sede impedita* nepomohlo ani místopřísežné prohlášení metodického duchovního Zázvorky,⁶⁹ který se zúčastnil intronizace biskupa Podoláka ve Varnsdorfu a cestou domů ve vlaku zaslechl rozhovor Pulce, Štursy a Pacovského. Pulec se tam vyjadřoval v tom smyslu, že Podolák sice vyhrál, ale po dvou letech se postará o to, aby skončil. Pokud tento rozhovor skutečně proběhl koncem roku 1968, povedlo se Pulcově opozici tento plán dodržet jen s jednoletým zpožděním. Ovšem ať už to bylo s obsahem prohlášení jakkoliv, Zázvorkovi se jeho iniciativa nakonec nevyplatila, protože se tak dostal do konfliktu se svou církví. Pulec neváhal si na něj stěžovat.⁷⁰ Podolák se sice snažil tento problém řešit,⁷¹ ale zda to nakonec mělo nějaký kladný výsledek již nelze zjistit, protože další materiály k této aféře v archivu nejsou. Vzhledem k tomu, že dopisy poslané Zázvorkou i biskupem Podolákem, byly sepisovány ve stejný den, je jisté, že Zázvorkova výtka, že starokatolický biskup jeho křivdy ignoruje, byla předčasná.

Dne 20. února 1971 se ve Varnsdorfu konalo zasedání synodní rady, kterou vedl biskup Podolák. Dle zápisu je vidět, že konflikt a problémy v komunikaci mezi členy synodní rady a biskupem se prohlubovaly. Jak je vidět například z řeči člena synodní rady Kupky (který i přes svou abdikaci dál pokračuje ve výkonu funkce): „Upozorňuji, že tvrzení br. biskupa, že MK⁷² doporučuje účast jáhnů na zasedání synody neodpovídá skutečnosti. Jak už celá řada některých tvrzení, která si nemohu jinak vysvětlit, než chorobou br. biskupa.“⁷³

68 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Klatba exkomunikace na M. J. Pulce, 23. prosince 1970.

69 SKC AJK, f. PrSR, kart. 70, Místopřísežné prohlášení M. Zázvorky, 20. listopadu 1970.

70 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Dopis M. Zázvorky A. Podolákovi, 8. prosince 1970.

71 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Dopis A. Podoláka Ústředí Metodistické církve evangelické, 8. prosince 1970.

72 Ministerstvo kultury.

73 SKC AJK, f. PrSR, kart. 71, Zápis ze synodní rady, 20. února 1971.

Biskup byl následně na tomto zasedání synodní rady vyzván, aby se za své výroky „hrubě se dotýkajících ctí“⁷⁴ členů synodní rady omluvil a jeho omluva byla zaprotokolována. Nikdo jiný se však za své kroky proti biskupovi neomluvil. Následně o šest dní později Štursa žádal jménem pražské obce (pravděpodobně „Pulcovy skupiny“) synodní radu, aby při příštím zasedání vyzvala biskupa k rezignaci pro jeho nepříznivý zdravotní stav a pro jeho „soustavné porušování Ústavy církve i státně-církevních norem.“⁷⁵

Následně i Pulec, Kupka a Štursa začali objíždět starokatolické věřící, aby je přesvědčili k udání jakýchkoli skutečností proti osobě biskupa.⁷⁶ Někteří tomuto nátlaku nepodlehli (alespoň ne hned), ale otázkou zůstává, kolik jich podlehl. Jisté je, že zároveň po celou tu dobu Pulcova klika udržovala poměrně živou komunikaci s Ministerstvem kultury, jak bylo již naznačeno výše a jak se o tom Pulec sám zmiňuje ve svém lístku blíže nespecifikované osobě (možná Štursovi).⁷⁷ Sledovat to také můžeme ve stížnosti Josefy Štětinové na Augustina Podoláka, kterou poslala právě na Ministerstvo kultury.⁷⁸ Nejvíce absurdní na tomto udání je to, že v něm Štětinová zpochybňuje platnost synody z roku 1968, i když byla řádně povolena státními orgány. Až tak daleko byli Podolákovi odpůrci schopni dojít.

V červnu 1971 byl Podolák pozván na Ministerstvo kultury. Opakovaně se totiž pokoušel získat od státu povolení ke svolání synody, ale bylo mu to stále odmítáno pro různé malicherné důvody. Nyní mu bylo referentem Šnýdrem sděleno, že povolení ke svolání synody dostane jeho generální vikář. Měl si vybrat mezi Trousillem a Hegerem. Pro Podoláka Trousil nepřicházel v úvahu, protože měl pochybnosti o jeho kněžském svěcení, o kterém stále neobdržel žádné potvrzení. Vybral si tedy opět Hegera. Pak byla nátlakem⁷⁹ uzavřena dohoda, kde biskup předával rozhodování o hospodářských věcech církve a možnost jednání s úřady do rukou svého znovujmenovaného generálního vikáře. Ten však mohl tyto věci činit jen po dohodě s biskupem. První krok pro odstranění biskupa byl proveden. V té době však Podolák raději tajně vysvětil na kněze čtyři jáhny⁸⁰ a jednoho

74 Tamtéž.

75 SKC AJK, f. PrSR, kart. 71, Dopis R. Štursy synodní radě, 26. února 1971.

76 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Prohlášení K. Barbory, 28. března 1971.

77 SKC AJK, f. PrSR, kart. 71, Lístek M. J. Pulce, 7. dubna 1971.

78 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Udání J. Štětinové, 30. dubna 1971.

79 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Dopis A. Podoláka K. Šnýdrovi, 5. prosince 1971.

80 Adolf Bastýán, Dušan Hejbal, Jozef Kostohryz a Jan Sainer.

bratra⁸¹ na jáhna. Snažil se tak vytvořit zdravý základ pro podzemní církve starokatolickou.

Pulec alespoň koncem září stáhl trestní obvinění na Podoláka.⁸² Možná to mělo být chápáno jako pozitivní krok směrem ke smíru, když biskup přistoupil na podmínky dohody protistrany.

2.3 Výzva duchovních pastýřů k účasti na listopadových volbách 1971

Ve dnech 26. – 27. listopadu 1971 se v naší zemi konaly volby do všech zastupitelských sborů. I k takovému událostem biskupové psali pastýřské listy, aby povzbudili věřící k účasti na nich. Autorka práce měla tak možnost porovnat dva takové pastýřské listy – Pastýřský list k volbám od biskupů a kapitulních vikářů Římskokatolické církve⁸³ (kapitola 2.3.1 *Pastýřský list k volbám – listopad 1971*) a Oběžník duchovním, církevním radám a všem věřícím od biskupa Augustina Podoláka (kapitola 2.3.2 *Oběžník biskupa Augustina Podoláka*).⁸⁴ Lze se domnívat, že právě tento biskupův list byl jedním z posledních důvodů, proč se Ministerstvo rozhodlo rázně zakročit proti Podolákově činnosti odebráním státního souhlasu. Jak moc tomu pomohly či nepomohly snahy a udání Miloše Josefa Pulce, zůstává otázkou. Nelze však vyloučit, že měly při rozhodování ministerstva svoji váhu.

2.3.1 Pastýřský list k volbám – listopad 1971

Pastýřský list římskokatolických biskupů a vikářů je určitou výzvou k zodpovědné účasti při listopadových volbách. Vysvětlují svým čtenářům vztah mezi „*vírou a pozemskými úkoly a též o občanské odpovědnosti věřících*“. V této souvislosti zmiňují konstituci 2. vatikánského koncilu⁸⁵ „*Radost a naděje*“, která se mimo jiné zabývala též otázkou vztahu církve ke světu. Dle koncilu nejde oddělovat svět víry od problémů světa pozemského. Věřící by neměli být lhostejní k dění ve společnosti, naopak by se měli snažit pomáhat těm, kteří pracují na vytvoření lepší společnosti, která bude spravedlivější a lidštější. Tedy takové, kde bude postavena hráz zlu a bude podporováno všeobecné dobro, k čemuž právě vybízí i zmiňovaná konstituce: „*Kdo se domnívají, že mohou zanedbávat své povinnosti vůči tomuto světu, jsou na omylu. Neuvědomují si, že právě víra je tím více*

81 Josef Plachý.

82 SKC AJK, f. PrSR, kart. 71, Stažení žaloby M. Pulce, 25. září 1971.

83 *Pastýřské listy 1945-2000*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003, s. 226-227.

84 SKC AJK, f. PrSR, kart. 71, Oběžník A. Podoláka, 5. listopadu 1971.

85 2. vatikánský koncil svolal římský biskup Jan XXIII. a se konal v letech 1962-1965.

zavazuje, aby je plnili, každý podle svého povolání.“ (RN 43)

Dále konstituce i pastýřský list schvalují všechno, co vede k vývoji směrem k jednotě, zdravé socializaci a občanskému a hospodářskému sdružování. Ovšem hned duchovní pastýři upřesňují, že je dobré, když jsou církevní a světské záležitosti odděleny, a tedy nemohou církevní představitelé „řešit za věřící všechny světské otázky, hospodářské, politické, sociální aj., i když mají spojitost s posláním křesťana“. Proto jen v duchu evangelia povzbuzují všechny věřící k účasti ve volbách i ve snažení v občanském životě, aby se tak správně rozkládaly síly k šíření dobra ve společnosti. Proto doufají, že tuto občanskou povinnost věřící katolíci splní s největší svědomitostí a zodpovědností, což je i služba, kterou od nich žádá samotný volební akt.

Biskupové a kapitulní vikáři dále doufají, že tento přístup věřícím vydrží i dále po volbách, protože věří, „že není rozporu mezi opravdovým zájmem naší společnosti, pro nějž pracují všichni poctiví občané, a mravními požadavky naší víry“. Takové chování pak jistě povede k prospěchu lidstva a k nastolení světového míru. Křesťané by proto měli jít společnosti příkladem a tím i šířit moc evangelia. K tomu vyzývají i závěru svého listu, aby toto měli věřící vždy na mysli při každé všední činnosti, a loučí se slovy sv. apoštola Pavla: „*Bůh, dárce naděje, ať vás naplní samou radostí i pokojem ve víře, abyste prospívali v naději s mocnou pomocí Ducha svatého.*“⁸⁶

Tento list je velmi strohý na teologické myšlenky a nejvíce se v něm cituje z konstituce „Radost a naděje“, která je dokumentem 2. vatikánského koncilu. Z celého listu vzniká dojem, že se vlastně mnoha slovy snaží spíše nic neříct a z celého sdělení nejvíce vystupuje výzva k účasti na volbách a k jednotě se státem. List je nekonfliktní, a nenapadnutelný.

2.3.2 Oběžník biskupa Augustina Podoláka

Ve svém stručném oběžníku biskup Podolák vyzývá věřící starokatolické církve k hojně účasti při blížících se volbách a tak řádně „splnili svou občanskou povinnost a přispěli tak svým dílem ke konsolidaci, to jest k urovnání a upevnění poměrů ve společnosti“. To je povinnost, která by se měla převážně týkat křesťanů, protože politické záležitosti v zemi se dotýkají i jejich duchovního života.

Biskup obzvláště prosí bratry a sestry v pražské obci, aby zkusili zapomenout na problémy vzniklé z toho, že státní orgány ignorují řádné odvolání kněze Miloše Josefa Pulce, čímž vznikla nepříznivá situace, kvůli které již rok nemají řádně sloužené

86 Ř 15, 13.

bohoslužby. Pokud právě oni půjdou splnit svou občanskou povinnost, můžou tak „dosáhnout toho, že i v církevních věcech se jistě nakonec dovoláme práva a spravedlnosti jako všichni ostatní“.

Z listu není patrné, že by biskup vyzýval k preferenci jiných politických poměrů v zemi, ale jistá kritika dosavadního postupu státních orgánů z jeho textu vyplývá. Dá se předpokládat, že právě tato kritika mohla vyvolat události, které vyústily v odebrání státního souhlasu k biskupské a duchovenské službě, o čemž se tato práce zmiňuje v následující kapitole 2.4.

2.4 Příprava 38. synody a reakce na ni

Pulec s Hegerem však nepřestávali s přípravami na synodu na rok 1972. Začátkem října měl Heger všechny podklady pro žádost ke svolání synody hotové a bez konzultace s biskupem je odeslal na Ministerstvo kultury. Tento krok si vyžádal okamžitou reakci ze strany Podoláka. Jana Hegera za to dne 10. října 1971 suspendoval z funkce generálního vikáře i brněnského faráře. Ten však již biskupovo rozhodnutí ignoroval, převzal zcela administrativu církve a o dalších věcech se radil již jen s Pulcem a Kupkou. Biskupovi byla ponechána jen možnost vykonávat liturgické úkony z moci biskupského svěcení.

Následovala další akce, která musela být jasně připravena předem. Dne 15. listopadu totiž zaslala synodní rada na Ministerstvo kultury dopis,⁸⁷ ve kterém píše, že již pro biskupovu nezpůsobilost není možná jakákoliv další spolupráce s ním. Ministerstvo ještě ten samý den (sic!) odnímá Podolákovi státní souhlas k výkonu duchovenské činnosti.⁸⁸ Tomu, že akce byla předem připravená, může nasvědčovat i dopis poslaný pár dní před tím, ve kterém Heger připomíná Pulcovi svá slova z předchozího listu: „*Važ si přátelství pana OCT Jelínka⁸⁹ a ničím je sám pro sebe nepokaz*“.⁹⁰ O dalším vývoji církve měla následně rozhodnout synoda svolaná na 25. března 1972. Synoda, kterou smí svolat a jí předsedat biskup, byla samozřejmě svolána protiprávně dle synodního řádu církve.

I když se biskup pokoušel několikrát odvolávat a domáhat se svého práva, jediná odpověď z Ministerstva kultury byla, že shledali jeho „*uváděné námítky*

87 SKC AJK, f. PrSR, kart. 71, Oznámení odvolání biskupa z funkce, 15. listopadu 1971.

88 WAGNER, David František. *Miloš Josef Pulec a Starokatolická církev*. Praha: UK PF, 2014, s. 61.

89 Dr. František Jelínek, předseda odboru Kulturní správy NVP (Ministerstvo kultury).

90 SKC AJK, f. PrSR, kart. 71, Dopis J. Hegera M. J. Pulcovi, 11. listopadu 1971.

za neopodstatněné“.⁹¹ Z tohoto bezpráví zbyla jen marnost nad všemi snahami uvést věci na pravou míru a oprávněná rozhořčení, jak dokazuje i jeho pastýřský list z Vánoc 1971, který bude v této práci rozebírán dále v kapitole 3.1 *Pastýřský list – Vánoce 1971*.

Svolaná 38. „Pulcova“ synoda na svém jednání zrušila všechny exkomunikace a suspense kněží a laiků. Vyjádřila souhlas s jednáním synodní rady proti biskupovi Podolákovi a změnila Synodní řád církve tak, že podpořila moc synody, resp. synodní rady vůči moci episkopální. Biskup Podolák byl touto synodou plně odstraněn z vedení církve.⁹²

Možná by se v tuto chvíli dalo předpokládat, že když biskupovi kritici dosáhli svého, válka alespoň z jejich strany skončí. K tomu však nedošlo. Pulec dál vedl tvrdý boj o naprostou diskreditaci biskupa nejen v Československu, ale i v zahraničí. Spojil se s vagantním biskupem Maasem v tehdejší Spolkové republice Německo (NDR), postupně začali získávat spojence i mezi polskými starokatolíky a pokoušel se získat i podporu mezi biskupy Mezinárodní biskupské konference. Někdy v této době se Pulec také dozvěděl o tajném svěcení kněží a jáhna, což nesl velmi těžce. Rozhodl se proto zakročit i proti nim.

2.5 Dovršení starokatolického schizmatu

V červnu 1972 podala synodní rada žalobu na biskupa Podoláka z důvodu, že jí odmítl 2. prosince 1971 odevzdat archivní materiály a biskupské a farní razítko⁹³. Biskup Podolák soud u okresní prokuratury vyhrál, protože dokázal neoprávněnost žaloby. Synodní rada se však neváhala odvolat ke krajskému soudu.

Biskup Podolák se sice ze začátku zdržoval všech svátostných úkonů, ale administrativně se dál snažil působit svou apoštolskou službou. Rozhodnutí tzv. 38. Synody pro něj pochopitelně byla neplatná. Dosadil tedy do Brna diakona Kováře, v Praze pověřil službou kněze Nováka a Hejbala a samozřejmě psal svým věřícím pastýřské listy.

Synodní rada se snažila odstranit Podolákovy přívržence ve všech obcích (zejména v Praze, v Brně a ve Varnsdorfu), ale byl to trochu boj s větrnými mlýny. Ostatně zdá se, že v tomto starokatolickém schizmatu bojovaly obě strany s větrnými mlýny. Koncem roku se například varnsdorfská obec pokusila napsat žádost na Ministerstvo kultury, aby byl

91 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Reakce Z. Mixy na odvolání, 29. listopadu 1971.

92 TOMAN, Rostislav K. *Starokatolická církev v ČSR (ČSSR) od roku 1945 do roku 1990*. Praha: UK HTF, 2003, s. 66-67.

93 Revizní komisi synodní rady v ten den předal pouze berlu, pektorální kříž, prsten a klíče od katedrály.

navrácen státní souhlas biskupu Podolákovi a uspořádány poměry v církvi.⁹⁴ Tuto petici opatřila přes 200 podpisů. Ovšem referent Šnýdr žádost prozkoumal a konstatoval, že v žádosti jsou uvedeny „mrtvé duše“, což mu nejspíše poradil Pulec.⁹⁵ Ministerstvo pak celou žádost smetlo ze stolu a již se jí dál odmítlo zabývat.

2.6 Nestabilní „stabilita“ státem uznávané starokatolické církve

V roce 1973 ještě částečně pokračovaly šarvátky mezi zneprátenými stranami. Minimálně v první polovině toho roku ještě probíhaly soudní spory (nejhlavnějším takovým sporem bylo obvinění synodní rady, že biskup Podolák zadržuje a odmítá vydat archivní dokumenty církve a biskupské razítko).⁹⁶ Veškeré snahy o smíření se ukázaly jako liché. Biskup odmítal jednat s nelegitimní synodní radou, která porušila církevní Synodní řád tím, že se postavila proti ordináři a vytvořila tak jakýsi nestarokřesťanský model synodálně-episkopálního fungování.⁹⁷ Druhý tábor se pro změnu opět cítil ukřivděn a ublížen údajným nekorektním, nemorálním a nezákonným jednáním Podoláka⁹⁸ a došlo to tak daleko, že si na biskupa nechali vyhotovit posudek, aby dokázali jeho zdravotní nezpůsobilost.⁹⁹

I když byl vedením církve jako generální vikář pověřen Jan Heger, z mnoha dopisů z té doby je poznat, že ústřední osobou, která má věci pod kontrolou, je Miloš Josef Pulec. Ten komunikoval se státními orgány, jezdil do zahraničí (a to bohužel tak často, až mu to bylo synodní radou vytčeno, protože své cesty hradil z církevních peněz¹⁰⁰). Komunikaci se zahraničím, resp. s biskupy UU vedli Heger a Pulec společně. Navázali tak například

94 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Žádost o uspořádání církevních poměrů, 12. prosince 1972.

95 SKC AJK, f. PrSR, kart. 72, Dopis M. J. Pulce J. Hegerovi, 28. prosince 1972.

96 Tato žaloba byla soudem odmítnuta v plném rozsahu v červnu 1973; SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Dopis A. Podoláka V. Daniškovi, 9. srpna 1973. Sama žaloba však byla zcela neoprávněná, jak biskup Podolák sám vysvětluje ve svém dopise Okresnímu soudu v Děčíně: „1. Nepřevzal jsem nějaký „biskupský“ ani jiný archiv a nemohu jej tedy předávat. 2. Biskupská pečeť, t.j. udávané razítko, s latinským textem, není veřejným nástrojem, nýbrž čísle vnitrocírkevním osobním předmětem, osobní pečetí biskupa, nepřenosnou...“; SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Dopis A. Podoláka Okresnímu soudu v Děčíně, 11. června 1973.

97 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Dopis A. Podoláka V. Daniškovi, 9. srpna 1973.

98 SKC AJK, f. PrSR, kart. 73, Dopis J. Hegera M. J. Pulcovi, 2. ledna 1973.

99 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Dopis V. Daniška A. Podolákovi, 5. srpna 1973.

100 SKC AJK, f. PrSR, kart. 84, Zápis ze SR, 1. října 1984.

čilou korespondenci s haarlemským biskupem Gerhardem Anselmem van Kleefem, jehož si postupně získali na svou stranu.¹⁰¹ Dokonce s ním vyjednávali i o možnosti vysvěcení bohoslovce Josefa Volfika na kněze.¹⁰²

Státem uznávaná církev v té době měla vcelku nedostatek duchovních. Obsazeny byly vlastně jen obce v Praze, v Brně, v Šumperku, v Jablonci a Desné, přičemž v posledních dvou jmenovaných obcích sloužil jen jeden kněz, Rudolf Trousil. Kromě nedostatku lidí začala v druhé polovině roku 1973 i řešit problém, který se táhnul až do následujících let a to nedostatek bohoslužebných prostorů, protože kostely procházely různými rekonstrukcemi.¹⁰³

Synodní rada většinou řešila jen hospodářské otázky církve, stejně tak tomu bylo i na synodě, která se konala 22. června 1974.¹⁰⁴ Ovšem vnitrocírkevní vztahy začaly být postupem roku 1974 napjatější. Vasil Danišek, kněz ze Šumperku, se začal přiklánět více na stranu biskupa a začal se distancovat od Pulcova tábora.¹⁰⁵ Také Rudolf Trousil začal být rozhořčen jistými hlasy v církvi o tom, že je pouhým šaškem Hegera a Pulce, a začal uvažovat o odchodu z církve.¹⁰⁶ Trousil se navíc dozvěděl o tom, že UU není příliš nakloněna současné synodní radě, což jak vypadá, byla informace, kterou si nechávali Heger a Pulec pro sebe.¹⁰⁷ Tak se postupně státem uznávaná církev dostávala do jistého vnitřního rozkolu, ve kterém již pevně stál pouze úzký okruh lidí v čele s Pulcem a Hegerem. Toto však nijak nebránilo této klice při komunikaci se státními orgány tvrdit, že v církvi je po odchodu biskupa Podoláka relativní klid.¹⁰⁸ Vytvářeli tak navenek dojem jednoty a stability, která ovšem zdaleka neodpovídala skutečnosti. Bohužel z tohoto i dalšího období máme jen velmi málo dokumentů o církvi podzemní, kterou dál vedl biskup Podolák. Byla totiž snaha písemnosti kvůli nebezpečí domovních prohlídek konaných státní bezpečností nezachovávat. Je však jisté, že biskup Podolák se věnoval duchovní činnosti tajně a vysluhoval různě po domech bohoslužby. Podobně činili kněží

101 SKC AJK, f. PrSR, kart. 73, Dopis J. Hegera M. J. Pulcovi, 20. června 1973.

102 SKC AJK, f. PrSR, kart. 73, Dopis M. J. Pulce J. Hegerovi, 18. července 1973.

103 SKC AJK, f. PrSR, kart. 73, Dopis M. J. Pulce J. Hegerovi, 30. října 1973.

104 SKC AJK, f. PrSR, kart. 74, Zápis z 39. synody, 22. června 1974.

105 SKC AJK, f. PrSR, kart. 73, Dopis J. Hegera M. J. Pulcovi, 22. září 1973.

106 SKC AJK, f. PrSR, kart. 74, Dopis J. Hegera M. J. Pulcovi, 27. září 1974.

107 SKC AJK, f. PrSR, kart. 74, Dopis R. Trouсила M. J. Pulcovi, 21. října 1974.

108 SKC AJK, f. PrSR, kart. 74, Vyjádření vedení církve pro Sekretariát pro věci církevní Ministerstva kultury, 29. října 1974.

Novák a Hejbal v Praze.¹⁰⁹

Vztahy uvnitř nelegitimní, ale státem uznané starokatolické církve, se v následujících letech ještě přiostrhovaly. Trousil dokonce v jednom ze svých dopisů Hegerovi píše, že by mohl od září 1975 jít na železničářskou školu a měl by to jistě lepší, než být v církvi za „blbečka“. ¹¹⁰ Hegerovi a Pulcovi se nakonec povede situaci s Trousillem vcelku urovnat, takže desenský farář nakonec z církve neodejde a dokonce v ní pozdějších letech udělá i kariéru. Vztahy se šumperským knězem Daniškem se však urovnat nepodaří, naopak se během let budou i zhoršovat.

Církev se dostává vlivem chátrajících sakrálních budov do stále větších finančních potíží, a tak se začne uvažovat na pulcovské synodní radě o prodeji nějakého nemovitého majetku, což by mohlo částečně vyřešit špatné církevní hospodaření.¹¹¹ Starosti synodní radě navíc dál dělá postavení biskupa Podoláka v zahraničí. V německém starokatolickém kalendáři je totiž uvedeno, že hlavou církve v Československu je Augustin Podolák. Tuto informaci musela synodní rada vysvětlovat referentovi Ministerstva kultury Karlu Šnýdrovi při zasedání synodní rady v září 1975.¹¹² Viditelně i přes veškeré Pulcovy snahy a jeho kontakty s van Kleefem si stále biskup Podolák držel u Mezinárodní biskupské konference status ordináře.

O to více se v roce 1976 začaly výrazně projevovat zásahy státu do církve. Po smrti místopředsedy synodní rady Karla Ettela, byl na doporučení státu¹¹³ zvolen při zasedání synodní rady dne 27. března na jeho místo Rudolf Štursa.¹¹⁴ Již jako nový místopředseda měl pak možnost se setkat právě s haarlemským biskupem van Kleefem, který se při své cestě do Polska zastavil na tři dny v Praze.¹¹⁵ Samozřejmě u jednání se zahraničním biskupem nemohl chybět duchovní správce pražské obce Miloš Josef Pulec. Řeč se samozřejmě nevyhnula ožehavému tématu osoby biskupa Podoláka. Van Kleef již zcela

109 Podle ústního sdělení biskupa Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 2. září 2015.

110 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 75, Dopis R. Trouсила J. Hegerovi, 31. března 1975.

111 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 76, Zápis z jednání synodní rady, 17. května 1975.

112 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 75, Zápis z jednání synodní rady, 13. září 1975.

113 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 76, Zápis z jednání na Sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury, 27. ledna 1976.

114 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 76, Zápis ze zasedání synodní rady, 27. března 1976.

115 Biskup van Kleef se v Praze vyskytoval ve dnech 12. – 15. června 1976; *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 76, Zpráva synodní rady Sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury o pobytu holandského biskupa van Kleefa v Praze, 17. června 1976.

chápe Podoláka jako emeritního biskupa, ovšem není to mínění celé biskupské konference. Haarlemský biskup v rámci své návštěvy v naší zemi chtěl navštívit i Podoláka, ten však setkání s ním odmítl z důvodu, že se nemůže stýkat s duchovním, který udržuje kontakt s kněžími, které on suspendoval a exkomunikoval.

Další zajímavým zvratem v církvi byla 40. Synoda, která se konala v červnu 1976.¹¹⁶ Na této synodě se ustanovilo, že se synoda bude konat již jen jednou za čtyři roky, ne za dva, jak tomu bylo do té doby. Z toho se dá usuzovat, že kromě hospodářských a finančních věcí se v církvi už tolik věcí neřešilo. Silné jádro tvořili vlastně jen dva duchovní: Jan Heger a Miloš Josef Pulec. Tito dva spolu udržovali hojnou korespondenci, na všem se domlouvali a radili se spolu. Zasahování dalších osob do svých záležitostí ani nepotřebovali. Z dopisů je patrné, že se oba vnímají jako jediné spolehlivé osoby, kterým leží na srdci dobro církve, a zbytek lidí jsou buď zrádci nebo nepřiliš oddaní služebníci Boží. Toto potvrzuje i fakt, že do synodní rady nebyl na synodě již zvolen dosavadní člen Vasil Danišek, který se příliš vzpouzel vůli dvojice Heger-Pulec, což dokázal i svou zprávou přednesenou na synodě, kde otevřeně vystoupil proti jistým poměrům v církvi.¹¹⁷

2.7 Československá starokatolická církev pod dozorem Mezinárodní biskupské konference

Rok 1977 byl nejvíce ve znamení podpisové akce Charta 77, proti které Pulcova církev vydala prohlášení, jímž se jasně distancovala od postoje jejich signatářů.¹¹⁸ Biskup Podolák však svým duchovním a věřícím také doporučil se akce nezúčastnit a nijak ji nepodporoval,¹¹⁹ aby si proti sobě ještě více nepoštval státní orgány. Jinak však státem uznávaná církev řešila i své nemalé problémy finančního rázu. Na zasedání synodní rady v říjnu začíná vážně uvažovat o prodeji jablonecké fary,¹²⁰ která je ve velmi špatném stavu. Důvodem k prodeji byly mimo jiné i snahy uplatit rekonstrukce jiných sakrálních staveb, jak v Jablonci, v Desné či ve Varnsdorfu. K prodeji fary dostala synodní rada souhlas od Okresního národního výboru v Jablonci již v dubnu 1978,¹²¹ hned po té co o ni projevil

116 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 76, Zápis ze 40. synody, 19. června 1976.

117 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 76, Zpráva V. Daniška na 40. synodě, 19. června 1976.

118 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 77, Prohlášení duchovních a ostatních pracovníků církve starokatolické k tzv. „Chartě 77“, únor 1977.

119 *SKC AJK*, f. Pod, kart. Domáci, Žádost o uspořádání věcí v církvi, 21. prosince 1977.

120 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 77, Zápis ze synodní rady, 15. října 1977.

121 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 78, Dopis ONV Jablonec synodní radě, 14. dubna 1978.

zájem pracovník zmíněného Okresního národního výboru Zdeněk Fliegel.¹²² K prodeji a převodu majetku však došlo až v září toho roku.¹²³ Fara byla prodána za pouhých Kčs 27.312,-.

Na počátku roku 1978 zemřel po náhlé chorobě Jan Heger.¹²⁴ Z toho důvodu napsal Štursa na Sekretariát pro věci církevní Ministerstva kultury, a žádal o státní souhlas pro možné kandidáty na správce biskupství, jimiž jsou Miloš Josef Pulec nebo Rudolf Trousil. Ovšem Pulec je rozhodnut se kandidatury vzdát, pokud Trousil volbu přijme. To se viditelně stalo vzhledem k tomu, že pozvánky na inauguraci nového správce biskupství musely být vytištěny ještě před samotnou volbou.¹²⁵ Na zasedání synodní rady v Desné, které se konalo 20. května 1978, byl jednomyslně zvolen za nového správce biskupství Rudolf Trousil.¹²⁶ Hned následující den se konala jeho inaugurace v desenském kostele.

Koncem měsíce března psal Štursa na Sekretariát pro věci církevní znovu. Tentokrát z důvodu žádosti o povolení možnosti odjet na Mezinárodní starokatolický kongres do Holandska, který se má konat začátkem května 1978.¹²⁷ Na kongres byl pozván Pulec haarlemským biskupem van Kleefem. Z toho Štursa vyvozuje, že postoj biskupů UU k starokatolické církvi v Československu se mění, proto by bylo také vhodné povolení pro vycestování udělit.¹²⁸ Navíc se plánovalo, že se zmiňovaný biskup ještě s polskokatolickým biskupem Majewskim chystají na návštěvu do Prahy a to pravděpodobně koncem června toho roku,¹²⁹ aby se mohli zúčastnit Křesťanské mírové konference. Jak je vidět, vztahy se zahraničím byly navázány a tak se mohly začít mezi biskupy UU vpouštět takové zprávy, které by pomohly Pulcově synodní radě a jeho pozici v církvi. Možná právě z tohoto důvodu se v německém starokatolickém kalendáři objevuje

122 SKC AJK, f. PrSR, kart. 78, Žádost o prodej fary v Jablonci nad Nisou, 13. dubna 1978.

123 SKC AJK, f. PrSR, kart. 78, Kupní smlouva, 8. září 1978.

124 SKC AJK, f. PrSR, kart. 78, Parte Jana Hegera, 21. února 1978.

125 SKC AJK, f. PrSR, kart. 78, Pozvánka na inauguraci nového správce biskupství Rudolfa Trouсила. 1. května 1978.

126 SKC AJK, f. PrSR, kart. 78, Zápis ze synodní rady, 20. května 1978.

127 SKC AJK, f. PrSR, kart. 78, Žádost R. Štursy na Ministerstvo kultury, 29. března 1978.

128 Kongresu se však nakonec účastnil sám Rudolf Štursa; SKC AJK, f. PrSR, kart. 78, Zápis ze synodní rady, 20. května 1978.

129 SKC AJK, f. PrSR, kart. 78, Dopis R. Štursy Regionálnímu sdružení Křesťanské mírové konference v Praze, 6. dubna 1978.

informace, že biskup Podolák je neúřadujícím biskupem.¹³⁰ Díky možnostem vycestovávat a bez nebezpečí výslechů a zabavování korespondence komunikovat se členy Mezinárodní biskupské konference, rostla jasná převaha státem uznávané starokatolické církve, kdežto biskup Podolák byl zatlačován do pozadí. Byl synodní radou (převážně Pulcem) v zahraničí pomlouván a těmto pomlouvám se nemohl bránit. Cílem bylo, aby se biskup Podolák dostával do stále větší izolace, pokud jde o zahraničí.

Návštěva biskupa Majewského se nakonec uskutečnila až začátkem září 1978 a při té příležitosti se konalo jáhenské svěcení Konráda Sluze.¹³¹ Zajímavé je, že když psal arcibiskup Marinus Kok synodní radě o své nemožnosti přijet do Československa kvůli časovému zaneprázdnění, zmiňoval se také o tom, že bez souhlasu biskupa Podoláka, nemůže nikoho v československé církvi vysvětit.¹³² Bylo by tudíž dobré nejprve vyřešit vztahy v církvi. Zdá se, že biskup Majewski tuto myšlenku nesdílel, nebo byl od synodní rady nějak obelhán či zmanipulován. Jaké informace však skutečně biskup měl, není z archivních materiálů patrné.

Na zasedání synodní rady 2. září 1978 Trousil informuje o své účasti na Všekřesťanské mírové konferenci, která se konala koncem června, a kde měl možnost jednat s biskupy Majewskim, Kowalskim a sekretářem Wysoczanskim.¹³³ Opět jim vysvětlil situaci v Československu, popsal práci církve i poukázal na fakt, že biskup Podolák je emerituře. Trousil také požádal prostřednictvím polských biskupů o konečné vyjádření postoje biskupské konference UU k československé starokatolické církvi. Trousil vyjádřil také záměr, že pokud by měli mít biskupové problém, tak se se severočeskými obcemi (Varnsdorf, Desná a Jablonec) připojí k polským mariavitům.¹³⁴

V dalším roce se pak konalo zasedání Mezinárodní biskupské konference v Krakově v Polsku. Na tuto akci byl pozván jako každý rok biskup Podolák. Na základě tohoto pozvání odpověděl biskup Podolák biskupu Majewskému, že do Krakova přijede se

130 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 78, Dopis synodní rady Sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury, 31. července 1978.

131 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 78, Dopis synodní rady Sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury, 17. srpna 1978.

132 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 78, Dopis M. Koka synodní radě, 30. srpna 1978.

133 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 78, Zápis ze synodní rady, 2. září 1978.

134 Kościół Starokatolicki Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej vznikla na přelomu 19. a 20. století na základě zjevení, které měla řeholnice Maria Františka Kozłowska.

svým knězem Jaroslavem Novákem a žádal si doplňující informace k pobytu.¹³⁵ Na druhou stranu Trousil píše na Ministerstvo kultury, že Podolák hrubě zasáhl do pozvánek na biskupskou konferenci,¹³⁶ na kterou měli jako delegáti jet členové synodní rady Pulec, Leblová-Němcová a Jírovská. Biskup Majewski informoval správce biskupství Trouсила, že Podolák nyní určí a povede delegaci na konferenci. Podolák tak v očích Trouсила opět překračuje své pravomoci emeritního a církvi neuznávaného biskupa a prosí proto Ministerstvo kultury, aby proti tomuto jednání zakročilo. Vzhledem k tomu, že se však konference Podolák účastnil, dá se předpokládat, že ministerstvo žádný zásah neučinilo, či ho nestihlo učinit.

Účastníci konference se snažili najít nějaké řešení poměrů starokatolické církve v Československu. Proto byly pozvány obě strany k jednání a podání vysvětlení. Vzhledem k tomu, že v archivních materiálech se nacházejí dvě zcela odlišné verze popisu tohoto jednání, těžko určit, jak se to skutečně odehrálo. Dle popisu Pulcovy strany¹³⁷ setkání probíhalo tak, že si biskup Podolák nejprve určil kněze Nováka jako svého nástupce a dožadoval se jeho vysvěcení. Dr. Leblová-Němcová na to reagovala negativně a vysvětlila biskupské konferenci neblahý zdravotní stav biskupa, který mu zabraňuje plně sledovat dění kolem sebe, proto se biskupové konferenci pokoušeli přesvědčit biskupa Podoláka k rezignaci a k smíření s církví. Podolák toto nakonec přislíbil a tak bylo dohodnuto, že při návštěvě arcibiskupa Koka v Praze v říjnu toho roku, se vše sepíše a problém ve starokatolické církvi tak bude vyřešen. Tím byl pro Mezinárodní biskupskou konferenci biskup Podolák brán jako emeritní.

Ovšem dle Podolákova popisu¹³⁸ se na jednání s biskupy Pulcova delegace ani nedostavila a tak nemohl být dohodnut ani smír ani údajná rezignace. Navíc biskup získal i informace o tom, co Pulec nahlásil na Ministerstvu kultury o zasedání biskupů UU, které se například týkaly pomluv jak biskupské konference, tak i zdravotního stavu biskupa („*Biskup /Podolák/ je tak nemocný, že jej při konferenci museli podpírat všude, kde chodil.*“). Otázkou je, odkud tyto informace biskup získal, protože v Pulcově zprávě se

135 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Dopis A. Podoláka T. Majewskému, 28. června 1979.

136 SKC AJK, f. PrSR, kart. 79, Dopis R. Trouсила na Sekretariát pro věci církevní Ministerstva kultury, 19. června 1979.

137 SKC AJK, f. PrSR, kart. 79, Zpráva synodní rady o cestě do Polské lidové republiky Sekretariátu pro věci církevní Ministerstvu kultury, 31. července 1979.

138 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Dopis A. Podoláka J. Novákovi a D. Hejbalovi, 10. září 1979.

nic takového neobjevuje. Je možné, že se jednalo o ústní sdělení Miloše Josefa Pulce, ale také je možné, že se státní orgány snažily oba církevní tábory ještě více rozeštvát, aby tím starokatolickou církev definitivně rozložili. Tomu by odpovídala i další zaručeně tajná informace z ještě vyšších míst než je ministerstvo, totiž že biskup nemá za žádnou cenu abdikovat ze své funkce, protože Ministerstvu kultury již nijak nezáleží na Pulcovi „a může ‚vyletět‘ každou chvíli.“ Pokud tedy zůstane biskup Podolák dál ve své funkci, i když bez státního souhlasu a státní uznávanou církví starokatolickou nerespektován jako ordinář, a Pulec se bude dál domáhat práva ve snaze biskupa definitivně zdiskreditovat v zahraničí i u nás, bude dál trvat napětí mezi zneprátelenými stranami a toto zlo by mohlo způsobit odliv věřících i duchovních. Bohužel se tato domněnka nedá zcela vyvrátit.

Arcibiskup Marinus Kok si naplánoval svou cestu do Prahy pro dojednání smíru mezi synodní radou a Podolákem na termín 25. až 30. října 1979. Ještě před jeho příletem však Podolák dle Pulce napsal Kokovi,¹³⁹ že mu zakazuje přijet a vměšovat se tak do záležitostí československé starokatolické církve. Dále pak Podolák arcibiskupa informuje o tom, že plánuje svolat řádnou synodu se souhlasem Ministerstva kultury a snad prý i hrozil klatbami, kdyby Kok přijel. Buď se Kok klateb nezalekl, nebo nic z Pulcova tvrzení není pravdivé, protože Kok skutečně do Československa přijel, jak je poznat ze zápisu synodní rady.¹⁴⁰ Tam dle tohoto zápisu Kok informoval radu, že Podoláka bude konference biskupů UU považovat za rezignovaného, a tak již počítají pouze s novými lidmi zvolenými v církvi. Ovšem i přesto arcibiskup ještě upozornil na to, že se ještě jednou pokusí soukromě mluvit s biskupem Podolákem.

K tomuto setkání došlo 29. října 1979 ve Cvikově, údajně proto, aby mu oznámil, že bude již vnímán jen jako emeritní biskup. Vzhledem k tomu, že u této schůzky nemohl být nikdo ze synodní rady přítomen, víme jen z opozičního tábora, že setkání trvalo přibližně jednu hodinu. V tuto chvíli musíme vystačit se zprávou, kterou o tomto setkání napsal Augustin Podolák.¹⁴¹ Podle něj proběhlo setkání klidně a přátelsky. Arcibiskup ho informoval o tom, že s Pulcem projel starokatolické farnosti a setkal se s hojnou účastí lidí na bohoslužbách, že prý však nemůže vyloučit skutečnost, že někteří z lidí vůbec nebyli věřící a byli pozváni jen pro efekt plného kostela. Dále arcibiskup ubezpečuje Podoláka, že je stále plnohodnotným členem biskupské konference a svěřil se však, že již dál neví,

139 SKC AJK, f. PrSR, kart. 79, Dopis M. J. Pulce R. Trousilovi, 23. října 1979.

140 SKC AJK, f. PrSR, kart. 79, Zápis ze synodní rady 27. října 1979.

141 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Zpráva o návštěvě arcibiskupa M. Koka z Utrechtu, 6. listopadu 1979.

co by mohl pro československou starokatolickou církev ještě udělat, aby vyřešil již dlouhotrvající konflikt. Biskup ho ubezpečil, že takové věci si musí vyřešit sám a tak se nemá Kok trápit situací v Československu.

Tím se postupně začala narušovat komunikace mezi UU a biskupem Podolákem, ale i přesto byl až do roku 1988 stále zván jako zástupce církve na zasedání Mezinárodní biskupské konference, i když zúčastnit se jich mohl kvůli státním poměrům jen výjimečně, vlastně jen jednou. Svou roli zde hrála i kontrola biskupovy korespondence ze strany StB, některé dopisy z obou stran nebyly pravděpodobně vůbec doručeny.

Ke společnému smíření obou frakcí v církvi tedy nedošlo. Biskup dál píše a tvrdí, že je s biskupy zadobře a Pulec dál hlásá, jak Podolák pro biskupskou konferenci končí, resp. skončil. Právě asi z tohoto důvodu si Pulec a jeho přátelé dovolí sáhnout po postu nejvyšším a rada se rozhodla žádat konferenci o to, aby přijela vysvětit nějakého kněze na biskupa, kterého si na uprázdněný stolec žádá.¹⁴²

Po událostech v roce 1979 se byl biskup Podolák nucen poněkud odmlčet ve své korespondenční činnosti, protože byl na udání Miloše Josefa Pulce vyslýchán státními orgány.¹⁴³ Udání se týkalo například biskupova údajného „*rozvracení republiky*“ či „*vyhnání arcibiskupa Koka s holí v ruce*“. Jediné co napsal v prvním čtvrtletí toho roku, byl pastýřský list k Velikonocům. Biskupovi a jeho věrným se však navíc podařilo zorganizovat jakési shromáždění podzemní církve, kde se jeho účastníci shodli na tom, že neuznávají církev Miloše Josefa Pulce, neuznávají ani žádné jeho synody a za poslední řádnou synodu berou tu, která se konala v roce 1968. Podolák pak v dopise na Ministerstvo kultury toto shromáždění nazval řádnou synodou,¹⁴⁴ aby tomuto setkání dodal dostatečnou váhu, ovšem synoda to být nemohla, protože ji nešlo svolat podle Synodního řádu starokatolické církve z roku 1877, kterou podzemní církev považuje za stále platnou. Toto zmiňované shromáždění se konalo v březnu 1980.¹⁴⁵

V březnu 1980 se také konalo další zasedání synodní rady, na kterém však všechny přítomné překvapila informace Rudolfa Trouсила, že se chystá rezignovat ze své funkce

142 SKC AJK, f. PrSR, kart. 79, Dopis synodní rady Mezinárodní biskupské konferenci (k rukám biskupa L. Gautiera), 11. listopadu 1979.

143 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Aktuality k situaci starokatolické církve, 23. března 1980.

144 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Dopis A. Podoláka Sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury, 28. srpna 1980.

145 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 2. září 2015.

a že jeho rozhodnutí je definitivní.¹⁴⁶ Rada s tím sice nesouhlasí a snaží se Trouсила přemluvit, ale zdá se, že již svůj názor nezmění. Jako důvody k rezignaci uvádí svůj zdravotní stav a problémy v rodině. Ovšem již za necelé tři měsíce při dalším zasedání synodní rady bere Trouсила svou rezignaci zpět.¹⁴⁷ Co ho přesvědčilo změnit své rozhodnutí, není jasné. Jen z jednoho dopisu, který psal Trouсила Pulcovi, je patrné, že před zasedáním synodní rady, kde svou rezignaci odvolal, spolu mluvili osobně.¹⁴⁸

V témže roce se konala v Desné i řádná 41. Synoda.¹⁴⁹ Na této synodě byl Rudolf Trouсила znovu požádán, aby stál v čele církve jako správce biskupství, když Trouсила nabídku přijal, bylo toto usnesení schváleno aklamací. Ve svém prohlášení o činnosti a stavu církve Trouсила informoval o návštěvě arcibiskupa Marina Koka a o jeho stanovisku k Podolákovi, tedy že s ním již nelze pro práci v církvi počítat. Dále se na synodě informovalo o tom, že byla prodána fara v Jablonci a o stavu dalších sakrálních budov v majetku církve, který nebyl nijak uspokojivý. Na synodě byl schválen také nový mešní řád.

Začátkem následujícího roku, tj. v roce 1981, dostal Trouсила dopis od arcibiskupa Koka,¹⁵⁰ že Mezinárodní biskupská konference je ochotna z důvodu *sede vacante* převzít dozor nad československou starokatolickou církví, jak je ostatně zvykem vždy, když se uprázdní biskupský stolec a tato situace trvá nestandardně dlouho. Tohoto úkolu by se ujal sám arcibiskup. Tuto nabídku probírala synodní rada na svém nejbližším zasedání v dubnu. Synodní rada se rozhodla s odpovědí arcibiskupovi posečkat do chvíle, kdy bude znát názor Ministerstva kultury.¹⁵¹ Dle dopisu ze začátku května toho roku, který Rudolf Štursa za synodní radu píše na Sekretariát pro věci církevní Ministerstva kultury,¹⁵² je však patrné, že dozor arcibiskupa Koka byl přijat. Zda to bylo po jednání s Ministerstvem kultury či nikoliv, již není možné zjistit. Následně byl arcibiskup přítomen na zářijovém zasedání synodní rady.¹⁵³ Starokatolická církev je tedy minimálně od roku 1981 viditelně ze strany

146 SKC AJK, f. PrSR, kart. 80, Zápis ze synodní rady, 29. března 1980.

147 SKC AJK, f. PrSR, kart. 80, Zápis ze synodní rady, 7. června 1980.

148 SKC AJK, f. PrSR, kart. 80, Dopis R. Trouсила M. J. Pulcovi, 18. května 1980.

149 SKC AJK, f. PrSR, kart. 80, Zápis ze 41. synody, 4. října 1980.

150 SKC AJK, f. PrSR, kart. 81, Dopis M. Koka R. Trousilovi, 20. února 1981.

151 SKC AJK, f. PrSR, kart. 81, Zápis ze synodní rady, 11. dubna 1981.

152 SKC AJK, f. PrSR, kart. 81, Dopis R. Štursy Sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury, 4. května 1981.

153 SKC AJK, f. PrSR, kart. 81, Zápis ze synodní rady, 5. září 1981.

UU vnímána jako církev s uprázdněným biskupským stolcem, či minimálně jako církev ve velmi složité a špatně čitelné situaci, kterou je potřeba prošetřit a vyřešit.

V dalším roce byl koncem března Pulec na zahraniční návštěvě v Holandsku, kam byl pozván Mezinárodní biskupskou konferencí na intronizaci nového arcibiskupa. O průběhu této návštěvy pak informuje Ministerstvo kultury dopisem,¹⁵⁴ ve kterém píše, že arcibiskup Kok odstoupil ze své funkce a jeho nástupcem se stává Antonius Jan Glazemaker. Nebylo však určeno, jak by měl dál vypadat po odchodu arcibiskupa Koka vztah UU a československé starokatolické církve. O tom samém informuje Pulec i synodní radu na jejím zasedání v dubnu a tam se také usneslo, aby bylo Mezinárodní biskupské konferenci sděleno, že chce mít československá starokatolická církev kontakt s celou konferencí, nejen s dozorujícím biskupem.¹⁵⁵

Rok 1982 byl však poznamenán dalším úmrtím v církvi. Dne 14. června 1982 zemřel Rudolf Trousil.¹⁵⁶ Církev tedy do nejbližšího volebního zasedání synodní rady vedl opět Rudolf Štursa jako druhý předseda synodní rady. Na volbu nového správce biskupství se si však musela církev počkat až do října 1982. Přes prázdniny a dovolené se asi nepodařilo svolat setkání rady. Na místo správce biskupství byl navržen Miloš Josef Pulec pro svou dlouholetou službu v církvi a členství v synodní radě, které by zaručilo kontinuitu, a také pro své jazykové schopnosti. Ministerstvo kultury tento návrh asi přijalo, protože 2. října byl na zasedání synodní rady jednomyslně zvolen Pulec jako správce biskupství.¹⁵⁷ Na tomto zasedání byla také sdělena informace, že na zasedání Mezinárodní biskupské konference ve Vídni, které probíhalo ve dnech 11. – 14. září 1982, bylo usneseno, že československá starokatolická církev je již samostatnou církví. Již tedy nebyla dozorována žádným biskupem UU. Stále však byli odkázáni na pomoc biskupů při svěcení jáhnů a kněží.

Inaugurace nového správce biskupství se konala až 19. března následujícího roku.¹⁵⁸ Byl také vyroben nový hlavičkový dopisní papír, který do té doby Pulcova církev neměla. Do té doby se do hlavičky dopisu maximálně otisklo razítko. Tak se po deseti letech dostal Pulec konečně do čela církve a nemusel být již jen šedou eminencí. Na tomto

154 SKC AJK, f. PrSR, kart. 82, Zpráva M. J. Pulce pro Sekretariát pro věci církevní Ministerstva kultury, 28. března 1982.

155 SKC AJK, f. PrSR, kart. 82, Zápis ze synodní rady, 3. dubna 1982.

156 SKC AJK, f. PrSR, kart. 82, Parte Rudolfa Trouсила, 14. června 1982.

157 SKC AJK, f. PrSR, kart. 82, Zápis ze synodní rady, 2. října 1982.

158 SKC AJK, f. PrSR, kart. 82, Zápis ze synodní rady, 4. prosince 1982.

postu vydržel až do konce roku 1989. Po revoluci se však vše obrátilo, biskup Augustin Podolák se dostal zpět do čela církve jako řádně ustanovený biskup a to vše potvrdila Synoda obnovy.¹⁵⁹

2.8 Duchovní ve starokatolické církvi v letech 1970 - 1990¹⁶⁰

Pro lepší představu o starokatolickém v kléru v období, které je touto prací sledováno, a to jak ve státem podporované církvi, tak i v té podzemní, přináší tato kapitola seznam duchovních v abecedním pořádku i se stručnými životopisy.

2.8.1 Státem uznávaná církvev

Bačinský Gustáv (Augustin) se narodil na Slovensku v roce 1949. Teologická studia absolvoval na římskokatolické teologické fakultě v Bratislavě v roce 1977 a téhož roku byl i vysvěcen na kněze. Ovšem již o tři roky později uzavřel manželský svazek a ve starokatolické církvi asi hledal alternativu pro své kněžské povolání. Byl od března 1982 ustanoven farářem v brněnské starokatolické farnosti. Bačinský však v témže roce začal komunikovat s biskupem Podolákem a brzy s ním začala mít Pulcova synodní rada problémy. Neshody vyústily v odchod Bačinského do pravoslavné církve v roce 1986, pracovní poměr s ním byl však ukončen již o dva roky dříve. Po sametové revoluci se však znovu do starokatolické církve vrátil a opět začal spravovat Brno. Bačinský však ani podruhé neprokázal svou stálost, odešel na Slovensko, a po čase se nechal vysvětit na biskupa od „patriarchy Evropy“ Antonia Raposy.

Danišek Vasil se narodil v roce 1915 na Ukrajině. Vysvěcen na kněze byl v pravoslavné církvi v roce 1939. Když byl však ve své církvi připraven o místo, přestoupil v roce 1959 ke starokatolické církvi. Zde mu byla svěřena správa šumperské farnosti. Od roku 1968 až do roku 1976 byl i členem synodní rady a byl mu v roce 1985 předán i čestný titul arcikněze za jeho obětavou práci v církvi. Vasil Danišek se po sametové revoluci připojil k jurisdikci biskupa Podoláka a podporoval i jeho nástupce Dušana Hejbala. Skonal koncem roku 1996.

Hanke Ernest René se narodil na Slovensku v roce 1943. Původem z římskokatolické církve, ale v roce 1971 začal studovat Husovu teologickou fakultu a následně v CČSH přijal i svěcení. V roce 1977 ale církvev opustil údajně kvůli věroučným diferencím a přestoupil do církve starokatolické. Ve starokatolické církvi byl znovu

159 Viz kapitola 2.10 *Synoda obnovy*.

160 Interní materiál ze soukromého archivu Dušana Hejbala.

vysvěcen na kněze v listopadu 1982 od biskupa Polskokatolické církve Maxymiliana Rodeho. V roce 1986 však odešel z duchovní služby u starokatolické církve.

Heger Jan se narodil v roce 1909 u Šumperka a k brněnským starokatolíkům vstoupil někdy kolem roku 1946 a od roku 1953 tam byl veden jako pomocný duchovní. Po svém zvolení si ho biskup Augustin Podolák vybral jako svého generálního vikáře. Když se synodní rada postarala o diskreditaci a odebrání státního souhlasu biskupovi, nastoupil Heger na vedoucí pozici církve. Začátkem roku 1978 zemřel po krátké nemoci.

Houžvička Bohumil se stal členem pražské církevní rady v roce 1976 a získal v té době i státní souhlas k zastupování při bohoslužbách. Po revoluci se hlásil k obnovené jurisdikci biskupa Podoláka, protože byl zván i na svěcení olejů v roce 1990. V duchovní službě však nepůsobil.

Husák Jindřich se narodil v roce 1929 a v letech 1986 až 1990 byl veden jako biskupský notář. Měl však pouze nižší svěcení akolyty od roku 1987. O rok později byl emeritním biskupem Marinem Kokem vysvěcen na jáhna a o další rok později přijal kněžské svěcení z rukou rakouského biskupa Hummela. Od roku 1989, poté, co se připojil k jurisdikci biskupa Podoláka, pak fungoval jako pomocný duchovní v Praze. Husák zemřel v roce 2006.

Lébl Prokop (Záviš) se narodil v roce 1955 a byl synem tehdejší členky synodní rady. V červnu 1978 byl vysvěcen na subdiakona ve starokatolické církvi. Od roku 1980 mu bylo umožněno studium starokatolické teologie na univerzitě v Bernu ve Švýcarsku. V roce 1982 byl pak v Praze od polskokatolického biskupa Maxmyliana Rodeho vysvěcen na jáhna. Jeho kněžské svěcení však bylo zkomplikováno jeho rodinným stavem (byl rozvedený). Odešel k Náboženské společnosti českých unitářů.

Lenert Jaroslav, bez teologického vzdělání, složil v roce 1986 před zkušební komisí examinátorů zkoušku a mohl být tak vysvěcen na lektora. O rok později byl pak doporučen na jáhenské svěcení, které nebylo realizováno.

Majkus Stanislav (Julius) byl bývalý kapucínský mnich, který byl snad ustanoven biskupem Podolákem do farnosti v Jablonci, i když ještě plně nepřestoupil do starokatolické církve. Pulcova synodní rada s ním pak počítala jako s případným pomocným duchovním do Varnsdorfu, jenže koncem roku 1980 vážně onemocněl a krátce na to zemřel.

Malina Kurt se narodil v roce 1934 a původně byl římskokatolickým knězem. Svěcení přijal v roce 1970. Hned o rok později však s ním otěhotněla jistá žena a byl suspendován. Přestoupil pak do starokatolické církve a od roku 1982 byl ustanoven jako

duchovní správce severočeských farních obcí (Jablonec, Desná a Varnsdorf). Po sametové revoluci se přihlásil k jurisdikci biskupa Podoláka, ale současně spolupracoval i s jeho opozicí. V 90. letech se pak velmi vážně zhoršil jeho zdravotní stav (trpěl těžkou cukrovkou), což v roce 1998 vyústilo v amputaci obou jeho nohou. Zemřel v roce 2000.

Matejovič Lubomír byl původně římskokatolický podjáhén a do starokatolické církve k duchovní službě v Brně byl přijat v roce 1983.

Pořízka Jiří se narodil v roce 1942 a přijal podjáhenské svěcení od správce biskupství Miloše Josefa Pulce v roce 1984. Následně byl pověřen duchovní službou v brněnské farnosti. V roce 1987 složil zkoušky potřebné k udělení diakonátu a získal i státní souhlas. Nebyl však vysvěcen a dále v církvi nepůsobil.

Pulec, Miloš Josef se narodil v roce 1923 v Zákolanech u Prahy. V roce 1940 byl pokřtěn sub conditione starokatolickým knězem Martinem Janem Vochočem. Jáhenské svěcení získal v roce 1943 v církvi československé a o dva roky později z církve odešel. V ten samý rok přijal kněžské svěcení z rukou biskupa Aloise Paška. Jím byl pak pověřen duchovní službou v Jablonci nad Nisou. Ovšem po jistých problémech v obci se začátkem roku 1946 vrací zpět do Prahy a hned o rok později byl správcem biskupství Václavem Jaromírem Rábem suspendován ze své funkce velmi pravděpodobně za finanční delikty. V roce 1950 si u nového správce biskupství, Augustina Podoláka, vyprosil zrušení suspense, ale komunisté mu zakázali výkon duchovní činnosti a tak musel nastoupit do civilního zaměstnání v bance. Později se mu však povedlo získat státní souhlas, takže od roku 1956 opět působil jako duchovní v Praze. Na přelomu 50. a 60. let získal tajně biskupské svěcení od vagantního biskupa Maase. Byl také dlouholetým členem synodní rady. V roce 1982 po smrti správce biskupství Rudolfa Troušila nastoupil na jeho místo, ve kterém setrval až do revoluce. Zemřel náhle měsíc po Augustinu Podolákovi v roce 1991.

Sluz Konrád se narodil v roce 1996 na Ukrajině. Do starokatolické církve vstoupil v roce 1961 v Brně. V roce 1978 přijal kněžské svěcení z rukou polskokatolického biskupa Majewského. Za svou oddanou službu církvi i přes svůj pokročilý věk byl poctěn titulem katedrálního kanovníka a to v den jeho 85. narozenin. O necelý rok později však zemřel.

Stoupa, Miroslav Daniel se narodil v Praze v roce 1944 a původně patřil k římskokatolické církvi. Ke starokatolíkům ho přivedl sám Miloš Josef Pulec. Na přednášky na teologickou fakultu chodil ještě v době, kdy tam přednášel i biskup Podolák a od roku 1969 fungoval v pražské farnosti jako pomocný duchovní. Na kněze ho vysvětil biskup Podolák v roce 1970. Ve starokatolické církvi se pokoušel o obrození

templářského řádu. V roce 1973 však přišel o státní souhlas, začal pracovat u Dopravních podniku hlavního města Prahy a vykonával nomenklaturní funkci v KSČ. Údajně se stal i agentem StB. Po revoluci se pokoušel opět o získání místa v církvi, jenže si sám uzavíral cestu tím, že se nechal v novinách uvádět jako biskup nebo doktor teologie.

Trousil, Rudolf Josef se narodil v roce 1905 u Mostu. Již od raného mládí se věnoval službě církvi. Nejprve pracoval v Evangelické církvi metodistické, později v Jednotě bratrské, kde přijal jáhenské a kněžské svěcení. Někdy kolem roku 1962 přestoupil do starokatolické církve a stal se farářem v Desné. Od roku 1968 až do své smrti byl členem synodní rady. Po smrti Jana Hegera se stal v roce 1978 správcem biskupství. V roce 1982 zemřel v jablonecké nemocnici.

Vašák Antonín se narodil v roce 1944 v Horní Brané. Ve starokatolické církvi patřil do farní obce v Desné a následně se staral i o jabloneckou farnost, resp. o jablonecký kostel. Postaral se o jeho aspoň částečnou rekonstrukci a byl kvůli tomu ve sporu se synodní radou. Ovšem po dlouholetém chátrání sakrální budovy mohl být jablonecký kostel opět otevřen v roce 1982. Poté byl také zvolen do synodní rady. Zemřel v roce 1989.

Volfík Josef se narodil v roce 1948 na Kladně. V roce 1970 se přihlásil na Husovu teologickou fakultu a vstoupil do starokatolické církve. Svá studia dokončil o tři roky později. Státní souhlas k výkonu duchovenské služby však nedostal a musel se živit jako topič a později jako strojník. Na několik let pak církev opustil pro nemožnost konat kněžskou službu. Po roce 1980 se však opět do církve vrátil a Pulec pro něj pak vyjednával svěcení u arcibiskupa v Utrechtu Antonia Jana Glazemakera. Svěcení se nakonec nepovedlo uskutečnit a tak Volfík ke konci roku 1986 opět odchází s církve.

Zeh Karel se narodil v roce 1927. Do starokatolické církve vstoupil před rokem 1986 a získal pak nižší svěcení na lektora. O rok později i získal státní souhlas k výkonu duchovenské služby v Červené Vodě. V roce 1988 byl pak navržen na jáhenské svěcení. Vysvětit ho měl arcibiskup Glazemaker. Správce biskupství mu pak v roce 1989 tak dal požehnání k výkonu psychoterapeutického duchovního pečovatele. Od roku 1992 již není veden v seznamu duchovních.

2.8.2 Podzemní církvev

Bastyán Adolf studoval Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta v Litoměřicích, ale studium nedokončil. V roce 1969 vstoupil do starokatolické církve a po předepsaných zkouškách byl v roce 1971 vysvěcen na kněze biskupem Podolákem pro neveřejnou pastorační. Pro strach z perzekuce však v této službě působil jen krátce a z církve odešel.

Hejbal Dušan se narodil v roce 1951 v Praze. Studoval Husovu bohosloveckou

fakultu, ale pro spolupráci s biskupem Podolákem musel fakultu v roce 1972 opustit. V roce 1971 byl vysvěcen biskupem Podolákem na kněze a pověřen neveřejnou pastorcí v Praze. Po revoluci se stal generálním vikářem a po smrti biskupa Augustina Podoláka v roce 1991 byl zvolen jeho nástupcem. Kvůli problematickým vztahům s UU, které způsobila léta pod železnou oponou, byl však konsekrován až v roce 1997.

Janovský Jaroslav byl vysvěcen biskupem Augustinem Podolákem v roce 1970 na jáhna i kněze. Koncem téhož roku se oženil s Podolákovou dcerou Annou. O dva roky později však utekl do zahraničí a o jeho věrnosti biskupovi se dají vést polemiky. Byl to velmi pravděpodobně spolupracovník StB.

Kovář Milan byl vysvěcen na jáhna od biskupa Podoláka v roce 1970. Jemu pak generální vikář Jan Heger přebral jeho manželku a následně si ji vzal.

Magušin, jehož křestní jméno bohužel se již nepodařilo zjistit, býval mnichem, než přestoupil ke starokatolické církvi. Svou duchovní službu vykonával neveřejně, protože neměl státní souhlas. Když jej začaly státní orgány pronásledovat a stíhat, musel utéct na Slovensko.

Novák Jaroslav se narodil v roce 1920 v Praze. Původně byl římskokatolickým knězem, když se však stal otcem, přijal ho biskup Podolák do starokatolické církve, kde vykonával neveřejnou kněžskou službu v pražské obci. Po mozkové mrtvici v roce 1980 však z duchovní služby odešel a vrátil se zpět do římskokatolické církve.

Plachý Jan byl biskupem Augustinem Podolákem vysvěcen na jáhna v roce 1971 a následně sloužil v neveřejné pastorcí v Praze až do sametové revoluce. Zemřel v roce 1997.

Podolák Augustin byl biskupem starokatolické církve. Podrobné informace o jeho životě se nacházejí v první a druhé kapitole této práce a částečně i ve třetí kapitole.

Sainer Jan byl původně římskokatolický bohoslovec, pak ale přestoupil ke starokatolické církvi a byl vysvěcen na jáhna biskupem Podolákem v roce 1970 a na kněze o rok později. Protože nedostal státní souhlas a nebylo mu umožněno sloužit ve starokatolické církvi, rozhodl se nakonec odejít k pravoslavné církvi, kde však také sloužil pouze tajně. Zemřel náhle ve věku 54 let v roce 1985.

Savoy, William Michel - Američan slovenského původu, který se vrátil z Ameriky do Československa, kde ho biskup Podolák vysvětil na kněze v roce 1970. Podolák bohužel neměl přesné informace a za toto svěcení byl pak pokárán Mezinárodní biskupskou konferencí. Biskup sice doufal, že by mohl sloužit v československé starokatolické církvi, ale Savoy se vrátil zpět do Ameriky.

2.9 Pohled tehdejších státních orgánů na starokatolickou církev

Starokatolická církev v Československu byla státem vnímaná jako tzv. „mezitypová církev“ a dále byla řazena do pododdílu „*novodobá opozice katolicismu*“.¹⁶¹ Byla tedy vnímána jako církevní seskupení, které vzhledem k věrouce a praktikování kultu nelze jednoznačně přiřadit ani ke katolictví ani k protestantskému směru. Takto se aspoň o starokatolické církvi vyjadřuje Dr. Černý, vedoucí církevně politického oddělení na Ministerstvu kultury v publikaci, která měla tehdejším státním orgánům pomoci se seznámit s „nepřítelem“.

Pohled Ministerstva kultury na historii starokatolické církve, která je zmiňována a sledována v této práci, je pochopitelně odlišný, resp. více se shoduje s pohledem Pulcova tábora v církvi. Dá se tedy předpokládat, že ministerstvo získalo informace o církvi převážně od či přesněji skrze Miloše Josefa Pulce a jeho věrné.

V citované publikaci jsou popisovány události kolem 37. Synody v roce 1968 jako jistá naděje církve v lepší vývoj církve a také s touto nadějí byl Augustin Podolák zvolen do čela církve. Tato naděje však v osobě nového biskupa nebyly naplněny. Podolák až příliš inklinoval k římskokatolické církvi, resp. k jejím změnám po II. vatikánském koncilu. Ostatně podobně tomu bylo i u západních starokatolických církví, se kterými chtěl právě biskup Podolák držet krok. Tím však narušoval představu církve, která se dál chtěla držet tradice nastavené Františkem Iškou,¹⁶² Václavem Jaromírem Rábem a Martinem Janem Vochočem. Snad ještě více si Augustin Podolák popudil proti sobě věřící tím, že začal používat a protěžovat název „kališná“. Veškeré námitky a ohrazení proti používání tohoto označení pro starokatolickou církev biskup ignoroval.

Synodní rada tak již dál nemohla nečinně přihlížet Podolákovým autoritativním způsobům a začala se mu stavět na odpor. Když se snažil biskup prosadit vsunutí „filioque“ do vyznání víry, synodní rada tento návrh rezolutně odmítla. Koneckonců „filioque“ bylo definitivně vypuštěno Mezinárodní biskupskou konferencí UU v roce 1967.

Když biskup Podolák viděl, že synodní rada a starší členové církve se mu staví na odpor, vytvořil si svou opozici z bohoslovců a kandidátů na kněžství, převážně z řad bývalých římskokatolických věřících. To nemohlo dopadnout jinak než vyhroceným

161 JUNGA, Josef, prom. ped., HÁJEK, Jaroslav, JUDr. *Starokatolická církev v ČSR*. Praha: Ministerstvo kultury ČSR, 1984.

162 František Iška (1863-1924) byl zakladatel česky mluvícího starokatolictví v Praze.

konfliktem mezi biskupem a „oficiálním vedením starokatolické církve“, ¹⁶³ jež bylo vedeno Dr. Milošem Josefem Pulcem. Z tohoto důvodu byl biskupem bez souhlasu synodní rady exkomunikován. Tento Podolákův krok vyvolal velkou církevní krizi, kterou se povedlo vyřešit až v roce 1971 tím, že byl biskup pro svůj zhoršující se zdravotní stav, který mu zabraňoval důstojně vykonávat svou funkci a povinnosti s tím spojené, a i pro hrubé porušování synodního řádu synodní radou sesazen.

Problém však nastal v tom, že UU stále vnímala biskupa Podoláka jako hlavu církve. Teprve v roce 1981 se povedlo synodní radě přesvědčit biskupskou konferenci o skutečném stavu věci a ta ho pak následně uvolnila z funkce biskupa. ¹⁶⁴ Na vnitrocírkevní úrovni si to ve starokatolické církvi však věřící vyřešili již v roce 1972 na 38. Synodě, kde byl do čela církve zvolen generální vikář Jan Heger, který však až do roku 1977, kdy zemřel, nebyl ve své funkci uznán UU z důvodů, jež jsou uvedeny výše. Po Hegerovi byl za správce biskupství zvolen v roce 1978 Rudolf Trousil a po něm v roce 1982 M. J. Pulec.

Publikace dále popisuje správě Mezinárodní biskupskou konferenci takto: „*Mezinárodní biskupská konference je příslušná řešit veškeré otázky, které se dotýkají dodržování ve všech starokatolických církvích Utrechtské unie, jakož i vztahů k jiným církvím. Konference je oprávněna přijímat a vyhlášovat jménem starokatolického společenství oficiální pro hlášení o výuce víry a v otázkách morálky a také uzavírat ujednání s jinými církvemi. Konferenci nenáleží bezprostřední jurisdikce nad jednotlivými církvemi, jejich biskupové však jsou povinni závěry biskupské konference uvádět do praxe a v souladu s vnitrocírkevním zřízením svojí církve. Biskupská konference pečuje o zachování základních článků Utrechtské unie v jednotlivých členských církvích a může k tomu přijímat odpovídající opatření.*“ ¹⁶⁵ S touto poměrně přesnou charakteristikou Mezinárodní biskupské konference UU je v rozporu údaj o sesazování biskupa, který je uveden o pár stránek dříve. Můžeme to přisuzovat faktu, že na díle pracovali dva lidé, kteří se v některých bodech neshodli, snad pro neznalost práce druhého autora. Každopádně minimálně v bodě o možnostech a právech biskupské konference si tato publikace protirečí.

Pokud jde o starokatolickou nauku, vidí ji publikace jako určitý střed mezi

163 Zde je patrné, že státní orgány zcela přesně nechápaly princip episkopálně-synodálního řízení církve.

164 Opět znovu špatné pochopení Mezinárodní biskupské konference a její jurisdikční moci.

165 JUNGA, Josef, prom. ped., HÁJEK, Jaroslav, JUDr. *Starokatolická církev v ČSR*. Praha: Ministerstvo kultury ČSR, 1984, s. 54.

katolictvím a protestantismem. Na jedné straně starokatolická církev uznává spoustu věcí jako římskokatolická církev, ale na straně druhé po vzoru protestantismu neuznává uctívání ostatků, římského papeže a závazný celibát kněží. Možná i proto je vnímána jako jistý sbližující prvek mezi křesťanskými církvemi a tím se i posiluje její pozice v rámci ekumenických vztahů.

Starokatolická věrouka je již v publikaci Ministerstva kultury popsána více méně správně, proto se autorka rozhodla neopakovat zjevná a známá specifika starokatolictví, což ani není předmětem této práce.

Zajímavé je však, že v jiné publikaci vydávané též Ministerstvem kultury, je starokatolická církev naopak řazena mezi „malé náboženské denominace nekatolického typu“.¹⁶⁶ Zdá se, že pro tehdejší státní orgány byla starokatolická církev špatně uchopitelná. Církev, která se odtrhla od římskokatolické církve, by mohla být považována za církev protestantského typu, ovšem liturgická praxe a věrouka, převážně v oblasti sakramentologie, je téměř shodná s římskokatolickou církví. Pak je nasnadě, že je v publikacích Ministerstva kultury, starokatolická církev jednou popisována jako katolická alternativa, jindy jako nekatolická církev.

Starokatolická církev pod vedením Pulcovy synodní rady se od druhé poloviny 70. let hojně zapojovala do různých mírových programů. Například Jan Heger napsal za starokatolickou církev prohlášení k výrobě neutronových zbraní v NATO, kterou nařídil americký prezident Jimmy Carter.¹⁶⁷ Rok na to již nově zvolený správce biskupství Rudolf Trousil z Desné také napsal prohlášení,¹⁶⁸ tentokrát k projevu Leonida Iljiče Brežněva na oslavách 30. výročí založení NDR. Toto prohlášení je o poznání lépe napsáno, než prohlášení Hegerovo. Zajímavostí je, že v něm Trousil pozitivně zmiňuje i arcibiskupa z Utrechtu Marina Koka.

Nejen pro tuto činnost si církev od Ministerstva kultury asi získala ohodnocení: „*Duchovní a věřící Starokatolické církve v ČSR se snaží vytvářet a upevňovat pozitivní vztahy k československému socialistickému státu... Její vedení, duchovní i věřící nevytvářejí napětí ve vztazích mezi církví a státem, pozitivně se vyjadřují k mezinárodní i vnitřní politice československé vlády a přispívají svou prací k výstavbě socialistické společnosti*

166 ČERNÝ, Pavel. *Círky a náboženské společnosti v ČSSR*. Praha: Ministerstvo kultury ČSR, 1985, s. 63.

167 SKC AJK, f. PrSR, kart. 77, Mírové prohlášení církve starokatolické, 10. srpna 1977.

168 *Círky a náboženské společnosti ČSSR k významným událostem let 1979-1980*. Praha: Ministerstvo kultury, 1981, s. 20.

v *Československé socialistické republice*.¹⁶⁹

2.10 Synoda obnovy 1990¹⁷⁰

Po revoluci v roce 1989 byla potřeba svolat synodu, která by mohla uspořádat církevní poměry. Volali po tom jak věřící, kteří se postupně odkláněli od Pulcovy církve, ale i celá podzemní církev, která konečně mohla beze strachu začít veřejně působit.¹⁷¹ Biskup Podolák se tedy rozhodl svolat řádnou synodu, k jejímu uskutečnění však podle Synodního řádu církve z roku 1877, který ve skutečnosti stále platil, musel mít souhlas státu.¹⁷² V nových společenských poměrech však již stát nemohl zasahovat do dění v církvi. Biskup Podolák však dobře věděl, že bez nějakého vyjádření ze strany státu by synoda v budoucnosti mohla být zpochybňována z důvodu nedodržení náležitostí Synodního řádu,¹⁷³ proto o něj žádal. Jednáním se státními úřady pověřil kněze Dušana Hejbala, kterému se podařilo získat vyjádření místopředsedy vlády o tom, že biskup Podolák je státem respektován ve svém úřadu a stejně tak jsou respektovány jeho kroky stanovené Synodním řádem. Tak byly podmínky ke svolání synody splněny a synoda byla svolána.¹⁷⁴

Synoda obnovy se konala v Praze dne 29. dubna 1990. Kromě biskupa se jí zúčastnilo 34 řádných delegátů a další hosté. Synoda na svém zasedání vzala na vědomí zprávu biskupa Podoláka o jeho činnosti za posledních 22 let a za jeho věrnou službu mu i vyslovila neskonale díky a uznání. Deklarovalo se, že církev stále uznává Augustina Podoláka jako svého biskupa ordináře, proto také synoda žádá Ministerstvo kultury o zajištění platu pro biskupa a případné prošetření možnosti náhrady platu za roky 1971 – 1990.

Synoda také schválila a potvrdila suspenzi bývalého duchovního pražské obce Miloše Josefa Pulce, která byla vynesena biskupem 9. listopadu 1970 pro jeho narušování řádu bohoslužby a nehodného vysluhování Eucharistie. Tím ho definitivně a s okamžitou platností zbavuje všech funkcí v církvi a vylučuje ho ze svého středu. Synoda se také

169 ČERNÝ, Pavel. *Církev a náboženské společnosti v ČSSR*. Praha: Ministerstvo kultury, 1985, s. 65-67.

170 SKC AJK, f. PrSR, kart. 1990B, Protokol 38. synody, 29. dubna 1990.

171 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 2. září 2015.

172 Synodní řád církve platný od roku 1877, §18; *Synodní řád Starokatolické církve v ČR* [online]. [cit. 2016-06-29]. Dostupné z: <http://www.starokatolici.cz/old/synodnirad.html>.

173 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 2. září 2015.

174 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 2. září 2015.

distancovala od všech kroků, které v církvi Pulce učinil, tedy od všech usnesení jeho synodní rady a jí svolaných synod. Dále synoda také žádala a vyzývala Miloše Josefa Pulce k odevzdání všech sakrálních objektů v majetku církve, ale i objektů v nájmu se vším vybavením, a všech dalších věcí, které by měly být v řádném vlastnictví církve. Zejména žádá o navrácení biskupských insignií, které byly Podolákovi zabaveny poté, co mu byl odebrán státní souhlas.

Na synodě obnovy byl pak dále jmenován Dušan Hejbal generálním vikářem biskupa. Synoda také žádá Ministerstvo kultury o zastavení platu pro Miloše Josefa Pulce a všechny další duchovní, kteří nemají kanonickou missi od biskupa Podoláka. Zároveň k této žádosti přikládá i prosbu o zajištění platu pro řádně ustanovené duchovní touto synodou (V. Danišek, D. Hejbal, K. Malina).

Synoda, která zvolila též novou synodní rudu, také dále konstatovala, že za poslední řádnou synodu považuje synodu svolanou v roce 1968, a proto mandáty mandáty bývalých členů synodní rady jsou podle §12 Synodního řádu propadlé.

Tak Synoda obnovy opravdu obnovila stav ve starokatolické církvi, která tak mohla po dvaceti letech opět vykročit svobodně k budoucnosti. Další události porevoluční doby však již nejsou předmětem této práce.

3. Pastýřské listy

Pastýřský list je otevřeným dopisem ordináře, nejčastěji biskupa nebo biskupů, určený věřícím nebo kněžím. Z eklesiologického hlediska je to projev magisteria, jehož nositelem je v katolických církvích především biskup.

Poprvé se s pastýřskými listy setkáváme již v Novém zákoně, kde apoštolové píší své dopisy křesťanským obcím, které založili, nebo osobám, které pověřili v nové obci pokračováním započatého díla, tedy další pastorační činností po svém odchodu. Apoštolské listy většinou obsahují povzbuzení pro věřící, napomínání či výklad věroučných otázek, ale také reagují na aktuální situaci. Proto zejména z listů apoštola Pavla můžeme poměrně dobře rekonstruovat jeho životopis, jeho úspěchy i neúspěchy, a také jeho teologický vývoj. Pavel napsal jistě více listů, než se nám dochovalo, ovšem i tak čtrnáct listů jemu připisovaných tvoří vedle evangelií nejvýznamnější část Nového zákona.¹⁷⁵ Úkolem této práce není zabývat se autorstvím těchto listů (např. Corpus Paulinum – protopavlovské, deuteropavlovské a pastorální listy, podobně u Jana Janovy listy či janovské listy).

Tradice psaní těchto listů, pak pokračovala přes církevní spisovatele patristického období, jmenujme například např. dva listy Klementovy, listy biskupa Ignatia z Alexandrie, list Polykarpův nebo Hermova Pastýře. Tak jako v době apoštolů nacházíme i jejich význam v dobách pronásledování a útlaku, v dobách ohrožení integrity víry nebo ve vážné společenské situaci.

Biskupové jako nástupci apoštolů tímto způsobem udržovali vztah s věřícími a duchovními, kteří se nacházeli na území, nad kterým měli duchovní pastýři jurisdikční moc. Pastýřské listy se pak četly v bohoslužebných prostorách o nedělích a svátcích, většinou na místě, kde v liturgii přicházelo na řadu na kázání Božího slova. Tedy v rámci homilie. Pastýřské listy se píšou většinou k velikonočním a vánočním svátkům či k různým významným událostem v církvi nebo ve světě.

Sluší se v této souvislosti zmínit odvážné pastýřské listy německých římskokatolických biskupů proti nacionálnímu socialismu z let 1933, 1935, 1941 a 1943.¹⁷⁶ Biskupové tehdy ve svých pastýřských listech především protestovali proti rušení

175 iEncyklopedie.cz. *Pavlovy listy*. [online]. 29.4.2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.iencyklopedie.cz/pavlovy-listy/>.

176 REICHHOLD, Anselm. Der Widerstand der katholischen Kirche gegen den Nationalsozialismus. In: *Der Fels*. 1997, (7-8).

církevních škol a klášterů hitlerovským režimem a odstraňování křížů ze státních škol, proti zatýkání duchovních známých svými pastoračními úspěchy, proti perzekuci věřících v zaměstnání, proti zavádění novopohanského kultu, proti programu eutanazie, proti násilí a usmrcování lidí jiné rasy a národnosti a proti krutostem války.¹⁷⁷

Po únorovém puči roku 1948 se do podobné situace dostaly také církve v tehdejší Československu. Směrnice Ústředního výboru Komunistické strany Československa, které nabádají k proticírkevnímu boji, obsahují mimo jiné i tyto body:¹⁷⁸

- Pastýřské listy biskupů pouze se svolením vlády.
- Přísně budou kontrolována kázání a promluvy duchovenstva všech náboženských složek.

Tak i v době komunistické totality se nezdálo, že biskupové byli za své pastýřské listy stíháni, nebo jim bylo plošně zakazováno a zabraňováno čtení těchto pastýřských listů v kostelích. Mezi takové případy patří asi nejznámější pastýřské listy biskupa Trochty,¹⁷⁹ které si pro doplnění představy můžeme uvést.

Jeden ze známých pastýřských listů je tzv. „*Hlas československých katolických biskupů a ordinářů věřícím v hodíně velké zkoušky*“,¹⁸⁰ který byl napsán 15. června 1949 všemi biskupy, resp. velmi pravděpodobně sepsán biskupem Trochtou a ostatní biskupové se pod ním podepsali.¹⁸¹ Tento list měl být čtený na Slavnost Těla a Krve Páně. Biskupové se v něm snažili vysvětlit svým věřícím vztah mezi státem a církví a církevní situaci vůbec. Církev v té době procházela velkým útlakem ze strany Gottwaldovy vlády, což byl jen začátek pokusu o naprostou likvidaci náboženských společenství v Československu.

List obsahuje podmínky, na jejichž podkladě by byla možná dohoda s komunistickou státní mocí, pokud tyto podmínky budou předem vládou přijaty a zaručeny:

177 MALÝ, Radomír. Katoličtí mučedníci nacistické ideologie (Biskup Johannes Baptist Sproll). In: *Res Claritatis Monitor*. 2016, **13**(1), s. 6-7. ISSN 1214-8458.

178 Teologické texty. *Časopis pro teoretické a praktické otázky teologie*. [online]. 29.4.2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.teologicketexty.cz/casopis/2003-2/Proticikevni-boj-po-unoru-1948.html>.

179 Štěpán Trochta (1905-1974), římskokatolický biskup litoměřický a kardinál.

180 *Hlas československých katolických biskupů a ordinářů věřícím v hodíně velké zkoušky*. [online]. [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: <http://home.tiscali.cz/farnostkyjov/soubory/hlas.htm>.

181 ŘEŘICHOVÁ, Barbora. *Poslední cesta kardinála Trochty – pohřeb v režii „normalizační“ moci?* Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2015, s. 18.

„1) *Křesťanský světový názor bude i ve veřejném životě a výchově respektován a uznáván a to jak slovem, tak i skutkem.*

2) *Vláda uzná duchovní pravomoc římského papeže jako nejvyšší hlavy Církve ve věcech náboženských a církevních dle platných církevních předpisů a prohlásí, že výkon této duchovní moci se nedotýká státní suverenity, nýbrž že je samozřejmým důsledkem uznávaných základních lidských práv a zejména svobody náboženské.*

3) *Před započítím jednání budou odvolána všechna opatření omezující a ohrožující náboženskou svobodu katolíků v ČSR, zejména náboženskou svobodu ve výchově mládeže. Mimo to:*

a) *bude ihned zastaven Věstník katolického duchovenstva vydávaný MŠVÚ a bude povoleno vydávání všech úředních ordinariátních věstníků.*

b) *bude odvolán výnos MŠVÚ ze dne 23. května 1949 o uprázdnění církevních úřadů a prebend, jakož i výnos min. vnitra ze dne 9. května 1949 o omezení svobody shromažďovací a spolkové i výnos pro Krajské a Okresní velitelství SNB o postupu vůči katolické Církvi.*

c) *zrušeny budou všechny zákazy týkající se exercicií i všech náboženských úkonů.*

K těmto podmínkám přistupuje dnes samozřejmě další požadavek, že vláda nebude podporovati nově vytvořenou tzv. Katolickou akci a nebude jí poskytovat státní záštitu.“

Státní orgány samozřejmě věděly, co pastýřský list obsahuje a tak se snažily radikálně zakročit proti jeho zveřejňování všemi možnými zákazy a zákroky. Dokonce i rozeslaly zvláštní oběžník, kterým všem duchovním, kteří by list přečetli, hrozili odnětím svobody od jednoho měsíce do tří let.¹⁸² Tento list byl totiž ze strany vládnoucí moci chápán jako pro stát nebezpečný svým obsahem i proto, že křesťané, kteří do té doby o proticírkevních zásazích ze strany Komunistické strany nevěděli, by se touto informací dozvěděli pravdu a vrhlo by to nepříznivé světlo na vládu.

Avšak sám Trochta neváhal tento list přečíst a osobně se také postaral o to, aby se přečetl v co největším počtu kostelů. Věděl, že tento jeho krok nezůstane bez trestu. Ze začátku byl pouze internován ve své rezidenci, ale pak v roce 1953 byl zatčen.

Ovšem nejsignifikantnější zákrok proti tomuto pastýřskému listu zažil arcibiskup Beran¹⁸³, kterého, když se chystal tento list přečíst ve svatovítské katedrále, začali

182 KOLOUCH, František. *Internace biskupů Josefa Hloucha a Karla Skoupého v době komunismu*. Praha: UK PF, 2015, s. 38.

183 Josef Beran (1888-1969), římskokatolický arcibiskup pražský a později kardinál.

nastrčení lidé od Státní bezpečnosti (StB) hlučet a rušit bohoslužbu. Schylovalo se k velkému konfliktu. Situaci pohotově vyřešil až varhaník, který začal hrát státní hymnu, svatováclavský chorál a Internacionálu. Také Beran pak dlouhou dobu nesměl opustit svou rezidenci, kde byl držen pod dozorem a internován byl až do svého odchodu do Vatikánu, odkud se už nikdy nevrátil do vlasti.

Trochta po svém propuštění v roce 1960¹⁸⁴ si mohl užívat chvilkové relativní svobody i vlivem politického uvolnění v Československu v rámci tzv. Pražského jara. Bohužel ne na dlouho. Krátce po roce 1969 opět začal být pro stát nepohodlnou osobou, byly zakazovány jeho pastýřské listy, byly mu odmítány články do Katolických novin a všeobecně omezovány jeho veřejné aktivity, což velmi pravděpodobně mohlo souviset s jeho jmenováním kardinálem *in pectore*. Dobrým příkladem těchto cenzurních snah je osud jeho pastýřského listu k Velikonocům 1972 nazvaný „*Žebrám na kostely*“.¹⁸⁵

Obsahově není tento list z dnešního pohledu nijak zvlášť útočící na vládnoucí režim. Trochta v něm pouze vybízí věřící ve své diecézi, aby neignorovali stav duchovním staveb, protože jsou národní památkou. I tak byl však tento pastýřský list zcela zakázán a tak samotný Trochta byl nucen vzápětí napsat přípis svým kněžím, aby pastýřský list zlikvidovali a rozhodně ho nečetli věřícím.

V posledních chvílích života kardinála Trochty hraje také roli pastýřský list, i když tentokrát zůstal jen nedokončeným sdělením. Po jeho propuštění z nemocnice na Bulovce, kde podstoupil jen částečně úspěšnou operaci odchlípnuté sítnice, si u něj vynutil audienci krajský církevní tajemník Dlabal. Přišel k němu v podnapilém stavu¹⁸⁶ a hodiny se s ním dohadoval o různých opatřeních proti některým kněžím. Trochta měl od lékařů kvůli svému podlomenému zdraví nařízen přísný klid, ale Dlabalův křik mu odpočinek nedopřál. Trochta prý jen poznamenal, že to bude jeho smrt a druhý den skutečně zemřel. Jeho poslední nedopsaný pastýřský list končil větou: „Buďte vytrvalí v modlitbě.“

Kardinál Trochta jako litoměřický biskup se osobně znal se starokatolickým biskupem Augustinem Podolákem a pojila je nejen společná perzekuce ze strany vládnoucí

184 Po sedmi letech byl pak biskup Trochta propuštěn pro velmi špatný zdravotní stav. Během krutého zacházení ve vězení ztratil na váze 32 kg.

185 *Žebrám na kostely* [online]. [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: <http://www.josefhurt.cz/files/frmost/zebram%20na%20kostely.pdf>.

186 ŘEŘICHOVÁ, Barbora. *Poslední cesta kardinála Trochty – pohřeb v režii „normalizační“ moci?* Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2015, s.41.

politické garnitury, ale i osobní přátelství a spojenectví.¹⁸⁷

Nyní se však tato práce bude věnovat postupně všem dochovaným pastýřským listům biskupa Augustina Podoláka v chronologickém pořadí, jak byly psány.

3.1 Pastýřský list – Vánoce 1971

3.1.1 Historické souvislosti

Jak bylo uvedeno v kapitole 2.3 *Příprava 38. synody a reakce na ni*, dne 15. listopadu 1971 byl Augustinu Podolákovi odebrán státní souhlas na základě politických intrik Jana Hegera, suspendovaného generálního vikáře, a Miloše Josefa Pulce, exkomunikovaného pražského faráře. Tito dva muži si sestavili vlastní synodní radu, se kterou následně anulovali výše uvedené tresty na ně. I když se biskup pokoušel proti rozhodnutí Ministerstva kultury odvolat, jeho pokusy o zjednání si spravedlnosti byly marné. Nepomohly ani akce věřících, kteří biskupovi zůstali věrni a nesouhlasili s novou synodní radou.

Biskup byl neustále bombardován dopisy, ve kterých se ho lidé z církve ptali, co se děje a proč vedou církve muži, které si nezvolili. Podolák se proto snaží některé z dotazů zodpovědět a vysvětlit ve svém pastýřském listě k vánočním svátkům.

3.1.2 Poselství pastýřského listu¹⁸⁸

Bolest i naděje, naděje v bolesti, tak by se dal nazvat tento pastýřský list k vánočním svátkům 1971. V úvodu tohoto pastýřského listu cituje Podolák dva úryvky z Písma. Nejprve první část prvního verše žalmu 115¹⁸⁹ a pak z druhého listu Timoteovi ze čtvrté kapitoly třetí až pátý verš.¹⁹⁰ Tyto verše si vybral asi záměrně, protože je to jen pár dní po té, co biskupova opozice vyhrála boj, a Podolákovi byl sebrán státní souhlas. Slova žalmu nehledají slávu a uznání pro žalmistu, ale vyslovují přání, aby hlavně jméno Boží bylo oslaveno. Ve slovech apoštola Pavla adresovaných jeho žáku Timoteovi je povzdech nad aktuální situací, kterou prožívá česká starokatolická církev, ale zároveň odhodlání i v obtížných podmínkách zůstat věrný službě Bohu a věřícím. Je zde možné

187 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 24. listopadu 2015.

188 *OA Hej*, kart. 71, Pastýřský list před Vánocemi léta Pána 1971.

189 „*Ne nás, Hospodine, ne nás, ale svoje jméno oslav.*“

190 „*Neboť přijde doba, kdy lidé nesnesou zdravé učení, a podle svých choutek si seženu učitele, kteří by vyhověli jejich přáním. Odvrátí sluch od pravdy a přikloní se k bájím. Avšak ty buď ve všem strážlivý, snášej útrapy, konej dílo zvěstovatele evangelia a cele se věnuj své službě.*“

vidět povzbuzení k budoucí nevěřejné pastoraci, která právě v tomto období má svůj počátek.

Hned po biblických verších zmiňuje důležitý fakt, že se v roce 1971 zcela minulo významné výročí úmrtí velké osobnosti českých církevních dějin Jana Rokycany.¹⁹¹ Jeho osobnost biskup Podolák viditelně považuje za velkou postavu, která přesahuje *rámec jeho doby*. A s politováním uvádí, že Rokycanův vliv na věrouku *jedné církve nepostřehl dosud nikdo*. Podolák zmiňuje, že právě v tomto směru arcibiskup církve podobojí předběhl svou dobu o celé půlstoletí. Tím považuje Rokycanův přínos za vrchol duchovního vývoje české utrakvistické církve, který může posloužit i pro lepší život a rozvoj církve starokatolické v současnosti. Právě zde je vidět, že se Podolák jako představitel SKC hlásí k odkazu utrakvistů, jak tomu bylo již od počátku vzniku české starokatolické církve. Ostatně právě proto se lze domnívat, že začal používat název církve „Kališná“, aby více podtrhl tento odkaz na Rokycanu a jeho církev.¹⁹² Tuto církev cítil jako předchůdkyni českého alternativního katolictví, přestože byl za to kritizován jak svými odpůrci,¹⁹³ tak občas i svými příznivci.¹⁹⁴

Na dalších řádcích se však ve svém listě nemůže nedotknout událostí roku 1971, které pro mnohé starokatolické věřící musely být zdrojem zmatků a samozřejmě deziluzí. Snaží se je proto trochu vysvětlit, i když ne zcela bez citového zabarvení. Musíme si uvědomit, že tehdejší možnost předávání informací byla velmi omezená, a tak někteří věřící skutečně neměli přesné zprávy o tom, co se v církvi děje a proč. A už vůbec si nedokázali domyslet jaké důsledky má tehdejší dění pro budoucí čas. Pastýřský list byl tehdy pro biskupa jedinou možností, jak podat nějaké stanovisko k celé situaci, která byla lidem jinak podávána jen ze stran *nehodného sluhu božího* suspendovaného faráře Pulce a jeho společníků. Popisuje tak okolnosti ze svého pohledu a ospravedlňuje některé své kroky, které byly z mnoha důvodů nevyhnutelné, ovšem státními orgány byly zcela ignorovány.

Informuje v tomto listu i o tom, že dezinformace se dostaly už i do zahraničí, kde se tak poškozovala pověst celé církve. Utrechtská unie se však plně postavila na stranu

191 Jan Rokycana (1396-1471) byl zvolený arcibiskup České církve podobojí.

192 Česká církev podobojí.

193 *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 71, Zpráva od R. Štursy synodní radě SKC a jejím jednotlivým členům, 26. února 1971.

194 Například i budoucí generální vikář Dušan Hejbal nepatřil k těm, kteří by byli nadšeni tímto názvem církve; Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 24. listopadu 2015.

biskupa a dál mu projevuje svou důvěru. To však nemohlo bohužel zabránit tomu, aby biskupovi byl odebrán státní souhlas a odebrány biskupské insignie, nad čímž se Podolák velmi pohoršuje. Takové jednání totiž považuje za nespravedlivé nemající *období za celých 25 roků v církevním dění u nás*.

Raduje se však nad konáním skupiny věrných z pražské obce, kteří neváhali přispěchat na pomoc biskupovi k nápravě těchto křivd. Znovu zdůrazňuje, že ani UU neuznává novou synodní radu a plně souhlasí s jeho opatřeními vůči těm, kteří se postavili proti autoritě biskupa.

Pak se opět obrací k Písmu a hledá v něm útěchu, kterou by mohl nabídnout i věřícím. Připomíná slova Spasitelova o zaslíbení malému stádcí,¹⁹⁵ a slovy o protikladu mezi moudrostí Boží a moudrostí lidskou parafrázuje Pavlův první list Korintským.¹⁹⁶ Právě to by mělo být pro momentální situaci v církvi aktuální, protože i sebevíce promyšlené lidské kroky jsou v Božích očích bláznovstvím, stejně tak jako lidem musí připadat Boží činy bláznovstvím, které nedokážeme pochopit a možná proto jsou nám Boží věci tak často na překážku. Tady zazní myšlenka, kterou si „vypůjčil“ od svého římskokatolického kolegy Trochty – totiž, že *Kristus Ježíš vždy překáží*. Herodovi, židovské synagoze a to až na kříž, a od té doby překáží již dva tisíce let.

Jak příhodná je tato myšlenka právě v souvislosti s dobovými skutečnostmi, které se v církvi staly, ještě podtržená jedenáctým veršem z prologu Janova evangelia.¹⁹⁷ Překážel Kristus, stejně tak překázeli jeho učedníci, stejně tak překáží jeho následovníci i v době totality. Nepřijatí od vlastních. Podolák vybízí své sourozence v Kristu, aby právě v tomto hledali sílu k následování Pána. Je to přece jen předpovídaný úděl Ježíšových učedníků – jak pronásledovali jeho, jsou pronásledováni i učedníci¹⁹⁸ – a tak se mohou křesťané podílet na vykupitelském díle Kristově.

Biskup Podolák při psaní tohoto listu ještě stále doufal, že se vše brzy v dobré obrátí a události roku 1971 budou za chvíli jen hořkou vzpomínkou na zradu několika bratří, které si sám připustil až příliš blízko k tělu. Bohužel netušil, že on i církve se ocitá na začátku skoro dvacetiletého období temna, které pro něj osobně i pro další jeho věrné budou znamenat tajnou službu spojenou s mnoha nebezpečími.

195 Srv. L 12, 32.

196 „Neboť bláznovství Boží je moudřejší než lidé.“ (1Kr 1,25a).

197 „Přišel do svého vlastního, ale jeho vlastní ho nepřijali.“ (J 1, 11).

198 Srv. J 15, 20b.

3.2 Pastýřský list – Velikonoce 1972

3.2.1 Historické souvislosti

Začátek roku byl pro biskupa Podoláka, jenž měl naplno možnost poznat, jakým člověkem byl jeho generální vikář Jan Heger, ve znamení nepříjemného prozření. Po odebrání státního souhlasu k výkonu biskupské služby Podolákovi Heger rychle obrátil a s naprostou oddaností Miloši Josefu Pulcovi začal podnikat kroky, kterými se pokoušel i v zahraničí odstavit biskupa od jakékoliv moci ovlivňování věcí v církvi a místo něj se dožadoval práv pro sebe.¹⁹⁹ Biskup v té době sice měl ještě plnou podporu IBK,²⁰⁰ ale již se objevovala jistá nervozita mezi utrechtskými biskupy ze situace v české církvi, kterou nedokázali pochopit.²⁰¹

Také se v té době začala SR (převážně Pulec a Heger) pracovat na tom, aby odstavili bohoslovce D. Hejbala od studia na Husově fakultě a od činnosti v církvi.²⁰² Provinil se totiž tím, že stál na špatné straně barikády a Pulec mu jistě nemohl odpustit, že to byl právě on, kdo přišel před bohoslužbou do rotundy Nalezení sv. Kříže, aby tam přečetl dopis pro pražskou farnost, kde biskup věřící informuje o suspenzi Pulce z postu duchovního v Praze. Pulcova snaha byla úspěšná, a tak byl Hejbal nejen vyloučen z fakulty, ale také mu nebyl udělen státní souhlas k výkonu duchovenské služby.²⁰³

V církvi se navíc vehementně pracovalo na přípravě 38. synody, která však nebyla svolána řádně dle Synodního řádu²⁰⁴ a proto s ní biskup Podolák nesouhlasil a po revoluci na Synodě obnovy byla tato synoda, stejně jako všechny následující prohlášeny za neplatné. Tato 38. synoda výrazným způsobem změnila Synodní řád a odstranila biskupa Podoláka z vedení církve.

199 SKC AJK, f. Pod, kart. Zahraniční, Dopis J. Hegera a R. Kupky arcibiskupovi Kokovi, 5. ledna 1972.

200 SKC AJK, f. Pod, kart. Zahraniční, Dopis arcibiskupa Koka J. Hegerovi, 10. února 1972.

201 SKC AJK, f. Pod, kart. Zahraniční, Dopis arcibiskupa Koka A. Podolákovi, 20. ledna 1972.

202 Ze zápisu SR: „Vzhledem k tomu, že br. Hejbal porušil nejen zákony církevní, ale i státní, jsme toho názoru, že nebude moci v žádné církvi vykonávat s prospěchem duchovní činnost.“; SKC AJK, f. PrSR, kart. 71, Zápis ze zasedání SR, 11. prosince 1971.

203 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 2. září 2015.

204 Synodu svolává biskup; Srv. Synodní řád církve platný od roku 1877, §18; *Synodní řád Starokatolické církve v ČR* [online]. [cit. 2016-06-29]. Dostupné z: <http://www.starokatolici.cz/old/synodnirad.html>.

Den před konáním synody ještě biskup Podolák zaslal exkomunikaci Janu Hegerovi „*pro vinu na rozvratu církve, pro účast ve schismatických akcích a pro podezření z herese a apostasie a pro skutečnou usurpaci officia*“²⁰⁵. Tato exkomunikace však spolu s ostatními exkomunikacemi a suspenzemi byla též na synodě zrušena.

3.2.2 Poselství pastýřského listu²⁰⁶

Tento pastýřský list je rozsahem nejdelší. Objevuje se v něm nejvíce filosofických a teologických myšlenek, které se zabývají pojmy dobra a zla, svědectví a oběti či mučednictví. Svým obsahem patří dle autorky této práce mezi nejhodnotnější listy ze sledované doby. V tomto listu se nejvíce ukazuje moudrost biskupa Podoláka i jeho krásný způsob uvažování o velikonoční zvěsti v souvislostech s tehdejší dobou. List je sice poněkud zabarven právě prožívaným obdobím, které jistě musí působit na biskupa, nijak to však neubírá na kvalitě poselství pastýřského listu.

Pro zahájení svého listu si Podolák vybral osmý verš z první kapitoly Skutků²⁰⁷ a hned na to navazuje větou, jejímž autorem je Tertulián²⁰⁸ – *Sanguis martyrū est semen christianorum.*²⁰⁹ Což je hlavní téma celého biskupova listu – téma mučednictví, resp. svědectví, což je překlad řeckého slova μαρτύριον. Postní doba by totiž měla být *obdobím pokání a duchovní účasti na smírné oběti Ježíše Krista pro spásu lidstva*. To totiž bylo Kristovo svědectví pro Boha.

Podolák píše, že již od počátku pronásledování křesťanů začalo svědectví pro Krista znamenat mučednictví. Lidé obětovali své životy, prolévali krev pro evangelium. Ostatně to bylo to nejcennější, co mohli nabídnout. Tak jedině mohlo být jejich svědectví pravdivé a skutečné. První křesťané tak doslova dodržovali Ježíšovu větu: „*Nikdo nemá větší lásky, než dá-li život za své přátele.*“²¹⁰ Ježíš sám také nezůstal jen u slov a *naplnil tuto normu a měřítko lásky bez konce svými pašijemi a smrtí na Kříži.*

Tak uvádí svou následující silnou myšlenku o vykupitelské oběti Božího Syna, oběti lásky, která se tak stala *největším mučednictvím v dějinách světa*. Právě z tohoto aktu

205 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Exkomunikace J. Hegera, 24. března 1972.

206 OA Hej, kart. 72, Pastýřský list na Zelený čtvrtek I. P. 1972, 30. března 1972.

207 „Budete mi svědky.“ (Sk 1, 8b)

208 Tertulián (druhá polovina druhého století) byl křesťanským spisovatelem a zakladatel křesťanské terminologie v latinském jazyce.

209 Krev mučedníků jest setbou křesťanství.

210 J 15, 13.

sebeodevzdání se zrodilo křesťanství, z toho činu křesťanství bere sílu a odvalu pro svou cestu k následování Krista. Tak je předáváno svědectví ze Syna na věřící, aby i oni mohli být důstojnými a spravedlivými svědky víry. Největší a poslední oběť na kříži jako dědictví všech křesťanů.

Zde biskup zmiňuje známý výklad o předobrazu obětování Izáka Abrahámem. To mělo poukázat na skutečnou podobu svědectví víry v utrpení a bolesti. V tom vidí biskup *příznak plné, živé a pevné víry a zároveň důkaz dokonalého svazku člověka s Božstvím*, ať už jsou dějinné či společenské okolnosti jakékoliv. Svědectví člověka má být dle tohoto příkladu, ze kterého vychází i oběť nejvyšší, pevná ve víře a postavená na láskyplném vztahu k Bohu. Oběť tedy nesmí být chápána jako obchodní artikl, možnost jak si naklonit či odprosit božstvo.

K tomu dodává, že vnitřní utrpení je pro Boha mnohem cennější, než bolest fyzická, protože na rozdíl od *rány obuškem* duševní utrpení není vidět. Tím se snaží biskup poukázat na to, že i když utrpení pro víru není viditelné, neznamená to, že by neexistovalo. Bůh o něm zajisté ví a na takové věci nezapomíná. Tím asi Podolák poukazuje na odebrání státního souhlasu, což mu znemožnilo vykonávat veřejně službu, ke které byl Pánem povolán, což je pro duchovního vždy těžká a bolestná záležitost, ale také na to, že podobnými křivdami trpěli i jeho věrní.

Dále biskup zmiňuje známý citát od Friedricha Nietzscheho, že Bůh zemřel, a dodává, že právě toto se děje u těch, kteří již nejsou schopni skutečného a pravdivého svědectví pro Boha. V jejich duši Bůh zemřel. Hned však staví tuto větu do protikladu s myšlenkou mistra Eckharta,²¹¹ který říkal: „*Bůh se rodí v člověku nejen každou ctností, nýbrž i každým jednotlivým úkonem ctnosti.*“ Každý malý nepatrný dobrý skutek je důkazem toho, že Bůh vstupuje do našeho života. Proměňuje tak všechno omezené v nás v něco mnohem většího a my se tak stáváme Božími dětmi. Stačí se jen nechat vést *Jeho světlem, Jeho pravdou, Jeho silou*. Bůh tedy umírá a znovu povstává v duších lidí skrze jejich skutky pro Boha. Tak vstupuje Bůh do našeho života a proměňuje naše malé dobré skutky na skutky Boží.

Tak je i proměňováno vše, co přichází zvenčí k člověku, ať je to dobré či zlé. V takovém případě již filosofická myšlenka „*mysterium mali*“²¹² nemá smysl, protože i zlo se v Božích rukou mění v dobré. Čím blíže je člověk k Bohu, tím více vidí špatné věci jen jako omyl. Je to vlastně dobro, které bylo pouze narušené nedostatkem světla

211 Mistr Eckhart (1260-1327), člen dominikánského řádu z Německa.

212 Tajemství zla.

či *nedostatkem dobře zaměřené vůle*, která však ze své přirozenosti k dobru tíhne. Tímto rozvinutím filosofické myšlenky se Podolák snažil utěšit své čtenáře, o nichž se lze domnívat, že přes nával negativních událostí, mohli začít ztrácet naději i víru, či důvěru v Boha.

Nemá proto dle Podoláka cenu vytvářet něco bez Boha, protože to nemůže mít dlouhého konání, jak již nám bezpočetněkrát ukázaly lidské dějiny. Člověk sice může v Boha nevěřit, ale nemůže sám sebe postavit na jeho místo. Pokud si toto uvědomujeme, musíme chápat potřebu podávat Bohu svědectví a tím vlastně sloužit celému lidstvu, protože dle výše rozvinuté myšlenky pak našim životem dle Kristova příkladu může Bůh sám skrze nás vstupovat do světa, uzdravovat ho a proměňovat ho k lepšímu. To je zodpovědnost všech věrných služebníků Božích, být jeho nástroji ke konání dobra ve světě.

Váha takového života se pak nejvíce ocení právě ve chvíli, kdy jsou časy nepříznivé a církev je v úzkých. V takových časech, kdy se stává víra nepohodlnou, se nejvíce projeví síla naší věrnosti. Zda se dál budeme klanět jen Kristu či podlehneme nátlaku tyranie moci a začneme sloužit jen císaři. Zde velmi příhodně přirovnává biskup dobu totality době pronásledování křesťanů v prvních letech života církve. Sice v době normalizace již nešlo křesťanům o život, ale přesto byla církev perzekuována a tyranizována. I v době, kdy psal biskup Podolák svůj list, se věřící nacházeli *v mimořádných podmínkách a okolnostech*, a proto bylo potřeba nepřestávat vydávat svědectví Bohu.

Není však nutné tak činit velkými hrdinskými skutky. Biskup viditelně nechtěl svým listem nabádat věřící k ukvapeným činům, ale pouze k pevným postojům, pokud bude ohrožována *víra v Boha a Jeho řád*. V této části listu se však opět nemohl vyhnout tématu pro podzemní církev velmi ožehavému a tak opět přichází řeč na *nehodné bratry*,²¹³ kteří se schovávají za státní moc a tak postupně likvidují sobě nepohodlné lidi v církvi. Nutné je tedy proti takovým nehodným zakročít. Z tohoto důvodu na tomto místě Podolák připomíná slova Ježíše Krista z podobenství o soli země a světlu světa, že má naše světlo svítit všem, kdož jsou v domě.²¹⁴ Ovšem ne tak, aby byly porušeny zákony. Pokud však nepomůže tento postup, zbývá už jen jít *dále i trnitou cestou prvních svědků Kristových, která vede bezpečně jen k Bohu*.

Podolák dále navazuje myšlenkou hovořící o tragédii *světa bez Boha*, kterou zvěstoval již prorok Izajáš²¹⁵ a sám Ježíš jeho slova připomíná svým učedníkům

213 Biskup Podolák takto nejčastěji označuje M. J. Pulce a J. Hegera.

214 Srv. Mt 5, 15-16

215 Srv. Iz 6, 10.

těsně před svou mučednickou smrtí:²¹⁶ „*Protože Hospodin zaslepil jejich oči, aby neviděli a zatvrdil jejich srdce, aby nechápali.*“ Pak není možné odpouštět to, co Bůh zavrhl. Můžeme se tedy snažit o nápravu věcí, ale pokud bude Boží vůle jiná, nezměníme to. Proto není dle biskupa důležité vítězství, ale jen náš pevný postoj, pravdivé svědectví a život s Bohem. Jak příhodně se Podolák opírá o slova z Janova evangelia ve chvíli, kdy se církev ocitá na začátku boje proti státní moci a zlé vůli některých jedinců přímo uvnitř církve. V takové situaci se může skutečně člověk jen pokusit zachovat pevný postoj v názorech a ještě pevnější víru v Boží plán a spravedlnost.

S tímto poznáním a pochopením mají věřící nahlížet na zmíněná poslední Ježíšova slova dle Janova evangelia, když sedí se svými učedníky při večeři. Spolu s Kristem kráčejícím ke kříži, tak můžeme hledat sílu pro svoje svědectví, ale také spolu s Kristem směřovat ke vzkříšení, ve kterém se skrývá naděje i pro naše vykoupení z trápení tohoto světa.

K tomu biskup přidává ještě další útěchu, že v tomto trápení má církev v Československu oporu i v UU, čímž naznačuje, že informace, které do zahraničí pronikly ve snaze církev poškodit, se minuly účinkem. S tímto ubezpečením se s věřícími loučí a žehná jim svým apoštolským požehnáním.

3.3 Pastýřský list – Vánoce 1975

3.3.1 Historické souvislosti

V roce 1975 byl biskup státními orgány donucen k přestěhování z Varnsdorfu, aby byl umenšen jeho vliv na věřící v místě, kde bylo biskupství. Důvodem k přestěhování bylo to, že mu bylo vyhrožováno, že pokud neodejde z Varnsdorfu, jeho děti nebudou moci nastoupit na střední školu.²¹⁷ Odešel proto i s celou rodinou do Cvikova, kde jeho syn s manželkou měli rodinný dům.

3.3.2 Poselství pastýřského listu²¹⁸

I přes strasti a komplikace, které mu státní systém neustále kladl jako překážky²¹⁹ pokojnému životu, posílá biskup Podolák další pastýřský list k vánočním svátkům. I když

216 Srv. J 12, 40

217 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 24. listopadu 2015.

218 *OA Hej*, kart. 75, Pastýřský list, 18. prosince 1975.

219 To mohlo způsobit i ztrátu asi 6 listů, z nichž některé byly zabaveny při domovních prohlídkách; Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 13. října 2015.

byla pro něj doba temná, již asi i bez očekávání rychlého zvratu a nápravy, nebo možná pro právě takto těžké chvíle, je list plný radosti a povzbuzení. Lze také pozorovat návaznost myšlenek z předchozích dvou listů, jakoby biskup postupně rozvíjel či doplňoval předchozí pastýřské listy o další výklady tajemství křesťanské víry.

V podobném duchu je psaný již samotný úvod k pastýřskému listu, kde Podolák doufá, že tento jeho pozdrav po přestěhování do nového domu bude chápán jako *projev pouta víry, naděje a lásky*, který biskupa a věřící spojuje s Otcem skrze Syna a Ducha svatého. Jako velký mariánský ctitel samozřejmě zmiňuje i svatou Bohorodičku, skrze kterou přišel náš Pán na tento svět, jak si o Vánocích připomínáme.

Dalším hlavní myšlenkou listu je meditace nad Boží milostí, která se ukázala všem lidem a která nás učí *odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě a spravedlivě a zbožně* žít na tomto světě a očekávat *blahou naději a příchod slávy velikého Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista*. On se totiž za nás vydal, aby nás vykoupil od hříchu a znovu nás tak očistil, abychom mohli opět patřit na Boha, čímž vlastně rozvíjí a navazuje na to, co napsal apoštol Pavel Titovi ve druhé kapitole v jedenáctém verši a dál.²²⁰

To je ta tajuplná Boží milost, která se projevila tím, že vykoupení světa přišlo na svět v malém dítěti a pokračovala v Ježíšově působení na tomto světě, když dospěl, a vyvrcholila jeho smrtí na kříži. Tento akt se dá částečně pochopit, pokud si uvědomíme, že dárcem spásy pro všechny lidi dobré vůle je všemohoucí Bůh, jenž je sám nejvyšším Dobrem. A aby se mohlo Dobro ve světě rozmnožovat, stačí být nástroji v rukou Hospodinových. Přesto však může tato „jednoduchá“ cesta ke spáse působit úsměvně. Tak je „snadná“, že může být nepřijatelná.

Co však znamená to, k čemu nás apoštol Pavel vyzývá ve svém listě Titovi? Možná už jen tím, že nás vykoupil, a my tak opět můžeme být Božími dětmi, smíme sdílet jeho tajemství již částečně zde na zemi a v plnosti pak na věčnosti. *A protože plnost pravdy a lásky vždy a nutně přetéká*, jsme i my dle biskupa povoláváni k tomu, abychom konali dobré skutky, jež již zde na zemi tvoří Boží království. Pak tedy i nevěřící mohou pocítit a dotknout se jeho Božství skrze naše dobré činy, ke kterým nás vybízí Pán svým evangeliem. Bohužel se tato idea nedařila nám lidem v plnosti konat pro naše neustále klopýtání. Je však dobré se neustále o tento ideál snažit právě naším pevným postojem ve víře a pravdivým svědectvím, o kterém Podolák píše ve svém listě k Velikonocům

220 Srv. Tt 2, 11-14.

1972.²²¹ Tuto myšlenku pak zakončuje biblickým citátem z Matoušova evangelia z páté kapitoly,²²² čímž završuje vysvětlení, co znamená *odřeknouce bezbožnosti a světských žádostí*.

Následně se pak věnuje dalšímu výkladu pojmů z úryvku z listu Titovi. Vysvětluje, co znamená střízlivý život podle Boží zvěsti, tj. *účast našeho vlastního rozumu ve víře a spolupráci s Bohem*. Víra tedy není jen bezmyšlenkovité přijetí vyšší Pravdy, které se podřídíme. Jednalo by se pak o zotročení vírou, nikoliv svobodné rozhodnutí. Za takových okolností by pak nebyla možná ani spolupráce, ke které může dojít právě jen tehdy, pokud ve vztahu a v komunikaci s Bohem přemýšlím o Boží zvěsti.

Stejně tak vysvětluje spravedlivý život podle téže Zvěsti, což vyžaduje zase účast lidské vůle na Božích milostech *ve skutcích lásky každého dne*. Pokud tedy již člověk spolupracuje a přemýšlí o Bohu, má sám zájem o šíření dobra a radostné zvěsti všem. To však právě vyžaduje činy konané i z vlastní vůle. Stejně tak jako Matka Boží přijala účast na Božím spasitelském plánu.

A zbožný život je pak *neměnná, utkvělá naděje ve splnění všeho toho, co slíbil Pán všem, kdož se celou myslí a celým srdcem přimknou k Bohu*. Jak je tedy vidět, tyto čtyři řekněme podmínky pro správný život s Pánem jsou vlastně propojené nádoby, které bez sebe nemohou dost dobře fungovat. Pokud se porouchá jedna, začnou logicky chybovat všechny. Ovšem pokud jsem schopni řádně plnit aspoň jednu z podmínek, začneme tím následně plnit ostatní tři. A zbožný život je dobrým pomocníkem k dokonalosti, protože jak praví Pán a zmiňuje to zde i biskup: „*Bud'te dokonalí, jako Váš Otec nebeský dokonalý jest.*“²²³

V souvislosti s dokonalostmi člověka ve ctnostech, ale i nectnostech, vzpomíná dobový vtíp o pilných včelách a hnusných sviních.²²⁴ Tuto anekdotu však nehodnotí nijak kladně, je spíše rozhořčen. V první řadě v něm nevidí nic pravdivého, protože není toho názoru, že by se v českém člověku kombinovaly či doplňovaly ani kladné vlastnosti včely, ani záporné vlastnosti prasete. Člověk zkrátka nemůže být ani tak dobrý ani tak zlý, i když připouští, že v určitých věcech je na onom vtípu něco málo skutečného z lidské povahy.

221 Viz kapitola 3. 2 *Pastýřský list – Velikonoce 1972*.

222 „Tak svíť světlo vaše, aby lidé viděli vaše díla dobrá a oslavili Otce vašeho, jenž je v nebesích.“ (Mt 5, 16).

223 Mt 5, 48.

224 Znění vtípu je toto: Co vzejde z toho, když se zkříží prase a včela? Malý český člověk – pracovitý, ale svině.

A proto se znovu objevuje u biskupa určitý smutek ze situace v církvi, protože již čtyři roky určitá pilnost jistých osob v SKC ukázala, kam až můžou dojít lidské nectnosti. I když zde by se dalo i předpokládat, že tento „povzdech“ v listě uvádí Podolák spíše jako příklad toho, jak to vypadá, když křesťan není schopen se držet apoštolovy rady z epištoly Titovi, tedy jako protiklad zbožného života. Pokud totiž člověk začne hřešit v jedné věci, brzy začne hřešit ve všech, což je známá myšlenka z morální teologie sv. Tomáše Akvinského,²²⁵ kterou po něm dál přebírá celá scholastika.²²⁶

Proto i dál biskup vysvětluje, že *křesťanský život je totiž integrální, po všech stránkách souvislý a jednolité*. Není proto možné v některých věcech povolovat a utíkat se k hříchu ať už z pohodlnosti nebo z prospěchu a přitom si stále zachovat svůj křestní oděv čistý. Právě tak se zachovali ti, kteří dostali církev do jistého období temna a právě proto biskup Podolák uvádí na tomto místě verš z Izajáše: „*Bud'te silni a již se nebojte, neboť, hle, Bůh náš nás pomstí. On přijde a vysvobodí nás.*“²²⁷

Víra ve spravedlnost Boží biskupa stále neopouští a snaží se o to, aby tuto víru posílil i u věřících, proto jim také odkazuje další úryvek z Písma svatého, kterým je vybízí k radosti v Pánu a držení se bezhříšného života, jenž je mají posilovat v modlitbách.²²⁸ Dále pak vysvětluje, že *právě trvalá radost v duši dobrého křesťana je ve skutečnosti odleskem Boží přítomnosti v duši, a z ní sytí se i pramen Božího míru a pokoje srdce*. Radost v Pánu je to, co nám může pomoci změnit nejen sebe, abychom dokázali žít podle Kristova příkladu, ale také své okolí, a tak dokázali zpřítomňovat Boží království už zde na Zemi. V tom můžeme hledat dle biskupa, resp. apoštola Pavla, jistotu vítězství v dobrém boji.²²⁹ Tedy pokud vydrží podzemní církev žít podle toho, co bylo v tomto pastýřském listě napsáno, a nepodlehne lákání hříchu, bude právě toto její nejlepší obranou proti všem

225 Sv. Tomáš Akvinský (1225-1274), katolický teolog a teolog scholastické tradice.

226 Tomáš Akvinský, který se zabývá spojitostí ctností, dovozuje, že dokonalé mravní ctnosti jsou spojité, tedy není jedna bez ostatních, což se týká subjektu, tedy nositele těchto ctností; AKVINSKÝ, Tomáš. *Theologická summa*, II. část, I. díl, q. 65 a. 1. Uvedenou logiku lze samozřejmě vysledovat i v Písmu: „Ovocem Ducha je však láska, radost, pokoj...“ (Ga 5,22). Jde o různé aspekty jedné skutečnosti. Podobně v Lukášově evangeliu: „Věrný v nejmenším je věrný i ve velkém; nepoctivý v nejmenším je nepoctivý i ve velkém“. (L 16,10). Zjednodušeně lze říci, že kdo nemá jednu ctnost, nemá žádnou a kdo má jednu, má všechny.

227 Iz 35, 4.

228 Srv. Fp 4, 4-6.

229 Srv. 1Tm 6, 12.

nástrahám tehdejší doby.

Biskup pak již svůj pastýřský list a myšlenky v něm obsažené zakončuje jen *liturgickou modlitbou této sváteční doby* a uděluje požehnání.

3.4 Pastýřský list – Velikonoce 1977

3.4.1 Historické souvislosti

K oficiálním stránkám Podolákových pastýřských listů je často připnuta úvodní stránka ve formátu A5 s erbem a biskupským heslem. Tato stránka obsahuje jen „pouhé“ lidsky srdečné přání bez biblických citací a teologických úvah. Samotný pastýřský list byl již pak psán na obyčejný papír bez hlavičky. Důvodem bylo to, že biskupu Augustinovi docházely „biskupské“ dopisní papíry ve formátu A4 a tak pro zachování oficiálního vzhledu přikládal k listu alespoň hlavičkové „memorandum“.²³⁰

V době totality nebylo jednoduché udělat nové dopisní papíry pro biskupa bez státního souhlasu, takže teprve až v roce 1977 biskupovi jeden z kněží²³¹ nechal pokoutně vytisknout další dopisní papíry, avšak tentokrát s latinským textem.²³² Podařilo se mu tak učinit ve vězeňské tiskárně, kde si odpykával trest jeden ze známých onoho kněze. Za tuto možnost platil nejen finanční hotovostí, ale také vitamíny, zubní pastou, cigaretami a dalšími věcmi, které vězňům chyběly.

Latinský text byl – možná naivně – zvolen, aby nebylo na první pohled jasné, pro koho tyto dopisní papíry jsou a biskup tak nebyl při zadržení listu státním orgánem vystaven případnému stíhání. Biskup Podolák však tento hlavičkový papír používal málo²³³ a to zřejmě proto, že byl až příliš fixován na název církve „Kališná církev starokatolická“, jenž prosazoval a miloval pro jeho historický odkaz na Českou církev podobojí zvoleného arcibiskupa Jana Rokycany.

3.4.2 Poselství pastýřského listu²³⁴

Tento pastýřský list se vyznačuje čerstvým závanem překvapivého optimismu

230 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 24. listopadu 2015.

231 Pozdější generální vikář biskupa Augustina Podoláka posléze jeho nástupce v biskupské službě Dušan Hejbal.

232 *Episopus ordinarius Ecclesiae Catholicae sub utraque Bohemiae et Moraviae.*

233 Pro pastýřské listy, které jsou touto prací sledovány, biskup dopisní papír s latinskou hlavičkou použil jen dvakrát a to na Velikonoce 1989 (kapitola 3. 25) a 1990 (kapitola 4. 1).

234 *OA Hej*, kart. 77, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1977.

a naděje pramenící z Kristova vzkříšení. Na rozdíl od předchozích listů zde biskup Podolák vůbec nekomentuje negativní vývoj ve společnosti ani s tím související poměry v církvi. List je nabitý vírou v obnovu lidství a spolu s ním i světa, pramenící ze zmrtvýchvstání a vítězství Páně nad smrtí a hříchem. Takové pozitivní sdělení muselo nutně působit jako balzám na duše věřících, kteří zklamání poměry se museli smířit s neveřejnou formou života církve se všemi riziky z toho pramenícími, které nutně podstupovali oni i jejich duchovní. Lze se domnívat, že si zkoušených pocitů věřících byl biskup Podolák vědom, a proto samotný pastýřský list uvádí slovy o povzbuzení a útěše.

Jako hlavní motto svého listu si biskup vybral dvacátý pátý verš ze čtvrté kapitoly Pavlova listu Římanům.²³⁵ Vysvětluje, že zmrtvýchvstání Krista je vlastně naplněním jeho lásky k nám, čehož jsou slova apoštola důkazem. Mohli bychom se domnívat, že vše se naplnilo již Ježíšovou smrtí na kříži a pak by bylo vzkříšení jen *k oslavě Božství*. Pro opravdovou spásu však nestačila jen mučednická smrt, při které vzal na sebe všechny naše hříchy, ale bylo potřeba nás zapojit i do jeho vítězství nad smrtí a zlem, abychom my mohli také toto překonat spolu s ním a mít tak podíl na věčném životě.

Nic z toho však nebylo učiněno na naše přání, je to tedy *dalším darem Božím k posile naší víry, naděje a lásky*. Jaký smysl by totiž měla smrt našeho Pána bez víry a naděje ve vzkříšení? I láska by pak byla jen citem bez určitého naplnění ve věčnosti. Právě toto je to pravé *tajemství Velikonoc pro věřícího křesťana*. V tomto tajemství se ukrývá celá naše víra. V tom se opakovaně obnovují naše hodnoty po všechny věky až do konce našich dnů.

Biskup dále píše, že právě ve vykupitelské smrti Krista na kříži máme také účast na jeho zásluhách, a zmiňuje zde Jana Zlatoústého,²³⁶ který doplňuje pavlovskou teologii o výrok, že Spasitel byl pro nás i vzorem a příkladem hodným k napodobování. Jeho máme mít neustále na očích, *abychom mohli spolupracovat na tom velkém díle našeho ospravedlnění*. Pán totiž chce, abychom ho následovali z vlastní vůle, používali vlastního rozumu a drželi se jeho příkladu, který nám svým učením a životem předkládá.

Zmiňuje zde však i odvrácený příklad vůle a rozumu, který se projevil prvotním hříchem Adamovým, který ve snaze podobat se Bohu, se vzepřel Hospodinově příkazu. Tato pokřivená touha v nás všech zůstává v habituální podobě dědičného hříchu. Proto nastupuje velikonoční „paradox víry“, který nás opět vede k napodobování Boha, ovšem skrze lásku a obětování se, čímž se ruší či napravuje to, co bylo způsobeno vzpourou

235 „Vydán byl pro hříchy naše, a vstal z mrtvých pro ospravedlnění naše.“

236 Jan Zlatoústý (druhá polovina 4. stol.), konstantinopolský biskup a učitel církve.

prvního člověka.

Proto také sv. Pavel říká ve svém listě křesťanské obci v Římě: „*Tak jako Kristus vstal z mrtvých, abychom i my kráčeli v novosti života.*“²³⁷ Dle Jana Zlatoústého, jak uvádí biskup Podolák, je to věštba Ducha svatého, která odhaluje Boží záměr, jenž nám neukazuje vzkříšení jen jako pouhý příklad pro naše obrácení a uvěření v Krista, ale je to přímo začátek lidské účasti na Mesiášově životě. To vlastně jen rozvíjí myšlenku Tertuliána, který označil křesťany za přívěsky či kopie Krista, jak zmiňuje Podolák.

To potvrzují i samotná evangelia,²³⁸ která píšou o mnohém zjevení se Krista svým apoštolům, aby jim dokázal a ubezpečil je, že to, co tu započal, se neskončí jeho odchodem k nebeskému Otci, ale že právě z moci jeho vzkříšení má jeho učení pokračovat a rozvíjet se. Ze síly vzkříšení jsou nám všem odpuštěny hříchy, ze stejné síly jsme připojováni k mystickému tělu našeho Pána a Spasitele, tedy k církvi, z této síly tvoříme společenství věřících. Vzkříšení tedy není a nemůže být jen pouhým oslavením Ježíšova Božství, ale počátek naší spoluúčasti na celém jeho životě, tedy na Božím milosrdenství a lásce.

Celý list pak biskup zakončuje Pavlovou myšlenkou, která má prostoupit slávu velikonočních dní, z listu Filipským: „*Abych byl nalezen v něm, nemaje vlastní spravedlnost ze zákona, nýbrž tu, jež je z víry Ježíše Krista; k poznání jeho, k moci vzkříšení jeho. Dojdu-li též nějakým způsobem ke vzkříšení z mrtvých.*“²³⁹

3.5 Pastýřský list – Velikonoce 1979

3.5.1 Historické souvislosti

Biskup dostal pozvání na zasedání biskupů Utrechtské unie v Polsku, na kterou chtěl jet s br. Hejbalem a br. Novákem, pro kterého současně žádá biskupa Majewského o možnost biskupského svěcení v případě svého úmrtí nebo nemohoucnosti.²⁴⁰ Na biskupskou konferenci do Krakova jel nakonec pouze s br. Novákem, protože Dušana Hejbala neuvolnili z práce.²⁴¹

237 Srv. Ř 6, 4.

238 Srv. Mt 28, 16-20; Mk 16, 14-20; L 24, 36-49; J 20, 19-29.21, 1-14.

239 Srv. Fp 3, 9-11.

240 SKC AJK, f. Pod, kart. Zahraničí, Dopis A. Podoláka T. Majewskému, 10. května 1979.

241 SKC AJK, f. Pod, kart. Domáci, Dopis A. Podoláka T. Majewskému, 28. června 1979.

3.5.2 Poselství pastýřského listu²⁴²

Velikonoce jako začátek nového života křesťana. V tomto duchu a v tomto zaměření je psán další biskupův pastýřský list, který opět s hlubokou vírou a láskou k Bohu provádí tajemstvím Veliké noci. Právě pro tento nejvýznamnější křesťanský svátek přináší Podolák ne možná nové teologické myšlenky, ale rozhodně ho představuje tak, aby každý čtenář mohl pochopit a více prožít zázrak vzkříšení. Tato schopnost lidského výkladu je silným biskupovým artiklem, jež můžeme pozorovat nejen v tomto pastýřském listu, ale zde se velmi názorně představuje.

Samotný list začíná opět biblickým citátem. Tentokrát z čtvrtého verše šesté kapitoly Pavlova listu římské církevní obci,²⁴³ který právě hovoří o propojení Kristova vzkříšení a našeho nového života. V tom je právě i smysl celé naší existence. Ostatně z toho vychází i známý apoštolův výklad křtu,²⁴⁴ od kterého se odvíjí naše přičlenění k mystickému tělu Krista, tedy k Církvi. Při křtu tedy umíráme, abychom se narodili znovu z Ducha.²⁴⁵ Biskup vysvětluje, že tím umírají spolu s Ježíšem na kříži naše starosti a prohřešky lidství a znovu povstáváme k novému životu, *na němž již nelpí kletba porušené lidské přirozenosti*.

Toto nové bytí, jak píše Podolák, se vyznačuje tím, že je celé od počátku ve všem poznamenáno Bohem, protože je právě Bohem darováno, *a pokračuje věčností blaženého vidění Boha*. Z toho se pak dá předpokládat, že pokud po tomto novém začátku při našem následování Kristova příkladu z naší slabosti opět upadneme do hříchu, nejedná se již o něco nenapravitelného, ale díky moci Kristova vzkříšení, díky tomuto Božímu milosrdenství, dá se po takovém pádu znovu obrátit na správnou cestu při skutečné lítosti.

Tato lítost však nesmí být neupřímná či dokonce jen hraná navenek. Obrátit se zpátky do bodu před pádem nelze učinit pouze slovy. Takové pokrytecké chování se nedá považovat za špatné proto, že to člověka činí zbožnějším či kajicnějším v očích druhých lidí, ale proto, že právě takové lživé skutky lítosti *více hanobí Boha*. Skutečný obrat se pozná tak, že je činěný vůlí a láskou, což nás nutí konat dobré skutky a k Dobru samotnému se utíkat. Musí být tedy doprovázen odpovídajícími projevy chování tomu odpovídajícímu. V tom také můžeme pozorovat Boží zásah do našeho života a jeho vedení.

242 OA Hej, kart. 79, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1979.

243 „Aby jako Kristus vstal z mrtvých, tak i my kráčeli v novosti života.“

244 „... křtem byli jsme pohřbeni...“ (Ko 2, 12).

245 Srv. J 3, 5; Tt 3, 5.

Tedy pokud Bůh působí v srdci člověka, snaží se takový člověk žít podle Božích přikázání.²⁴⁶

Mnohem častější zdá se, je však jednání opačné, které se opakuje napříč generacemi znovu a znovu. Jeho znakem bývají projevy *sentimentální, citové záchvaty, rozplzlá, nasládlá, takézbožnost, doprovázená často náramnou samolibostí s pohrdáním k ostatním lidem a bez jakýchkoli dobrých činů*. Neustálá potřeba člověka být lepším, dokonalejším a kristovštějším než jsou ostatní. Taková potřeba nutí člověka k soudům nad ostatními lidmi, kteří logicky nemůžou být natolik spravedliví jako oni soudci. Dobrého skutku se u takových lidí nedočkáte, nebo ne příliš často, ne z jejich vůle a přirozenosti. Jen okázale vedený zbožný život, jaký kdysi vedli třeba farizeové, a Ježíš jim to často vyčítal. Takový přístup k životu totiž v Božích očích nemá žádnou cenu, jedná se totiž o pouhé *falešné pozlátko*, kterým se nedají většinově oklamat ani lidé.

Na další stránce listu již biskup částečně opouští oblast morálky a obrací se ke slově sv. Augustina:²⁴⁷ „*Ve zmrtvýchvstání je celý Bůh.*“ Tuto Augustinovu větu Podolák přibližuje čtenáři listu tak, že ve vzkříšení Krista se jakoby rozplynulo jeho člověčenství a s ním i všechny znaky, které byly charakteristické pro Ježíše za doby jeho pozemského působení, ustoupily jeho Božství, v němž přemohl smrt. To dokazují některé příběhy z evangelia, kde se hovoří o tom, že jeho učedníci svého Mistra nepoznávali a dokonce se báli, že se jedná o přízrak.²⁴⁸ To znamená, že vzkříšením došlo k proměně „*k plnému Božskému životu*“.

Podobnou myšlenku můžeme najít i u sv. Pavla v jeho první epištole Korint'anů, což nám napovídá, že *poslední proměna k Božímu životu na věčnosti* předpokládá náš směr cesty prosycený láskou k Bohu, která je vždy na prvním místě. A právě jen tak může být naše odvrácení se od hříchu skutečné a účinné.

Svůj list biskup zakončuje, a vlastně i shrnuje celé sdělení, nejprve citací z listu apoštola Pavla Filipským: „*Nikoli ze spravedlnosti zákona, nýbrž tou, jež je z víry Krista Ježíše k poznání Jeho síly, Jeho vzkříšení.*“²⁴⁹ A následně vypisuje z listu Koloským z třetí kapitoly verš první: „*Jestliže zároveň s Kristem vstali jste z mrtvých, chutnejte to, co je shůry, to, co je shůry hledejte.*“ Tedy není žádný zákon nad Ježíše Krista a žádná naše spravedlnost nemůže být větší než spravedlnost Boží. Nemůžeme se rovnat Bohu,

246 BENEŠ, Jiří. *Nevystižitelný Bůh?*. Praha: Vyšehrad, 2010. Rozhovory nad Biblií. s. 25-31.

247 Sv. Augustin (354-430), biskup a učitel církve.

248 Srv. L 24, 37.

249 Fp 3, 9.

ale pokud jsme s vírou vstali křtem z mrtvých spolu s Kristem, máme možnost mít podíl, podíl Božích dětí. Tak svěřil Ježíš své učení apoštolům, ale platí i na všechny lidi dobré vůle. Až na věky. Tak se loučí s požehnáním biskup Podolák s věřícími a čtenáři tohoto listu.

3.6 Pastýřský list – Na sv. Augustina 1979

3.6.1 Historické souvislosti

Na Mezinárodní biskupské konferenci se řešila situace v československé církvi. Zaprvé se jednalo o způsobu řízení církve, proti kterému se biskup ohrazoval, protože odmítal, že by to bylo synodální řízení, protože zástupcem církve na venek je ve Starokatolické církvi v ČSSR pouze biskup.²⁵⁰ Také vyvracel pomluvy o svém zdravotním stavu, protože protistrana biskupa se snažila biskupskou konferenci přesvědčit mimo jiné o tom, že Podolák není zdravotně způsobilý k výkonu biskupské služby. Proti všem pomluvám ústně i následně písemně vystoupil a pokusil se všechny záležitosti uvést na pravou míru. Ovšem připouštěl, že je těžké pochopit situaci v Československu, když biskupové UU nemají vhlad do společenských a politických souvislostí v zemi východního bloku.

3.6.2 Poselství pastýřského listu²⁵¹

Biskup Podolák tento pastýřský list napsal jako mimořádný list, ve kterém se primárně snaží uvést na pravou míru nepřesné informace, které se církvi šířily ohledně jednání Mezinárodní biskupské konference. Po teologické stránce je tento list spíše nevýrazný, protože to viditelně nebyl ani jeho záměr.

I přesto začíná biskup svůj list dle svého zvyku biblickým citátem²⁵² záměrně vybraným pro podtržení své jediné pastorační výzvy směrem k věřícím, že ten, kdo má mysl a srdce plné Božího pokoje, nemůže lehce podlehnout negativním vlivům ve světě. Takový člověk je totiž pevně napojen na Boha a tak má i jeho jistotu. Pokud stojí dům

250 SKC AJK, f. Pod, kart. Zahraniční, Dopis A. Podoláka Mezinárodní biskupské konferenci, 1979.

251 OA Hej, kart. 79, Pastýřský list – Na sv. Augustina léta Páně 1979.

252 „Pokoj Boží, který převyšuje veškeré pomyšlení, kéž naplní srdce a myslí vaše, abyste srozuměli, jaká je milost Pána našeho Ježíše Krista.“ (Fp 4, 7).

na pevné skále, nic jím neotřese.²⁵³ Navíc ve vichřici a zemětřesení se Bůh nenachází²⁵⁴ nebo také, jak píše Podolák: „*Non in rumore Dominus.*“²⁵⁵ Což dle něj platí pro všechny *zmatky a zvláště též pro zmatky duchovní.*

Pak už se dostává právě k oněm zmatkům, resp. k jejich vysvětlení. I když hned na úvod dodává, že bohužel nemůže konkrétně mluvit o jednání Mezinárodní biskupské konference, protože ta podléhá mlčenlivosti. Mohl si však dovolit uvést, že charakter jednání biskupů je pouze informativní a poradní, tudíž zde *nemůže dojít k žádnému závaznému rozhodnutí.* Biskupská konference totiž nemá jakoukoliv jurisdikční moc nad jednotlivými starokatolickými církvemi patřícími do UU. Jediná konečná autorita každé církve je pouze biskup, což je přesně podle zásad prvotní církve. I proto je a bylo mezi starokatolickými církvemi takových rozdílů v disciplinárních záležitostech.

Tím biskup vysvětluje, že biskupové, kteří se zúčastnili zasedání Mezinárodní biskupské konference v Polsku, ho nemohli nutit k abdikaci, což je jedna z fám, která se českou církví šířila. Důvodem jistě byla jistá neobratnost Mezinárodní biskupské konference, jejíž (tehdy již) noví členové se bez znalosti skutečných souvislostí pokoušeli o vyřešení „československého problému“ za každou cenu. Tento fakt pak bude do jisté míry provázet jednání české církve i v budoucích, popřevratových letech. Dále vysvětluje druhou pochybnou informaci, která se týkala Miloše Josefa Pulce, dle které mělo dojít k jistému smíru mezi jím a biskupem. K žádnému takovému smíru však nedošlo pro dlouho trvající nekorektní chování tohoto bratra. Sice došlo ke společnému setkání, to však dle slov biskupa trvalo asi dvě minuty a *při odchodu položil biskup pouze tomu pánovi ruku na rameno.* To mohlo znamenat a dá se to i předpokládat, že jako člověk proti Pulcovi Podolák nic neměl a snad mu i odpustil, ale jako biskup nemohl trpět jeho rozvracení církve a nekalé intriky v zahraničí.

Tímto se pokusil uklidnit své věrné a vysvětlit jim momentální situaci v církvi. Doufal, že tato slova budou *srdcím čistým* stačit po útěchu a rozloučil se svým apoštolským požehnáním.

253 Srv. Mt 7, 25.

254 Srv. 1Kr 19, 11.

255 „Není v halasu a povyku Hospodin.“ (1Kr 19,11).

3.7 Pastýřský list – Velikonoce 1980

3.7.1 Historické souvislosti

V tomto roce se pražský farář Jaroslav Novák rozhodl navrátit do Římskokatolické církve. Z toho důvodu byla potřeba vyřešit duchovní správu „podzemní“ pražské obce. Za nového faráře byl tak zvolen věřícími věrných biskupovi a následně tedy biskupem Podolákem jmenován Dušan Hejbal.²⁵⁶

3.7.2 Poselství pastýřského listu²⁵⁷

Po jisté odmlce se biskup opět ozývá věřícím s dalším pastýřským listem k velikonočním svátkům. Tuto odmlku vysvětluje a odůvodňuje svým zadržením státními orgány kvůli udání Miloše Josefa Pulce pro rozvracení republiky. Jako biskupovy přečiny uvedl to, že údajně napsal arcibiskupovi z Utrechtu Marinu Kokovi, že bude v Československu zatčen, pokud sem přijede. Dále že právě arcibiskupa Koka Podolák vyhnal holí v ruce ze svého domu, když ho navštívil, a mnoho dalších pomluv. Biskupovi uvádí, že se mu povedlo obhájit, ale pro jistotu omezil veškerou korespondenci, aby nikoho dalšího ze svých věrných neuvedl v nebezpečí výslechů a dalších tehdejších policejních praktik.

O Velikonocích 1980 se však znovu mohl biskup Podolák po pauze vrátit ke zvěstování Božího slova a Božího království, což bere jako první úkol své apoštolské služby. Následně se v listu věnuje krásnému vysvětlení slova „věřící“, jak je chápán širokou veřejností. Jako „věřící“ jsou právě převážně označovány křesťané. Tyto pojmy se staly sobě navzájem synonymy. Křesťané jsou tedy vnímáni jako ti, pro které je jejich víra důležitým aspektem, určitou charakteristikou jejich života. Víra je něco, co ovlivňuje jejich chování navenek natolik, že jsou pro ostatní snadno rozpoznatelní. Ani biskup nepochybuje o tom, že *skutečně je nám víra vším, že je nám důležitější nežli vlastní naše existence*. A právě skrze tuto úvodní myšlenku si přeje, aby byl chápán celý obsah jeho listu. Tedy jako list pro ty, pro něž je jejich víra nade vše.

Velikonoční svátky jsou pro křesťany svátky víry, protože víra v Kristovo vzkříšení je to, co proměnilo naše životy. Jak píše apoštol Pavel ve své epištole: „*Nevstal-li Kristus z mrtvých, je marná naše víra.*“²⁵⁸ Skrze vzkříšení víra, skrze smrt na kříži ospravedlnění.

256 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 24. listopadu 2015.

257 *OA Hej*, kart. 80, Pastýřský list – Velikonoce I. P. 1980.

258 1K 15, 14.

Tajemství, nad kterým si již od nepaměti teologové lámou hlavu, ovšem i tady k nám promlouvá Písmo: „*Spravedlivý žije z víry.*“²⁵⁹ Propojený kruh, který je kompasem při následování Kristova příkladu.

Biskup však upozorňuje na to, že víra *není pouhé lidské rozhodnutí k souhlasu s Boží zvěstí*, ale je to Boží dar. Tak se Bůh přímo dotýká naší duše. Ostatně proto tuto myšlenku Podolák uvádí veršem z listu Židům: „*Bez víry nelze líbit se Bohu.*“²⁶⁰ Když pak dojde ke ztrátě víry, je to nejhorší, co může věřící pociťovat. Je to ztráta, která se nedá ničím nahradit. Ještě tragičtější je, pokud to člověk ve své zaslepenosti jako ztrátu nevnímá. Těžko v takovém případě může hledat cestu zpátky k Bohu a těžko se mu bude docházet odpuštění. Lepší je pak, jak píše Podolák býti nevěřícím či pohanem, než být věřícím, který svou víru ztratil, resp. nechal ji v sobě zemřít svým způsobem života.

Právě z tohoto zla se pak objevuje *nebezpečí falešných bratří*, o kterých se zmiňuje již apoštol Pavel, když popisuje úskalí své apoštolské služby.²⁶¹ I on se již setkal s těmi, kteří hlásali Pána Ježíše Krista svými ústy, ovšem jejich skutky byly daleko zbožného života. Falešné bratry můžeme v církvi najít napříč celou její historií. *Proč právě ty ztracené duše tak dobře prospívají ve světě?* ptá se biskup a odkazuje se na Žalm 72, ve kterém je však ujištění, že Hospodin spravedlivé osvobodí.²⁶²

Hned na to se však vrací k myšlence, kterou již zmiňoval v předchozích listech a to k víře, která je doprovázena dobrými skutky. Ve svém tvrzení si pomáhá také veršem z listu Galatským: „*Víra, jež pracuje s láskou.*“²⁶³ Nestačí tedy jen vyznání víry, ale musíme svým životem a svým konáním prokázat, že Ježíš Kristus má trvalé místo v našem životě, v našem srdci. Je důležité konat dílo lásky, která z naší víry dělá víru živou, a právě touto vírou si biskup přeje, aby se naplnily duše jeho čtenářů.

3.8 Pastýřský list – Vánoce 1980

3.8.1 Historické souvislosti

Věřící věrní biskupovi byli už poněkud rozhořčení situací v československé

259 Ř 1, 17.

260 Žd 11, 6.

261 Srv. 2K 11, 26.

262 Biskup Podolák uvádí číslování podle Vulgáty, v Českém ekumenickém překladu (ČEP) jde o Žalm 73.

263 Ga 5, 6b.

starokatolické církvi a naléhali na biskupa Podoláka, aby „podzemní“ církev vystoupila z UU.²⁶⁴ Nelíbilo se jim totiž to, že biskupové jednali s exkomunikovanými členy církve, kteří se vydávali za řádně zvolené představitele. Biskup Podolák se však rozhodl tuto otázku zatím odsunout a vystoupení z UU zatím neřešit.

3.8.2 Poselství pastýřského listu²⁶⁵

Mír a pokoj vánočních svátků. Mír a pokoj jedné tiché noci. O tom píše biskup Podolák věřícím, aby jim pro tyto rodinné svátky dodal útěchy a povzbuzení, aby „*pevně stáli ve víře s jistotou pravé cesty, pravdy a života, které máme v Ježíši Kristu, Pánu našem*“. Víra a vztah k Bohu byly i dle předchozích dopisů pro Podoláka velmi důležitými hodnotami křesťanského života. Často k nim věřící vybízel a modlil se za to, aby v nich rostly a upevňovaly se. Tímto směrem je koncipován i tento pastýřský list, který rozvádí myšlenku milosti Božího pokoje.

Svůj list začíná několika biblickými citáty, ve kterých se mluví o „pokoji“. V první řadě vzpomíná tematicky nejvíce vhodný verš z Lukášova evangelia: „*Sláva Bohu a pokoj lidem.*“²⁶⁶ Tak chválili andělé Boha po té, co pastýřům sdělili radostnou zprávu o narození Spasitele. Ovšem již ve Starém zákoně prorok Izajáš píše o narození „maličkého“, který bude knížetem pokoje.²⁶⁷ A sv. Pavel ve svém listu věřícím z Efezu zase píše o tom, že Ježíš hlásal evangelium pokoje. Právě v Ježíšově konání od samého počátku až po smrt na kříži vidí biskup návod jak uskutečňovat Boží mír. Po něm dle Podoláka volala společnost totalitní doby nejvíce za celou lidskou historii. Lidé však už zapomněli, že k případnému získání míru je zapotřebí naplnit výzvu andělů z Lukášova evangelia – vzdávat slávu Bohu, protože s tím souvisí i to, být dobré vůle.²⁶⁸

Již dlouhou dobu biskup pozoruje projevující se trend, který však můžeme

264 SKC AJK, f. Pod, kart. Zahraniční, Dopis A. Podolák biskupům UU, 29. srpna 1980.

265 OA Hej, kart. 80, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1980.

266 L 2, 14.

267 Srv. Iz 9, 5(6) dle ČEP.

268 Jde samozřejmě o klasickou interpretaci tohoto biblického výroku, která vzešla z Vulgaty a nejenom v té době byla používána, o čemž svědčí i současné liturgické texty, které zní: „Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis“, tedy „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle“. V ČEPu je verš uveden takto: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj mezi lidmi. Bůh v nich má zalíbení“. To nabízí i jiné exegetické interpretace.

pozorovat i v současnosti (a možná ještě výrazněji), že mizí u lidí úcta k Bohu. Mizí víra a zůstává v lepším případě jen určitý pocit, že „tam nahoře asi něco je“. Toto trápilo i Podoláka při psaní tohoto listu. Uvádí, že se ve společnosti začíná objevovat spíše oslava cizoložství a smilstva, výjimkou není ani rouhání v podobě slova „*pambů*“, o němž biskup tvrdí, že se nenajde nikde jinde na světě. Nikdo však proti takovému úpadku nevystupoval a vlastně moc nevystupuje ani dnes. Doba se mění a uvolňuje a o morálce se káže jen výjimečně v kostele u ortodoxnějších kněží. Ti, kdo by měli hájit čistotu víry, raději mlčí.

Bůh sám však nedovolí posměch vůči svému jménu a takové rouhání může pro lidi skončit jen zkázou, jak tvrdí biskup. Lze se domnívat, že právě v politické situaci mohl biskup vidět onu zkázu – postupné tříštění ve společnosti, kde nikdo nevěřil nikomu a lidská slušnost prakticky vymizela. Právě proto byl úkol křesťanů (a vlastně stále i je), že právě svou službou Bohu, svým díkůčiněním a oslavou, mohou přinést či spíše přiblížit skutečný Boží mír na zemi – pokoj lidem dobré vůle.

Biskup tím však nemyslí mír ve smyslu vojenského odzbrojení, ale připomíná zde Ježíšova slova tak, jak je zachytil evangelista Jan: „*Pokoj svůj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám, nikoli jako svět dává.*“²⁶⁹ Myslí tím tedy takový mír, který vychází z Boha a je s Bohem spojený. Mír, který *vyrůstá z víry, naděje a lásky a vyzáruje k druhým lidem.*

Ježíš přišel na svět, aby nás usmířil s Bohem, jak píše apoštol Pavel v druhém listě Korintským.²⁷⁰ A to se stalo pro nás lidi tím nejjasnějším způsobem, jak to vyjádřil sv. Bernard:²⁷¹ „*Protože jsi nebyl schopn slyšet něco mimo tělo, ejhle Slovo tělem učiněno, abys slyšel.*“ Tak můžeme slyšet jeho volání, které nám zní už od jesliček. Stejně jak k sobě volal mudrce i pastýře, stejně tak volá nás, *abychom šli k němu, s ním a za ním.* To je výzva Vánoc, která platí už dva tisíce let.

Proto biskup nabádá své čtenáře, aby se v duchu sklonili u betléma a s živou vírou tak nechali *Boha v Kristu*, aby je naplnil milostí pokoje, míru a lásky, a tak mohli tento dotyk Boží předávat i druhým lidem. Tak se mohou podílet na vykupitelském díle Ježíše Krista, který svou smrtí napravil všechny hříchy a rouhání proti Bohu. Pokud nebudou křesťané svým jednáním svědčit o Božím milosrdenství, jak jinak bude moci růst a posilovat se víra ve světě. Jen službou křesťanů, tedy naší službou, a oslavou Pána nám bude zárukou *míru božího a trvalou oporou až do konce života.* S těmito slovy se biskup

269 J 14, 27.

270 Srv. 2K 5, 19

271 Sv. Bernard z Clairvoux (1090-1153), významný středověký teolog, mystik a filosof a dá se považovat za zakladatele cisterciáckého řádu.

s věřícími loučí s požehnáním.

3.9 Pastýřský list – Velikonoce 1981

3.9.1 Historické souvislosti

Začátkem roku nabídl arcibiskup M. Kok, že by Mezinárodní biskupská konference převzala dozor nad československou starokatolickou církví a tohoto dozoru by se ujal arcibiskup osobně.²⁷² Trousil se se synodní radou rozhodl v odpovědi na Kokův dopis posečkat, dokud nebudou znát názor Ministerstva kultury (viz kapitola 2.7 *Československá starokatolická církev pod dozorem Mezinárodní biskupské konference*).

3.9.2 Poselství pastýřského listu²⁷³

Biskup Podolák posílá další pozdrav svým věřícím a jejich blízkým s přáním radostných velikonočních svátků. Tato radost má základ přímo ve slovech Ježíše Krista.²⁷⁴ Tato slova jsou však i dokladem o vykupitelském díle Kristově, čímž *zároveň také vylučují rozhodně jakýkoli pouze přirozený a lidský pohled a výklad*. To vyvyšuje křesťanskou víru na rovinu nadpřirozeného života, kterou máme v Bohu na věčnost. V tom je vrchol Zjevení, jež bylo dáno lidem. K tomu by se mělo upínat veškeré jednání křesťanů, jak v prostých a všedních záležitostech, tak hlavně v ruchu a zmatcích světa, který svou rychlostí nutí lidi k honbě *za nicotnými zájmy a věcmi*.

Tudíž věřící mají jistou výlučnost, ovšem stále jsou součástí společnosti s jistými archetypálními projevy se všemi výhodami i nevýhodami. Není tedy rozdílu mezi věřícími a nevěřícími, zlými či dobrými lidmi v tomto soužití. Biskup uvádí, že i přesto je potřeba v takovém světě existovat a žít a hlavně je potřeba se snažit v takovém prostředí žít jako Boží služebníci. Křesťané se nesmí nechat ovlivnit tou rychlostí, technickou vyspělostí a neblahým působením civilizace. Běžně se stává, že pod takovým pokušením člověk může ztratit směr a přestává naslouchat Božímu hlasu ve svém svědomí. Je pak náchylnější k tomu, aby se začal chovat jako ti, kteří Boha neznají a podle jejich vzoru se pak snažil urvat si *větší nebo menší žvanec zdánlivého prospěchu nebo iluze štěstí*. Toto nebezpečí provází křesťany po celá staletí a jen jednou více, jindy méně útočí na jejich vůli

272 SKC AJK, f. PrSR, kart. 81, Dopis M. Koka R. Trousilovi, 20. února 1981.

273 OA Hej, kart. 81, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1981.

274 „Já jsem vzkříšení a život, kdo žije a věří ve mne, nezemře na věky, a já ho vzkřísím v den poslední.“ (J 11, 25-26)

a podlamuje víru a ctnosti.

Jediná obrana dle biskupa v takovém případě je *hluboká nedůvěra... i vědomá skepse ke všemu, co nejvíce „hýbá světem“*. Díky těmto věcem mají lidé tendence zapomínat na sebe i na druhé kolem sebe. Díky těmto věcem se z lidí dost často stávají sobci, kteří se nekoukají napravo ani nalevo a hledají jen vlastní prospěch. Tak se ve společnosti zapomíná i na Dobro, tedy na Boha. Člověk a zvláště věřící člověk by si tedy měl umět zachovat v sobě jisté místo ve svém srdci, které bude neustále patřit Bohu, jak ostatně doporučovala i sv. Kateřina Sienská.²⁷⁵ Tak se nemůže umlčet hlas svědomí, který člověka uchrání před nevhodnými vlivy společnosti, která se od Boha odvrátila, již jen tím, že klade na první místo vlastní prospěch.

A právě z tohoto důvodu Podolák zde zmiňuje sv. Kateřinu Sienskou, která jako prostá žena bez znalosti psaní a ze začátku i čtení dokázala skrze dopisování si s významnými osobnostmi tehdejší doby ovlivnit mnohé věci, například i napomohla tomu, aby se papež vrátil z Avignonu do Říma. To vše jen díky tomu, že měla svou „*uzavřenou komůrku*“, ve které byla stále spojená s Bohem a kterou nosila i do světa, do všech svých všedních každodenních záležitostí. V tom vidí biskup *tajemství nezávislosti všech opravdových dětí Božích* – být stále ve spojení s Bohem, stále mu naslouchat *naléhavě a třeba v srdci i vášnivě*. Veškeré své jednání konzultovat s Bohem, modlit se a nepřestávat se k Nejvyššímu utíkat ve svých myšlenkách. To je jediný způsob jak se ubránit šílenství uspěchaného světa, který vnucuje zcela jiné hodnoty. Tak se dá přemoci dle biskupa *morový dech a nákazu nevíry* a vůbec veškerá negativa života bez Boha, čímž jsou křesťané tehdy i dnes obklopeni. Modlitba a Eucharistie jsou k tomu nejlepší pomůckou, protože v nás probouzejí a posilují vzkříšeného Krista. Bez svátostného života zkrátka není možné udržet pevný a neotřesitelný kontakt s Bohem, protože právě jen v Eucharistii se setkáváme přímo s živým Kristem.

3.10 Pastýřský list – Vánoce 1981

3.10.1 Poselství pastýřského listu²⁷⁶

Vánoční list biskupa Podoláka je krásnou ukázkou toho, jak některé věci mohou platit tehdy i dnes. Uštvánost civilizovaného světa neustále útočí na pevnost a čistotu víry

275 Sv. Kateřina Sienská (1347-1380), dominikánská terciářka a mystička, která byla v roce 1970 papežem Pavlem VI. prohlášena za učitelku církve.

276 *OA Hej*, kart. 81, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1981.

každého křesťana, který pod vlivem událostí ztrácí sílu k její obraně. Svůj pohled odvrací od Boží tváře a hledá jiné cesty ke spokojenému životu. O marnosti svého počínání si člověk bohužel není vědom. Naštěstí pro veškeré lidstvo stále vychází betlémská hvězda, aby jim ukázala cestu k Spasiteli. Tento list tedy tematicky navazuje na obsah předchozího pastýřského listu a rozvádí dál některé myšlenky o současném světě a postavení člověka, který se snaží následovat Božího příkladu, v něm.

Nejprve však píše biskup ve svém listě, že již dva tisíce let křesťané slaví a připomínají si právě tu tajuplnou tichou noc, kdy nad chlévem v Betlémě se zastavila veliká hvězda – znamení narození Páně a zjevení Syna Božího. Tím započala i velká změna pro celé lidstvo a otevřela se zvěst evangelia, aby právě lidem ukázala cestu k Bohu. Tuto cestu jsme si sami uzavřeli již na počátku lidského stvoření svou pýchou a snahou vyrovnat se Bohu. S malým Ježíšem však na svět přišlo vykoupění z tohoto hříchu, což potvrzují i slova apoštola Pavla z jeho listu křesťanské obci v Korintu: „*Bůh byl v Kristu, usmířuje si svět.*“²⁷⁷

Smíření, které tu mělo být pro každého, však bylo v pozdější době obráceno a přetransformováno v teologických hádkách o předurčení²⁷⁸ a předzvědění.²⁷⁹ Tato snaha zasáhnout lidským rozumem do věcí Božích nevede k dobrým výsledkům. Některá tajemství Boží nepochopíme a nepoznáme. Ostatně proto jsou křesťané označováni za „věřící“, protože věří, nikoli ví. Proto je důležité některé věci přijmout s pokorou a nesnažit se rozumem uchopit Boží dokonalost. Dokonalosti Boha se my, nedokonalí lidé nemůžeme vyrovnat, snad jen svou pýchou. Náš Otec v nebesích ví a zná nás líp, než se známe my sami a tak dokáže svou vševědoucností poznat, kdo z nás se rozhodne pro Krista a kdo ne, aniž by tím zasahoval do naší svobodné vůle, jak je to však možné, říci neumíme. *Jestliže se mnohým lidem i po vykonaném díle vykoupění nedostane spásy, nese každý z nich tragédii své záhuby vlastní vinou,* píše biskup Podolák. Ostatně o tom je, jak to

277 2K 5, 19a

278 Predestinace, učení vycházející z Augustinovy teologie, rozvedené Kalvínem, který učí, že ještě před stvořením Bůh určil osud vesmíru pro všechny čas a prostor. Úkon rozumu a vůle Boží, kterým Bůh od věčnosti zná ty všechny lidi, kteří dojdou spasení, a proto jim také od věčnosti ustanovil dát v čase milost a na věčnosti slávu; *Katechismus katolické církve*. Praha: Zvon, 1995, § 600.

279 Úkon rozumu a vůle Boží, kterým Bůh od věčnosti zná ty jednotlivé lidi, kteří nedojdou spasení; *Katechismus: Předurčení a předzvědění. Integrovaní katolíci*. [online]. 15.5.2016 [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: <http://www.ikatolici.cz/katechismus-predurceni-a-predzvedeni/>.

vyjádřil sv. Bernard, i zvěst andělů k těmto svátkům, která mluví o tom, že „*nelíbí se každému, pokud má dávat Bohu slávu a lidem dobrou vůli*“.

Biskup pocituje, že v době totality se lidé nacházejí ve světě, který se vyznačuje tím, že se odklání od Boží tváře. Člověk zapomíná na jeho řád a tak se svět dostává do většího chaosu a dobro se z něj vytrácí. Svět nabízí tolik nových možností, že i křesťané začínají hledat své štěstí jinde. Za určitý paradox považuje právě to, že se tak děje právě v zemích, které se nazývají pokrokovými. Vyspělá technika stále více racionalizuje společnost, ve které pro Krista už není místo. Tak se v civilizaci rozšiřuje zmatek, násilí, zbraně, terorismus a moderní svět je stále více v rozkladu, což můžeme pozorovat i v současnosti. Po dvou ničivých válkách 20. století se biskup obával příprav na třetí. Ovšem i v tomto období bez slunce, přichází s nadějí světlo betlémské hvězdy. Světlo spásy, které posvítí do každého temného opuštěného koutu a svou silou zlomí pouta zla a věčné smrti.

Biskup pak jako protiklad uvádí přehled určité statistiky, která tvrdí, že v zemích rozvojových a chudých se Bohu daří mnohem lépe. Tato nepřímá úměra mezi civilizovaným světem a zeměmi rozvojovými nám může připomínat Ježíšova slova: „*Snáze projde velbloud uchem jehly, než aby bohatý vešel do Božího království.*“²⁸⁰ Když se člověk upne k čemukoliv, co by bylo obrazným zlatým teletem, místo toho, aby se klaněl Bohu, bude se klanět jen svému „*bohatství*“, které ho nemůže přivést k trvalému štěstí a spokojenosti. Kristus však vybízí své posluchače a s nimi i nás, abychom si své poklady ukládali v nebi.²⁸¹

Pro Podoláka je rozvoj církve Kristovy v méně vyspělých zemích znamením jisté *naděje pro celý svět k obrodě božího království na celé zemi*. Uvádí však, že *věřící děti boží nepotřebují ovšem takového ani jiného podobného úkazu či důkazu, neboť jejich původní jistota víry a mír z ní vycházející nemohou být otřeseny ničím*. Dosáhnout jistoty těchto dětí Božích je možné skrze návod apoštola Pavla, který uvádí ve svém prvním listě Tesalonickém.²⁸² V těchto pár slovech apoštola je zachycena snaha a způsob, jak udržovat

280 Mk 10,25; L 18,25.

281 Srv. Mt 6,10.

282 „*Radujte se stále, modlete se bez ustání, děkujte za všechno to, co vám nebeský dárce poskytuje, nezhášejte oheň Ducha Svatého, který je naším trvalým Učitelem věcí božích, zejména řečí svědomí, nepodceňujte dary boží, zkoumejte vše, abyste nebyli v nebezpečí od falešných bratří a od falešných proroků, držte se toho co je dobré a varujte se zla v jakékoli podobě.*“ (1Te 5, 16-22).

vztah s Bohem neochvějně pevný. Problém však dle biskupa může nastat při pokusech rozeznat dobré od zlého.

K dobru je člověk táhnut odjakživa, protože stále hledá dokonalého Boha, od kterého byl prvním hříchem oddělen. Lidská potřeba po pravém a jediném Dobru nemůže být naplněna ničím jiným než Kristem. Ovšem ne vždy je lidské hledání po zaplnění prázdnoty v srdci úspěšné. Tak snadno se necháme poplést zlem, *protože k nám často přistupuje s maskou dobra*. Toto pokrytectví se dá dle biskupa ještě dobře odhalit, obtížnější je ustát pokušení od těch, kteří nám lichotí a krmí tak naši vlastní pýchu. Ovšem největším pokušelem a nepřitelem si je člověk vždycky sám. Pro neschopnost umenšit vlastní já před Božím „Já jsem!“, je vytvářena stále větší propast mezi hlasem našeho svědomí a schopností mu naslouchat. Člověk pak stále s menšími obtížemi nachází omluvu pro své činy a nakonec sám sebe přesvědčí, že koná správně, když necítí vinu. Obraz Boží v nás je pak pokřiven a dobro umenšeno.

Pokud však v duši plně září Boží světlo, není možné dle Podoláka podlehnout klamu a žádná životní zkouška nebude velkým nebezpečím pádu. K tomuto závěrečnému ujištění přidává požehnání: *K této jistotě a k tomuto pokoji srdce žehnám vám všem! Amen.*

3.11 Pastýřský list – Velikonoce 1982

3.11.1 Poselství pastýřského listu²⁸³

„Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh.“²⁸⁴ I tak by se dal částečně shrnout další pastýřský list biskupa Augustina Podoláka. Zabývá se v něm mocí, resp. náležitou úctou k Božím slovu. Pro Boží slovo se v minulosti církve stalo mnoho zločinů, často se slova Písma překrucovaly a používaly se právě v tom kontextu, jak ten, kdo jich užil, potřeboval. Boží slovo by však nemělo být lidským nástrojem ke lži, podvodu a zločinnosti. Boží slovo přináší spásu a otvírá nám cestu do Božího království a právě tak by k němu mělo být přistupováno. Jako ke svátosti, která nám byla dána z moci Ducha svatého.

Samotný pastýřský list začíná biblickým veršem: „*Kdo je z Boha, slova božího slyší.*“²⁸⁵ Biskup však u tohoto verše upozorňuje na to, že důraz zde není kladen tolik na samotné naslouchání, ale na vztah mezi tím, kdo naslouchá Božím slovu a slovem

283 OA Hej, kart. 82, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1982.

284 J 1, 1, ČEP.

285 J 8, 47a.

samotným. Právě z toho důvodu také Podolák upozorňuje na problém tehdejšího i dnešního světa, totiž jak moc jsme ze všech stran bombardováni různými řečmi z médií, od ostatních lidí i od nás samotných. V takové záplavě informací jsme se naučili s tím, co slyšíme zacházet tak, jak se nám hodí a vybíráme si jen to, co je pro nás nejvýhodnější, a to z toho důvodu, abychom se v té záplavě slov neutopili.

K neutonutí však máme hledat oporu právě ve slovech Božích, jak již Šalamoun říká: „*Všemocná je řeč Tvá. Ústy dvanácti rybářů v jejich apoštolské službě rozezněla se ta slova a řeč boží po celém světě bez jakýchkoli technických vymožeností a mocenských prostředků, ba dokonce proti proudu světovládné moci starověkého Říma a přes všechna krvavá pronásledování. Takovou moc má slovo Spásy, takovou mocí, jakou jsme byli vykoupeni. Takové Slovo bylo setbou do všech srdcí a roste skrze všechno zlo světa, klíčí, překonává vše a tak se jeho úponky mohly dotknout srdcí i dnešních křesťanů. Díky tomu má lidstvo pravdu, dobro a krásu.*

Kdežto odklon člověka od Božího slova znamená jen návrat k barbarství, které nezná žádná pravidla. Názorný příklad tohoto odklonu vidí biskup Podolák právě v jeho století. My v dnešní době můžeme pozorovat podobné projevy – nenávistné demonstrace extrémismu, teroristické útoky, politické rošády, které se neštítí ničeho. Vinu však nemůžeme hledat jen zatvrzelosti světa a neochotně naslouchat Bohu, vina leží také na křesťanech, kteří naslouchají stejně málo jako svět kolem nich. Nad tím se pozastavoval už sv. Jan Zlatoústý, tedy *jak to, že boží slovo bez ohledu na svou plodnost a božskost je i v křesťanstvu tak slabé a neplodné, jak to, že i kázání hlasatelů božího slova stává se tak neužitečným či marným, jak to, že to slovo není nám již nejen spásným, nýbrž zdá se působit zcela opačným směrem – ke zlu.*

Slova, která by měla být pramenem našeho obrácení, jak pokračuje dál ve své úvaze biskup Podolák, se stávají spíše našim odsouzením. A to právě jen proto, že nedokážeme mít k těmto slovům vztah. Známe je, umíme je odrecitovat, ale vztah si k nim nevytvoříme. Nestáváme se těmi, kteří „*slova boží slyší*“. Tak svět čím dál tím více spěje k odloučení od Boha, což názorně biskup dokládá příkladem *vzpoury našich ztracených bratří*. Právě proto i ve své době sv. Augustin reaguje na špatné zacházení s Božím slovem takto: „*Jako přijímání Těla a Krve Páně, hodně nebo nehodně, tak i boží slovo škodí těm, kdo s ním zacházejí nehodně, prospívá těm, kdo je přijímají hodně.*“

Dál v listu biskup Podolák uvádí právě příklady Boží reakce na takový odvrát od Boha, ať už z Písma či od různých církevních otců a učitelů církve, kteří to dost často vnímají jako ten největší zločin. *Nikdy a nikým nesmí být stírán a umenšován božský a tedy*

nadpřirozený ráz a obsah božích slov, pokračuje biskup, protože se tím strhuje celý boží řád pravdy, dobra a spásy lidstva do ubohosti, kalu a špíny lidské bídy a vyvolává boží pomstu jako spravedlivou odpověď na znesvěcení a rouhání. Boží slovo tu není proto, abychom si ho stáhli do naší nedokonalé lidskosti a v ní ho pošpinili, ale aby nás naopak vyvýšilo do Boží dokonalé milosrdnosti, která nás očistí z našich hříchů.

Právě proto jsou tu také Velikonoce, které jsou znamením *obnovy naší víry* a to právě skrze *Kristovo vítězství nad smrtí*. Právě svým vzkříšením dal trvalé znamení, *božskou pečeť celé setbě božských slov*. Tak nás Kristus opět vrátil k Bohu, abychom opět mohli žít v jeho blízkosti, ale my stejně nejsme schopni v tomto obnoveném vztahu řádně setrvat. To je *naš pozemský úděl*, říká biskup Podolák. Jsme příliš poutáni ke světu a jeho materiálním hodnotám, jsme zvyklí věřit věcem, které můžeme poznat svými smysly, a příliš rychle zapomínáme na věci, které jsou mimo naše vnímání. Pokud se však stále znovu a znovu dokážeme rozpomenout na Kristovu oběť na kříži a s pokorou se vrátit před jeho tvář plnou bolesti z ran, které způsobujeme našemu Pánu i my svými pády, je to *přiměřeným důkazem dobré životní pouti i důkazem, že „jsme z Boha“ podle úvodu tohoto listu.*

Svůj pastýřský list pak biskup Podolák jako tomista zakončuje právě teologickou myšlenou sv. Tomáše Akvinského, která říká, *že je Bůh tak dokonalá a neměnná Pravda, že je vyloučen i stín omylu a tak dokonalé dobro, že vylučuje i zdání zla*. Proto sice mluvíme či čteme v Písmu o Božím trestu a pomstě za naše odvrácení, ale vlastně je to jen jistá lidská imaginace, přiřazení lidské vlastnosti Bohu, pro vysvětlení jistých událostí v našem životě. Člověk není schopen svým lidským jazykem pospat, jaký Bůh je, ale dokáže říci, jaký Bůh není. A říkáme, že v Bohu není zla, nemůže v něm být ani hněvu, vzhledem k tomu, že hněv se jedním se ze sedmi smrtelných hříchů. Tak i Kristus nám byl podoben ve všem kromě hříchu.

A vzhledem k tomu, že celý svět a všechno stvoření, včetně nás, bylo stvořeno z Boží lásky a ze stejné lásky se nám stalo *vykoupení a možnost spásy a věčného života a blaženosti*, můžeme snad jen s určitostí říct, že Bůh je Láska a Dobro. Proto i naše naslouchání Bohu a tím vytvoření pouta s naším Stvořitelem, je jen naší odpovědí na lásku, kterou sám Bůh vložil skrze svá slova do našich srdcí. Proto také biskup píše: *Tak také je vaše naslouchání božím slovům vlastně a po pravdě začátkem věčného styku a života s Bohem, k němuž se přidruží i vidění Boha „tak jak jest“ i po vašem slavném vzkříšení. Amen.*

3.12 Pastýřský list – Vánoce 1982

3.12.1 Historické souvislosti

V roce 1982 zemřel správce biskupství Rudolf Trousil,²⁸⁶ a proto byl v říjnu 1982 za nového správce biskupství zvolen Miloš Josef Pulec.²⁸⁷ Tak se po letech, kdy starokatolickou církev ovládal jako „šedá eminence“, dostal konečně do čela. Na tento nejvyšší dosažitelný post si počkal takřka deset let. Jeho další vedení církve již však, podle autorky práce, nebylo zdaleka tak úspěšné jako jeho nepřímé ovlivňování synodní rady. Autorka se domnívá, že byl lepší skrytý manipulátor než vůdce.

3.12.2 Poselství pastýřského listu²⁸⁸

Zamyšlení nad Boží vůlí, Boží spravedlností, Božím řádem a také naše víra, která je počátkem věčné blaženosti – o tom mluví biskup Augustin v tomto pastýřském listu, který se na první pohled zdá být vánočním snad jen podle svého názvu. Biskup v něm dává najevo, že vánoční sentiment není tím, o co se chce podělit se svými čtenáři a posluchači.

Úvodem zní slova žalmu „*Nebude-li Hospodin stavět dům, darmo se namáhá, kdo jej staví. Nebude-li Hospodin ostrážhati města, nadarmo bdí v něm strážci*“.²⁸⁹ Tato slova nás ubezpečují o tom, že všechno, co prožíváme, děje se z vůle Boží a ačkoli jeho úmysly neznáme, jsme v dobrých rukou Otcových, bez jehož vůle „*ani vlas s hlavy nepadne*“.²⁹⁰ Jsme v rukou Božích a nic zlého se nám nemůže stát. Píše-li biskup právě toto svým věřícím scházejícím se potají a v nebezpečí perzekuce už víc než deset let, pak je tím chce nejen povzbudit, ale také rozhojnit jejich důvěru v Boží přízeň a pomoc. *Nevýslovně radostná stránka této úplné a naprosté závislosti na Bohu je to, že ten řád boží je zároveň řádem milosti, totiž nekonečné lásky boží, protože nejvyšší Bytost je rovnou mírou též nejvyšším Dobrem, jehož jedinou vlastností je sdělovat se a dávat se. I když lidé padají pod tíhou povinností a životních proher, i když stárnou a umírají, i když v pronásledování ztrácejí svou svobodu, dobrá Boží vůle platí dál.*

Vánoční poselství je poselstvím o hlubokém sklonění se Boží vůle a moci, „*když se zjevila dobrotivost a lidskost Spasitele našeho Boha, abychom spravedlivě a zbožně žili,*

286 SKC AJK, f. PrSR, kart. 82, Parte Rudolfa Trouсила, 14. června 1982.

287 SKC AJK, f. PrSR, kart. 82, Zápis ze synodní rady, 2. října 1982.

288 OA Hej, kart. 82, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1982.

289 Ž 127, 1.

290 L 21,18.

očekávající blahou nadějí".²⁹¹ Od vánočního motivu novozákonního čtení z půlnoční eucharistické slavnosti pak biskup obloukem přechází k tajemství seslání Ducha svatého a předávání apoštolské služby, v čemž vidí záruku souvislé a trvalé *asistence Ducha Svatého božímu lidu až do skonání věků*. Tak se na světě realizuje Kristovo království, kde *všecko je božím darem, i všecko chtění a konání věrných dětí božích*. V této souvislosti zní jako vícekrát, že i mír je Božím darem a ne plodem lidského úsilí. Možná právě v této souvislosti zní kritika projevů *mnohých představitelů křesťanských církví*, ve kterých se *ztrácí téměř úplně ohled na ten všeobsahující řád boží, jež je jako milost zadarmo daná a jež je jedinou formou a podobou správy boží nad vesmírem, nad naším světem a nad životem všech lidí*. Znovu podtrhuje, že svými silami se *opravdu nikdo k Bohu nedostane ani žádnou mravnost nezachová... Víra není nijak zásluhou a v moci člověka... avšak je to čistě jen zásah Boha samého*. Právě skrze víru jako svobodně darovaný dar Boží se člověk stává součástí Božího řádu lásky.

Právě proto jsou Vánoce *zjevení a ztělesnění toho způsobu boží správy nad lidmi*. Touto myšlenkou, která se opět vrací k *tajemství první Vánoční noci*, a přáním, aby toto zjevení bylo *vlastní a intimně osobní jistotou, že i ve Vašich duších sídlí ona moc boží víry*, končí pastýřský list, v němž poslední řádek říká: *Žehná Vám všem Váš bratr +Augustin*, a autorka práce vnímá toto požehnání účinné i přes časový odstup mnoha let.

3.13 Pastýřský list – Velikonoce 1983

3.13.1 Poselství pastýřského listu²⁹²

Slovy apoštola Pavla z listu křesťanské obci v Římě²⁹³ začíná velikonoční pastýřský list, jehož téma je naznačeno v poslední větě obvyklého přání předsazeného vlastnímu listu: *S vírou, nadějí a láskou, prvními božskými ctnostmi, kráčejte zmatkem bludného světa s neotřesitelným vědomím a jistotou, že vítězství Syna Božího nad smrtí je též Vaším vítězstvím*.

Biskup Augustin hned na začátku uvádí myšlenku sv. Bernarda, učitele církve, že *Vzkříšení Syna Božího, jež je vlastně tajemstvím Jeho vznešenosti, je zároveň naplněním Jeho lásky k lidem*. Vzkříšený Spasitel nám otevírá cestu k blaženosti nebeského bytí, kam nás předešel jako Bůh i člověk, a v tomto smyslu je jeho vzkříšení také povolání

291 Srv Tt 2, 11nn.

292 OA Hej, kart. 83, Pastýřský list – Velikonoce I. P. 1983.

293 „Pro naše zlé činy byl vydán (na smrt) a vstal z mrtvých pro naše ospravedlnění“ (Ř 4,25).

k božskému životu. Proto je vzkříšení *základní tvří naší víry a také směrnicí našich mravů... Vůle k rovnosti s Bohem a z ní vzrostlá pýcha zahubila duchovně lidstvo, a Bůh se stal člověkem, aby znovu vzkřísil vykoupené lidi k podobnosti s Bohem.* Proto je v tomto smyslu nejen Kristův kříž, ale i jeho vzkříšení obnovení pravého lidství stvořeného k Božímu obrazu. Obnova duší, kterou nám přináší Kristovo vzkříšení je dosvědčena slovy apoštola Pavla: *„Aby jako Kristus vstal z mrtvých, tak i my v novosti života kráčeli.“*²⁹⁴ K tomu uvádí biskup myšlenku Tertuliána, *že hříšníci, obrácení k Bohu, stávají se jakousi kopií a přívěskem Boha samého, a to tím, že se stávají rovnými Vzkříšenému Kristu.* Dále následuje argumentace pravdivosti Kristova vzkříšení, dovozená mimo jiné i strachem učedníků, kteří nerozuměli realitě vzkříšení a proto *Ježíš jim ukázal ruce a nohy a dal jim dotýkat se znamení svých ran z kříže, aby si byli jisti Jeho skutečnou přítomností.*

Druhou částí tohoto zázraku Boží moci je skutečnost, *že všichni lidé jsou božím voláním přitahováni, aby se podíleli na novém životě s Kristem,* což dokládají slova apoštola: *„Jestliže jste zároveň s Kristem povstali z mrtvých, chutnejte též to, co je shůry, hleďte to, co je nahoře.“*²⁹⁵ Apoštolovo varování, které následuje, vychází z překladu textu Vulgaty a v českém ekumenickém překladu jej nenajdeme: *„Hle mysterium /tajemství/ vám říkám: Všichni sice vstaneme z mrtvých, avšak ne všichni budeme proměněni“*²⁹⁶ Zde se ukazuje sice biskupova brilantní znalost latiny, avšak také fakt, že při svých vlastních překladech Písma zřejmě nepoužíval řecký originální text, nýbrž latinský. Je potřeba říci ovšem i to, že Český ekumenický překlad vyšel až o dva roky později. Z tohoto také vyplývá následující (sice teologicky relevantní a tedy „pravověrné“) hodnocení: *Pro ty, kdož nepřijali boží Zjevení, pro ty, kdo zapřeli svou víru nebo ji ztratili, pro ty není spásy, a i vzkříšení těla jim bude k záhubě, neboť se nedočkají proměny k obrazu vzkříšeného Ježíše Krista pro stejný život s ním na věky věkův.* Tedy člověk sám, svou svobodnou vůlí činí to základní rozhodnutí, zda s Boží milostí bude spolupracovat či nikoli. To se děje (podle Tertuliána) v mnoha každodenních všedních rozhodováních. Další Tertuliánova myšlenka se na první pohled zdá být v současném světě nerealizovatelná a vlastně problematická: *Kdo by nevěděl, že stykem s nevěřícími ohrožuje se víra?* Avšak biskup Podolák ji hned vysvětluje: *Vyvarovat se zplanění a ohrožení víry ve světě je nekonečný úkol pro všechny věřící až do konce věků.* Nejedná se tedy o přijetí

294 Ř 6, 4.

295 Ko 3, 1.

296 Ecce mysterium vobis dico: Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. (1K 15, 51).

způsobu života lidí bez víry, ale o zářný příklad života věřících mezi nevěřícími. Tak je podle slov Řehoře Velikého a také sv. Augustina možno vysvětlit *rozvoj křesťanství v prvních staletích, kdyby jednání křesťanů nebylo tak přesvědčivě dobré, že uchvátilo zástupy.*

Kristův pokyn učedníkům před jeho nanebevstoupením: „*Budete mi svědky!*“²⁹⁷ je *pokyn pro věřící všech věků, aby svým každodenním životem uskutečňovali novou spravedlnost a novou podobu života, jež znamenají vzkříšení ze smrti marnosti, prázdnoty a kletby zla. To ovšem není a nemůže být v lidských silách, ale nesmíme zapomínat, že tu jde přede vším a nade všechno o vlastní a přímé dílo boží.* Proto Augustin Podolák v závěru cituje apoštola Pavla v jeho listu Filipským: „*Abych byl nalezen v něm, nemaje svou vlastní spravedlnost, jež je ze Zákona, avšak onu, jež je z víry Ježíše Krista, k poznání Jeho a moci Jeho vzkříšení.*“²⁹⁸

A v tomto duchu končí tento pastýřský list: *A jen takto vyjdeme vstříc svému vzkříšení z mrtvých a k následné proměně, jež nás s Kristem uvede k životu bez konce, k blaženému vidění Boha nejen jako v zrcadle ale jak skutečně jest. – Kéž vám všem Všemohoucí Bůh z moci vzkříšení Kristova dá dospět i k jeho vítězství. Amen!*

Ve jménu Otce, Syna a Ducha Svatého žehná Vám všem bratr biskup +Augustin

3.14 Pastýřský list – Vánoce 1983

3.14.1 Historické souvislosti

Na posledních zasedáních Mezinárodní biskupské konference UU se začala otvírat otázka svěcení žen do obou stupňů. Biskup Podolák s tímto velmi radikálně nesouhlasil a byl toho názoru, že k sociálnímu diakonátu žen stačí požehnání a že vše ostatní je od zlého.²⁹⁹ Z tohoto důvodu i sám začal zvažovat odstoupení od UU.³⁰⁰

3.14.2 Poselství pastýřského listu³⁰¹

Pastýřským listem udržujeme pouto víry a lásky mezi sebou, abychom si zvláště ve dnech svátečních naléhavěji a silněji uvědomili cenu společenství lidu božího, aby nám jistota duchovního spojení byla oporou a útěchou i ve dnech všedních. Právě těmito slovy

297 Srv Sk 1, 8

298 Fp 3, 9-10a.

299 SKC AJK, f. Pod, kart. Zahraniční, Dopis A. Podoláka N. Humlovi, 12. listopadu 1983.

300 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 13. října 2015.

301 OA Hej, kart. 83, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1983.

uvádí biskup Augustin po úvodních pozdravech a přáních tento vánoční pastýřský list – jako *poselství důvěry v zásluby Evangelia jako poklad naděje spásy, kterou nám přineslo Dítě boží, Syn Nejvyššího*. Tématem, kterým se dále pastýřský list zabývá, je – stejně jako je tomu v případě vůbec prvního biskupova pastýřského listu - mír a láska.

Novozákonní čtení z půlnoční bohoslužby o Vánocích začíná slovy: „Ukázala se Boží milost“, v překladu Augustina Podoláka: „*Zjevila se milost Boha.*“³⁰² *Milost nejen jako zvěst, avšak jako síla, jako moc, zmáhající všechny překážky bídy světa a bídy lidí*. Bůh vstupující na scénu světa jako bezmocné dítě, přináší do světa sílu Boží lásky, bez níž by se nemohl *uskutečnit mír boží v lidech*. Biskup sám patřil ke generaci, která mohla říci: *Za jediný lidský život prožili jsme dvě světové války, a děsivá hrozba atomové války je na obzoru*. Závody ve zbrojení na obou stranách „železné opony“ bylo tehdy realitou, stejně jako obava, *že naše vlast bude první obětí toho světového šílenství*. Znovu se objevuje myšlenka, *že všechny lidské snahy o mír můžou být dnes jen marným pokusem zoufalství, nezasáhne-li boží moc a síla, nezdolná moc boží, moc milosti, jež se zjevila v Bohočlověku s hvězdou nad Betlémem*.

„*Bůh byl v Kristu, aby si usmířil svět,*“³⁰³ píše apoštol Pavel křesťanům do Korintu, a toto usmíření s Bohem způsobí Boží láska, *láska Boha ke tvoru, přetvářející mysl i srdce*, jejíž síla zasáhne člověka a promění ho. Cenou za to, *aby síla boží lásky mohla být lidem sdělena*, je *vykupitelská smrt Kristova*. Největším neštěstím současného světa není *rozvrat a bída národů, avšak je prvním neštěstím dnešního zmatku světa nevěra a ztráta víry*. Tady se opakuje častý povzdech biskupa Augustina nad tím, *že nevěra je zdrojem pýchy a falešného zdání, že věda a technický rozvoj uskuteční ráj na zemi, a že nejdokonalejší a nejvýznamnější výsledky vědy a technického rozvoje jsou zneužívány ke zlu*. Tady se zdá, jako by se biskup oddával myšlenkám dobových mírových projevů církevních představitelů východního bloku, ale především jde o myšlenky vyjádřené ve slavné encyklice Jana XXIII *Pacem in terris*,³⁰⁴ která jde podobným způsobem na kořen problémů tehdejšího světa. A biskup Augustin jde dál a pokračuje ve srovnávání cesty vědy a víry: *A věda nemůže nikdy odpovědět ani na první otázku vzniku vesmíru a řádu v něm, což dokládá výrokem Alberta Einsteina, který nakonec se vzdal s poukazem, že to ponechá dalšímu hlupákovi, který by se o to pokoušel*. Naproti tomu *my věřící odpověď známe*

302 Tt 2, 11.

303 2K 5, 19.

304 *Pacem in terris* (s podtitulem *O míru mezi všemi národy v pravdě, spravedlnosti, lásce a svobodě*) je encyklika papeže Jana XXIII. vydaná dne 11. dubna 1963.

s jistotou víry a známe i tajemství věčného života ze stejného pramene. Návrat k Bohu, po němž volají veliké postavy Starého zákona, je právě to, co smíme prožívat při setkání s Kristem, *jemuž se klaníme jako Dítěti božímu o Vánocích*.

Tak i o nás platí slova apoštola Petra: „*Uvrhněte všecku svou starost na Něho*“³⁰⁵ *našeho Otce nebeského. S tichostí a pokorou Bohočlověka jdeme životem bezpečně*.

Závěrem se ovšem biskup Augustin (skoro se chce říci s trpkým úsměvem) vrací do tehdejší církevní reality, když uvádí slova apoštola Pavla: „*Může-li se tak stát, mějte mír se všemi lidmi*“³⁰⁶ a dodává: *S lidmi, s nimiž nelze mít mír, před těmi utíkáme*.

3.15 Pastýřský list – Velikonoce 1984

3.15.1 Historické souvislosti

Na konci připnutého lístku s přáním na hlavičkovém papíře je „technická poznámka“: *Ve čtvrtek počkám do 10. hod. Nemůžete-li přijet, pošlete lístek*. Šlo o pravidelné svěcení olejů, které se na Zelený čtvrtek konalo v sídle biskupa za přítomnosti kněží. Bohužel StB často úmyslně na tento den předvolala duchovní k výslechu, aby jejich účast na tomto setkání překazila. Z tohoto důvodu mj. bylo svěcení olejů později přesunuto na úterý Svatého týdne.

3.15.2 Poselství pastýřského listu³⁰⁷

Záchrana člověka z prokletí hříchu a jeho návrat k Bohu – to je ústřední myšlenka pastýřského listu, v němž oslovuje biskup Augustin svoje věřící. Učedníci, jejichž víra byla otřesena událostmi Velkého pátku, z úst samotného vzkříšeného Pána směji slyšet, *proč bylo nutné jeho vykupitelské dílo právě v té podobě, v jaké je on uskutečnil*. Stejně jako pro ně, tak i *pro všechny, kdož uvěří v Krista*, je hlavní cíl tohoto díla *pokání a opuštění hříchů*. Člověk, který byl *stvořen k obrazu božímu, k podobě Boha samotného*, a který by tedy *povolán přímo k dokonalosti boží*, hříchem porušil společenství s Bohem. Proto *mravní očista a odpuštění hříchů jsou začátek života s Bohem*. Dále biskup pokračuje: *V jedné modlitbě velikonoční bohoslužby³⁰⁸ je vyslovena skutečnost, že smíření člověka*

305 1P 5, 7.

306 Ř 12, 18.

307 OA Hej, kart. 84, Pastýřský list – Velikonoce I. P. 1984.

308 Pravděpodobně jde o oraci po prvním čtení tzv. Proroctví ve starém ritu velikonoční vigilie, kde nalezneme slova „*mirabiliter creasti hominem et mirabilis redemisti*“ – viz *Římský misál*. Česká katolická charita, Praha 1952.

s Bohem právě v odpuštění hříchů je větším božím dílem a zázrakem nežli stvoření celého vesmíru. Záchrana člověka ze smrti hřichu, k níž se odsoudil vzpourou proti božímu řádu pravdy a dobra, je tu viděna jako největší zázrak boží lásky. V podobném duchu se zpívá ve slavném zpěvu velikonoční vigilie (Exsultet): „Toto je noc, v níž Kristus zpřetrhal pouta smrti a jako vítěz vystoupil z hrobu. Bylo by marné naše zrození, kdyby nás Kristus nezachránil. Ó nepochopitelná Otcova láska: obětovala jsi Syna, abys vykoupila služebníky.“³⁰⁹

Dále biskup Augustin cituje slova starobylého liturgického zpěvu: „*Jsme jen půl života ve smrti, koho najdeme jako pomocníka, nežli Tebe, Pane*“³¹⁰, který vidí jako oprávněný výraz naděje a důvěry člověka ve spásu, i když břemeno malověrnosti, ustavičného klopýtání, nepozornosti a slabosti vždy znovu zatěžuje naši cestu k dokonalosti. Naše pokora, ochota k pokání a připravenost přijmout od Boha odpuštění hříchů jsou předpokladem této naděje. Velikonoční radostná zvěst je pak v tom, že: *V každém návratu k Bohu, v každém novém odpuštění opakuje se zázrak vzkříšení a obnovy života, který je začátkem naší vlastní šťastné věčnosti.* Touto myšlenkou pastýřský list končí.

3.16 Pastýřský list – Vánoce 1984

3.16.1 Poselství pastýřského listu³¹¹

Už v úvodu pastýřského listu, který je psán na hlavičkovém papíru formátu A5 biskup Augustin hned po obvyklém vánočním přání věřících naznačuje, že tématem listu je postava Matky Boží, které děkujeme, protože *svým souhlasem přivedla na svět Vykupitele a Spasitele všeho lidstva.*

Samotný text listu začíná slovy: „*Zdrávas, Maria, milosti plná, Pán s tebou.*“³¹² Ze slov andělského zvěstování „milosti plná“ pak v duchu patristických textů dovozuje, že jde o *slova božího Zjevení o velikosti darů Všemohoucího pro Bohorodičku. Není totiž na věky člověk „plný milosti“ kromě Panny Marie.*

V listu se dál zdůrazňuje rozhodnutí třetího ekumenického koncilu v Efezu,

309 *Starokatolický misál.* Praha: Starokatolická církev v ČR, 2011, str. 162.

310 *Media vita in morte sumus. Quem quærimus adiutorem nisi te, Domine?* – latinský církevní zpěv, připisovaný benediktinu Notkerovi (asi 840-912), pravděpodobně však vznikl v polovině 8. století ve Francii.

311 *OA Hej*, kart. 84, Pastýřský list – Vánoce I. P. 1984.

312 L 1, 28.

kde byla Maria nazvána θεοτόκος, Bohorodička. Od toho se odvíjející další řádky obhajují víru (nikoli dogmatickou závaznost) víry v neposkvrněné početí a nanebevzetí Matky Boží. Jde tu zřejmě nejenom o Podolákovu původně římskokatolickou teologickou formaci, ale zjevně o projev jeho osobní spiritualitu, v níž úcta k Matce Boží měla vždy svoje místo. Proto je dále zdůrazněna Mariina úloha v dějinách spásy i její úloha přímlyvkyně u Boha.

V listu citelně chybí explicitní vyjádření obrazu Panny Marie jako předobrazu církve v jejím vyvolení, formování, zkušenosti bolesti kříže a bytí s apoštoly v očekávání Letnic, i když v náznacích jejích zásluh rostoucích z Božího vyvolení jej vzdáleně můžeme tušit, stejně jako Mariinu odvahu víry ve slovech „*aj já dívka Páně, staň se mi podle slova tvého*“.³¹³

Mariologické zaměření listu překračuje tehdy běžnou starokatolickou teologii a spíše než západoevropské starokatolické (mariánsky zdrženlivé) zbožnosti se v mariologických vyjádřeních blíží jiným církvím Utrechtské Unie jako je Polish National Catholic Church (PNCC),³¹⁴ Kościół Polskokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej,³¹⁵ či Kościół Starokatolicki Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej,³¹⁶ stojící mimo Utrechtskou Unii. K tomu je třeba dodat, že 40. Mezinárodní starokatolická teologická konference, která se konala 25. - 29. srpna 2008 v rakouském Neustadtu pod heslem „Učinil se mnou veliké věci – Maria ve starokatolictví“, prolomila dosavadní mariánskou zdrženlivost a ve svém prohlášení v bodě 2. vypovídá: „*Namísto jisté zdrženlivosti minulosti, kterou lze vysvětlit odmítnutím ultramontánních forem zbožnosti 19. století, se jeví v současných liturgických knihách větší otevřenost pro texty zmiňující a chválící Marii. Mariina cesta víry je rovněž ve větší míře velebena v písních a modlitbách (jako typos Církve; obraz našeho budoucího naplnění v Bohu; vzor věřících, v němž vítězí postava Krista; sestra v utrpení; další poetické obrazy). Rovněž role Marie coby přímlyvkyně, která*

313 L 1, 38.

314 PNCC vznikla roku 1897 v Scrantonu, v Pennsylvanii ve Spojených státech Amerických (USA) jako církev polských imigrantů, kteří chtěli polský klérus a odmítali se podřítit římskokatolické církevní struktuře v USA. Členskou církví Utrechtské Unie byla v letech 1907 – 2003.

315 Polskokatolická církev přišla do Polska z USA s polskými reemigranty – věřícími PNCC kolem roku 1919, je od roku 1959 členskou církví UU.

316 Mariavité se oddělili od polské římskokatolické církve v roce 1906, základem jejich spirituality je zjevení, které přijala řeholnice Maria Kozłowska v roce 1893 v Plocku. Česká starokatolická církev stejně jako holandská má s nimi svátostné společenství

přichází ke slovu v nepřímé (orace, preface) i v přímé (Kristovská litanie či litanie ke všem svatým, Ave Maria) formě, se nově stává viditelnou. Kromě toho se rozšiřuje přítomnost mariánských soch a obrazů ve starokatolických bohoslužebných prostorách.“ Totéž prohlášení v bodě 3. pak stojí: „Ve vztahu k oběma mariánským dogmatům z let 1854 a 1950 se dosud starokatolická teologie vyjadřovala odmítavě. V Utrechtském prohlášení z roku 1889 je uvedeno: ‚Odmítáme také prohlášení Pia IX. z roku 1854 o neposkvřněném početí Mariině jako nezaložené na Písmu svatém a tradici prvních staletí.‘ Podobně se vyjádřila k oběma dogmatům Mezinárodní biskupská konference Utrechtské unie (1950) a Smíšená pravoslavně-starokatolická komise pro dialog (1977). Na základě konstatované otevřenosti pro postavu Marie a v kontextu bilaterálních ekumenických dialogů se jeví, že není vyloučené nové zvážení těchto odmítnutí v případě jejich nové závazné římskokatolické interpretace.“³¹⁷

Není úkolem této práce hodnotit kompatibilitu podolákovské mariologie s mariologií starokatolickou (o jejím kristologickém zaměření je pojednáno v popisu jiného pastýřského listu). Můžeme si jen s autorem listu přát, aby nám Maria byla stálou průvodkyní před Bohem...“

3.17 Pastýřský list – Velikonoce 1985

3.17.1 Poselství pastýřského listu³¹⁸

*„Blažený a svatý člověk ve vzkříšení prvním“ /Ježíšově/ – pro srozumitelnost je tady asi třeba použít Český ekumenický překlad: Blahoslavený a svatý, kdo má podíl na prvním vzkříšení.³¹⁹ V duchu tohoto biblického textu se odvíjí pastýřský list k Velikonocům 1985, tedy úvaha o našem podílu na Kristově vzkříšení, který je *vskutku vstup pod plnou vládu boží*. Můžeme samozřejmě pochybovat o tom, zda je něco takového vůbec v lidských možnostech, ale možná stačí se ve všech rozhodováních ptát, jak by se na mém místě zachoval Ježíš.*

Často se možná chováme podobně jako učedníci, kteří vzkříšeného Pána

317 "Der Herr hat Grosses an mir getan" - Maria im Altkatholizismus. Internationale Krichliche Zeitschrift: 40. Internationale Altkatholische Theologenkonferenz 2008 in Neustadt/W: Maria im Altkatholizismus. Bern: Stämpfli Publikationen AG, 2009, 99(1-2), 1-3 (překlad Petr Jan Vinš).

318 OA Hej, kart. 85, Pastýřský list – Velikonoce I. P. 1985.

319 Zj 20, 6b.

považovali za přízrak, protože na rozdíl od smrti, vzkříšení ještě nepatří k naší životní zkušenosti. Stejně jako oni musíme pochopit to, o čem píše sv. Augustin, že „*ve vzkříšení je celý Bůh*“, tedy, že Kristus *jen jako Bůh mohl překonat smrt*.

Popis lidských sympatií, obyčejné důvěry *v laskavého Učitele a dobrotivého Divotvůrce*, která *přechází ve víru nadpřirozenou* je popisem proměny učedníků tehdejšího i našeho věku. Tato víra, *jež utvrzuje naději na spásu a věčný život a vrcholí již na zemi v lásku, jež přetrvá i smrt*.

Z té skutečnosti božského vzkříšení vyrostla a žije již téměř dva tisíce roků víra a duchovní život lidu božího a život každého křesťana.

Následuje (obvyklý) povzdech biskupův nad přítomnou dobou, kdy žijeme ve světě velkého pokroku vědy a techniky, ale také *ve světě plném zmatků a neklidu. Ovzduší nepokoje, uspěchaných všedních dnů, kdy povyk a hluk světa strojů ohrožuje zdraví těla i duše, namáhá a přepíná síly až k únavě a otupělosti*. Platila-li tato Podoláková kritika v polovině 80. let minulého století, pak o to více platí v dnešní době, kdy stejně jako tehdy, ba mnohem více je *málo místa a málo času pro duchovní život, není-li tento život pokládán za zbytečný přepych nebo za hloupost*.

V neklidu a zmatcích světa biskup dále vidí jako východisko víru, která (je-li darem božím) *překonává všechna nebezpečí, všechny bolesti a strasti i strach ze smrti*.

Následující slova jsou opět povzbuzením věřícím v tehdejší situaci církve, která se z lidského pohledu nachází v beznaději života v ústraní, bez možnosti svobodné realizace svého poslání, v ohrožení svobody a lidských práv. Odkazuje na rané doby církve, kdy se první věřící, tedy apoštolové „*radovali, když byli hodni trpět příkoří pro Krista*“³²⁰ a také *zástupy mučedníků prvních století křesťanství, kteří jen potvrzují radostné hrdinství svědků božích*.

Zamyslíme-li se nad vlastním životním příběhem tehdy asi třiasedmdesátiletého biskupa Augustina i nad tehdejší situací církve, pak je třeba obdivovat jeho pevnost ve službě, neslábnuící naději navzdory společenským poměrům i jeho pevné zakotvení v Kristu. V této linii končí jeho pastýřský list slovy: *Všechno to, co je jen dočasné, pomíjivé a smrtelné, nemůže narušit boží řád, do něhož člověk vstoupil tím, že vložil svůj život do rukou božích. Uvědomuje-li si navíc věřící, že do toho božího řádu byl přitážen a objat Bohem samým, pak i ta pravá radost vzkříšení je na věky jeho, jako Vaše, drazí bratři a sestry, jimž žehná Váš bratr Augustin, biskup*.

320 Sk 5, 45.

3.18 Pastýřský list – Vánoce 1985

3.18.1 Poselství pastýřského listu³²¹

„Slovo tělem učiněno, přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu Jeho, jako jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy,“/Jan 1. kap./³²² – tak začíná další z vánočních pastýřských listů.

Tento verš z Janova evangelia, tedy janovská „sestupná kristologie“, která začíná od Kristova božství, od jeho preexistence, je tu viděna jako *druhé největší mysterium křesťanské víry... a zároveň smysl a poslání příchodu Božího Syna na zemi pro spásu lidstva*. Bez víry v božství Ježíše Krista, *poutajícím k sobě lidskou přirozenost* nelze plně pochopit vánoční svátky. *Ani Bůh všemohoucí nemohl zachránit a spasit lidstvo, aniž by sestoupil mezi nás*. Tedy chtěl-li Bůh překročit hranice své absolutní svrchovanosti a být pro lidi věrohodný, musel se stát člověkem. Tím dal také lidem nezávislost a svobodu v lásce se pro něj rozhodnout. *Pro věřícího křesťana jsou tedy Vánoce duchovním opakováním zázraku Božího vtělení...*

Apoštol Pavel pak naznačuje nutnost vykoupení, o níž *nepochybovali ani mnozí pohané*, což je podepřeno jeho slovy z listu Římanům: *„Veškeré stvoření lká, očekávajíc vykoupení.“*³²³

*Síla a účinek vykupitelského díla a smrti Kristovy působí přes všechny věky a uskutečňuje se jednotlivě v každé duši, obdařené touž milostí a pravdou, o nichž se zmiňuje evangelista Jan.*³²⁴

Janovskou teologií, pro niž je „svět“ Bohu nepřátelským územím, vlastně nadávkou,³²⁵ jsou poznamenány i další řádky: *Služba světu, to, co nazýváme „světáctvím“, je služba zlu s pomocí nepravdy, lži a falše. To je opak dobra, milosti božího pořádku, jehož září je pravda, čistá a neposkvrněná falší a jakoukoli lží*. Tak je líčena i tehdejší společenská situace, kdy: *Nedostatek a úpadek víry v boží pořádek, lhostejnost ke zvěsti Evangelia ohrožuje budoucnost lidského pokolení více nežli všechny přírodní pohromy,*

321 OA Hej, kart. 85, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1985.

322 J 1, 14.

323 Ř 8, 22.

324 Srv. J 1,14.

325 Viz např. J 15, 18-19: Nenávidí-li vás svět, vězte, že mne nenáviděl dříve než vás. Kdybyste náleželi světu, svět by miloval to, co je jeho. Protože však nejste ze světa, ale já jsem vás ze světa vyvolil, proto vás svět nenávidí.

ba více než všechny války. Podobně je hodnocena i (tehdy od církvi vyžadovaná) angažovanost pro mír, jakož i *nejobětavější práce pro společnost*, která podle biskupových slov *nemůže zachránit lidstvo od zkázy, ztratí-li oporu boží síly a boží pravdy.*

Závěr listu však vyzývá k naději v Boží pomoc a záchranu, *protože vykupitelské dílo boží je dílo Všemohoucího, jež přetrvá všechny věky jako nezničitelné.* Pastýřský list, který v ostrém kontrastu vidí „věc Boží“ a „věci světa“ končí výzvou k víře, naději a lásce, jimiž můžeme přispět k dílu spásy, a k tomu všemu biskup připojuje své požehnání.

3.19 Pastýřský list – Velikonoce 1986

3.19.1 Poselství pastýřského listu³²⁶

Boholidství Ježíše Krista jako základní předpoklad možnosti spásy skrze jeho utrpení a smrt – obtížné téma pro teologické disputace, ovšem ještě obtížnější pro pastýřský list určený také teologicky nefundovaným věřícím. Přesto se biskup Augustin tímto tématem zabývá, možná proto, aby velikonoční události, tradičně vnímané spíše emotivně, ukázal z trochu jiného úhlu pohledu, tentokrát z hlediska soteriologie. Teologie tohoto pastýřského listu je také viditelně jednodušší, než např. podobné teologické úvahy jeho současníka Karla Rahnera.³²⁷

Někdy člověka napadají různé myšlenky a otázky: Byla Ježíšova smrt opravdu nutná? Bibličtí pisatelé k ní přistupují jako k danému faktu. Zmrtvýchvstalý Pán v Lukášově evangeliu emauzským učedníkům vysvětluje důvod své smrti: „Což neměl Mesiáš to vše vytrpět a tak vejít do své slávy?“³²⁸ Naproti tomu apoštol Pavel píše: „Tu moudrost nikdo z vládců tohoto věku nepoznal; neboť kdyby ji byli poznali, nebyli by ukřižovali Pána slávy.“³²⁹ Bůh tedy přece nepotřebuje zlo, aby mohl činit dobro. I Podolákův oblíbený autor Tomáš Akvinský v hymnu „Adoro te devote“ přece píše

326 OA Hej, kart. 86, Pastýřský list – Velikonoce I. P. 1986.

327 Prof. Karl Rahner (1904 – 1984), německý teolog, jezuita, teologický protagonista II. vatikánského koncilu, zde myšleno dílo: RAHNER, Karl. *Základy křesťanské víry: uvedení do pojmu křesťanství*. 2.české, upr. vyd. Přeložil Karel ŘÍHA. Svitavy: Trinitas, 2004. Studium (Křesťanská akademie v Římě).

328 L 24, 26.

329 1K 2, 6-8.

o prolití Ježíšovy krvi: „Vždyť jediná krůpěj její stačila, aby všeho světa viny obmyla.“³³⁰

Právě na podobné otázky se pokouší biskup Augustin odpovědět a hned úvodem konstatuje: *Tajemství Velikonoc pro pouhý lidský rozum je neproniknutelné.* Poukazuje na fakt, že člověk se přirozeně vyhýbá bolesti a každému utrpení... protože každé utrpení a každá bolest narušuje rovnováhu lidského života. Dále poukazuje na to, že děsivá skutečnost, kterou podstoupil Ježíš Kristus se svou lidskou přirozeností, se – lidsky viděno – vymyká lidskému chápání, aby vzápětí konstatoval, že: *Z božího úradku nebyla jiná možnost vykoupení lidstva než právě takovým utrpením a obětí.* Boholidství Ježíše Krista je tedy i podle Otců Východu i Západu základním předpokladem našeho vykoupení, protože nikdo z lidí, postižených kletbou prvotního a dědičného hříchu, nemohl poskytnout přiměřené zadostiučinění spravedlnosti Boží. Dokonalost lidské přirozenosti Ježíšovy a rovněž dobrovolnost, s níž se podrobil smrti na kříži je tím nejdůležitějším pro naši spásu, a z tohoto hlediska i jeho „*Dokonáno jest!*“³³¹ není výkřikem zoufalství, ale potvrzením jeho díla.

Z tohoto hlediska *vzkříšení je již jen čistě božské a nadpřirozené dovršení Zvěsti Evangelia a záruka křesťanské víry pro všechny časy... Ve vzkříšení také především vyniká božská přirozenost Ježíše Krista, protože jako pouhý člověk vstát z mrtvých nemohl. Jako člověk nemohl Ježíš Kristus přenést moc a sílu vykoupení ani samo zmrtvýchvstání na ostatní lidi. To může jen jako Bůh.*³³² S vědomím svého božství, svého boholidství.

330 „Cuius una silla salvum facere totum mundum quit ab omni scelere“ – doslovný překlad: „Jejíž jedna kapka spasit může celý svět od každé hanebnosti.“ Hymnus Adoro te devote, český text: Kancionál. Společný zpěvník českých a moravských diecézí. Praha: Zvon 1993, s. 516 (píseň č. 712).

331 J 19, 30.

332 K tomuto tématu K. Rahner, viz výše citované dílo: „*Přirozeně zde už předpokládáme, že – zaprvé – Ježíš z Nazareta o sobě věděl, že je absolutní Spasitel, a že v jeho zmrtvýchvstání se dovršilo a projevil to, že on jím skutečně je. Samozřejmě, že Ježíš nepoužíval této abstraktní formulace, pomocí níž jsme se snažili stručně a schematicky načrtnout pojem absolutního Spasitele. Ale jistě se nepovažoval za nějakého proroka, podle něhož by se v dalších, zcela otevřených dějinách mohly udát jiné činy Božího zjevení, které by to, co je dosavadní, zásadně překonaly a zpochybnily, a které by tak otevřely radikálně novou epochu spásy. Spíše naopak, na vztahu k němu se rozhodne o spáse člověka vůbec a v jeho smrti je založena nová a věčná smlouva mezi Bohem a člověkem. Kromě toho – zadruhé – předpokládáme, že toto sebechápání není jen dosvědčeno jako věrohodné, nýbrž že Ježíš i sám dochází k definitivnosti své funkce zprostředkovatele spásy a tím i k dovršení.*“

Krátký, ale obsažný pastýřský list pak biskup Augustin uzavírá úvahou, že *jen takto je přijatelné a s pomocí víry uchopitelné, že můžeme doprovázet Ježíše Krista a „následovat“ jej...* Jen tak je možno umírat s Kristem a s ním vstávat z mrtvých.

3.20 Pastýřský list – Vánoce 1986

3.20.1 Poselství pastýřského listu³³³

Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem... – těmito slovy andělského poselství³³⁴ začíná pastýřský list k Vánocům 1986 a už z proloženého písma u pojmů „sláva Bohu“ a „pokoj lidem“ je jasné jeho téma. Křesťanská mystika v těchto dvou pojmech vánočního vzkazu lidem nachází nejen tajemství Vánoc, ale také *skutečný obsah a výsledek počátku díla spásy, jak je započal Boží Syn již v jesličkách. Sláva Bohu a pokoj lidem jsou ta dvě slova, jež uvádějí mysterium znovuzrození lidstva pro život s Bohem i pro život lidí mezi sebou.* Pokoj jako nejcennější hodnota lidských vztahů i vztahů mezi národy, závisí na tom, zda je vzdávána Bohu sláva a čest, která mu náleží. Proto je uváděno slovo proroka Izajáše, které *tlumočí boží stránku tajemství: „Čest či slávu svou nikomu nedám!“*³³⁵ Každá vzpoura proti Bohu, *všechny pokusy uchvatitelů moci, pokoušejících se postavit vlastní pýchu a samolibost na trůn, který patří jedině Všemohoucímu,* mají jako důsledek lidské utrpení a ztrátu pokoje. *Neštěstí a bída světa má hlavní pramen právě v tom, co je odnímáno Bohu.*

Tato slova jsou psána v době, kdy totalitní moc si činí nárok na celou lidskou bytost, vytlačuje Boha z lidských životů a pronásleduje ty, kteří mu chtějí svobodně a podle svého svědomí sloužit. I když totalitní samovládci mají plná ústa míru a v tzv. mírových hnutích duchovních se snaží rozvrátit jejich řady, ve skutečnosti neslouží míru a pokoji, neboť upírají slávu Bohu. Naproti tomu žijeme-li pro slávu Boží, máme hluboko ve svých srdcích zakotvený pokoj, kterým neotřese rachot zbraní tohoto světa, ani nenávisť mocných, ústrky a pronásledování.

Slova žalmu, která jsou zde uváděna: *„Ne nám, Pane, ne nám, avšak jménu svému dej slávu,“*³³⁶ jsou slovy poctivého a pokorného postoje tvora vůči Tvůrci.

Následuje krátká zmínka o úloze Matky Boží, která – podle svatého Bernarda

333 OA Hej, kart. 86, Pastýřský list – Vánoce 1. P. 1986.

334 Srv. L 2, 14.

335 Iz 42, 8.

336 Ž 115,1

– *posloužila Bohu mateřstvím Ježíše Krista a stala se tak i matkou celé církve boží, všech věřících.* Pak se však biskup Augustin vrací k tématu míru a cituje svatého Jana Zlatoústého, který *rozlišuje trojí proud poselství vánočního míru, jak jej zjevili pastýřům andělů. Je to mír s Bohem, mír jednotlivého člověka sama v sobě a mír s ostatními lidmi.* Podobně píše Mistr Jan Hus v Řeči o míru: „Má-li nastat mír s bližním, musí být napřed uzavřen mír člověka s Bohem a mír člověka se sebou samým.“³³⁷ Takto chápaný mír není jen absence války, nýbrž hluboké zakotvení v Bohu a z něho pramenící harmonie ducha a láska k bližnímu. *Mír s Bohem znamená vládu boží v životě člověka,* dodává biskup Augustin a pokračuje: *Protože narušená lidská přirozenost potřebuje nutně očistu, aby se mohla stát nástrojem a novým obrazem božím, je tu třeba kromě zásahu boží milosti i pokání ze strany člověka.* Další myšlenkou, které se tu předkládá, je opět z pera Jana Zlatoústého, *že Dítě boží již v jeslích přichází jako oběť i jako Spasitel, a tak již právem zde u jeslí vkládáme svou spásu do rukou Nebeského dítěte.*

Následuje celá řádka biblických citátů. Po slovech žalmu³³⁸ je to myšlenka sv. Pavla z 2. listu Korintským: „*Bůh byl v Kristu, usmiřuje sobě svět,*“³³⁹ v které biskup vidí jako *vánoční poselství míru božího pro celé lidstvo,* a ve volání proroka: „*Obrát se k Hospodinu, Bohu svému!*“³⁴⁰ předcházející pláč vtělení Syna Božího.

Slovy apoštola Pavla: „*Bída a neštěstí na cestách jejich, a cestu míru nepoznali,*“³⁴¹ biskup Augustin uvádí situaci současného lidstva, *stále znovu a znovu hledající únik ze zmatku a bídy a vztahující ruce k jistotě dobra, lásky a pokoje pro všechny.* Duchovním řešením jsou mu opět slova Písma: „*Všecku starost svou složte u Něho,*“³⁴² a slova samotného Krista: „*Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem. A najdete pokoj srdcím svým.*“³⁴³

Naproti tomu *ničím netlumená žádostivost a sebeláska* je pro biskupa *zdrojem*

337 HUS, Jan, DOBIÁŠ, František Mrázek a Amedeo MOLNÁR (eds.). *Sermo de pace: Řeč o míru.* Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1963. Kalich, s. 33n.

338 Ž 85, 11.

339 2K 5, 19a.

340 Oz 14, 2.

341 Ř 3, 16-17.

342 1P 5, 7.

343 Mt 11, 29.

ustavičného nepokoje a duchovní bídy. „Žádost očí, žádost těla a pýcha života,“³⁴⁴ – tak je biblicky charakterizováno trojí hlavní zlo, které ohrožuje lidstvo. Žádost očí je honba za majetkem a marnostmi, žádost těla je nekázeň a vláda tělesných požitků, a pýcha života je bezuzdná štvance za sebeslávou, kariérou a mocí nad druhými lidmi. Spasitelova chudoba, která se (podle sv. Bernarda) ukazuje v jeslích, uchrání věřícího člověka před nebezpečím nezřízené chtivosti a zhoubných žádostivosti. Věřící člověk přitom nemá být programově chudý a vyhýbat se příjemným věcem, důležité je však nebýt jejich otrokem.

List končí opět biblickým slovem: „*Jestliže je to možné, pokud na vás záleží, mějte mír se všemi lidmi.*“³⁴⁵

3.21 Pastýřský list – Velikonoce 1987

3.21.1 Poselství pastýřského listu³⁴⁶

Tématem pastýřského listu k Velikonocům 1987 je OBĚŤ. Biskup Augustin ve znamení oběti prožil značnou část svého života a má tedy k tomuto tématu co říci. Možná překvapivě se nezmiňuje o svých osobních zkušenostech a dokonce ani o trápení, které prožívá církev. List působí jaksí odtažitě a pro někoho možná až neosobně, jako by vlastní životní zkušenost ustupovala oběti Kristově, nebo je to tím, že s vykupitelskou obětí našeho Pána splývají i naše „drobné a dočasné“ lidské životní oběti, které jakoby nestojí za zmínku, a jsou součástí našeho života v Kristu.

*„Kristus nás miloval a vydal se za nás jako dar a oběť Bohu, oběť plnou vůně a líbeznou“³⁴⁷ tak začínají řádky tohoto krátkého, ale obsažného pastýřského listu. A hned dále uvádí, že: *Podle svatého Augustina každá viditelná oběť je znamením oběti neviditelné. Neviditelnou obětí u člověka je duch, jehož člověk pozdvihuje k Bohu. Podle toho vše a cokoli člověk povznáší k Bohu může být nazváno obětí.* V dalších slovech je akcentována teologie Listu Židům a úloha Krista jako Velekněze,³⁴⁸ který přináší *dary a oběti**

344 1J 2, 16 – zřejmě omylem je v pastýřském listu místo prvního listu Janova uvedeno Janovo evangelium.

345 Ř 12, 18.

346 OA Hej, kart. 87, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1987.

347 Ef 5, 2 – odkaz uvádí sám autor listu v závorce.

348 Srv. POKORNÝ, Petr a Ulrich HECKEL. *Úvod do Nového zákona: přehled literatury a teologie.* Praha: Vyšehrad, 2013. Teologie (Vyšehrad), s. 711-728.

za hříchy,³⁴⁹ což je první zmíněný druh oběti.³⁵⁰ Podle Nového zákona je Ježíš jediným a pravým knězem a ve své osobě integruje každé autentické kněžství, které se obrací k Bohu v duchu a pravdě.³⁵¹ Tak je také naplněním starozákonního kněžství. Pro udržení ve stavu milosti, *aby člověk, očištěný od hříchů, uchoval se ve stavu milosti, navždy již připoután k Bohu, v čemž pozůstává člověkův duchovní mír a spása... již ve Starém Zákoně byla obětována Obět pokojná pro spásu obětujících, jak čteme v knize Leviticus.*³⁵² Třetí zmíněnou obětí je *Obět zápalná* – „celopal“³⁵³ – *kdy celý obětní dar byl stráven ohněm na znamení odevzdání Bohu beze zbytku.* Celý tento obětní řád, všechny tři způsoby oběti nacházejí své naplnění v Ježíši Kristu, jehož člověčenstvím *toto vše přišlo až k nám, do našich časů.* Kristovo utrpení a jeho obět na kříži nás zbavila tíže vin a hříchů, *jak praví Apoštol „Vydán byl pro naše hříchy.“*³⁵⁴ *Za druhé, milost posvěcující skrze Krista jsme přijali. „Všem, kdož ho následují, stal se příčinou věčné spásy“.*³⁵⁵ *Za třetí, skrze Něho dosáhneme i dokonání věčné slávy. Podle slov Apoštola.... „Důvěru skrze Jeho krev máme, že vstoupíme jednou do svatyně svatých“*³⁵⁶ *na věčnosti.*

Kristus jako prostředník mezi Bohem a lidmi naplnil Otcovu vůli a přinesl sám sebe na oltáři kříže jako obět za spásu celého světa. Jeho výkupná obět je jedinečná, přinesená jednou provždy. Je však zpřítomňována v eucharistické oběti církve.³⁵⁷ Jedinečnost Kristovy oběti a její vztah k Eucharistii je zakotven i ve starokatolickém stanovisku

349 Žd 5, 1 – odkaz uvádí sám autor listu v závorce.

350 Srv. Lv 4.

351 PETRÁČEK, Tomáš. *Předobrazy Krista ve Starém zákoně.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. Biblistika, s. 28.

352 Srv. Lv 3.

353 Srv. Lv 1.

354 Ř 4, 25 – odkaz uvádí sám autor listu v závorce.

355 Ž 5, 9 – odkaz uvádí sám autor listu v závorce.

356 Ž 10, 19 – odkaz uvádí sám autor listu v závorce.

357 Srv. *Katechismus katolické církve.* Praha: Zvon, 1995, § 1545.

k „obětnímu charakteru Eucharistie“ v Utrechtském prohlášení z 24. 9. 1889.³⁵⁸ Podobně i Urs Küry:³⁵⁹ „*Jako takový je tento čin jedinečný, jako čin jednorozeného Syna božího však má věčnou platnost. A právě tento svůj akt poslušnosti činí Kristus – poté co jednou svou vlastní krví vešel jako náš velekněz jednou provždy před tvář boží do svatyně (Ž 9,12) – neustále platný i pro nás, když (Ž 9,24) si při Večeři Páně připomínáme a zpřítomňujeme jeho spásnou smrt. Eucharistická oběť se vztahuje k jedinečné Kristově oběti na kříži na Golgotě (analogicky jako starozákonní smírná oběť) jako obětní hostina k porážce obětin.*“³⁶⁰ Naše eucharistické vstupování do tajemství Kristovy jedinečné oběti sice není v pastýřském listu explicitně zmíněno, ale z uvedeného poučení o tématu oběti je jeho logickým vztahem na Boží lid slavící svatá tajemství.

Kristus jako velekněz i oběť, jako naplnění a završení dosavadního kněžství i obětnictví v sobě také zahrnuje všechny druhy a způsoby obětí: *On sám byl obětí za hříchy celého světa, On sám byl obětí pokojnou a Obětí zápalnou, jež jediná dává sílu a moc všem obětem, jež přinášejí nový život a záruku života věčného.* Podle nejstarších církevních otců i pozdějších teologů je toto mystérium předmětem naší víry. Proto je Kristus Oběť i Velekněz středem slavení jeho velikonočního vítězství.

358 Utrechtská deklarace starokatolických biskupů, bod 6: *V přesvědčení, že svatá Eucharistie tvoří v katolické církvi odvždy skutečný střed bohoslužby, cítíme se povinni prohlásit, že s naprostou věrností neochvějně trváme na staré katolické víře o nejsvětější svátosti oltářní a věříme, že pod způsoby chleba a vína přijímáme opravdu Tělo a Krev našeho Pána Ježíše Krista. Slavení eucharistie v církvi není trvalým opakováním nebo obnovováním zástupné oběti, kterou Kristus jednou provždy přinesl na kříži, ale její obětní charakter spočívá v tom, že je její trvalou památkou a na zemi vykonávaným skutečným zpřítomněním oné jediné oběti Kristovy za spásu lidstva, kterou podle Písma svatého (Žid 9,11-12) Kristus na nebi stále vykonává, ježto „je nyní za nás přítomen před tváří Boží“ (Žid 9,24). Protože se tento charakter Eucharistie týká oběti Kristovy, je tato současně posvátnou obětní hostinou, při níž věřící, kteří přijímají Tělo a Krev Kristovu, vstupují ve vzájemné společenství (1.Kor 10,17).*

359 Urs Küry (1901-1976) byl významný švýcarský starokatolický teolog, v letech 1955-1972 byl biskupem švýcarské starokatolické církve (Christkatholische Kirche).

360 KÜRY, Urs. *Starokatolická církev*. Studijní texty Starokatolické církve v České republice. Praha: Starokatolická církev v ČR, 1998, s.126.

3.22 Pastýřský list – Vánoce 1987

3.22.1 Poselství pastýřského listu³⁶¹

Pastýřský list k Vánocům 1987 je mezi ostatními pastýřskými listy biskupa Augustina atypický nejen tím, že je opět výrazně mariologický,³⁶² ale také tím, že místo úvodním citátem z Písma nebo alespoň z církevních Otců, začíná úryvkem z české vánoční koledy „Chtíc, aby spal“ od Adama Michny z Otradovic:³⁶³ „*Spi nebes Dítě milostné, Pán jsi a Bůh.*“ Biskup Augustin tuto píseň označuje za *snad nejkrásnější vánoční píseň na světě, a to nejen melodií a slovy, nýbrž především obsahem*. Nebývá zvykem teologicky rozebírat texty vánočních koled, u mnohých takových písní by to byl asi problém vzhledem k jejich charakteru poezie lidové zbožnosti. Zde však biskup Augustin nachází teologickou výpověď, v níž Matka Boží *oslovuje své Dítě jako Pána a Boha a v další sloce jako Spasitele a Stvořitele. A její mateřské štěstí a radost konečně doprovází vědomí, že na toto nebeské Dítě „přikvapí zakrátko řad těžkých dní“.*³⁶⁴ *Maria Panna, vědomím a účastí na vykupitelském díle Kristově získává duchovní mateřství všech věřících, jak to potvrdil Ježíš sám na kříži.*³⁶⁵

Podolákova mariologie je jednoznačně kristocentrická tak, jako je ve starokatolické dogmatice mariologie součástí kristologie – jako součást nauky o vtělení a pravém bohodivství Ježíše Krista. V tomto duchu také pokračuje pastýřský list, který konstatuje existenci mariánské úcty od prvních staletí a úsilí církevních otců a učitelů na ekumenických koncilech o oslavu Matky Boží. Zmiňuje 3. Ekumenický koncil v Efezu,³⁶⁶ který zásluhou sv. Cyrila Alexandrijského³⁶⁷ *známého bojovníka proti*

361 OA Hej, kart. 87, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1987.

362 Prvním mariologickým listem je pastýřský list k vánočním svátkům 1984, kterému se tato práce věnuje v kapitole 3.16 *Pastýřský list – Vánoce 1984*.

363 Rytíř Adam Václav Michna z Otradovic (1600 – 1676) byl český raně barokní básník, hudební skladatel, sbormistr a varhaník. Považuje se za nejvýznamnějšího českého skladatele a básníka 17. století. Velice se zasloužil o rozmach české barokní hudební kultury a stal se inspirací pro další generace skladatelů.

364 U jedné z verzí textu této písně najdeme slova „Ježíšku, milé Děťátko, sen libý sni, přikvapí na tě zakrátko řad těžkých dní.“

365 Srv. J 19.27.

366 V roce 431.

367 Cyril z Alexandrie (376-444), alexandrijský patriarcha, Učitel církve.

tehdejší bludům, zvláště proti Nestorovi, který popíral lidskou přirozenost Ježíše Krista, přiznal Panně Marii titul Bohorodička (Theotokos). Připomíná, že: *Nenašel by se však ani jeden ze všech východních i západních církevních Otců a Učitelů, který by v nauce, spisech a kázáních neoslavoval Pannu Marii, zvláště právě v souvislosti s Narozením Páně. To byla vždy příležitost dát věřícím plný, uzavřený výklad tajemství vtělení Božího Syna, brána k pokladu víry.* Dále biskup pokračuje ve výčtu osobností, které skrze učení o bohodivství Ježíše Krista se dotýkají také osoby Marie a jejího „božího“ mateřství a jmenuje sv. Jana Damašského,³⁶⁸ sv. Augustina,³⁶⁹ sv. Athanasia,³⁷⁰ sv. Ireneje³⁷¹ a sv. Řehoře Velikého.³⁷² Dále cituje Symbolum Athanasianum:³⁷³ *„Bohem jest a z podstaty Otce před věky zrozen, člověkem jest a z podstaty matky v čase narozen, jenž ačkoli Bůh, jest i člověkem, avšak přece ne dva, avšak jeden jest Kristus“.* Uvádí i teorii sv. Jeronýma,³⁷⁴ podle níž *rodíčka panenská rodila bez bolesti a nepotřebovala babičí útěchy a pomoci.*

Pastýřský list dále pokračuje zamyšlením nad jménem místa narození Páně a význam jména „Betlém – Dům chleba“ podle Řehoře Velikého spojuje s Ježíšovým výrokem z eucharistické řeči v 6. kapitole Janova evangelia: *„Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil“*³⁷⁵ a dodává: *K tomu se nadšeně připojuje slavný kazatel francouzský biskup Bossuet³⁷⁶ s pobídkou, abychom my věřící viděli všechny chrámy jako pravý Betlém, pravý dům chleba života, čímž je krásně podtržen význam sakrálních budov.*

Závěr listu se zabývá otázkou času – doby, v níž se Kristus narodil, tedy do doby, která po mnoha válečných konfliktech jakoby utichla v očekávání příchodu Božího Syna. Dále se ještě dotýká otázky, *proč bylo narození Páně zvěstováno nejprve pastýřům, potom mudrcům a pak teprve veřejnosti,* a končí slovy: *Pro nás jest Bůh láska, a kdo zůstává*

368 Jan z Damašku (cca 675-754), byzantský mnich a teolog.

369 Aurelius Augustinus (354-430) biskup a Učitel církve.

370 Athanasios Alexandrijský (295-373), alexandrijský patriarcha a Učitel Církve.

371 Irenaeus z Lyonu (cca 140-202), biskup v dnešním Lyonu, nejvýznamnější křesťanský teolog 2. století.

372 Řehoř I. Veliký (540-604), 64. Římský biskup (papež) a Učitel církve.

373 Quicumque – Athanasiovo vyznání víry, jedno ze tří ekumenických vyznání víry, připisované sv. Athanasiovi, pravděpodobně však vzniklé v 5. století.

374 Sophronius Eusebius Hieronymus (cca 347-420), kněz, teolog, Učitel církve.

375 J 6, 41b.

376 Jacques-Bénigne Bossuet (1627-1704), francouzský teolog, kazatel, politik a spisovatel, od roku 1681 biskup v Meaux, představitel galikanizmu.

*v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm.*³⁷⁷

Pastýřský list k Vánocům 1987 je kromě mariologického akcentu výrazně didaktický a zabývá se nejprve významem Matky Boží v souvislosti s tajemstvím Vtělení a poté samotným Vtělením v odkazu Otců rané církve. Základní myšlenku, která ho charakterizuje, nachází autorka této práce na konci první stránky: *Je dobré, abychom si i my na Vánoce připomněli zrod své víry.*

Samotný list je uveden obvyklým vánočním přáním a apoštolským požehnáním a odkazem: *Pastýřský list ať je zde dokladem pouta lásky a duchovního společenství jednoty a životnosti mystického těla Kristova.*

3.23 Pastýřský list – Velikonoce 1988

3.23.1 Poselství pastýřského listu³⁷⁸

Pastýřský list je uveden dvěma biblickými citáty, a to „*Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil*“³⁷⁹ a „*Dokonáno jest!*“³⁸⁰ a vlastně naznačuje dynamiku těchto Ježíšových výroků na kříži. Tedy na jedné straně stojí výkřik *člověčenství Ježíšova, vyvrcholení útrap a muk, jež na sebe dobrovolně vzal až k nejděsnější opuštěnosti pro lidskou přirozenost, kdy i Bůh mlčí, jako by zapomněl na všecku svou dobrotu a na vše své milosrdenství.* Na druhé straně pak je *Ježíšovo „Dokonáno jest“*, které je již *božskou pečeti na ukončeném trpitelském a vykupitelském díle Bohočlověka.* Nechme zde stranou hypotézy biblistů stran prvního výroku, které odkazují na Žalm 22, který nakonec vyústí ve velikou naději v záchranu z rukou Hospodina, jenž se umírající Ježíš modlí. I významní teologové – současníci biskupa Augustina³⁸¹ – považovali opuštěnost za signifikantní pro plnost Kristova utrpení. Biskup Augustin jako znalec tradice a církevní literatury uvádí, že *velcí světcí a mystikové ve spojení s Kristem prožívali a popsali takové a podobné stavy utrpení, bolesti a opuštěnosti, jak je zvláště přesně vylíčil sv. Jan z Kříže i jiní; mezi nimi i řada svatých žen, jako např. sv. Kateřina Sienská.*

Následující řádky jsou vlastně útěchou a ujištěním, že k tomuto mystickému prožitku opuštěnosti jako zkoušky víry na cestě k Bohu nejsou ušetřeni ani prostí věřící

377 Srv. 1J 4,16.

378 OA Hej, kart. 88, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1988.

379 Mt 27,46b, Mk 15, 34b.

380 J 19,30.

381 Např. prof. Jan Heller nebo Bonaventura Bouše.

křesťané, protože tato zkouška víry je „*doplňování toho, co chybí na vykupitelském díle Kristově*“, jak to chápou *Otcové a Učitelé Církve Východní i Západní*. Zde se odvolává na výrok apoštola Pavla, který *to napsal přímo, že „všecko tvorstvo očekává vykoupení“*,³⁸² *a to právě tím způsobem „vykoupení Křížem – utrpením“*. *V našem století byla ta skutečnost ověřena a potvrzena mnohem více než za uplynulé tisíciletí*, pokračuje biskup Augustin a popisuje, že *nikdy nebylo prolito tolik lidské krve, nikdy nehořelo tolik lidským přibytků, nikdy nebylo napácháno tolik zločinů jako v našem věku. A hrůza pokračuje dále či nebyla ani zastavena*. Zde se výrazně ukazuje, jak se události 20. století biskupa Podoláka osobně dotkly o to více, že je musel z velké části sám prožít na vlastní kůži. Následuje výčet hrozeb, které v té době byly (a dodnes jsou) pociťovány, včetně hrozby smrtelné nemoci AIDS, která je charakterizována jako důsledek úpadku mravnosti, nekázně a pohlavní zvrhlosti. Biskup míní, že *máme věru naléhavé důvody naříkat a volat k nebi o slitování, spojit své vlastní strasti a bolesti s Ukřižovaným a účastnit se tak díla vykoupení a spásy, jež bude vyvrcholením života z víry*. Jakkoli se zdají být tyto výroky příliš dobově moralistické, právě jejich vyústění v duchu pavlovské teologie ve spojení aktuálních problémů s utrpením Ježíše Krista, je nosným základem, jak se vyrovnat s bezvýhodností stavu světa a s hrozbami, které se týkají každého z nás. Což je jistý křesťanský model, který můžeme pozorovat i u pronásledovaných věřících prvotní církve.

Poslední odstavec pastýřského listu otevírá právě Ježíšovým výrokiem „*Dokonáno jest*“ perspektivu vzkříšení v duchu teologie Janova evangelia. *Okamžikem smrti Kristovy otevírá se i brána slavného vzkříšení, jež bylo předpověděno a přislíbeno, protože nemohlo být očekáváno bez zásahu Všemohoucího. Proto nelze dosti často opakovat slova Apoštola: „Nevstal-li Kristus z mrtvých, je marná naše víra“*.³⁸³ *Svědectví Vzkříšení v Božím slově Evangelia je tak podrobné, jasné a přesvědčivé, že plným právem zakládá radost a slávu křesťanské víry a bohoslužby od prvních dnů zrodu Církve*.

Proto také biskup vyzývá ke slavení *Velikonoc ve znamení a síle Kříže Kristova* jakož i spolunesení svých strastí a bolestí *jako spoluúčastníci vykupitelského díla Božího Syna*. Je to logickým vyústěním teologie tohoto pastýřského listu, který své čtenáře a posluchače upozorňuje, že jen skrze kříž, tedy tehdejší a snad i současné utrpení, lze dojít ke vzkříšení, pokud v plnosti platí Ježíšova slova: „*Dokonáno jest!*“

Svůj list pak biskup zakončuje výzvou a modlitbou zároveň: *neste své strasti i bolesti též jako spoluúčastníci vykupitelského díla Božího Syna, abyste právem jako*

382 Ř 8, 19a.

383 1K 15,17a.

milostí Boha Všemohoucího mohli očekávat slavné vzkříšení k blaženosti věčné, kterou nám Vzkříšený Bohočlověk připravil. Amen!

3.24 Pastýřský list – Vánoce 1988

3.24.1 Poselství pastýřského listu³⁸⁴

Per Christum hominem ad Christum Deum – Skrze Krista člověka ke Kristu Bohu. Těmito slovy sv. Augustina z homilie na Janovo evangelium uvádí biskup Augustin Podolák svůj pastýřský list k vánočním svátkům roku 1988, a označuje tento Augustinův výrok jako vyjádření způsobu *našeho lidského setkání a soužití s Bohem na zemi i na věčnosti*. Skrytě je tu vyjádřena vlastně katabatická a anabatická linie naší komunikace s Bohem, jak ji církev prožívá při svátostném slavení tajemství naší spásy a vlastně v celé „ekonomii spásy“. *Vánoční svátky jsou bohoslužebným úvodem k tomu základnímu a podstatnému průběhu vztahu věřících křesťanů k celkovému božímu hospodářství na zemi, jež má zprostředkovat církev – celé společenství věřících*. Můžeme zde samozřejmě hledat příbuznost myšlení s jiným dominikánským Podolákovým současníkem – belgickým teologem Edwardem Schillebeeckxem,³⁸⁵ který do centra své teologie postavil právě inkarnaci a svátostné setkávání s Bohem prožívané člověkem současné kultury, ale daleko pravděpodobněji je tu ke slovu přivedeno Podolákovu hluboké zakotvení v patristické literatuře a jeho schopnost pokračovat v jejím myšlenkovém proudu. V této souvislosti je tu zdůrazněno Horské kázání, zejména blahoslavenství,³⁸⁶ které jsou označeny za *přísliby a podoby věčného života... odpovídají jednotlivým strastem našeho pozemského života, pokud ovšem je opřeme o Krista člověka i Boha*.

Následující poukaz na adoraci betlémských pastýřů a mudrců od Východu u narozeného Ježíše, které je vlastně vyznáním božské přirozenosti betlémského dítěte, pak už je jen dalším podtržením schopnosti víry vidět Božskou realitu skrytou za realitou pozemskou, tedy základní pohled víry. Vidět v betlémském dítěti Spasitele, v muži bolesti vítěze nad smrtí, v momentální lidské nouzi příležitost otevřít se požehnané budoucnosti by pak mělo patřit i k sebevnímání společenství církve, které je zatlačeno do ilegality

384 OA Hej, kart. 88, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1988.

385 Edward Schillebeeckx (1914 – 2009) byl významný belgický teolog a dominikán, spoluautor Holandského katechismu, teolog 2. vatikánského sněmu a poradce utrechtského římskokatolického arcibiskupa – kardinála Alfrinka.

386 Srv. Mt 5, 3-12; L 6, 20-26.

a politickými poměry odsuzováno k zániku. Biskup Augustin si byl dobře vědom toho, že již je to sedmnáct let, kdy vede církev podmínkami „podzemí“, kdy před veřejností se v plném lesku ukazují ti, kdo byli strůjci této situace, že někdejší zahraniční církevní spojenci vlivem špatného eklesiologického i církevně právního hodnocení situace církve v socialistickém Československu, personální výměny osobností i prosté pohodlnosti již neposkytují takové morální zázemí jako dříve, zatímco on a jeho věrní pracují pro církev ve stálém, byť již vlivem tzv. „perestrojky“ ne tak drastickém ohrožení.

Skrze Krista člověka ke Kristu Bohu – to je motto, které je páteří listu a několikrát se tu opakuje. Skrze kříž ke vzkříšení, skrze ponížení k oslavení. Můžeme ho chápat i jako prorocké slovo, které by mohlo předznamenat budoucí události. Příloha tohoto pastýřského listu, kterou autorka práce pojednává samostatně, však nezastírá hořkost ze současné reality. Snad i proto biskup v závěru listu vyzývá k *vědomí pouta s Kristem člověkem i Bohem* a naléhavě žádá: *Vracejte se k němu v modlitbě i mimo modlitbu, zastavujte se i během všedních dnů a všedních zaměstnání v myšlenkách a vzpomínání na Toho, jenž vás vykoupil a přitáhl k sobě vírou a připravil Vám též věčný život, věčnou blaženost po překonání všech strastí země. Apoštolské požehnání vašeho biskupa provází Vás již dnes.*

Krátký a stručný pastýřský list biskupa Augustina Podoláka je pak doprovázen přílohou k dvacátému výročí jeho biskupského svěcení. V prosinci 1988 uplynulo dvacet let od konsekrace biskupa Augustina Podoláka.³⁸⁷ K tomuto výročí píše přípis, který je přílohou pastýřského listu k Vánocům 1988. Přípis je adresován duchovním i věřícím, kteří jsou ve společenství s ním, a byl o Vánocích spolu s pastýřským listem čten při neveřejných bohoslužebných shromážděních, které se takto konaly v soukromých bytech apod., vzhledem k tehdejším podmínkám a možnostem.³⁸⁸

Biskup dále zmiňuje hlavního světitele – utrechtského arcibiskupa Dr. Andrease Rinkela, předsedu Mezinárodní biskupské konference, uvádí přítomnost dalších spolusvětitelů, jakož i zástupce anglikánského arcibiskupa z Canterbury i zástupce československého vyslanectví v Haagu. Dále líčí svou slavnostní intronizaci v tehdejší katedrále ve Varnsdorfu.

387 Biskup Augustin Podolák přijal biskupské svěcení 15. 12. 1968 ve starokatolické katedrále sv. Gertrudy v Utrechtu, jak sám uvádí v příloze tohoto pastýřského listu.

388 Například v Praze bylo v té době 5 míst, kde se v rámci neveřejné pastorace, v omezeném počtu osob konaly bohoslužby pro starokatolické věřící, kteří zůstali věrni biskupovi; Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 24. listopadu 2015.

Stručně popisuje nadějný stav církve v letech 1968 – 1970, vstřícnost tehdejších státních úřadů v prvních letech své biskupské služby. Zmiňuje vstřícnost tehdejšího vedení Československé církve, která umožnila na tehdejší Husově bohoslovecké fakultě studium starokatolických bohoslovců a v rámci jejich studia umožnila přednášky starokatolické teologie, na něž biskup Augustin každý týden dojížděl z Varnsdorfu do Prahy.³⁸⁹ Díky tomu, jak uvádí, mohl *vykonat první svěcení kněží a dalších kandidátů. Měli jsme totiž čtyři členy s ukončeným studiem bohosloví a s vyšším svěcením /i jáhnů/,³⁹⁰ též jednoho pro slovenskou obec v New Yorku³⁹¹* Po mnoha letech se tehdy jako reálná jevila možnost, že konečně bude mít každá farní obec v tehdejší ČSSR svého vlastního duchovního, k čemuž byli bohoslovci připravováni a též byli seznamováni s jednotlivými farními obcemi. Zajímavé je, že biskup nastupující normalizaci, která zcela zásadně ovlivnila působení starokatolické církve, charakterizuje slovy: *Politickými zmatky nastaly však změny v církevních věcech.* Zde je možné spatřovat jistý optimismus, který probleskuje i v samotném pastýřském listu, totiž nedefinitivnost poměrů, které legitimní část církve zavedly do „podzemní“ pastorace. Následuje často uváděná charakteristika strůjců církevně politického převratu: *toho využili různí dobrodruzi, podvodníci a hochštapleři, jak je nazval zmíněný arcibiskup Rinkel, a pokoušeli se „zasévat koukol“ podle obrazu Evangelia.³⁹²* Následuje povzdech nad tímto již dlouho trvajícím stavem: *I u nás se jim to podařilo, ba i za hranicemi,* což naznačuje neschopnost tehdejších představitelů Mezinárodní biskupské konference orientovat se v československých církevních poměrech.³⁹³ *Dnes mi sice blahopřejí páni biskupové z celé Unie, ale náprava nikde.*

Nebyl by to však biskup Augustin, aby neskončil nadějnými slovy Písma, která vyjadřují paradox víry: *Nebojte se, maličké stádce, neboť se zalíbilo Bohu dáti vám království.³⁹⁴*

Příloha k vánočnímu pastýřskému listu z roku 1988 je na první pohled velikým

389 Biskup Podolák zde jako externí lektor přednášel systematickou teologii a teologickou etiku šesti řádným studentům a čtyřem externistům, kteří pak u něj vykonali příslušné zkoušky; Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 24. listopadu 2015.

390 Za vyšší svěcení se tehdy pokládal subdiakonát, diakonát, presbyterát a episkopát, nižšími svěceními byl ostiariát, lektorát, exorcistát a akolytát.

391 Wiliam Michael Savoy, syn Američana a Slovenky.

392 Srv. Mt 13, 25-40.

393 Viz též autorčina zmínka v části věnované pastýřskému listu k Vánocům 1988.

394 L 12, 32.

povzdechem a hořkostí člověka, který stál tolik let v čele církve, byl vůdčí osobností jejího krátkého znovuzrození v letech 1968 – 1971, inspiroval několik kněžských povolání, a přesto zůstává odstrčen a pro mnohé zapomenut. Pod tím vším je však neochvějná jistota, že křesťanská naděje je „nadějí v beznadějí“, že není třeba se bát, protože budoucnost není v rukách politických normalizátorů ani jejich ochotných a kariéerně nažhavených přísluhovačů, ale v rukách toho, kterému se zalíbilo dát království bezvýznamným. Příloha pastýřského listu stejně jako pastýřský list samotný bezpochyby tuto naději posílila.

3.25 Pastýřský list – Velikonoce 1989

3.25.1 Historické souvislosti

Stojí za zmínku, že právě pro tento list biskup Podolák použil dopisní papír s latinským textem hlavičky, který mu nechal ve vězeňské tiskárně v polovině 80. let vytisknout biskupův budoucí generální vikář Dušan Hejbal, jak se o tom v této práci podrobněji píše v kapitole 3. 4. 1.

3.25.2 Poselství pastýřského listu³⁹⁵

První tři verše z Kristovy velekněžské modlitby v Janově evangeliu, které najdeme v závěru poměrně krátkého pastýřského listu biskupa Augustina k Velikonocům v roce 1989, jsou vlastně jeho hlavním tématem. Biskup je označuje za krátké shrnutí podstaty zjevení Velikonoc: „*Otče, přišla hodina, oslav svého Syna, aby Syn oslavil tebe, podle moci, kterou jsi mu dal nade všemi lidmi, aby dal věčný život všem, které jsi mu dal. A to je věčný život: aby poznali tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista.*“³⁹⁶ Ježíš se v tomto finále své řeči na rozloučenou s učedníky modlí za oslavení, které v časové blízkosti ukřižování přináší nové chápání slávy i novou dynamiku. Poznání Boha a Ježíše Krista, které je ve třetí verši ztotožněno s věčným životem, v biblickém slova smyslu neznamena jen získat určité informace, ale získat osobní zkušenost a vstoupit do bytostně osobního vztahu. Proto píše biskup Augustin: *Poslední dny Ježíšova života na zemi, jeho utrpení a vykupitelská smrt na kříži, jeho zmrtvýchvstání a konečně sláva nanebevstoupení poznamenaly lidstvo až do skonání světa, a to takovou měrou, že do věčného života a k věčné blaženosti vstoupí jen ten, kdo uvěří v Něho a jeho slova a bude žít na zemi podle Jeho zákona – zákona pravdy a lásky.* Proto jsou Velikonoce

395 OA Hej, kart. 89, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1989.

396 J 17, 1b-3.

nejen svátky a vrchol bohoslužby celého roku, nýbrž i největší a nejdůležitější opakovanou oslavou nejdůležitější událostí lidských a celosvětových dějin.

Biskup dále připomíná, že samotný Ježíš během svého veřejného působení nezaznamenal ani díky svým zázrakům jednoznačný úspěch, jeho učedníci *často ztráceli důvěru v Jeho poslání a ve způsob života, k jakému je nabádal, takže nakonec i pod křížem zůstal jen jeden z učedníků.* Pokračuje pak, že i po jeho zmrtvýchvstání, které sám předpověděl, *znovu pochybovali ti nejbližší a báli se a schovávali za zavřenými dveřmi.*³⁹⁷ Ježíšovo zmrtvýchvstání je tak mimořádnou událostí, že jí v první chvíli nemohli uvěřit ani ti, kdo se se zmrtvýchvstalým Kristem osobně setkali. Prázdný hrob je pro ně velikým otazníkem, učedníci nad ním přemýšlejí, Marie Magdalská dokonce samotného Ježíše požádá o jeho vlastní mrtvolu,³⁹⁸ dvojice učedníků jdoucích do Emmauz se se svým zklamáním z Ježíšovy prohry svěřují právě jemu, kterého už odepsali.³⁹⁹

Velikonoční událost je něco tak velikého, že na ni člověk nestačí. Vymyká se našemu pochopení. Nemůžeme ji zařadit do svého života jako věc vysvětlitelnou a nám blízkou. Nejde jen o víru, že Bůh je mocnější než zlo a smrt. Je to Boží děj, a jde z něj strach smíšený s radostí. Je to zásah samotného Boha do stvoření a do dějin, a před tímto tajemstvím je lidská moudrost a lidský rozum v koncích. Proto také, jak biskup uvádí, později došlo k bludnému učení, které *popíralo skutečnou smrt Kristovu na kříži*, a ještě ve středověku proti tomuto bludu vystupuje Tomáš Akvinský, který poukazuje na Ježíšův výkřik „*Žlzním!*“, *když před tím odmítl nápoj, který měl omámit tělo proti nesnesitelným bolestem ukřižování.*

Teologie tohoto pastýřského listu vychází tedy z teologie Janova evangelia, v němž Ježíšova řeč na rozloučenou a zejména velekněžská modlitba je syntézou jádra jeho poselství, v němž poznání Boha Otce a Krista se stává věčným životem. Z toho vyplývá, že věčný život neočekáváme v budoucnosti, ale můžeme a máme jej žít už nyní – i v podmínkách, které zdaleka nejsou „věčnou blažeností“. Náš život se tudíž stává autentickým, pravým a tak také věčným, pokud známe Toho, který je zdrojem každého bytí a každého života.

Přání, aby tato ústřední myšlenka Velikonoc byla adresátům listu *blahou zvěstí*, doprovází na závěr biskup Augustin svým apoštolským požehnáním.

397 Srv. J 20, 19-29.

398 Srv. J 20, 11-18.

399 Srv. L 24, 13-35.

3.26 Pastýřský list – Vánoce 1989

3.26.1 Poselství pastýřského listu⁴⁰⁰

Vánoční pastýřský list z roku 1989, tedy list psaný těsně po přelomových listopadových událostech roku 1989, možná překvapí tím, že zde naplno nezaznívá euforie a toužebné očekávání věcí přicházejících, které prožíval celý národ. Jen závěr listu naznačuje – možná příliš opatrně – jisté naděje.

Můžeme si klást otázky, zda biskup Augustin považoval listopadové události jako opravdový zlom v dalším vývoji politické situace a směřování státu, nebo zda poučen událostmi jara 1968 a jejich rozplynutí v marasmu tzv. normalizace byl příliš opatrný v optimistických úvahách. Možno ovšem v souvislosti s jeho pastýřskými listy z celých osmdesátých let minulého století lze jeho obsah chápat jako jisté přehlížení společenských poměrů ve prospěch pevného duchovního zakotvení společenství, které se zformovalo kolem jeho osobnosti, a žilo svým životem nezávisle na milosti či nemilosti státu a jeho přísluhovačů.

List je až na samotný závěr výsostně teologický a zabývá se inkarnací jako skutečností spojení člověka s božstvím se všemi jejími aspekty.

Zde je možná příležitost k zamyšlení se nad jeho vánočními poselstvími, která jsou na rozdíl od velikonočních znatelně střízlivější a méně emotivnější, zato však precizněji vystihující „mystérium Vánoc“. Tady přichází ke slovu Podolákova teologická formace, která, obohacená životními zkušenostmi a oprostěna od pomíjivých citů, hledá jádro poselství.

Po úvodních pozdravech a přáních k Vánocům a k Novému roku doprovázených apoštolským požehnáním, v úvodu pastýřského listu zní citace z prologu Janova evangelia „*Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu Jeho jako jednorozeného z Otce, plného milosti a pravdy,*“⁴⁰¹ a konstatování, že toto evangelium se vyznačuje proti ostatním zejména výrazně tajemnou řečí již od prvních slov této boží zvěsti. Jako zvláštní záměr Ducha svatého je zde viděna skutečnost, že zatímco v synoptických evangeliích jsou zaznamenána snad všechna podobenství,... v Janově evangeliu jsou pouze alegorie... To má velký význam pro osobní duchovní život každého křesťana a to od počátku života církve Kristovy až podnes. Biskup Augustin si byl samozřejmě dobře vědom, že to bylo právě Janovo evangelium, jehož teologie především formovala mnoho

400 OA Hej, kart. 89, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1989.

401 J 1,14 – překlad Mariana Schallera (*Římský misál*. Česká katolická charita, Praha 1952, s. 84)

výroků ekumenických koncilů prvního tisíciletí a v pozadí textu cítíme jeho akcent na zvláštní christologii a soteriologii Janova evangelia, kde chybí pojmy tak známé u synoptiků: Boží království, démoni, pokání, modlitba, a místo toho se u Jana mnohem častěji objevují pojmy: pravda, život, svět, zůstávání, svědectví. Ostatně sám biskup Augustin často zdůrazňoval, že zatímco synoptičtí evangelisté nám zanechali Ježíšův popis, Jan vytvořil Ježíšův portrét, který je pro duchovní život a jeho růst cennější.⁴⁰²

V myšlenkovém souznění s janovskou teologií pak pastýřský list pokračuje. Povolání k *poznání věcí božích*, které získáváme křtem je zároveň pozváním k Božímu životu, dokonce k Boží dokonalosti. Něco podobného jakým je spojení člověka s Božstvím nenacházíme v žádném jiném náboženství. Právě proto „bohové“ jiných kultů *vyžadují na svých ctitelích někdy i oběti života, avšak nic svým ctitelům neposkytují*. Tajemství Vánoc je zde viděno jako neopakovatelný a neodvolatelný Boží krok směrem k člověku, jímž se stáváme Božími dětmi a členy *Jeho věčného společenství i života*. Tomášovský akcent se objevuje v myšlence o přiblížení se Bohu rozumem a vůlí, *neboť v rozumu a vůli jsme již „obrazem“ božím od počátku stvoření*. Vánoce jsou tak oslavou obnovení našeho pouta s Bohem a možnosti *našeho podílu s nadpřirozeným životem*. Následuje výzva k modlitbám, aby Bůh *posílil naše slabé a nejisté kroky k té dokonalosti, kterou na nás požaduje*, zejména proto, že svět, ve kterém žijeme je plný *velikých zmatků a nebezpečí pro duše i těla, a často i ti nejmoudřejší a nejučenější vědomě i nevědomky způsobí mnoho zlého*. Akcentuje se zde pojem Božské ctnosti, *jež nám dává sám Bůh, totiž božskou víru, božskou naději a božskou lásku, v nichž je vlastně již uskutečněno všechno to, co nám zasloužil Vykupitel a co přislíbil svým věrným*. Vysoce je zde také hodnoceno *společenství oltáře, které nás již zde na zemi připravuje na trvalé obcování s Bohem, avšak také na věčné společenství svatých...* Eucharistie zpřítomňuje nejen minulost Božích spásných činů, ale také budoucnost věčného bytí s Kristem a v ní se stává realitou věřícím a tím i světu (budoucí) plnost Božího království. Proto teologie vidí svátosti ve vztahu právě ke vtělení Ježíše Krista, který se svým boholidstvím sám stal viditelným znamením neviditelné Boží přítomnosti a milosti.

Pak pojednou, jakoby biskupovi došla trpělivost, list, jak již bylo předesláno, končí skokem z teologických výšin do stále ještě trvajících bahna v církvi, tedy výzvou k modlitbě, *aby bylo konečně odstraněno pohoršení, jímž trpí naše církevní společenství již téměř dvacet roků* a činnost hlavního aktéra těchto poměrů je tu nazvána jako *řetěz*

402 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 13. října 2015.

*svatokrádeží a rouhačství. Pak už jen následuje mírně pozměněná tradiční forma části pontifikálního požehnání: Pomoc naše ve jménu Páně. Jakož jsme doufali v tebe. Budiž jméno Páně pochváleno. Od tohoto času až na věky. Požehnej vás všemohoucí Bůh, Otec, Syn a Duch svatý. Amen.*⁴⁰³

-
- 403 V) Sit nomen Domini benedictum.
R) Ex hoc nunc et usque in sæculum.
V) Adiutorium nostrum in nomine Domini.
R) Qui fecit cælum et terram.
V) Benedicat vos omnipotens Deus, Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus.
R) Amen.

4. Pastýřský epilog

Další pastýřské listy, které se autorka práce ještě rozhodla popsat, již nepatří do sledovaného období, ale v posledních pastýřských listech psaných biskupem Augustinem Podolákem před svou smrtí, doznívají události předchozích let. Navíc tyto listy ucelují obraz osobnosti biskupa a jeho teologie v listech věřícím. Jeho spolupracovníci vnímali z biskupova jednání a listů, že už se vlastně loučí.⁴⁰⁴

4.1 Pastýřský list – Velikonoce 1990

4.1.1 Historické souvislosti

I v tomto pastýřském listě jsou použity dopisní papíry s latinskou hlavičkou, o kterých se autorka zmiňuje v kapitole 3.4.1.

4.1.2 Poselství pastýřského listu⁴⁰⁵

Po mnoha letech první pastýřský list, ve kterém může biskup Augustin oslovit své věřící bez obav z následné kriminalizace,⁴⁰⁶ začíná slovy žalmu „*Radujte se v Pánu, a jásejte spravedliví*“.⁴⁰⁷ Jsou to slova žalmu, který je vyznáním hluboké vděčnosti vůči Hospodinu, který odpouští nepravosti, obrací nářek v jásot, a ukazuje cestu a chrání před soužením. Tyto myšlenky naplňují biskupovo srdce na prahu prvních (bohužel i posledních) Velikonoc již v nové situaci svobody. Připomíná, že *vedle mystéria Nejsvětější Trojice je Vzkříšení Ježíše Krista nejdůležitější bohovědnou skutečností v celém Zjevení Boží zvesti a uvádí slova apoštola Pavla: „Nevstal-li Kristus z mrtvých, marná je naše víra!“*⁴⁰⁸ Svým vzkříšením tedy Kristus věřícím otevřel *cestu do náručí Věčného Otce všeho tvorstva, jež z Jeho Slova vyšlo, trvá a žije* a každý křesťan skrze křest se stal přímým členem *rodiny boží a dostal dar „božské ctnosti“ víry, naděje a lásky, jež jej mají doprovázet nástrahami a nebezpečími zla, světa a moci temnot, aby neklesl a nezahynul v nesnázích a bojích pozemského života*. Právě tuto skutečnost považuje biskup za něco, co v dobrém i zlém

404 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 13. října 2015.

405 OA Hej, kart. 90, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1990.

406 V úvodním pozdravu to biskup sám uvádí „...*poprvé svobodně, bez nebezpečí, že za to půjdu do vězení*.“ Na rozdíl od prosince roku 1989, kdy psal předchozí pastýřský list, již bylo jasné, že politické změny jsou nevratné.

407 Ž 32,11

408 1K 15,17

spojuje konkrétní společenství církve, které slouží, *abychom snáze i radostněji zachovali boží řád ve vlastním soukromém životě i pohromadě s ostatními lidmi ve světské společnosti.*

Dále následuje odbočení do období, které právě minulo, jakási rekapitulace všech útrap a pronásledování, kterými museli projít *ti nejlepší z občanů, kněží i biskupové, řeholníci, řeholní sestry i prostí věřící*, když cílem těchto snah byla likvidace církvi. Vzpomíná, jak před čtyřiceti lety potkal *jednoho z těch budovatelů „lepšího světa“*, který *mi do očí „prorokoval“*, že *za dvacet let po církvi „ani pes neštěkne“*. Také on sám, jak popisuje, *měl podíl na svědectví víry od padesátých let až do konce minulého roku*. Vzpomíná na zatčení, výslechy kvůli jeho tajné službě věřícím v padesátých letech i na počátek let sedmdesátých, kdy mu byl odebrán státní souhlas ke službě i plat a byly mu násilně odebrány biskupské insignie. Označuje také hlavního viníka událostí sedmdesátých let.⁴⁰⁹

Po tomto exkurzu do nedávné historie se biskup Augustin vrací k myšlence vzkříšení, které je hlavním tématem listu, a v tomto duchu označuje události listopadu 1989 a následujících měsíců za *veliký zázrak, zásah moci boží. Postavením Anežky Přemyslovny na oltář⁴¹⁰ jakoby nebe zasáhlo*. Vzpomíná na listopadová shromáždění, zejména na to, jak *nakonec zástupy odříkávaly modlitbu Páně*. V této optice vzkříšení vidí i novou situaci ve starokatolické církvi, kde *je tato chvíle plna radostné naděje v obnovu a nový rozvoj díla pro boží království na zemi, pokud je to vůbec možno v našich slabých lidských a jen pozemských silách*. Popisuje první porevoluční setkání všech duchovních na Zelený čtvrtek při svěcení olejů a společnou koncelebraci při eucharistické slavnosti. Oceňuje vstřícný postoj nových státních orgánů, který směřuje k možnosti svolání synody na konci dubna.⁴¹¹

Poselství pastýřského listu k Velikonocům 1990, které se nese v duchu nových perspektiv církve, je vlastně velmi jednoduché a je nesené velmi prostou a radostnou

409 Biskup Podolák za hlavního viníka považoval Dr. Miloše Josefa Pulce, kterého již několikrát nepřímo zmínil ve svých pastýřských listech jako „falešného bratra“.

410 Anežka Přemyslovna byla kanonizována římským biskupem Janem Pavlem II. dne 12. listopadu 1989. Tedy jen pět dní před tzv. „sametovou revolucí“ a tak bývá toto svatořečení také dáváno do souvislostí s touto významnou událostí moderních českých dějin.

411 Synoda obnovy se konala 29. dubna 1990 v Praze v Koordinačním centru Občanského fóra v Praze 6 za účasti delegátů ze všech farních obcí a za účasti zástupců Úřadu vlády a Ministerstva kultury; *SKC AJK*, f. PrSR, kart. 1990B, Protokol 38. synody, 29. dubna 1990.

teologickou úvahou: Stejně jako Kristovo vzkříšení bylo pro učedníky událostí nečekanou, stejně jako odvalení kamene zakrývajícího Kristův hrob střežený strážemi nebylo v lidských možnostech, tak i nové možnosti církve jsou zásahem Boží moci, dobroty a lásky. Přání již tradičně připojené k vlastnímu pastýřskému listu zní: *Přijměte můj velikonoční pozdrav s přáním, aby i Vám všem byly tyto velikonoční svátky dobou vzkříšení a duchovního růstu v radostném společenství církve, jež nás spojuje k životu s Bohem a váže přípravou na blažený život bez konce – na věčnosti.*

4.2 Pastýřský list – Mimořádný starokatolické obci v Brně

4.2.1 Historické souvislosti

Synody obnovy, která se konala 29. 4. 1990 v Praze (v koordinačním centru OF v Dejvicích), svolaná biskupem Podolákem podle §2 a §18 tehdy platného Synodního řádu, se zúčastnilo kromě biskupa 34 delegátů církevních obcí včetně svých duchovních.⁴¹² Jako hosté byli přítomni JUDr. Cyril Svoboda – zástupce Úřadu předsednictva vlády, Jiří Tesařík z Ministerstva kultury ČR a PhDr. Bohumil Svoboda z ÚV ČSL. Jediná brněnská obec nebyla zastoupena a to z vážných důvodů – stáří a indispozice jejích tehdy jen několika členů. Věřící brněnské obce tehdy zaslali biskupovi dopis,⁴¹³ v němž popisují duchovní nouzi, kterou zejména v posledních letech prožívali pod vedením duchovních kolaborujících s režimem. Dopis byl v průběhu jednání synody přečten a setkal se se soucitem a porozuměním. Delegáti synody tehdy v usnesení navrhují otci biskupovi pověřit faráře Kurta Malinu a nově jmenovaného generálního vikáře Dušana Hejbala prozatímní administrací této obce.⁴¹⁴ První návštěva jmenovaných kněží se uskutečnila již ve dnech 19. – 20. května 1990. Pro tuto příležitost píše biskup Augustin Podolák mimořádný pastýřský list, který generální vikář Hejbal na farním shromáždění brněnské obce v sobotu 19. května přečetl věřícím.⁴¹⁵

4.2.2 Poselství pastýřského listu⁴¹⁶

Pastýřský list v úvodu parafrázuje slova 133. Žalmu: *„jak dobré a líbezné jest*

412 SKC AJK, f. PrSR, kart. 1990B, Protokol 38. synody, 29. dubna 1990.

413 *Tamtéž.*

414 *Tamtéž.*

415 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 24. listopadu 2015.

416 *OA Hej*, kart. 90, Pastýřský list – Mimořádný pastýřský list pro starokatolickou církevní obec v Brně (14. května 1990).

pobývat v jednotě!"⁴¹⁷ Hned v prvních řádcích tak vyjadřuje svou radost, která jistě pramenila z politického obratu v zemi i ze Synody obnovy, která se konala v dubnu toho roku. Sám píše, že snad jen *zázrakem božím mohlo se stát*, že po dvaceti letech může oslovit brněnské společenství. Krásným lyrickým opisem totalitní doby a revoluce se dostává ke slově apoštola Pavla, kterými podtrhuje své pocity ze znovunabyté svobody: „*povstali ze sna a oblékli se Kristem*."⁴¹⁸ Podolák držící se pavlovské teologie poukazuje na víru, že i když je období bloudění temnotou dlouhé, kdy člověk ztrácí důvěru v Boží přízeň, vždy znovu nastává okamžik, kdy se Hospodin dá poznat o to silněji, čím víc mizela lidská naděje. S novou, již nečekanou, silou tak zazáří sláva Boží a prostoupí i své věrné svatosti. Proto je potřeba se „*obléci Kristem*“, znovu obnovit v sobě obraz Boží, zbavit se starého a poškozeného, toho všeho, čím se člověk pošpinil ve světě. Znovu obléci bílý šat, který je potřeba donést bez poskvrny, tak jak tomu je při křtu, tak jak je tomu při svátosti smíření.

Biskup si viditelně uvědomoval, že po dvaceti letech nesvobody se u každého člověka musela cesta k Pánu poněkud pokřivit. Ať už vlastním přičiněním, či lží a podvody druhých. Proto viděl nutnost v jistém očištění duše, v udělení tlusté čáry za tím, co bylo špatné, aby se znovu začalo dát dělat věci správně. Jít a už nehřešit, přejít Jordán a přijmout tak s pokorou nezasloužený dar Boží milosti.

Toto očištné dílo, jež máme uskutečnit ve svém svědomí, nás má připravit pro přijetí nového vztahu milosti Nejvyššího, toto dílo je naší nejniternejší věcí, neboť svědomí je vlastně prvním a rozhodujícím soudcem přímo v našem srdci, v naší duši, a jeho rozsudky jsou neomylné. Zde se objevuje starokatolický přístup k morální teologii, resp. k hlasu vlastního svědomí též také nazývaného „hlasem božím“. Právě svědomí nám „říká“ při kajícím zpytování, zda jsme zhřešili proti Bohu. Avšak pokud se odsoudíme sami, Bůh nás neodsoudí.⁴¹⁹

Dle biskupa však *nikdo z nás není zcela bez viny. I při největší péči a pozornosti, i při nejhorlivější snaze, zakopneme často, děláme chyby, máme mnoho nedostatků a hřešíme každý den. Tak je na místě pokorná lítost, pokání a náprava.* Již od vyhnání Adama z Edenu, jsou lidé náchylní k hříchu. Nosíme tak dědičný cejch vzpoury proti Božímu nařízení. Stále budeme mít tendence vzdalovat se od cesty spravedlivých. V našich srdcích se budou rodit bezbožné touhy, a proto je nutné se opakovaně připravovat *na lepší*

417 Ž 133,1.

418 Srv. Ř 13,11-14.

419 Formulace z úkonu kajícího; *Starokatolický misál*. Praha: Starokatolická církev v ČR, 2011.

cestu životem a nejvíce právě k tomu, aby znovu do našich duší vstoupil Bůh a mohl tam přebývat. Pokud totiž v našich srdcích máme místo pro Boží přebývání, nemůžeme fatálně poskvřnit naše bílé roucho nového člověka.

K tomu také v závěru biskup Podolák přáním vyzývá věřící z brněnské obce, aby očištění opět *přistoupili k oltáři Páně*, aby mohl Kristus znovu naplnit jejich život a tak v něm natrvalo vládnout.

4.3 Pastýřský list – Mimořádný všem farnostem⁴²⁰

Dle zcela odlišného slohu i celkového způsobu, jakým je list napsán, pojala autorka práce podezření, že pastýřský list nebyl stvořen biskupem Augustinem Podolákem. Jak se podařilo zjistit, tento list byl napsán generálním vikářem Dušanem Hejbalem a biskup ho jen podepsal.⁴²¹

Důvod pro napsání tohoto mimořádného pastýřského listu byl ten, že se věřící dotazovali, proč trvá tak dlouho vyřešit záležitosti ohledně předání sakrálních budov a dalších předmětů, jejichž odevzdání Milošem Josefem Pulcem do rukou nového vedení církve bylo usneseno na Synodě obnovy. Generální vikář jménem biskupa tyto právní záležitosti v listě vysvětluje a zároveň také shrnuje události a věci, které se v církvi povedly učinit od revoluce.

Vzhledem k tomu, že však tento list není psán biskupem Podolákem a tudíž nevyovídá nic o jeho myšlenkách a teologii, rozhodla se autorka této práce se listem více nezabývat.

4.4 Pastýřský list – Vánoce 1990

4.4.1 Poselství pastýřského listu⁴²²

„Pane, Bože náš, obnov nás, ukaž nám svou tvář, a budeme spaseni.“

„Připravte cestu Páně, srovnejte mu stezky a každý tvor uzří Boží spásu“.⁴²³

Myšlenkou o obnově všeho lidstva a celého vesmíru, která je smyslem Vánoc,

420 OA Hej, kart. 90, Pastýřský list – Mimořádný pastýřský list bratřím a sestrám ve všech farnostech (8. listopadu 1990).

421 Dle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 24. listopadu 2015.

422 OA Hej, kart. 90, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1990.

423 V pastýřském listě je chybná citace úvodních biblických textů, zřejmě jde o omyl. Jedná se o verše Ž 80,8 a L 3,4b.6.

začíná poslední pastýřský list biskupa Augustina. Po 40 letech v čele církve, z nichž jen zlomek mohl svou službu vykonávat veřejně a naplno, nachází paralelu s biblickými slovy nyní konečně i ve vlastní církvi a ve své službě v jejím čele. Biskup nejprve ve zkratce popisuje klíčové události končícího roku, neopomene však naznačit, že *nebylo vše radostné, protože řada let nepořádků a zmatků způsobila pokřivení duší nejen v naší zemi pod vládou zloby a vlivy nepravdy zaniklého práva působily i za hranicemi*. Společenské poměry v zemi vidí jako „Boží div“, který změnil celý život a dodává, že *podíl věřících křesťanů měl by být v tomto díle největší*. V listu je zřejmě záměrná podobnost s Podolákovým prvním pastýřským listem *Amore pacem*,⁴²⁴ je to optimizmus pramenící ze společenských změn a konstatování, že se do rozhodujících funkcí ve státu dostali rozumní lidé. Biskup však, poučen historií, nechce propadnout laciné euforii, kterou už tolikrát za jeho život vystřídalo bolestné vystřízlivění. Především proto upozorňuje na to, že cílem a zájmem věřícího člověka nejsou věci pozemské. Proto biskup zdůrazňuje: *Byli jsme pozváni křtem ke společenství s Bohem, k životu podle norem duchovních, a to i v podmínkách a v prostředí, jež vůbec nijak duchovní nejsou*. Jako nejdůležitější poslání člověka je vstoupit na stezky Páně a nechat se obnovit Boží milostí, otevřít se Božímu slovu – jak biskup Augustin píše – *v tichu samoty, v komůrce svědomí, za dveřmi zavřenými před světem přichází Pán a mluví k nám řečí poznané pravdy, jež zapaluje i vychladlá srdce a vrací život duším*. Jako by se tu biskup Augustin, který poznal rub i líc své služby, připravoval na závěr svého života a chtěl znovu zdůraznit to, co kdysi našel v řeholním společenství, a co ho posilovalo celý nelehký život: *Boží slovo a vnitřní modlitba*. Zde můžeme nacházet paralely s „Devíti způsoby modlitby sv. Dominika“,⁴²⁵ jakož i jiných řeholních spiritualit, v nichž mlčení, samota a ústraní jsou pro vnitřní modlitbu zásadní a mají svůj původ v Písmu, které několikrát zdůrazňuje, že Ježíš se často modlil (rozmlouval s Otcem) o samotě.

Kromě apoštolátu slova a modlitby je na místě zdůraznit i apoštolát práce a apoštolát utrpení, zdůrazňuje biskup Augustin dále. Toto je úkol duchovních i věřících, protože *nikdo nemůže rozdávat to, co sám nemá a halasná mnohomluvnost... není k ničemu*.

Závěrem listu zní blahopřání a apoštolské požehnání, v němž zasluhuje zmínku kristologický ale i biblický a patristický ukotvený a mariologický akcent, který se objevuje

424 PODOLÁK, Augustin. *Láskou mír*. Pastýřský list. Varnsdorf: Kališná církev starokatolická, 1969.

425 DUKA, Dominik. *Škola vnitřní modlitby*, Brno: Petrov 1991, s. 84-107.

i v jiných pastýřských listech, stejně jako se objevoval v jeho homiliích.⁴²⁶

Pastýřský list biskupa Augustina k Vánocům 1990 je odkazem a současně přáním církvi na její další cestu. Navíc zvláště působí jako vědomé poslední rozloučení, které však není naplněno strachem z věcí budoucích, ale je naplněno nadějí a vírou v Boží spásu. Avšak ať už byl list vědomým či nevědomým loučením a povzbuzením pro církvev do dnů dalších změn a zkoušek, biskup Augustin během této vánoční doby den po svátku Zjevení Páně – 7. ledna 1991 zemřel posílen svátostmi, kterými mu posloužil v českolipské nemocnici jeho generální vikář, který jako jeho nástupce v biskupské službě v předvečer desátého výročí jeho smrti v homilii mimo jiné zmínil: „Jsou lidé, kteří se pomalu stávají historií. Někteří možná pro lidské oči velikými činy, jiní tichým utrpením, o němž ví kromě Pána jen pár pamětníků. Otec biskup Augustin dlouhá léta pro církvev tiše strádal odstrčen a téměř zapomenut, za svého života nezažil mnoho vděku. Pánem života a smrti byl povolán brzy poté, co se spolu s církvev konečně dočkal svobody, ale bez něho by dnes bezpochyby nebyla Starokatolická církvev v České republice takovou, jakou ji známe, pokud by se už dávno před tím nerozplynula v loužích intrik a povrchnosti.“⁴²⁷

426 Podle ústního sdělení Dušana Hejbala (biskup SKC) dne 13. října 2015.

427 Homilie na svátek Zjevení Páně 2001 ze soukromého archivu kázání Dušana Hejbala.

5. Teologie pastýřských listů Augustina Podoláka

Teologie listů biskupa Augustina je teologií pastýře církve, která sotva povstala z úpadku a svobodně se nadechla, opět se musí bránit úkladům vnějších i vnitřních nepřátel. Církev, která je malým a bezbranným hloučkem bojujícím o svou katolicitu, čistotu a poctivost svátostné služby a toužící být pokračovatelkou velikých historických tradic Rokycanovy církve podobojí.

V pastýřských listech zpočátku zaujímá ostrá a nesmlouvavá stanoviska k aktuální situaci v církvi a zasazuje tuto situaci do biblických kontextů, v nichž nachází povzbuzení pro věřící. Zpočátku se samozřejmě nechce vzdát naděje, že s Boží pomocí se podaří dát věci do pořádku, ale události dostávají tragický spád. Velmi silným listem je Pastýřský list k Velikonocům 1972, v němž se zabývá teologií utrpení, které je svědectvím Kristu a osvědčením opravdovosti víry. Nutně také občas reaguje na aktuální události v církvi i v mezinárodním starokatolickém společenství.

Častým rysem biskupovy teologie je zdůrazňování paradoxu: malému stádcí je zaslíbeno království, utrpení s Kristem a pro Krista je vstupem do věčné blaženosti, vítězící zlo ve světě je vlastně již předem odsouzeno, sláva tohoto světa je v Božích očích nicotná.

Silným motivem je také vícekrát zdůrazňovaný Boží řád, jehož poznání nás vede ke střízlivému životu podle Boží zvěsti. Z toho pramení také integrita křesťanského života plně zakotveného v Bohu

V době, kdy se starokatolická „podzemní“ církev zabydlila ve svém utajeném stylu života, pastýřské listy jsou najednou trpělivě klidné a bez emocí. Stávají se jakýmsi katechezemi, v nichž se zabývá otázkami víry a z určitých různých pohledů vykládá tajemství vtělení Páně a velikonočních událostí. Často se intuitivně vrací k tématu svého prvního pastýřského listu „Láskou mír“, své tehdejší myšlenky prohlubuje nebo přehodnocuje.

V biskupových listech je kladen velký důraz na janovskou a pavlovskou teologii. Právě z těchto částí Nového zákona nejčastěji cituje. Na verších z Jana či z Pavlových epištol staví hlavní myšlenky svých pastýřských listů a je vidět, že právě u nich nachází největší útěchu pro svou službu a právě proto i tuto útěchu nabízí věřícím, kteří mohli jeho listům naslouchat při bohoslužbách.

Zvláštní místo v pastýřských listech pak dále mají výroky církevních otců. Biskup Augustin se projevuje jako znalec patristiky i mystiky, zejména: Augustina, Athanasia, Ireneje z Lyonu, Cyrila z Alexandrie, Jana z Damašku, Bernarda z Clairvaux, Kateřiny

Sienské i Mistra Eckharta. Jako teolog Augustin Podolák samozřejmě nezapře své dominikánské římskokatolické vzdělání a z jeho myšlenek lze cítit názory Tomáše Akvinského na lidskou společnost a její uspořádání i jistý nadhled nad koloběhem malichernosti světa. Jako takový samozřejmě jako zdrojový jazyk používá latinu. V této souvislosti je třeba poukázat i na fakt, že jeho teologické zakotvení někdy není plně kompatibilní s tehdejší (i současnou) starokatolickou teologií, viz jeho mariologické akcenty.

Z pastýřských listů můžeme číst něco o osobnosti jejich autora: Je to muž Boží, je nad věcí, je Kristův, ale tak jako našemu boholidskému Pánu, mu občas „ujely nervy“. A to je na biskupu Augustinovi lidské, hladivé a do budoucna přístupné.

Pastýřské listy nepřinášejí třeskutě objevné teologické konstrukce, ale jsou zakotveny v Písmu, v patristice a především v hluboké a neotřesitelné víře pastýře, který jde v čele stáda a je odpovědný za jeho cestu víry. Především ve své době dokázaly to nejcennější, co je vyjádřeno slovy: *Pastýřským listem udržujeme pouto víry a lásky mezi sebou, abychom si zvláště ve dnech svátečních naléhavěji a silněji uvědomili cenu společenství lidu božího, aby nám jistota duchovního spojení byla oporou a útěchou i ve dnech všedních.*⁴²⁸ Udržovaly pouto společenství věřících s biskupem, přinášely povzbuzení a posilovaly víru. Tak církev přežila osmnáct let „katakomb“, a z nich ji na svobodu konečně přivedl rok před svou smrtí biskup Augustin.

428 OA Hej, kart. 83, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1983.

Závěr

Tato práce čtenáři představila biskupa starokatolické církve skrze jeho pastýřské listy, díky kterým je možno nahlédnout do duše velkého teologa a filosofa, ale především hluboce věřícího člověka, který si dokázal najít přesnou míru mezi rozumem tomistické scholastiky a pokornou láskou k Bohu. Člověka, jenž dokázal přes veškerou nepřízeň osudu zůstat pevně stát jako dům postavený na skále. Prostý a přímý ve vztahu k Bohu, moudrý a chápavý k bližním. Tím vším by se dal popsat Augustin Podolák a právě tak k nám promlouvá i dnes, když čteme jeho pastýřské listy – láska, naděje a mír. Ostatně podobně by se dalo shrnout i Podolákovo biskupské heslo, které zdobí většinu jeho listů v levém horním rohu, *Amore pacem*. Dvě slůvka plná naděje.

Biskup Augustin nebyl jedinou velkou osobností své doby. Byli i jiní teologové, osvícení mudrci, kteří napsali spoustu traktátů, které je dobré znát, bohoslovci se je učí a díky vědomostem právě těchto moudrých teologů si tříbí, upevňují a rozvíjejí své znalosti o Bohu a možná i formují vlastní víru a svou křesťanskou identitu. A to tyto velikány minulého století samozřejmě předchází další a další, jež jsou dnes označováni za učitele církve, otce církve a mezi nimi dost často mučedníci. S mnohými z nich chválíme Boží jméno při zpěvu litanií. Mnohé z nich však už ani neznáme a tak jsou všechna jejich jména skryta v invokaci: „Se všemi svatými a světicemi Božími chválíme tvé jméno.“

Druhý starokatolický biskup však nebyl typickým učitelem, teologem ani představou svatého muže. Často ho životní situace donutily k vznětlivosti, chybným krokům i nepřiměřeným reakcím. Tato práce tedy nechce a nemůže být hagiografií. Chce ale být skromným připomenutím práce člověka, jehož život byl z lidského hlediska sérií neúspěchů. Jak také jinak vnímat život muže, jenž strávil více času v neveřejné službě Pánu než v té veřejné, o které dost možná snil už od svých gymnaziálních studií, možná i dřív. Jeho život byl znamením jen krátkých okamžiků takového naplnění povolání, než mu v tom státní moc zabránila. Když pak přišla revoluce a zdálo se, že se bude moci biskup a s ním celá starokatolická církev svobodně nadechnout, mohl biskup v čele církve zůstat jen jeden rok, než byl povolán na věčnost Nejvyšším. Tedy svůj biskupský úřad mohl oficiálně zastávat jen čtyři roky z dvaceti tří let.

Místo úcty, kterou by si zasloužil, se dočkal jen perzekucí, intrik a pomluv. Ovšem dnešní generace starokatolíků (a nejen jich) k němu může vzhlízet jako k vůdčí osobnosti, která překlenula jedno z nejtěžších období v dějinách starokatolické církve, a udržela tak kontinuitu biskupské služby.

Často se říká, že dějiny jsou poučením pro budoucí generace. Bohužel celá

křesťanská historie nám často dokazuje, že tomu tak není. Ani starokatolická církev není z tohoto pravidla vyňata. Události let minulých jsou tak pro nás jen pouhým informačním zdrojem, nikoliv však osobní zkušeností, ze které bychom se dokázali osobně poučit. Tak se stále budou v řadách věřících objevovat Jidášové a Petrové, „jediní spravedliví“ a zmanipulovaní jedinci, kteří věří v dobré úmysly svých skutků. Lidé se zkrátka nikdy nepoučí z chyb druhých, kteří je udělali před nimi, a stále budeme opakovat stejné chyby. Můžeme jen doufat v nekonečnou Boží milost, která nám pomůže všechny temná údolí znovu projít zpět do světla společenství Božích dětí.

Seznam použité literatury

Prameny

Osobní archiv biskupa Hejbala, Pastýřské listy biskupa Augustina Podoláka (1971-1990).

Sekundární literatura

Knihy, články periodika

AKVINSKÝ, Tomáš. *Teologická summa*.

BENEŠ, Jiří. *Nevystižitelný Bůh?*. Praha: Vyšehrad, 2010. Rozhovory nad Biblií. ISBN 978-80-7429-070-1.

ČERNÝ, Pavel. *Círky a náboženské společnosti v ČSSR*. Praha: Ministerstvo kultury ČSR, 1985.

"Der Herr hat Grosses an mir getan" - Maria im Altkatholizismus. Internationale Krichliche Zeitschrift: 40. Internationale Altkatholische Teologenkonferenz 2008 in Neustadt/W: Maria im Altkatholizismus. Bern: Stämpfli Publikationen AG, 2009, **99**(1-2), 1-3. ISSN 0020-9252

DUKA, Dominik. *Škola vnitřní modlitby*. Brno: Petrov, 1991. ISBN 80-85247-02-X.

GŁOMBIK, Czesław. *Český novotomismus třicátých let: iniciativy, kulturní kontext, polemiky*. Olomouc: Votobia, 1995. ISBN 80-85885-85-9.

Katechismus katolické církve. Praha: Zvon, 1995.

HEJBAL, Dušan. Rozhovor s biskupem ve vyhnanství. In: *Communo*, Praha: Starokatolická církev v ČSFR, 1990, **1**(0).

HUS, Jan, DOBIÁŠ, František Mrázek a Amedeo MOLNÁR (eds.). *Sermo de pace: Řeč o míru*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1963. Kalich.

JUNGA, Josef, prom. ped., HÁJEK, Jaroslav, JUDr. *Starokatolická církev v ČSR*. Praha: Ministerstvo kultury ČSR, 1984.

KOLOUCH, František. *Internace biskupů Josefa Hloucha a Karla Skoupého v době komunismu*. Praha: UK PF, 2015.

KOVÁČ, Martin. VINŠ, Petr Jan. WAGNER, David. Nástin dějin Starokatolické církve v Československu po roce 1968. *Teologická revue*. Praha: UK HTF, 2014, **85**(4), ISSN 1211-7617.

KÜRY, Urs. *Starokatolická církev*. Studijní texty Starokatolické církve v České republice. Praha: Starokatolická církev v ČR, 1998.

MALÝ, Radomír. *Katoličtí mučedníci nacistické ideologie (Biskup Johannes Baptist*

- Sproll). In: *Res Claritatis Monitor*. 2016, **13**(1), ISSN 1214-8458.
- Pastýřské listy 1945-2000*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003. ISBN 80-7192-836-4.
- PETRÁČEK, Tomáš. *Předobrazy Krista ve Starém zákoně*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. Biblistika. ISBN 978-80-7195-192-6.
- PODOLÁK, Augustin. *Láskou mír*. Pastýřský list. Varnsdorf: Kališná církev starokatolická, 1969.
- POKORNÝ, Petr a Ulrich HECKEL. *Úvod do Nového zákona: přehled literatury a teologie*. Praha: Vyšehrad, 2013. Teologie (Vyšehrad). ISBN 978-80-7429-186-9.
- RAHNER, Karl. *Základy křesťanské víry: uvedení do pojmu křesťanství*. 2. české, upr. vyd. Přeložil Karel ŘÍHA. Svitavy: Trinitas, 2004. Studium (Křesťanská akademie v Římě). ISBN 80-86036-99-5.
- REICHHOLD, Anselm. Der Widerstand der katholischen Kirche gegen den Nationalsozialismus. In: *Der Fels*. 1997, (7-8).
- Růže dominikánská, Praha: Řád dominikánů, 1938, **52**.
- ŘEŘICHOVÁ, Barbora. *Poslední cesta kardinála Trochty – pohřeb v režii „normalizační“ moci? Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2015.*
- Římský misál*. Česká katolická charita, Praha 1952,
- Starokatolický misál*. Praha: Starokatolická církev v ČR, 2011.
- TOMAN, Rostislav K. *Starokatolická církev v ČSR (ČSSR) od roku 1945 do roku 1990*. Praha: UK HTF, 2003.
- WAGNER, David František. *Miloš Josef Pulec a Starokatolická církev*. Praha: UK PF, 2014.

Archivní materiály

- Archiv bezpečnostních složek*, fond Studijního ústavu Ministerstva vnitra.
- Archiv hlavního města Prahy*.
- Matrika oddaných*, Farní obec starokatolická v Praze, kniha II.
- Národní archive v Praze*, fond č. 955.
- Starokatolická církev v ČR – archiv Josefa Königa*, fond Archiv biskupa Podoláka.
- Starokatolická církev v ČR – archiv Josefa Königa*, fond Archiv farní obce Praha a synodní rady.

Ústní sdělení

Dušan Hejbal, narozen 16. července 1951 v Praze. Je žákem a nástupcem

Augustina Podoláka v biskupském úřadě Starokatolické církve v ČR.

fr. Augustin Prokop, archivář dominikánského řádu a převor plzeňského kláštera.

Jan Podolák, syn Augustina Podoláka. Narozen 17. května 1952 v Praze. V současné době žijící v Kanadě ve městě Ottawa.

Marie Podoláková, roz. Příkrylová, manželka Augustina Podoláka. Narozena 31. května 1924 v Petrovicích u Bohumína. Zemřela 3. září 2014 ve Cvikově.

Elektronické zdroje

Hlas československých katolických biskupů a ordinářů věřícím v hodině velké zkoušky.

[online]. [cit. 2016-01-29]. Dostupné z:

<http://home.tiscali.cz/farnostkyjov/soubory/hlas.htm>.

iEncyklopedie.cz. *Pavlovy listy*. [online]. 29.4.2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z:

<http://www.iencyklopedie.cz/pavlovy-listy/>.

Katechismus: Předurčení a předzvědění. *Integrální katolíci*. [online]. 15.5.2016 [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: <http://www.ikatolici.cz/katechismus-predurceni-a-predzvedeni/>.

Synodní řád Starokatolické církve v ČR [online]. [cit. 2016-06-29]. Dostupné z:

<http://www.starokatolici.cz/old/synodnirad.html>.

Teologické texty. *Časopis pro teoretické a praktické otázky teologie*. [online]. 29.4.2016

[cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.teologicketexty.cz/casopis/2003-2/Proticikevni-boj-po-unoru-1948.html>.

Žebrám na kostely [online]. [cit. 2016-01-15]. Dostupné z:

<http://www.josefhurt.cz/files/frmost/zebram%20na%20kostely.pdf>.

Přílohy

Pastýřské listy jsou převedené z originálů nebo z dobových opisů originálů, které se dochovaly v církevních nebo osobních archivech. Text je převzatý bez ortografických a jazykových změn, případné rukopisné korektury čistě jazykového charakteru jsou zanášeny bez dalšího upozornění. Na rukopisné poznámky významnějšího charakteru je upozorňováno v poznámkovém aparátu a jsou umísťovány <do ostrých závorek>. Redakční poznámky jsou uváděny [v hranatých závorkách]. Zachováno je i členění a případné zdůraznění písma, nikoli však řádkování, případně dělení slov.

Každý pastýřský list je uveden základními informacemi o datu a příležitosti sepsání a o místě uložení originálu, z kterého je edice vyhotovena.

1

Pastýřský list k vánočním svátkům 1971

Datum: prosinec 1971

Místo sepsání: Varnsdorf

Typ textu: strojopis s rukopisnými korekturami

Rozsah: 3 str.

Uložení: OA Hej, kart. 71, Pastýřský list před Vánocemi léta Pána 1971

<Rev. Dom. D. Hejbal>⁴²⁹

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE
STAROKALICKÉ
VARNSDORF
AMORE PACEM]⁴³⁰

Před Vánocemi leta Páně 1971

[Pastýřský list]⁴³¹

bratra

biskupa Augustina

[Drazí bratři a sestry,]⁴³²

slovy boží Zvěsti uvádím předvánoční poselství pro vás, protože každé naše konání má doprovázet světlo božího Slova.

„Ne nám, Pane, avšak jménu svému dej slávu.“

„Přijde čas, kdy nesnesou zdravou nauku, avšak dle svých tužeb nahromadí si učitele, lechtající sluch; Od pravdy pak se odvádí a k povídačkám obrátí. Ty pak bdi, pro všechny pracuj, konej dílo Evangelisty,/ posla boží Zvěsti/, plň svou službu.“

Přijměte k Vánočním svátkům a na závěr roku toto skromné poselství svého biskupa jako součást jeho Apoštolské služby pro vás. Rok, bohatý na jubilea, přešel mlčením 500-letou

429 Dopsáno rukou v pravém horním rohu.

430 Předtištěná hlavička dopisu.

431 Proložení.

432 Proložení.

památku smrti mistra Jana Rokycany, arcibiskupa českého církve kališné. Velký vědec /Zd. Nejedlý/ označil kdysi Rokycanu jako „nejčistší osobnost husitského hnutí“, avšak jeho velikost převyšuje daleko i rámec jeho doby a vrůstá podivuhodně do nejaktuálnějšího vývoje křesťanstva právě v naší době, totiž směrem k jedné, svaté, obecné a apoštolské církvi Kristově. Historikové zatím vyzdvihli právě jen vnější význam tohoto vrcholného zjevu našich duchovních dějin, totiž Rokycanův boj za český Kalich a za mravní obrodu církve; velikost bohovědce Rokycany ve věrouce [jedné]⁴³³ církve nepostřehl dosud nikdo. A právě zde on předešel svůj věk o celé pŕltisíciletí. Věřím, že věroučný podklad apoštolské služby arcibiskupa Jana z Rokycan je nejen vrcholem duchovního vývoje české církve k jednotě lidu božího, nýbrž i nejlepším duchovním základem našeho současného díla v nám drahé Kališné církvi starokatolické pro její lepší život a rozvoj.

Nedávejte se mýlit neradostnými a bolestnými událostmi tohoto roku, jimiž utrpěla nejvíce naše milovaná obec pražská. Nehodný sluha boží s pomocí několika nesvědomitých lidí a světské moci ohrozil obec i celou církev. Když věřící se ho již zřekli pro nedůstojnou a rozvratnou službu u oltáře, a biskup na jejich naléhavou žádost a po vyšetření věci vyhlásil spravedlivý církevní trest suspense podle nejstarších oekumenických kánonů a zákonů křesťanstva, /II. Nicejský sněm/, odpověděl onen nešťastník místo skromností, poslušností a respektu k církvi veřejnou vzpourou, hanobením, anonymními dopisy a telefonáty a udáváním věřících a [str.2] konečně i biskupa u světských soudů pro jeho povinný výkon služby. Nadutost, pýcha, duch nekajícnosti, první a nejtěžší z hlavních hříchů pro každého následovníka Beránka tichého, pokorného a poslušného až k smrti kříže, nemůže plodit než spoušť v domě božím a v lidu božím, v Církvi.

A nestačila zloba a pohoršení doma. Právě v těchto dnech obdržel jsem podrobné zprávy od presidenta-arcibiskupa naší mezinárodní Unie, že tam ten suspendovaný a pro vydání biskupa světským soudům též dle starokřesťanských oekumenických zákonů exkomunikovaný, tj. z církve vyloučený, zatvrzele hříšný kněz zaslal s podpisy dvou nehodných bratří rozsáhlý přepis, hanobící opět věřící pražské obce, lživě obviňující biskupa ze všech možných nepravostí, včetně a výslovně z rozkradení zahraničního daru pro naše bohoslovce, jimž popravdě biskup svědomitě a rád přesně dle příkazu dárce rovným dílem do posledního haléře dar rozeslal a ze svého zaplatil všechny srážky a poplatky s tím spojené, aby nikdo nebyl nijak zkrácen na svém podílu. Sbor biskupů Unie po poradě s presidentem-arcibiskupem rozhodně odmítl celý obsah toho hanebného,

433 Proložení.

lživého, pomlouvačného a nactiutřačného přípisu, odmítl jakékoli další jednání s nehodnými a postavil se nesmlouvavě za pravomoc a autonomii biskupa v ČSSR, jemuž nemá důvodu odnímati důvěru.

Zatím ovšem doma Váš biskup nejtíže doplatil na zločinné jednání nehodných bratří. Orgány státní správy na pouhé „oznámení“ těch několika spřeženců odňaly nespravedlivě, protizákonně a bez jakéhokoli šetření, - téhož dne 15.XI t.r., jímž je označeno ono „oznámení“, - státní souhlas biskupovi k duchovní službě, - po 24 letech poctivé a obětavé služby církvi, - násilně byly mu odňaty posvěcené a posvátné insignie apoštolského úřadu, /náprsní kříž, pastýřský prsten a berla/, a byla mu zakázána jakákoli duchovní služba s pohružkou nejpřísnějších trestů. Toto opatření nemá obdoby za celých 25 roků v církevním dění u nás, a vzbudilo ohromení, úžas a pohoršení i v mimocírkevních kruzích, ba i u jednotlivých orgánů státní správy.

Odezva v našem církevním společenství je však spíše radostná, neboť bratři a sestry přispěchali, aby pomohli k nápravě křivd a zavedení pořádku. Obzvláště bratři a sestry obce pražské započali již obětavě a oddaně dílo záchrany a obnovy i pro záchranu biskupa, jemuž přislíbili, že se vyvarují jakýchkoli neukázněných a nevhodných postupů, že však budou s povinným respektem k státní moci trvati na spravedlivých požadavcích církve a na právech a zákonech, jež jim jako řádným občanům státu zaručují klidný a spořádaný náboženský život, včetně nejvyšší garancie státní ústavy.

[str.3] Jako dodatek ke stanovisku biskupského sboru Unie jsem povinen sdělit vám též, že Unie neuznává jako „synodní radu“ tu skupinku pražských odloučených bratří a že schvaluje též mé odvolání generálního vikáře, který nejenže nesplnil pověření biskupem, nýbrž po celou dobu od ustanovení sloužil jen jako trpný nástroj vyloučenému knězi a jeho společníkům.

Závěrem bylo by možno po lidském rozumu pochybovati o dobrých vyhlídkách církve na příští rok. Avšak nebojte se, drazí bratři a sestry, neboť dle Slova Páně právě vám, „malému stádcí“, „zalíbilo se Bohu, dáti vám království“. Moudrost boží je bláznovstvím světu, a naopak moudrost, chytrost a „mazanost“ světa je skutečným bláznovstvím Bohu. To platí i pro nás dnes. Jeden z Otců biskupů naší staré, -po lidsku příliš přísné,- Matky církve Římsko-katolické, v naší vlasti, vyzdvihl ve svém malém vánočním poselství skutečnost, že Kristus Ježíš vždy překáží. Nebylo pro něho místa leč ve chlévě hned v první den Jeho lidského bytí, překážel Herodovi, překážel Synagoze až na kříž, překáží téměř 2.000 roků celému světu i „svým“. „Do vlastního přišel, a svoji ho nepřijali.“ I k nám mluví tato skutečnost velmi aktuálně a měla by pohnouti naše mysl

asrdce, abychom se každým dnem a vždy znovu a znovu vzpamatovávali ze své každodenní povrchnosti, nepozornosti a lhostejnosti, abychom vždy znovu a znovu vědomě a působením boží síly, milosti též plně účinně rozdmýchávali boží oheň v sobě jako jedinou životodárnou sílu a jediné skutečné blaho našeho života, jež nás má převést do věčnosti k Němu.

Ve znamení pevné a silné křesťanské a boží naděje loučím se s vámi, drazí bratři a sestry, pro tento rok, přeji vám všem radostné Vánoční svátky i uprostřed těžké zkoušky a radostnější Nový rok pro vás všechny osobně, za něž nepřestávám modlit se denně, i pro naši drahou církev.

Žehnám vám všem svým Apoštolským požehnáním v jednotě mysli a společenství lásky, jež nás pojí v Kristu Ježíši, Pánu našem

Váš bratr <+Augustin,>⁴³⁴

biskup.

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁴³⁵

434 Podpis.

435 Razítko.

Pastýřský list k velikonočním svátkům 1972**Datum: 30. března 1972****Místo sepsání: Varnsdorf****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 6 str.****Uložení: OA Hej, kart. 72, Pastýřský list na Zelený čtvrtek I. P. 1972, 30. března 1972**<Rev. Dom. Dušan Hejbal – Praha>⁴³⁶

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE
 STAROKATOLICKÉ
 VARNSDORF
 AMORE PACEM]⁴³⁷

Dne 30. března, na Zelený čtvrtek I. P. 1972

Bratr Augustin, z milosti boží a církve biskup, posílá bratřím a sestřím v Kristu tento pastýřský list k Velikonocům.

[„Budete mi svědky.“]⁴³⁸

Sanguis martyrum est semen christianorum. – Krev mučedníků jest setbou křesťanství.

[Drazí bratři a sestry,]⁴³⁹

řecké slovo „martyrion“ znamená svědectví. Doba svatopostní a Velikonoce jsou v křesťanské bohoslužbě každoročním obdobím pokání a duchovní účasti na smírné oběti Ježíše Krista pro spásu lidstva a zejména též památkou vyvrcholení svědectví [proloženě] Kristova pro boží pravdu a boží řád života.

Od prvních dob pronásledování křesťanů dostalo to řecké slovo „martyrion“ zvláštní a vlastní význam jako mučednictví, [proloženě] jež znamená svědectví přijaté pravdě. A bylo to v dobách útisku velice často svědectví krve a života, když věřící obětovali to, co

436 Dopsáno rukou v pravém horním rohu.

437 Předtištěná hlavička dopisu.

438 Proložení.

439 Proložení.

měli nejcennějšího, totiž vlastní život pro pravdu Zvěsti Kristovy, Evangelia. A právě On sám, Ježíš Kristus, Syn Boží, Spasitel, již ve svém ústním podání a poselství předem označil a potvrdil vrcholný význam a hodnotu toho svědectví slovy: „Nikdo nemá větší lásky, než dá-li život za své přátele.“ On sám naplnil tuto normu a měřítko lásky bez konce svými pašijemi a smrtí na Kříži. A protože tato největší a vrcholná oběť lásky byla zároveň obětí vykupitelskou pro celé lidstvo, bylo i toto svědectví největším mučednictvím v dějinách světa, živou setbou, z níž se křesťanství zrodilo a z níž stále a vždy znovu a znovu a na věky čerpá všecku svou životodárnou sílu pro každého člověka a násle[^{str.2}]dovníka Kristova. Kristovo svědectví „nebeskému Otci“ je tak předáváno věřícím, aby též oni byli svědky Ježíšovými a Jeho prostřednictvím i svědky Boha Věčného.

Starozákonní oběť Abrahamova na příkaz Hospodinův byla analogií, či předobrazem té vrcholné oběti a svědectví na Kříži, avšak předznamenávala lidstvu, očekávajícímu Vykupitele, podobu svědectví té základní zvěstované pravdě víry, totiž svědectví utrpením a bolesti. A tento příznak plné, živé a pevné víry a zároveň důkaz dokonalého svaku člověka s Božstvím zůstává též trvalým a nezaměnitelným průvodcem věřících, ať jsou již vnější životní podmínky a okolnosti dějinného vývoje ve světě jakékoli. Nefalšované, bezpečně pravé svědectví boží pravdě a skutečnosti, svědectví božimu životu i v nás ubohých lidech a právě v těch nejubožejších z nás je svědectví utrpením, bolestí, krví i smrtí.

Hospodin, Bůh zástupů, Vševědoucí, Všudypřítomný a Všemohoucí, a Vševládny, není bohem malicherným, zrobeným pouhou lidskou obrazotvorností, ustrašenou hrůzou z prázdnoty bez Boha. Tento nejvyšší dokonalý, vidoucí a moudrý nepotřebuje našich obětí a krve, stejně jako nepotřeboval hekatomby a proudy krve obětních zvířat Staré úmluvy. Jako tehdy byly oběti po vnější stránce analogií, či obdobou obětí ostatního lidstva, uvědomujícího si v přírodním řádu poplatnost „Nejvyšší Bytosti“, tak i každá oběť, v každé podobě, stává se svědectvím Bohu, Jeho Zvěsti a Jím chtěné životní formě člověka, jestliže tato oběť je opravdu „obětí“, totiž [darem,]⁴⁴⁰ přinášeným dobrovolně na oltář jako svědectví-pouto přátelství a lásky s Bohem.

Není též pochyby o tom, že strasti, utrpení a bolesti nekrvavé, doprovázející nás v životě jako trvalý úděl pozemské pouti, nejsou často v ničem pozadu za utrpením a bolestmi tělesnými, ba velmi často duševní utrpení je mnohem naléhavější a bolavější nežli těžké

440 Proložení.

rány obuškem. Tak i tyto bolesti a tyto oběti stávají se svědectvím eminentně Bohu, právě proto, že nejsou nikým jiným pozorovány.

[str. 3.] V posledních letech a zvláště na Západě stala se okřídlenou frází věta : „Není Boha, Bůh umřel.“ Skutečně Bůh zemřel a umírá v duších, jež nejsou již schopny svědectví Bohu, jež Jej vyhnaly ze svého bytí a života, ze svých skutků. Středověký mystik, mistr Eckhart napsal a řekl v kázání, že Bůh se rodí v člověku nejen každou ctností, nýbrž i každým jednotlivým úkonem ctnosti, ba i tím nejmenším, nejničotnějším dobrým skutkem, vykonaným z víry v Boha. To je podivuhodná skutečnost božího díla v člověku, že Bůh vstupuje do našich lidských, přízemních a tolik omezených možností a sil, až do našeho mravenčího či spíše jepičího díla, aby je proměnil v hodnotu nadpozemskou i věčnou, aby nás samé učinil takto sobě rovnými, svými dětmi. I všecko to, co přichází zvenčí, ať dobré či zlé, je v božím plánu a úradku a v božím řízení světa a lidí zaměřeno a určeno k naší proměně v bytosti, patřící Bohu, Jemu připodobňované každým hnutím, dáme-li se vést Jeho světlem, Jeho pravdou, Jeho silou.

Mnohými mudrci a velkými filosofy marně zkoumané „mysterium mali“, tj. „tajemství zla“, ztrácí zde úplně a nadobro svou tajemnost a stává se dokonce pomůckou a prostředkem k dobru. Duše, jež se skutečně přiblížila k Bohu, vidí zlo jen jako nedopatření, ba i jako dobro, narušené, porouchané nebo oklestěné nedostatkem světla poznání nebo ještě častěji nedostatkem dobře zaměřené vůle, jež svou povahou je celá jen proto, aby se klonila jenom [proloženě] k dobru, avšak spokojujíc se dobry malými nebo nepřiměřenými i nicotnými, zanedbává vlastní dobra přiměřená, velká a vrcholná, nepomíjívá. „Od věčnosti byli jsme vyvoleni v Synu,“ jak to vyjádřil Apoštol národů, proto je míra našeho díla i do věčnosti neomezena, a žijeme-li již nyní svou věčnost v čase, nemůžeme nikdy odpočívati, dokud se nestaneme tím, čím jsme ve Slově věčném od věčnosti také již byli.

[str.4] Již několikrát v dějinách pokoušeli se lidé vytvořit ráj na zemi bez Boha a vždy ztroskotali. Je možným Boha popřít, avšak není možno člověku posadit se beztrestně na Jeho trůn. Sebespravedlivější uspořádání světských a společenských poměrů neobejde se bez boží účasti a zvrhne se a zkazí brzy. U vědomí této dějinné zkušenosti chápeme potřebu svědectví Bohu nejen z nutnosti své víry, nýbrž i jako službu všemu lidstvu, společnosti, v níž žijeme, především též svému národu a rodné zemi, jež jsou nám dány jako vlastní životní prostředí a prostor a okolí našeho vlastního, osobního životního díla pro Boha, pro vlastní spásu a pro bližní.

Vydávati takové svědectví v příhodných podmínkách, v urovnaných a klidných vnějších

poměrech, to není zvláště obtížnou či namáhavou ctností, můžeme-li své vyznání víry projevovat v radostných hymnech a duchovních písničkách, i v překrásné liturgii, plné symbolů, náznaků a ukazatelů ke skutečnostem života duchovního a božího. Avšak v podmínkách nepříhodných, trpí-li církev – lid boží, zlobou světa nebo pronásledováním od mocných, stává se svědectví Bohu a Jeho pořádku obtížným, nepříjemným pro naše lidské pohodlí, ba i nebezpečným pro osobní svobodu i život a mnohým též „kamenem úrazu“, ztrátou víry a službou císaři – na úkor služby Bohu. Napsal kterýsi spisovatel, že samolibost moci či tyranů projevuje se též vždy krutostí. Zejména pak individuální teror, tj. násilné a nespravedlivé zákroky proti bezmocným a bezbranným jednotlivcům, bývají obvyklým a oblíbeným prostředkem zvláště mocných, a to nejen v minulosti, nýbrž i dnes. My věřící nemáme zde možnost volby, nechceme-li zradit svou víru a sebe samy a zaměnit službu Bohu za pouhou službu císaři a státi se těmi, „kteří obětovali“ bohům nebo císaři na jejich místě, jak označovali křesťané v dobách pronásledování odpadlíky od víry ze strachu před mučením nebo jiným terorem.

Draží bratři a sestry, i my jsme v přítomné době právě také [str.5] v mimořádných podmínkách a okolnostech, kdy je třeba, abychom vydali svědectví Bohu, každý z nás na svém místě a sobě přiměřeným způsobem. Nejde v této věci vždy o nápadné a hrdinské činy, avšak vždy o jasné a nesmlouvavé postoje, pokud je nějak ohrožena naše víra v Boha a Jeho řád a církev jako společenství lidu božího v téže víře. Snažíme se vždy o loyální i přátelský vztah ke státní moci, kterou vidíme jako záruku pořádku ve společnosti, avšak nemůžeme ustupovati zvláště jednotlivcům, kryjících se státem při nespravedlivém ba i krutém jednání proti církvi a jednotlivcům v ní. Ještě méně je nám možno smířiti se s nehodnými z bratří, kteří stali se odpadlíky od víry, vyznávající ji ústy a zrazující skutky, zde ani ne tak pro přízeň císařovu jako pro vlastní zájmy a prospěch a zvláště též pro nadutost a pýchu, rozvracející bezostyšně i zcela nestoudně všecken řád v církvi. A jestliže někteří lidé, vládnoucí mocenskými prostředky státu, protěžují a chrání odpadlíky právě pro jejich špatné mravní kvality, je povinnost našeho svědectví o to naléhavější, „aby svítlo naše světlo všem, kdož jsou v domě“, jak žádá Pán v podobenství Evangelia. Víra nám nedovoluje vzpouru, avšak připouští užití všech zákonných prostředků i světských. A kdyby i tyto selhaly, vystoupíme se svým svědectvím před nejširší veřejností. A nepomůže-li církvi ani tento krok, půjdeme dále i trnitou cestou prvních svědků Kristových, která vede bezpečně [jen k Bohu.]⁴⁴¹

441 Proložení.

Vzhledem ke světu a jeho řádům i zmatkům je vyznání křesťanské víry vlastně vždy svědectvím Bohu. Vysvětlení a nadpřirozený, vpravdě „theologický“ výklad tragédie svatě bez Boha zvěstoval již starozákonní prorok Isaiáš, a ve čtvrtém evangeliu Janově opakováno jest ve chvíli rozloučení božského Mistra s nejbližšími učedníky, právě před vrcholnou fází svědectví Krista, ukřižováním. „Protože Hospodin zaslepil jejich oči, aby neviděli, a zatvrdil jejich srdce, aby nechápali.“ A tam, kde ztracuje [str.6] Bůh, nemohou odpouštět lidé ani církvev.

V našem svědectví Bohu zde na zemi není naprosto rozhodujícím, zda „vyhrajeme“ svou při před lidmi, světskými soudy a světskou mocí, i když se jich zcela vážně dovoláváme v mezích svých pozemských časných podmínek. Nikdo nezná a neprobádá jednotlivé úradky boží o světě a jednotlivých lidech, jejich činech a následcích těchto činů. Pevným, jistým a neměnitelným zůstává však vždy úkol plné závaznosti svědectví Bohu za každých okolností a ve všech podmínkách lidského života, a to bez ohledu na jakoukoli jinou moc kromě všemoci boží. A to nám také úplně postačí i pro naše osobní a zcela individuální jistoty jako bezpečné vodítko, abychom se nezpronevěřili svému poslání a vytrvali ve věrném svědectví Bohu a Jeho pravdě a Jeho životu, který se právě takto a jen takto stává i naším.

V tom duchu, drazí bratři a sestry, čtěte a poslouchajte poslední velkou řeč Ježíšovu ve večeradle v pašijích Evangelisty Jana a naplňte svá srdce horoucí vůlí svědčit z celé mysli a z celé duše té bezmezné lásce, jež pro nás šla na Kříž avšak také k velikonočnímu Vzkříšení, jež je zárukou i našeho vzkříšení a konečného vítězství nad všemi bédami světa s Ním.

Právem může vám býti oporou a útěchou společenství bratří a sester, ochotných ke svatému svědectví s námi, a to nejen zde doma v naší vlasti, nýbrž i za hranicemi, pokud i tam naši bratři a sestry ve víře znají naše těžkosti a trápení a podle svých možností a sil a modlitbou doprovázejí nás na naší cestě k božímu království právě též svým dílem svědectví Bohu a církvi.

Nezkalenou radost velikonoční, „aby se tato vaše radost naplnila“, podle Písma, přeje vám všem a žehná svým apoštolským požehnáním

Váš bratr [+ Augustin,]⁴⁴²

biskup.

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁴⁴³

442 Podpis.

3

Pastýřský list k vánočním svátkům 1975

Datum: 18. prosince 1975

Místo sepsání: Cvikov

Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami

Rozsah: 3 str.

Uložení: OA Hej, kart. 75, Pastýřský list, 18. prosince 1975

Opis.

BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

CVIKOV.

Cvikov, 18. prosince LP 75

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁴⁴⁴

bratra biskupa ordináře

[Augustina]⁴⁴⁵

[Drazí bratři a sestry,]⁴⁴⁶

přijměte tento pastýřský list jako první pozdrav z nového sídla biskupova a jako vánoční a novoroční projev pouta víry, naděje a lásky, jež nás spojují s naším nebeským Otcem v jeho Synu, bohočlověku, Ježíši Kristu, skrze Ducha svatého, Utěšitele a prostřednictvím Marie Panny, Bohorodičky. Požehnané svátky konce roku ať jsou Vám všem útěchou duší v míru Hospodinově a zvláště naléhavou pobídkou k lásce v očekávání druhého příchodu Páně.

Ukázala se milost Boha, Spasitele našeho, všem lidem, učíc nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě a spravedlivě a zbožně byli živi na tomto světě, očekávající blahou nadějí a příchod slávy velikého Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista,

443 Razítko.

444 Proložení.

445 Proložení.

446 Proložení.

jenž dal sebe samého za nás, aby nás vykoupil od všeliké nepravosti a očistil si lid přijatelný, jenž by byl horlitem dobrých skutků./Tit 2,11 ss/.

Jen z milosti, z daru Všemohoucího Boha, mohla přijít na svět blahá zvěst vykoupení přes betlémské boží Dítě a jeho pozemské dílo kázání, zázraků, vykupitelské smrti a vítězství nad smrtí. Nejpodivuhodnější na požehnání vykoupení a spásy jest, že bylo určeno všem lidem dobré vůle. Částečně je to pochopitelné po lidském rozumu potud, pokud si uvědomíme, že dárce je zde Všemohoucí, Nekonečný, Věčný a nezměřitelně Dobrotivý Bůh sám. A Přece je to poučení k dokonalé cestě životem a k Bohu tak jednoduché, že vzbuzuje i posměch přemoudrých tohoto světa.- Odřící se bezbožnosti a světských žádostí, žít střízlivě a spravedlivě a zbožně očekávat blahou nadějí a příchod slávy Spasitele, Ježíše Krista na konci věků. On nás vykoupil od veškeré [str.2] nepravosti, On nás očistil, abychom vůbec mohli znovu být lidem přijatelným Bohu, dětmi Božími, abychom se mohli sdílet s Bohem v Jeho tajemstvích a v Jeho životě, částečně již zde na zemi a plně a trvale na věčnosti. A protože plnost pravdy a lásky vždy a nutně přetéká, jsme povoláni k horlivosti dobrých skutků, jež podporují boží království také, již zde na zemi, i u nevěřících. „Tak sviť světlo vaše <před lidmi>,⁴⁴⁷ aby lidé viděli vaše díla dobrá a oslavili otce vašeho, jenž je v nebesích.“

Střízlivý život podle boží Zvěsti znamená účast našeho vlastního rozumu ve víře a spolupráci s Bohem, spravedlivý život podle téže Zvěsti boží znamená účast naší vlastní vůle se zásahy milosti boží ve skutcích lásky každého dne, a zbožný život na tomto světě je neměnná, utkvělá naděje ve splnění všeho toho, co slíbil Pán všem, kdož se celou myslí a celým srdcem přimknou k Bohu, chtějíce a napodobující dokonalost Jeho. „Budte dokonalí, jako Váš Otec nebeský dokonalý jest.“

V současné době obíhá mezi lidmi zlý žert, jako by našim národním charakterem byly ctnosti nejpilnější včelíčky a zároveň nectnosti nejhnusnější svině. Je to velmi zlý žert a také velice nepravdivý. Ani tolik ctností ani tolik nectností nemáme, jak se zde tvrdí, i když kousek pravdy také zde jest. Již čtyři roky jsme v našem vlastním církevním společenství svědky toho, kam až [a jak]⁴⁴⁸ neuvěřitelně může zajít špatnost, zloba a nenávisť a pokrytectví i u lidí, kteří se domnívají sloužit církvi a Bohu nebo to aspoň tvrdí. Nebojte se jich však, draží bratři a sestry, neboť jsou jen služebníky tmy, hříchu, svatokrádeže, cizoložství a ostatních nepravostí, protože ten, kdo hřeší v jedné věci, hřeší postupně ve všem. Dobrý křesťanský život je totiž integrální, po všech stránkách souvislý

447 Škrtnuto.

448 Dopsáno.

a jednolité, nedovoluje odskoky do říše stínů podle libosti a kdykoli. Právě v této době nám zní z liturgie Izaiášovo: „Bud' te silní a již se nebojte, neboť, hle, Bůh náš nás po mstí. On přijde a vysvobodí nás.“

A tak jako pastýř duší vašich odkazuji vám všem: „Radujte se v Pánu neustále, opět pravím, radujte se. Vlídlost vaše budiž známa všem lidem. Vždyť Pán jest blízko. O nic nepečujte úzkostlivě, nýbrž touhy či žádosti vaše přicházejte ve všech modlitbách ve známost Bohu“, před Jeho nebeský trůn.

[str.3] Trvalá radost v duši dobrého křesťana je ve skutečnosti odleskem boží přítomnosti v duši, a z ní sytí se i pramen božího míru a pokoje srdce, jaké svět nikdy dáti nemůže. To je naše nepřehledné bohatství, nejlepší obrana proti zmatkům bídy světa a neotřesitelná jistota konečného vítězství našeho „dobrého boje“, o němž mluví Apoštol národů za sebe.

Liturgickou modlitbou této sváteční doby končím svůj list: „Bože, jenž nás každoročním očekáváním naší spásy obšťastňuješ, dej, abychom Jednorozeného tvého, ježž jako Vykupitele radostně vítáme, s důvěrou viděli přicházeti také jako Soudce, Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou žije a kraluje na věky.“

Požehnání všemohoucího Boha, Otce, Syna a Ducha Svatého, sestup na vás a zůstaň vždycky s vámi. Amen.

Váš bratr v Kristu

+ Augustin v.r.

biskup ordinář.

Sigill. episc. cathol.

Sub utraque Bohemiae.

Pastýřský list k velikonočním svátkům 1977**Datum: Velikonoce 1977****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 3 str.****Uložení: OA Hej, kart. 77, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1977**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE
 STAROKATOLICKÉ
 VARNSDORF <-Residence CVIKOV>⁴⁴⁹
 AMORE PACEM]⁴⁵⁰

Velikonoce léta Páně 1977

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁴⁵¹
 bratra Augustina, biskupa

Draží bratři a sestry,

k velikonočním svátkům, jež jsou vyvrcholením bohoslužebného roku v církvi Kristově, přijměte srdečné pozdravy svého duchovního otce a pastýře a přání hojných milostných darů božích, jakož i svátostné apoštolské požehnání a tento pastýřský list jako povzbuzení a útěchu na cestě za našim božským Učitelem a prvním předchůdcem našich kroků do království božího.

[další strana]/Řím. 4, 25/ [Vydán byl pro hříchy naše, a vstal z mrtvých pro ospravedlnění naše.]⁴⁵²

Zmrtvýchvstání Syna božího, jež je vlastně tajemstvím jeho slávy a velebnosti, je současně naplněním jeho lásky k lidem. Citovaná slova Svatého Písma mohou být důkazem toho faktu. Po lidském rozumu by se zdálo, že Kristovou smrtí na kříži bylo splněno již vše, čeho bylo potřeba k vykoupení lidstva, takže Vzkříšení z hrobu bylo by právě jen k oslavě

449 Dopsáno.

450 Předtištěná hlavička dopisu.

451 Proložení.

452 Proložení.

božství. Tento vykupitel však z božské nadmíry své lásky zahrnuje celé lidstvo i do triumfu nad zlem a smrtí, což nikterak nemohlo být nutností nebo požadavkem davu, který se bohu zpronevěřil a proti Němu se vzepřel vzpourou odmítnutí služby.

Ospravedlnění naše zmrtvýchvstáním Kristovým je tedy dalším <darem>⁴⁵³ božím k posile naší víry, naděje a lásky, jestliže i my vstáváme z hniloby zla a smrti s Ním k Jeho plnému životu na úrovni věčnosti. To je tajemství Velikonoc pro věřícího křesťana přes nahodilosti a chvilkové trvání pozemského putování člověka. A v tomto tajemství, na němž stojí celá naše víra, je také jádro jakékoli mravní obrody lidstva až do konce věků.

Podstatná věc vykoupení lidstva utrpením a smrtí Kristovou na kříži je dále účast na zásluhách Kristových pro všechny věřící. Podle slov svatého Jana Zlatoústého, kromě těch zásluh Kristových byl pro nás nutný vzor a příklad, jímž bychom se řídili a který bychom měli neustále na očích, abychom mohli spolupracovat na tom velkém díle našeho ospravedlnění, a to přímo podle příkazu Páně, neboť Všemohoucí nevede nás k sobě jako bezmyšlenkovité bytosti, jako telátka na popravu nebo jako Alenku do říše divů, nýbrž jako bytosti, vládoucí rozumem, úvahou a vůlí.

[str.2] Drazí bratři a sestry, víte, že je to článek víry, že hřích prvního člověka, přenášený zrozením na celé lidské pokolení, pozůstává ve vůli, být podoben Bohu, být jako On, vzepřít se, odepřít službu Jemu. A je to opět paradox víry, že člověk má se obrátit k Bohu a být mu podoben a být dokonalým jako On sám. To, čeho nemohlo být dosaženo vzpourou, má být splněno láskou, následováním cesty Božího Syna, podílem na Jeho zásluhách, ospravedlněním z Jeho vykupitelského díla, účastí na jeho vítězství nad zlem a smrtí, sdílením Jeho vlastního božského života v čase i na věčnosti. Apoštol praví doslova: „Tak jako Kristus vstal z mrtvých, abychom i my kráčeli v novosti života.“/Řím.6,4/ A opět svatý Jan Zlatoústý poznamenává k těmto slovům sv. Pavla, že tu nejde jen o nauku Apoštolovu, nýbrž o věštbu sama Ducha Svatého, odhalujícího záměr boží, že Kristovo vzkříšení není již jen vzorem k našemu obrácení se k Bohu, nýbrž počátkem účasti na vlastním životě Kristově a božím. Tak se vlastně věřící křesťané stávají „přívěsky“ či kopiemi Krista, jak to kdysi vyjádřil Tertulián.

Z Evangelia je patrné, jak Boží Syn po svém zmrtvýchvstání mnohokrát zjevoval se apoštolům a učedníkům, aby je utvrdil ve víře v božskou moc svého tajemství vzkříšení, aby pochopili, že dílo, započaté jejich božským Mistrem, není ohroženo Jeho nanebevstoupením a že má pokračovat a rozvíjet se právě z té moci vzkříšení, jehož síla

453 Dopsáno.

ospravedlňuje všechny věřící, přivtěluje je k mystickému tělu Kristovu na zemi. A tímto mystickým tělem Kristovým že je Jeho církev, společenství věřících.

A tak není snad lepší myšlenky pro naše slavné dny velikonoční nežli ta, již vyjádřil Apoštol v listě k Filipským /3,9-11/: „Abych byl nalezen v něm, nemaje vlastní spravedlnost ze zákona, nýbrž tu, jež je z víry Ježíše Krista; k poznání jeho, k moci vzkříšení jeho. Dojdu-li též nějakým způsobem ke vzkříšení z mrtvých.“ - Amen.

[+ Augustin, biskup]⁴⁵⁴

454 Podpis.

Pastýřský list k velikonočním svátkům 1979**Datum: Velikonoce 1979****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 2 str.****Uložení: OA Hej, kart. 79, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1979**

Velikonoce I. P. 1979

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁴⁵⁵

-residence CVIKOV

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁴⁵⁶

bratr Augustin, biskup

bratřím a sestrám v Kristu

Draží bratři a sestry,

pozdrav a požehnání k svátkům Veliké noci Vzkříšení. „Aby jako Kristus vstal z mrtvých, tak i my kráčeli v novosti života.“ V ustavičné obnově z moci a síly Kristova vzkříšení je smysl pozemského života křesťanů. Protože dle slov Apoštola „křtem byli jsme pohřbeni“ s Kristem s bédami člověčenství, abychom povstali k novému životu, na němž již nelpí kletba porušená lidské přirozenosti. Hlavní příznak toho nového života jest, že tento život pochází počátkem a celým rozsahem přímo od Boha a pokračuje věčností blaženého vidění Boha. Zůstávající slabosti a nedokonalosti i nové pády do zla a hříchu během pozemské naší pouti nejsou již neodčinitelnými, a z každého pádu je možnost obrácení se, právě z té nadpřirozené moci Kristova vzkříšení. Naše obrácení se k Bohu nesmí býti ovšem jen slovy. To by bylo pouhé pokrytectví, jež vlastně více hanobí Boha nežli klame lidi. Obrat srdcem, totiž vůlí s láskou, nutící nás k dobru a provázející skutky, to je důkaz skutečného obratu a jen v tom je také jistota přítomnosti božího zásahu a vedení. Sentimentální, citové záchvaty, rozplizlá, nasládlá, také. Zbožnost, doprovázená často náramnou samolibostí s pohrdáním k ostatním lidem a bez jakýchkoli dobrých činů, to vše nemá ceny pod světlem boží pravdy, a falešné pozlátko prohlédnou i obyčejní

455 Razítko.

456 Proložení.

smrtelníci.

[str.2] Učitel církve, sv. Augustin, našel krásný výraz pro Kristovo vzkříšení: „Ve zmrtvýchvstání je [celý Bůh]⁴⁵⁷“. Jako by se byla vzkříšením rozplynula lidská přirozenost Bohočlověka, všechny pozemské znaky, které doprovázely Ježíšovo pozemské putování jako by ustoupily zázrakem Božství, přemáhajícího smrt. Však i z Evangelia víme, že Apoštolové a nejbližší učedníci Páně nepoznali vzkříšeného Mistra a báli se ho jako přízraku, dokud je nepřesvědčil o své skutečné přítomnosti. To je nové potvrzení významu zmrtvýchvstání jako proměny k plnému božskému životu. V první epištole ke Korint’anům vyjádřil Apoštol totéž pro poslední vzkříšení s odchylkou pro zavržené: „Hle, tajemství prozrazuji vám: Všichni vstaneme z mrtvých, avšak ne všichni budeme proměněni.“ Abychom <se>⁴⁵⁸ po životní pozemské pouti dosáhli i té poslední proměny k božímu životu na věčnosti, je třeba kráčet tím způsobem, který diktuje právě horoucí láska k Bohu přede vším ostatním, jen tak budou i všecka naše povstání k dobru a obrácení se od zla plně upřímná a plně účinná. „Nikoli ze spravedlnosti zákona, nýbrž tou, jež je z víry Krista Ježíše k poznání Jeho síly Jeho vzkříšení“, jak praví Apoštol. /Filipským/ A ještě jedno potvrzení téže věci: „Jestliže zároveň s Kristem vstali jste z mrtvých chutnejte to, co je shůry, to, co je shůry hledejte.“ /Koloským/ V tom je též naše svědectví Kristu. Ježíš svěřil původně toto svědectví Apoštolům, platí však po všechny věky jako odkaz pro každého křesťana, který chce žít plně.

S pozdravem a požehnáním

Váš bratr [+ Augustin]⁴⁵⁹

biskup.

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁴⁶⁰

457 Proložení.

458 Škrtnuto.

459 Podpis.

460 Razítko.

6

Pastýřský list církevní obci pražské

Datum: na sv. Augustina 1979

Místo sepsání: Cvikov

Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami

Rozsah: 2 str.

Uložení: OA Hej, kart. 79, Pastýřský list – Na sv. Augustina léta Páně 1979

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <-residence CVIKOV>⁴⁶¹

AMORE PACEM]⁴⁶²

Cvikov na sv. Augustina I. P.1979

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁴⁶³

církevní obce pražské

Draží bratři a sestry,

obdržel jsem zprávy o jistém rozruchu, který způsobily nepřesné zprávy o jednání mezinárodní biskupské konference v Krakově v červenci tohoto roku. Rád bych aspoň poněkud uklidnil vaše mysl a srdce, a k tomu cílí míří slova tohoto listu.

[další strana] „Pokoj boží, který převyšuje veškeré pomyšlení, kéž naplní srdce a mysl vaše, abyste srozuměli, jaká je milost Pána našeho Ježíše Krista.“

Mysli a srdce naplněná mírem božím nepodléhají snadno jakýmkoli zmatkům a povykům na světě, neboť je v nich zakotvena jistota a skutečnost, známá nám ze Svatých Písem: [„Non in romure Dominus“],⁴⁶⁴ není v halasu a povyku Hospodin. To platí pro všechny zmatky a zvláště též pro zmatky duchovní.

Nemohu vás uklidňovat rozkladem o jednání biskupské konference, protože již v základních předpisech Unie je přísně zakázáno kterémukoli účastníku vynášet jednání mimo <o>kruh konference a mluvit o nich jinde. Hlavní důvod tohoto opatření je, že ty

461 Dopsáno.

462 Předtištěná hlavička dopisu.

463 Proložení.

464 Proložení.

konference mají povahu jen informativní a poradní, že zde [nemůže]⁴⁶⁵ dojít vůbec k žádnému závaznému rozhodnutí. Všecky starokatolické církve jsou totiž autonomní a autokefální, což znamená, že nelze nijak zasahovat do jejich věcí zvenčí a poslední instancí v každé z těchto církví jest její vlastní biskup. To je zcela v duchu pravé a původní apoštolské služby jediné církve Kristovy. Tím se vysvětluje, že mezi starokatolickými církvemi jsou značné rozdíly v církevní praxi. Tím je také dána odpověď na náš případ. Páni biskupové tedy nenutili vašeho biskupa k abdikaci, protože to ani učinit nemohou. Pokud jde o druhou znepokojující zprávu k věci pana Pulce, stačí snad to, že jím [soukromě]⁴⁶⁶ nabízený smír je zatím pochybný. Soukromé střetnutí biskupa s panem Pulcem netrvalo ani dvě minuty, k žádnému lacinému smíru při tom ovšem nedošlo, a při rozchodu položil biskup pouze tomu pánovi ruku na rameno. Snad stačí toto srdcím čistým a všem vám mé apoštolské požehnání.

[Váš + Augustin, biskup]⁴⁶⁷

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁴⁶⁸

465 Proložení.

466 Proložení.

467 Dopsáno rukou včetně podpisu.

468 Razítko.

Pastýřský list k velikonočním svátkům 1980**Datum: Velikonoce 1980****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 2 str.****Uložení: OA Hej, kart. 80, Pastýřský list – Velikonoce I. P. 1980**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <- residence CVIKOV>⁴⁶⁹AMORE PACEM]⁴⁷⁰

Cvikov, I. P. 1980 – Velikonoce

[Pastýřský list]⁴⁷¹

biskupa bratra Augustina

bratřím a sestrám v Čechách

a na Moravě

Draží bratři a sestry,

po delší době mohu vám opět zvěstovat svědectví pravdě a spravedlnosti božího království, jak je to první úkol mé apoštolské služby. I ti, kdo nepoznali boží zvěst anebo ti, kdo ji odmítají, nazývají nás „věřícími“, jako by náboženská víra byla podstatným a hlavním rysem našeho života. A není pochyby, že skutečně je nám víra vším, že je nám důležitější nežli vlastní naše existence. V tom duchu rozumějte tomuto pastýřskému listu.

./.

[str.2] Svátek Veliké noci Kristova vzkříšení s hlediska podstaty křesťanství je především svátkem víry, neboť „nevstal-li Kristus z mrtvých, je marná naše víra“, jak důrazně hlásá Apoštol národů. A aťsi znalci bohovědy lámou hlavy sebevíce nad tajemstvím ospravedlnění člověka, zůstává i zde slovo Písma, že „spravedlivý žije z víry“ jako jediná záruka opravdové spravedlnosti – základ víry. V listě k Židům čteme opět Apoštolova slova: „Bez víry nelze líbit se Bohu.“ A to již proto, že víra naše není pouhé lidské

469 Dopsáno.

470 Předtištěná hlavička dopisu.

471 Proložení.

rozhodnutí k souhlasu s boží zvěstí, nýbrž navíc je darem božím, přímým zásahem Všemohoucího do lidské duše. A není pak horšího zla pro člověka nežli ztráta tohoto daru, odejme-li jej Bůh sám, anebo, žije-li věřící člověk skutky, odporujícími víře, což je ještě horší, protože odpovědnost za zločin proti Duchu Svatému padá jen na člověka, a není zde odpuštění ani na zemi ani na nebi. A věru je lépe být nevěřícím nebo i pohanem než „věřícím“ s vírou mrtvou, jakou je víra bez skutků dobrých. A zde je to největší nebezpečí církve, obce boží, „nebezpečí z falešných bratří“, jak je nazývá Apoštol, jenž jím též trpěl. Nebezpečí „falešných bratří“, kteří ústy vyznávají příslušnost k božímu království a při tom skutky slouží království Satanovu, toto nebezpečí provází církve Kristovu až do konce věků, jakož i my žijeme v něm. S žalmistou Páně můžeme lkát /Žalm 72/ a údivem, proč právě ty ztracené duše tak dobře prospívají ve světě, avšak i on nakonec zpívá: „Mnohé jsou útrapy spravedlivých, ale ode všech osvobodí je Hospodin“. Neomylným znakem víry živé je ten, který označil Sv. Pavel /Galat./: „Víra, jež pracuje láskou.“ Nejen tedy vyznání, avšak dílo lásky hlavně <je>⁴⁷² legitimací skutečné, živé víry, jejíž původ není z této země a z tohoto světa. Touto vírou živou kéž naplní Všemohoucí vaše duše, a to právě pro zásluhy Ježíše Krista, Ukřižovaného avšak též Vzkříšeného, vítěze nad smrtí a vším zlem.

Závěrem krátce a na vysvětlenou mé dlouhé odmlky mohu vám všem sdělit, že též jeden z typických „falešných bratří“, totiž pan Miloš Pulec z Prahy, udal mne před koncem minulého roku před ústředními státními orgány „pro rozvracení republiky“, že prý jsem též napsal arcibiskupovi do Utrechtu, že bude zde zatčen, že jsem téhož pana arcibiskupa při jeho návštěvě v mé residenci vyhnal z domu s holí v ruce a další pomluvy. Šťastně jsem se obhájil, avšak pro dlouhé vyšetřování zastavil jsem všecku korespondenci, abych snad nikomu nezpůsobil nepříjemnosti. Omluvte mne tedy, pokud jsem neodpovídal na vaše dopisy a přípisy.

Žehnám vám všem v láce Kristově. Váš bratr <+ Augustin, biskup>⁴⁷³

<Přijedete-li na Zelený čtvrtek, pošlete kartičku předem + A.>⁴⁷⁴

472 Dopsáno.

473 Podpis.

474 Dopsáno rukou dole na zadní straně listu.

Pastýřský list k vánočním svátkům 1980**Datum: Vánoce 1980****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojopis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 3 str.****Uložení: OA Hej, kart. 80, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1980**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <- residence CVIKOV>⁴⁷⁵AMORE PACEM]⁴⁷⁶

Vánoce léta Páně 1980

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁴⁷⁷

bratra biskupa Augustina

[Drazí bratři a sestry,]⁴⁷⁸

k Vánocům a Novému roku přijměte srdečné pozdravy a přání všeho dobrého od Boha Všemohoucího. Posílám Vám pastýřský list k povzbuzení a útěše, abyste pevně stáli ve víře s jistotou pravé cesty, pravdy a života, které máme v Ježíši Kristu, Pánu našem.

[další strana] Podle svědectví Lukášova evangelia zvěstovali andělé jako ovoce narození Ježíše Krista [„slávu Bohu a pokoj lidem“].⁴⁷⁹ A staletí před příchodem Syna Božího na zem vítá jej prorok Isaiáš slovy: „Maličký narodil se nám, a bude nazván podivuhodným, rádcem, Bohem silným, otcem budoucího věku, knížetem pokoje. A sv. Pavel, Apoštol, dotvrzuje /Efes./: „Přicházeje, hlásal evangelium pokoje.“ Od jesliček až k vykupitelské smrti na Kříži každým slovem a skutkem ukázal také, jak ten mír boží uskutečňovat. Ještě nikdy v dějinách lidstva nevolal svět tolik po míru jako v naší době. Svět však zapomněl, že podmínkou míru mezi lidmi,-je-li vůbec nějaká naděje na jeho získání, je to splnění odkazu andělů první vánoční noci, totiž sláva Bohu, bez níž pokoj lidem nemůže být dán.

475 Dopsáno.

476 Předtištěná hlavička dopisu.

477 Proložení.

478 Proložení.

479 Proložení.

Po tisíciletí víry a oslavy Boha i v naší vlastní mizí úcta k Bohu současně též s všeobecným úpadkem náboženství na celém světě. V tzv. „kultuře“ zábavné i vážnější literatury objevuje se u nás kromě oslavy cizoložství a smilstva i hnusné rouhání, jež si našlo výraz v novém slově „pámbů“, jaké se nenajde nikde jinde ve světě. A ti, kdo by měli proti tomu vystoupit, mlčí. „Bůh však nebývá posmíván“, a promluvil ústy proroka Isaiáše: „Slávu svou nikomu nedám“. Rouhání se Bohu může pro lidi vyústit jen zkázou. Již žalmista Páně byl si toho vědom, když volal: „Ne nám, Hospodine, ne nám, avšak jménu svému dej slávu.“ Pokud je služba Bohu a oslava Jeho podmínkou daru milosti míru mezi lidmi, je křesťan, živý člen lidu božího, nejspolehlivějším a vlastně jediným pravým služebníkem skutečného míru na zemi. To není ovšem jen mír, získaný odzbrojením po zuby ozbrojených vojáků. Ježíš v odkazu rozloučení s apoštoly zdůraznil to jasně: „Pokoj [svůj]⁴⁸⁰ zůstávám vám, pokoj [svůj]⁴⁸¹ dávám vám, nikoli jako svět dává.“ Je to tedy mír z Boha a s Bohem, jak vyrůstá z víry, naděje a lásky a vyzařuje k druhým lidem. Jako bezmocné dítě přišel prostředník mezi nebem a zemí a celý svůj život pozemský přinesl jako oběť smíru zbloudilého lidstva se Stvořitelem. „Bůh byl v Kristu, aby si usmířil svět“, praví Apoštol./2Kor./ A stalo se tak naším, lidským způsobem, viditelně a slyšitelně, jak to dobře vyjádřil sv. Bernard: „Protože jsi nebyl schopen slyšet něco mimo tělo, ejhle Slovo tělem učiněno, abys slyšel.“

[str.2] Již od jesliček zní to volání boží. Nebeské dítě i dítě člověka v jedné osobě zve nás, abychom šli k němu, s ním a za ním. To je neměnná výzva prvních Vánoc, jež platí v plné míře a vždy stejně aktuálně jako před dvěma tisíci lety.

[Drazí bratři a sestry,]⁴⁸² skloňte se v duchu u jesliček a s živou vírou otevřete mysl i srdce tomu „Bohu v Kristu“, aby vás naplnil svou milostí pokoje, míru božího, totiž bohatstvím své lásky, aby zářila z vás i na druhé lidi ve vašem okolí, abyste ji přinášeli jako oběť chvály a smíru Bohu Všemohoucímu za všechny hříchy, zločiny rouhání a nepravosti světa, a to jako spoluúčast ve vykupitelském díle Kristově, jak o tom psal Apoštol národů, neboť ta účast na vykupitelském díle Kristově potrvá až do skonání věků. - Sláva Bohu a pokoj lidem jsou z božího hlediska nedělitelné. Proto i vám bude věrnost ve službě a oslavě Pána zárukou míru božího a trvalou oporou až do konce života.

480 Proložení.

481 Proložení.

482 Proložení.

Požehnání Všemohoucího Boha, Otce, Syna i Ducha Svatého sestup na Vás a zůstávej s vámi. [Amen.]⁴⁸³

Vás v Kristu Ježíši, Pánu našem

bratr [+ Augustin,]⁴⁸⁴

biskup

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁴⁸⁵

483 Proložení.

484 Podpis.

485 Razítko.

Pastýřský list k velikonočním svátkům 1981**Datum: Velikonoce 1981****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 2 str.****Uložení: OA Hej, kart. 81, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1981**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <- residence CVIKOV>⁴⁸⁶AMORE PACEM]⁴⁸⁷

Velikonoce léta Páně 1981

Pastýřský list bratra biskupa

[Augustina]⁴⁸⁸

Draží bratři a sestry,

pozdrav vám a vašim drahým, blahopřání k radostným svátkům velikonočním a požehnání Boha Všemohoucího, Otce , Syna a Ducha Svatého a pokoj Páně na přímluvu Rodičky boží , Panny Marie.

[další strana] Základ křesťanské velikonoční radosti a zároveň doklad o vyvrcholení vykupitelského díla Kristova máme přímo ve slovech božího Syna, jež zároveň také vylučují rozhodně jakýkoli pouze přirozený a lidský pohled a výklad a vyvyšují naše společenství víry na rovinu nadpřirozeného života s bohem samým na věčnost. „já jsem vzkříšení a život, kdo žije a věří ve mne, nezemře na věky, a já ho vzkřísím v den poslední.“ To je vrchol božího zjevení lidem, a k tomuto vrcholu je třeba upírat největší pozornost dokonalé křesťanské životní praxe každým dnem, ve chvílích tichého soustředění mysli v modlitbě, ve všedních dílech pro vezdejší chléb, ba i ve zmatku a hluku uspěchaného světa a soudobého šílenství honby za nicotnými zájmy a věcmi.

Zasazení do času a prostoru tohoto světa sdílíme všechny podmínky, okolnosti, výhody i nevýhody a zvláště též všecka nebezpečí pozemského života se všemi ostatními lidmi,

486 Dopsáno.

487 Předtištěná hlavička dopisu.

488 Proložení.

věřícími a i nevěřícími, dobrými i zlými, a duchovní věci a skutečnosti jsou křehké a snadno se rozplývají pod tlakem hmoty, ve hřmotu techniky a civilizace a v přívalu rozpoutaných surových vášní, když lidé běžně i pravidelně ztrácejí tvář a boží obraz v sobě, aby urvali větší nebo menší žvanec zdánlivého prospěchu nebo iluze štěstí. Proto je zde na místě hluboká nedůvěra dobrého křesťana i vědomá skepse ke všemu, co nejvíce „hýbá světem“, za čím se lidé nejvíce pachtí, zapomínajíce na sebe samy i na druhé.

Svatá Kateřina Sienská, nedávno prohlášena za „učitelku církve“, prostá žena bez výrazného vzdělání, ovládala podivuhodným způsobem svými dopisy mocné tohoto světa i papeže, a dokázala to dle vlastního svědectví jen tím, že nosila svou „uzavřenou komůrku“ spojení s Bohem i do světa, mezi lidi, ve všedním každodenním životě. To je ono tajemství nezávislosti všech opravdových dětí božích. Ustavičně a naléhavě a třeba v srdci i vášnivě vracet se v mysli každou chvíli k Bohu, vždy a všude nám blízkému, to je lék na ubíjející karneval všelidského bláznovství. Jen takto udusíme v sobě morový dech a nákazu nevíry, plytkost a též konečnou nudu a marnost života bez Boha. Modlitba, Eucharistie jsou hlavní pomůcky takového vzkříšeného života pro věčnost. - Amen. Váš bratr [+ Augustin,]⁴⁸⁹

biskup

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁴⁹⁰

489 Podpis.

490 Razítko.

Pastýřský list k vánočním svátkům 1981**Datum: Vánoce 1981****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 3 str.****Uložení: OA Hej, kart. 81, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1981**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <- residence CVIKOV>⁴⁹¹AMORE PACEM]⁴⁹²

Vánoce léta Páně 1981

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁴⁹³bratra biskupa [Augustina]⁴⁹⁴[Drazí bratři a sestry,]⁴⁹⁵

přáním požehnaných Vánočních svátků a nového roku uvádím pastýřský list, aby Všemohoucí a Dobrotivý náš Otec nebeský udržel vás všechny ve své milosti a pravdě, abyste touto silou boží vytrvali ve víře a lásce Jeho a šli až do konce života cestou Páně k věčnému životu s Ním.

[str.1] Téměř dva tisíce roků slaví křesťané svátky Narození Páně a Zjevení Syna Božího jako začátek obrody celého lidstva. „Spatřili jsme hvězdu“, sdělují mudrci, přispěchavší do Betléma. Tvůrce a vládce vesmíru upozornil na příchod svého Syna na zem mimořádným hvězdným úkazem, aby obrátil zraky lidstva k nebeskému příchodu a poselství Dítěte, jež otevře svou zvěstí Evangelia jasnou a jedinečnou spolehlivou cestu k Bohu a vykoupí celé lidstvo z kletby, jež tu cestu uzavřela vzpourou pýchy. „Bůh byl v Kristu, usmíruje si svět“, jak to vyjádřil Apoštol./2Kor./ A toto smíření s Bohem přináší Ježíš Kristus pro každého jednotlivého člověka ospravedlněním a mírem duše. Několik staletí hádek theologů ve věci

491 Dopsáno.

492 Předtištěná hlavička dopisu.

493 Proložení.

494 Proložení.

495 Proložení.

předurčení jednotlivce ke spáse nemohlo nic změnit na základní <s>kutečnosti⁴⁹⁶ věčného vědění božího o každém člověku včetně svobodné vůle člověka, rozhodujícího se pro dobro nebo zlo. Jestliže se mnohým lidem i po vykonaném díle vykoupení nedostane spásy, nese každý z nich tragédii své záhuby vlastní vinou, neboť ani andělská zvěst vánoční „nelíbí se každému, pokud má dávat Bohu slávu a lidem dobrou vůli“, jak to vyjádřil svatý Bernard. Jsme svědky současné skutečnosti odklonu od Boha a Jeho řádu, a to právě v tom světě, který se chlubí vyspělým pokrokem a tak zvanou „civilizací“. Očividným okrajovým výsledkem toho odklonu od Boha je všeobecný úpadek mravnosti a zejména obrovský růst zločinnosti po celém „civilizovaném“ světě. V konkrétním společenském životě národů je to rozvrat a neutuchající vojenská dobrodružství, terorismus a nade vším bezuzdné přípravy nové světové války. Avšak i v tomto ovzduší, nebezpečném pro celý svět, prozařuje boží světlo betlémské hvězdy a díla Všemohoucího.

[str.2] Z posledních statistik misijní činnosti církví a zejména katolické církve je zjevný téměř neuvěřitelně rychlý a bohatý růst a rozvoj církve Kristovy – společenství věřících – právě ve světě méně „civilizovaném“, v Africe, Asii, jižní Americe a na velkých souostrovích. Snad je to naděje pro celý svět k obrodě božího království na celé zemi. Věřící děti boží nepotřebují ovšem takového ani jiného podobného úkazu či důkazu, neboť jejich původní jistota víry a mír z ní vycházející nemohou být otřeseny ničím. To je, drazí bratři a sestry, útěchou i pro vás.

A tak podle návodu Apoštola v prvním listě Soluně: [Radujte se stále, modlete se bez ustání, děkujte za všechno]⁴⁹⁷ to, co vám nebeský dárce poskytuje, [nezhášejte oheň Duchaj]⁴⁹⁸ Svatého, který je naším trvalým Učitelem věci božích, zejména řečí svědomí, nepodceňujte dary boží, [zkoumejte vše,]⁴⁹⁹ abyste nebyli v nebezpečí od falešných bratří a od falešných proroků, [držte se toho, co je dobré a varujte se zla v jakékoli podobě.]⁵⁰⁰ Rozeznat dobré není tolik obtížné, protože Všemohoucí vtiskl do všech duší touhu po dobru a blaženosti, a život podle základů Evangelia a v doprovodu následných d<a>rů⁵⁰¹ milosti může jen rozhojnit hledání a dílo dobra. Obtížnější je, varovat se zla, protože k nám často přistupuje s maskou dobra. Nejen však před pokrytci máme prchat; ti jsou vždy

496 Dopsáno.

497 Proložení.

498 Proložení.

499 Proložení.

500 Proložení.

501 Dopsáno.

snadno odhalitelní. Nebezpečnější jsou lichotníci a naše vlastní sebeláska, zatemňující dobro a zkrášlující zlo.

Duše plná božího světla nepodlehne ovšem klamu a nejsou pro ni vážným nebezpečím ani nejtěžší životní zkoušky. K této jistotě a k tomuto pokoji sr<d>ce⁵⁰² žehnám vám všem!
Amen.

Váš bratr biskup [+ Augustin]⁵⁰³

502 Dopsáno.

503 Podpis.

11

Pastýřský list k velikonočním svátkům 1982

Datum: Velikonoce 1982

Místo sepsání: Cvikov

Typ textu: strojopis s rukopisnými korekturami

Rozsah: 3 str.

Uložení: OA Hej, kart. 82, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1982

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <residence CVIKOV>⁵⁰⁴

AMORE PACEM]⁵⁰⁵

Velikonoce léta Páně 1982

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁵⁰⁶

bratra biskupa Augustina

Draží bratři a sestry,

k svátku Veliké noci Pána našeho, Ježíše Krista přijměte srdečně pozdravy svého služebníka božího Apoštolátu a přání, aby milost Slova vtěleného z Jeho slavného Vzkříšení naplnila duše vaše a provázela vás uprostřed zmatků světa stejně jako ve svátečních chvílích bohoslužby i tichého spojení s ním v řeči vaší soukromé modlitby a soustředění mysli a srdce v Jeho lásce. K tomu žehnám vám z daru a moci apoštolské služby ve jménu Otce, Syna a Ducha Svatého, Boha Jediného, jenž živ je a kraluje na věky věkův.

Váš bratr [+ Augustin]⁵⁰⁷

biskup

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵⁰⁸

P.S: Nemůžete-li přijít in Coena Domini, napište +A.⁵⁰⁹

504 Dopsáno.

505 Předtištěná hlavička dopisu.

506 Proložení.

507 Podpis.

508 Razítko.

[další strana] [„Kdo je z Boha, slova boží slyší“] ⁵¹⁰ jak čteme v Evangelii Janově. Důraz není zde tolik na slyšení, avšak spíše na poutu naslouchajícího k promlouvajícímu Bohu. Snad nejvýznačnějším rysem naší doby na celém širém světě je záplava řečí, miliardy slov, informací, propagandy všeho druhu, přesvědčivých i podvodných, jež lidstvu vnucují všechny sdělovací prostředky, živým slovem počínajíc, přes tisk, rozhlas a televizi až ke špatným kazatelům a falešným prorokům. Abychom neutonuli v této potopě slov a řečí, máme oporu slov božích, o nichž již Šalamoun praví: „Všemocná je řeč Tvá.“ Ústy dvanácti rybářů v jejich apoštolské službě rozezněla se ta slova a řeč boží po celém světě bez jakýchkoli technických vymožeností a mocenských prostředků, ba dokonce proti proudu světovládné moci starověkého Říma a přes všechna krvavá pronásledování. A není sporu o tom, že vše to pravdivé, dobré a krásné, co lidstvo ještě má, vše vyrostlo z té setby božího Slova. A naopak úpadek té vazby člověčenstva na boží slova znamená zcela určitě návrat k barbarství, jak to nejlépe ukazuje historie právě našeho století. Již velký církevní učitel, svatý Jan Zlatoústý pozastavuje se nad tím, jak to, že boží slovo bez ohledu na svou plodnost a božskost je i v křesťanstvu tak slabé a neplodné, jak to, že i kázání hlasatelů božího slova stává se tak neúčinným či marným, jak to, že to slovo není nám již nejen spásným, nýbrž zdá se působit zcela opačným směrem – ke zlu. Jak to, že slova, jež by měla být pramenem našeho obrácení / k Bohu/, stávají se příležitostí našeho zatracení? A druhý učitel církve <sv. Augustin> ⁵¹¹ odpovídá: Jako přijímání Těla a Krve Páně, hodně to nehodně tak i boží slovo škodí těm, kdo s ním zacházejí nehodně, prospívá těm, kdo je přijímají hodně. Právě to nehodné zacházení s božími slovy je přípravou k zatvrzelosti ve zlu, a k zatracení, jak to názorně ukazuje vývoj vzpoury našich ztracených bratří. Starokřesťanský vykladač Svatých Písem, Origenes a svatý Jeroným, vykládají ztrátu chuti Israelců z many, poslané Bohem jako lahodný a životodárný pokrm na poušti, jako první působení boží pomsty za odvrát od Boha. A v další knize Starého Zákona, Paralipomenon, vyznívá již děsivá kletba zneužití boží zvěsti: „Bez kněze budou, bez učitele a bez zákona!“ Jako nehodným přijímáním Těla Páně křesťan přijímá soud a smrt duchovní podle slov apoštola, /2Kor/ tak stejně je rouháním a duchovní smrtí zneužití božích slov na úroveň pouhých lidských hříšných žvástů. Další učitel církve, sv. Bernard, pokládá to za nejhorší zločin.

[str.2] A sv. Augustin dodává, že nehodná služba Slovu je totéž jako pošlapat na zemi Tělo

509 Dopsáno rukou.

510 Proložení.

511 Dopsáno.

Páně. Pro Apoštola /2Kor 2.17/, je to „cizoložství“ s božím slovem. Jak mají působit boží slova nahlížíme ve Skutcích Apoštolů /kap.14/. kde se sděluje, jak Řekové přijímali kázání apoštolů, Barnabáše a Pavla, jako od svých bohů Jeviše a Merkura, jak je ohromila nadzemská moc boží zvěsti. Nikdy a nikým nesmí být stírán a umenšován božský a tedy nadpřirozený ráz a obsah božích slov, protože se tím strhuje celý boží řád pravdy, dobra a spásy lidstva do ubohosti, kalu a špíny lidské bídy a vyvolává boží pomstu jako spravedlivou odpověď na znesvěcení a rouhání.

Svátky Kristova Vzkříšení mají být vždy svátky obnovy naší víry jako je Kristovo vítězství nad smrtí trvalým základem víry v celou boží zvěst. Jen jako Bůh Všemohoucí mohl Ježíš Kristus vstát z mrtvých a tím také dát poslední stejně božskou pečeť celé setbě božských slov své učitelské služby, potvrzené již před vykupitelskou smrtí nesčetnými divy a zázraky, jimiž léčil bolest a utrpení zástupů, opět na oporu víry pro všechny generace lidstva až do skonání věků.

Tajemství jistoty života, spokojenosti, míru srdce a štěstí, dosažitelného i na zemi a v bídě světa máme jen a jen v Bohu, k němuž vrátil lidstvo vzkříšený Ježíš, Boží Syn. Nedokonalé pouto k Bohu je náš pozemský úděl, duše vázané na hmotu a svět. Stále opakované návraty do náručí božího jsou proto přiměřeným důkazem dobré životní pouti i důkazem, že „jsme z Boha“ podle úvodu naší sváteční úvahy. Tak i naslouchání božím slovům je posvěceno znamením lásky boží, jež je prapůvodem stvoření i spásy. Podle theologického závěru sv. Tomáše Akvinského je Bůh tak dokonalá a neměnná Pravda, že je vyloučen i stín omylu a tak dokonalé Dobro, že vylučuje i zdání zla. Tak není možný u Boha ani hněv, a pokud i Písmo Svaté mluví o „hněvu“ božím, je to nepřesný výraz lidské řeči pro spravedlivý a tedy dobrý zásah boží v podobě trestu nebo zkoušky. Z překypující a nekonečné boží lásky vznikl celý vesmír, vše živé na zemi i na nebi, z téže lásky boží vykvetlo vykoupení a možnost spásy a věčného života a blaženosti pro člověka. Radostné naslouchání božím slovům utvrzuje náš svazek s Všemohoucím právě tím poutem lásky, jež Bůh sám vložil do našich duší. Tak také je vaše naslouchání božím slovům vlastně a po pravdě začátkem věčného styku a života s Bohem, k němuž se přidruží i vidění Boha „tak jak jest“ i po vašem slavném vzkříšení. Amen.

[SIGILLEPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵¹²

512 Razítko.

Pastýřský list k vánočním svátkům 1982**Datum: Vánoce 1982****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 3 str.****Uložení: OA Hej, kart. 82, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1982**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <- residence CVIKOV>⁵¹³AMORE PACEM]⁵¹⁴

Vánoce léta Páně 1982

Pastýřský list bratra

biskupa [Augustina]⁵¹⁵

Draží bratři a sestry,

pozdravem společenství víry a lásky, přáním požehnání Dítěte božího k Vánocům a silou ducha Svatého, Utěšitele, jenž Vás učí veškeré pravdě, do života v novém létu Páně, tak přijměte pastýřský list z apoštolské služby a moci, jež mně, nejmenšímu ze zasvěcených byla svěřena.

Váš bratr biskup [+ Augustin,]⁵¹⁶[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵¹⁷

[další strana], „Nebude-li Hospodin stavět dům, darmo se namáhá, kdo jej staví. Nebude-li Hospodin ostříhati města, nadarmo bdí v něm strážci“. Tak zní již starozákonní svědectví královského a Bohem vyvoleného pěvce božího z vnuknutí Ducha Svatého, a to pro všechny věky jako slovo boží Zvěsti, i když pouhým prostým obrazem, srozumitelným každému. A v Nové Úmluvě Evangelia máme přímo z úst Bohočlověka ještě přesnější

513 Dopsáno.

514 Předtištěná hlavička dopisu.

515 Proložení.

516 Podpis

517 Razítko.

a obsahem neohraničený rozsah působnosti boží na člověka, jestliže „ani vlas s hlavy nepadne“ bez vůle našeho Otce nebeského. Starý i Nový Zákon vyzdvihuje takto celkový, naprostý a ničím neomezený pořádek boží správy pro každého člověka stejně jako pro celý náš pozemský svět a pro celý vesmír. A nemůže tomu být jinak u Bytosti, z jejíhož jediného pokynu vůle vznikl celý vesmír, jehož nepatrnou částíčkou je naše Země, a lidstvo jen závěj prachu v tomto slzavém údolí. Všichni jsme z té vůle boží vzešli, z téže boží vůle se hýbáme a jsme a „ať žijeme či umíráme, boží jsme“, jak Písmo praví. Nevýslovně radostná stránka této úplné a naprosté závislosti na Bohu je to, že ten řád boží je zároveň řádem milosti, totiž nekonečné lásky boží, protože nejvyšší Bytost je rovnou mírou též nejvyšším Dobrem, jehož jedinou vlastností je sdělovat se a dávat se. Právě Vánoční svátky nám vždy a s hlavním přízvukem opakují, jak daleko a hluboko sklonila se věčná boží vůle a moc právě v podobě milosti a lásky, „když se zjevila dobrotivost a lidskost Spasitele našeho Boha, abychom spravedlivě a zbožně žili, očekávající blahou naději“ druhého příchodu Páně k věčné slávě všeho lidu božího.- Soslání Ducha Svatého bylo dovršením božích darů lidem, a předáním apoštolské služby přímými učedníky Páně je zaručena souvislá a trvalá asistence Ducha Svatého božimu lidu až do skonání věků. Takto a jen tímto způsobem a jen v takové podobě byl založen boží řád milosti království Kristova, jež nijak a žádným způsobem „není z tohoto světa“, a tak má také posvěcení a suverenitu nadčasovou, a takto jako jediné „království“ vejde i do věčnosti. A v tomto nadsvětském království Kristově všecko je božím darem, i všecko chtění a konání věrných dětí božích. Jen falešní proroci mohou hlásat jiné způsoby a jiné cesty, a zvláště přizpůsobování Zjevené pravdy a božího pořádku kdejakým světským zmatkům světa ukazuje vždy jen na svůdce a sluhly Satanovy. Papež nedávno prohlásil ke světovému hnutí za mír, že mír je od Boha. V pravdě i ten mír může dát světu jen Bůh všemohoucí, pohne-li svědomím vládců světa, nebo zahubí nenapravitelné strůjce zla a zejména organizátory válek.

[str.2]Záhuba nenapravitelných hříšníků není dílo zloby nebo pomsty boží, nýbrž právě jen dílem dobrým, dílem dokonalé spravedlnosti boží. V současných projevech mnohých představitelů křesťanských církví,- není-li ani řeč o sektářích, - ztrácí se téměř úplně ohled na ten všeobsahující řád boží, jež je jako [milost zadarmo daná]⁵¹⁸ a jež je jedinou formou a podobou správy boží nad vesmírem, nad naším světem a nad životem všech lidí. Jako by lidstvo samo o sobě bylo schopno vytvořit nějaký trvalejší pořádek na zemi, jestliže se

518 Proložení.

podle [svých sil]⁵¹⁹ přikloní k božímu Zákonu a nebude příliš těžce hřešit proti křesťanské mravnosti. Jsou i u nás falešní proroci po příkladu sekty „Svatého Grálu“, jimž je vše již dnes na světě všecko tak dokonalé a krásné, že může přijít opět Kristus, aby se ujal své tisícileté vlády. Ovšem ale nesnáz je v tom, že „podle svých sil“ se [nikdo,]⁵²⁰ opravdu nikdo k Bohu nedostane ani žádnou mravnost nezachová. Jako je jediná opravdová a všeobsáhlá skutečnost božího řádu vesmíru i boží správy světa a všech lidí, tak je jediné a výlučné pouto svazku s tím věčným pořádkem božím a s Bohem samým, totiž přímý zásah boží do života člověka vírou, kterou bohověda nazývá „první božskou ctností“. Taková víra není nijak zásluhou a v moci člověka a nemá nic společného s důvěrou k jakémukoli zdání pravdy, avšak je to čistě jen zásah Boha samého do duše člověka, jehož Bůh sám svou absolutní mocí obrací k sobě. A protože v této víře, dané od Boha, jde o vlastní výlučné dílo boží v člověku, je tento první vstup boží do duše také všeobsáhlý a vždy plně účinný. Tak vlastně již touto boží vírou uskutečňuje se i božská naděje, zahrnující jistotu věčného života a blaženosti s Bohem, a tak též tou boží vírou je již plněn onen všeobsáhlý řád a zákon nezměrné a věčné boží lásky, do něhož jsou strhováni věřící právě tou vírou boží.

Zjevení a ztělesnění toho způsobu boží správy nad lidmi v tajemství první Vánoční noci, v ručkách zdánlivě bezmocného Dítěte, jež se stane Spasitelem a Vykupitelem všeho světa a všech lidí, toto Zjevení budiž i Vám všem, drazí bratři a sestry, Vaší vlastní a intimně osobní jistotou, že i ve Vašich duších sídlí ona moc boží víry a naplní Váš život již nyní jako začátek blaženosti věčné. - Amen.

Žehná Vám všem Váš bratr [+ Augustin]⁵²¹

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵²²

519 Proložení.

520 Proložení.

521 Podpis.

522 Razítko.

Pastýřský list k velikonočním svátkům 1983**Datum: Velikonoce 1983****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 3 str.****Uložení: OA Hej, kart. 83, Pastýřský list – Velikonoce I. P. 1983**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <-residence CVIKOV>⁵²³AMORE PACEM]⁵²⁴

Velikonoce I. P. 1983

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁵²⁵

bratra biskupa

[AUGUSTINA]⁵²⁶

Drazí bratři a sestry,

k Velikonočním svátkům přijměte pastýřská list a s ním srdečné blahopřání, aby Vás všechny Všemohoucí Bůh naplnil vrcholnou mírou svými dary milosti, jež zazářila z oslaveného hrobu Kristova jako pramen našeho spasení a věčné blaženosti. S vírou, nadějí a láskou, prvními božskými ctnostmi, kráčejte zmatkem bludného světa s neotřesitelným vědomím a jistotou, že vítězství Syna Božího nad smrtí je též Vaším vítězstvím.

Váš bratr biskup, [+ Augustin]⁵²⁷[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵²⁸[další strana] [Pro naše zlé činy byl vydán]⁵²⁹ /na smrt/ [a vstal z mrtvých pro naše

523 Dopsáno.

524 Předtištěná hlavička dopisu.

525 Proložení.

526 Proložení.

527 Podpis

528 Razítko.

529 Proložení.

ospravedlnění.]⁵³⁰ /Řím,4,25/

Podle učitele církve, svatého Bernarda, Vzkříšení Syna Božího, jež je vlastně tajemstvím jeho vznešenosti, je zároveň naplněn ním Jeho lásky k lidem. Nejenom tedy nás vykoupil svým utrpením, avšak také svým vzkříšením nám potvrdil a zajistil věčnou blaženost. V tom smyslu je vzkříšení základní tvrzí naší víry a také směrnicí našich mravů ve všední dny jako před Jeho oltářem. Vůle k rovnosti s Bohem a z ní vzrostlá pýcha zahubila duchovně lidstvo, a Bůh se stal člověkem, aby znovu vzkřísil vykoupené lidi k podobnosti s Bohem bez pýchy a vzpoury, cestou kříže. Vzkříšení Kristovo z mrtvých otvírá bránu ke skutečné možnosti obnovy duší. Apoštol Pavel to opět výrazně říká: „Aby jako Kristus vstal z mrtvých, tak i my v novosti života kráčeli.“/Řím. 6,4/ Podle svatého Jana Zlatoústého, není toto pouze vlastní nauka Apoštolova, nýbrž přímo věštba Ducha Svatého, zjevující nám úradek boží a stavějící nám jej před oči. Starokřesťanský spisovatel Tertulián k tomu dodává, že hříšníci, obrácení k Bohu, stávají se jakousi kopií a přívěskem Boha samého, a to tím, že se stávají rovnými Vzkříšenému Kristu. - Ve zprávě Evangelia o vzkříšení Ježíšově je zdůrazněno, že Kristus [v pravdě]⁵³¹ vstal. Má tím být dotvrzeno, že zde nešlo o nějaké mámení smyslů či nějaký podvod. Z předpovědi Kristovy o vlastním zmrtvýchvstání up<o>zornovala⁵³² kněžská a farizejská klika na možnost podvodu již předem, a učedníci Ježíšovi se polekali a třáslí strachem, když božský Mistr stanul opět mezi nimi a domnívali se že vidí ducha, jak nám svědčí Evangelium. A Ježíš jim ukázal ruce a nohy a dal jim dotýkat se znamení svých ran z kříže, aby si byli jisti Jeho skutečnou přítomností. A Zlatoústý k tomu dodává, že si tím ověřili jistotu zázraku boží moci. - Je to druhá část skutečného zázraku božího, že všichni lidé jsou božím voláním přitahováni, aby se podíleli na novém životě s Kristem, a to stejnou měrou, to<t>iž⁵³³ způsobem nadpřirozeným, což nebylo možné a bylo vyloučeno bez zásluh smrti a vzkříšení u Ježíše Krista, jak nám připomíná Apoštol: „Jestliže jste zároveň s Kristem povstali z mrtvých, chutnejte též to, co je shůry, hledejte to, co je nahoře.“/Kolos.3/ A tajemné varování máme opět od Apoštola v epištole ke Korint'ánům. /1 Kor.15,51/:“Hle mysterium,/tajemství/, vám říkám: Všichni sice vstaneme z mrtvých, avšak ne všichni budeme proměněni.“

[str.2] Pro ty, kdož nepřijali boží Zjevení, pro ty, kdo zapřeli svou víru nebo ji ztratili, pro ty není spásy, a i vzkříšení těla jim bude k věčné záhubě neboť se dočkají proměny

530 Proložení.

531 Proložení.

532 Dopsáno.

533 Dopsáno rukou.

k obrazu vzkříšeného Ježíše Krista pro stejný život a Ním na věky věkův. Jediná prorocká kniha Nového Zákona, Zjevení Janovo upomíná na tu skutečnost: „Blažený a svatý ten, kdo má podíl na Vzkříšení [prvním]⁵³⁴“./Ježišově/ /Apoc. 20,6/ Svatý Ambrož jde tak daleko, že tvrdí, že „život křesťana je svědectvím Božství“. V tom lze vidět, jak se projevuje následování Krista ve světě, který nemá nic společného s královstvím božím. Tertulián podobným způsobem odvozuje kvalitu či jakost a hodnotu křesťanské víry“ ze způsobu jednání „člověka ve všedním životě. Podle žalmisty bylo tragédií vyvoleného národa to, že „se smísil s pohany“. Stejně nebezpečí doprovází i život křesťanů. „Kdo by nevěděl, že stykem s nevěřícími ohrožuje se víra?“, praví opět Tertulián. A Apoštol volá mocněji: „Nevlečte jho nevěřícími!“ /2 Kor 6,14/Vyvarovat se zplanění a ohrožení víry ve světě je nekonečný úkol pro všechny věřící až do konce věků. Svatý Augustin uvádí pro orientaci ve zmatku světa jasné vodítko. „Jako nepravost lidí je v tom, že špatně užívají dobrých věcí božích, tak spravedlnost věrných je dobře užívat špatných činů zlých lidí.“ Bez pochyby jistě bylo by možno uskutečnit takto kousek ráje na zemi. Řehoř Veliký oceňuje dokonce společenství dobrých se zlými tím, že to může „býti očišťou pro dobré“. Jako v první epištole sv. Petra /2,22/ „Aby, hledíce na vaše dobré činy, oslavovali Bohu,“ což již znamená službu pro boží království. Jak jinak dal by se vysvětlit rozvoj křesťanství v prvních staletích, kdyby jednání křesťanů nebylo tak přesvědčivě dobré, že uchvátilo zástupy. Příkaz Kristův: „Budete mi svědky!“, je pokyn pro věřící všech věků, aby svým každodenním životem uskutečňovali novou spravedlnost a novou podobu života, jež znamenají vzkříšení ze smrti marnosti, prázdnoty a kletby zla. Nikdy ovšem nesmíme zapomínat, že tu jde především a nade všechno o vlastní a přímé dílo boží. Apoštol v epištole k Filipským 3,9 ss./vyslovuje to přesně tak: „Abych byl nalezen v Něm, nemaje svou vlastní spravedlnost, jež je ze Zákona, avšak onu, jež je z víry Ježíše Krista, k poznání Jeho a moci Jeho vzkříšení.“ A jen takto vyjdeme vstříc svému vzkříšení z mrtvých a k následné proměně, jež nás s Kristem uvede k životu bez konce, k blaženému vidění Boha nejen jako v zrcadle ale jak skutečně jest. - Kéž Vám všem Všemohoucí Bůh z moci vzkříšení Kristova dá dospět i k Jeho vítězství. Amen!

Ve jménu Otce, Syna a Ducha Svatého žehná Vám všem
bratr biskup [+ Augustin]⁵³⁵

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵³⁶

534 Proložení.

535 Podpis.

536 Razítko.

Pastýřský list k vánočním svátkům 1983**Datum: Vánoce 1983****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojopis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 3 str.****Uložení: OA Hej, kart. 83, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1983**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <- residence CVIKOV>⁵³⁷AMORE PACEM]⁵³⁸

Vánoce léta Páně 1982

[Pastýřský list]⁵³⁹

bratra biskupa Augustina

Draží bratři a sestry,

k Vánočním svátkům a Novému roku přijměte srdečné pozdravy a přání všeho dobrého od Pána, dárce všeho dobra a mé apoštolské požehnaní. Pastýřským listem udržujeme pouto víry a lásky mezi sebou, abychom si zvláště ve dnech svátečních naléhavěji a silněji uvědomili cenu společenství lidu boží- ho, aby nám jistota duchovního spojení byla oporou a útěchou i ve dnech všedních. V tom duchu přijměte poselství důvěry v zasluby Evangelia jako podklad naděje spásy, kterou nám přineslo Dítě boží, Syn Nejvyššího.

[další strana] Podle slov Apoštola byl hlavní účel příchodu božího Syna „zvěstování míru božího“. Aby se zlomila tvrdost srdcí lidských, neschopnost přijmout ten mír boží, dodává Písmo Svaté: „Zjevila se milost Boha“. Milost nejen jako zvěst, avšak jako síla, jako moc, zmáhající všechny překážky bídy světa a bídy lidí. Svatý Jan Zlatoústý vysvětluje, že bez této boží síly, bez jejího zásahu do duší lidí nemohl by se nikdy uskutečnit mír boží v lidech. Snad dosud nikdy v dějinách nepotvrdila se tato pravda tak výrazně jako právě dnes, v naší době. Za jediný lidský život prožili jsme dvě světové války, a děsivá hrozba atomové války je na obzoru. A není vyloučena strašlivá možnost, že naše vlast bude první

537 Dopsáno.

538 Předtištěná hlavička dopisu.

539 Proložení.

obětí toho světového šílenství. Žalmista Páně již ve Starém Zákoně volá k Hospodinu: „Rozvrať národy, jež chtějí válku!“ Volání současného lidstva po míru může být dnes jen marným pokusem zoufalství, nezasáhne-li boží moc a síla, nezdolná moc boží, moc milosti, jež se zjevila v Bohočlověku s hvězdou nad Betlémem. V druhém listu do Korintu zdůrazňuje sv. Pavel: „Bůh byl v Kristu, aby se usmířil svět.“ To je smír vykoupení pro každého člověka, jehož zasáhne ona síla a moc milosti boží, jejíž jméno a skutečnost je [láska,]⁵⁴⁰ láska Boha ke tvoru, přetvářející mysl i srdce. Vykupitelská smrt Kristova byla jedinou dostatečnou cenou, aby síla boží lásky mohla být lidem sdělena, neboť ani Všemohoucí nemohl dát svou lásku lidstvu, ztracenému pro věčný život vzpourou pýchy a vzdoru. Není největším neštěstím současného světa a lidstva rozvrat nevěra a ztráta víry. Tato nevěra je zdrojem pýchy a falešného zdání, že věda a technický rozvoj uskuteční ráj na zemi. Již dnes jsme svědky toho, že nejdokonalejší a nejvýznačnější výsledky vědy a technického rozvoje jsou zneužívány ke zlu.

[str.2] Obrovské spousty peněz jsou již po řadu let vynakládány na zbraně, zdokonalené vědou a technikou tak, že mohou zničit vše živé na zemi, a to se děje současně s umíráním statisíců dětí hladem v různých částech světa. A věda nemůže nikdy odpovědět ani na první otázku vzniku vesmíru a řadu v něm. Nejslavnější vědec naší doby, Einstein, ve své poslední knize pokoušel se odpovědět na tuto první otázku a nakonec se vzdal s poukazem, že to ponechá dalšímu hlupákovi, který by se o to pokoušel. My věřící odpověď známe s jistotou víry a známe i tajemství věčného života ze stejného pramene. Jestliže současný vývoj světa vede jen k růstu zloby a nepřátelství mezi národy, k ničení všech hodnot, včetně duchovních jako hmotných, k celkové zkáze světa a záhubě lidstva, zůstávají přece jen zatím tisíce a tisíce duší, obrácených k Bohu, jež se nejen přiznávají k tomu jedinému míru božím, avšak také žijí onou silou a mocí milosti, lásky Boha. K nebi zdvižené ruce těchto věrných ještě mohou zachránit svět od zkázy. Jestliže i dnes platí lidstvu a každému člověku volání proroka Jeremiáše: „Obrat' se k Hospodinu, Bohu svému!“, máme my věřící další jistotu cesty, pravdy a života, a to právě v tom, jemuž se klaníme jako Dítěti božím o Vánocích. Drazí bratři a sestry, máte to nesmírné štěstí víry a z ní též jistoty milosti – lásky Boha samého, z níž pramení i přislíbený mír boží. Podle slov Apoštola Petra: „Uvrhněte všecku svou starost na Něho“, našeho Otce nebeského. S tichostí a pokorou Bohočlověka jdeme životem bezpečně. Pokud jde o ostatní lidi, máme i v tom spolehlivé vodítko, jež naznačil Apoštol národů již v listě k Římanům: „Může-li se tak stát,

540 Proložení.

mějte mír se všemi lidmi.“

S lidmi, s nimiž nelze mít mír, před těmi utíkáme. Požehnání Boha Všemohoucího sestup na vás a zůstaň s vámi.

Amen. Váš bratr [+ Augustin,]⁵⁴¹ biskup.

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵⁴²

541 Podpis.

542 Razítko.

Pastýřský list k velikonočním svátkům 1984**Datum: Velikonoce 1984****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 2 str.****Uložení: OA Hej, kart. 84, Pastýřský list – Velikonoce I. P. 1984**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <- residence CVIKOV>⁵⁴³AMORE PACEM]⁵⁴⁴

Velikonoce I. P. 1984

[Pastýřský list

biskupa, bratra

Augustina]⁵⁴⁵

Drazí bratři a sestry,

přijměte k velikonočním svátkům srdečné pozdravy a přání všeho dobrého, zejména hojnosti darů milosti boží pro každého z vás osobně, pro vaše drahé a pro vaše přátele. Z titulu apoštolské služby přijměte požehnání svého biskupa a poselství Evangelia jako oporu a posilu života pro dny všední, aby i v nich zářilo vám světlo pravdy boží a síla Všemohoucího aby ulevila strastem a břemenům bídy světa.

Žehná vám

[+ Augustinus episc]⁵⁴⁶

bratr Augustin, biskup.

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵⁴⁷

P.S. Ve čtvrtek počkám do 10.hod. Nemůžete-li přijet, pošlete lístek.

[další strana] V evangeliu sv. Lukáše máme zprávu o tom, jak přijali jeho nejbližší Ježíšův

543 Dopsáno.

544 Předtištěná hlavička dopisu.

545 Proložení.

546 Podpis.

547 Razítko.

příchod po Vzkříšení, zděsili se ho jako by viděli ducha. Otřesné události zajetí, soudu a ukřižování také otráslы vírou učedníků, takže nebyli připraveni na setkání se svým božským Mistrem. A Ježíš je uklidňuje tím, že jim ukáže znamení své mučednické smrti, přistupuje k stolu s jídlem, dělí se s přáteli o pokrm a vysvětluje jim znovu, proč bylo nutné jeho vykupitelské dílo právě v té podobě, v jaké je on uskutečnil. Jako hlavní cíl toho díla má být pro všechny, kdož uvěří v Krista pokání a odpuštění hříchů. Nutně je také pokání a odpuštění hříchů nejbližším cílem pro každého člověka, který se chce přiblížit Bohu, před nímž nemůže obstát nic z toho, co hyzdí boží dílo. Jestliže byl člověk stvořen k obrazu božímu, k podobě boha samotného, jestliže je povolán přímo k dokonalosti boží, podle výslovného příkazu božího Syna: „Bud'te dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec!“, pak mravní očista a odpuštění hříchů jsou začátek života s Bohem. V jedné modlitbě velikonoční bohoslužby je vyslovena skutečnost, že smíření člověka s Bohem právě v odpuštění hříchů je větším božím dílem a zázrakem nežli stvoření celého vesmíru. Za tím je myšlenka, že hřích, mravní zlo, vzpoura proti božímu řádu pravdu a dobra, je v podstatě něčím neodčinitelným, protože je to pokus popřít a zamítnout věčný a nezrušitelný pořádek božího života a boží skutečnosti. A jestliže přece nekonečná dobrota, milosrdenství a láska Všemohoucího našla způsob, jak zachránit člověka, který se vzeprél tomu božímu pořádku a ztratil jakýkoli nárok nebo právo na návrat k Bohu, pak je znovuzrozením odpuštění hříchů, a je to největší zázrak boží lásky. V jednom starobylém bohoslužebném zpěvu jsou slova: „Jsme jen půl života ve smrti, koho najdeme jako pomocníka, nežli Tebe, Pane.“ To je oprávněný výraz naděje a důvěry člověka ve spásu. I když břemeno malověrnosti, ustavičného klopýtání, nepozornosti a slabosti vždy znovu zatěžuje naši cestu k dokonalosti. Pokud si uchováme dostatek pokory a vědomí nekonečné velikosti boží, není naše cesta ohrožena, zůstáváme ochotni k pokání a připraveni pro boží slitování a odpuštění. V každém návratu k Bohu, v každém novém odpuštění opakuje se zázrak vzkříšení a obnovy života, který je začátkem naší vlastní šťastné věčnosti. Jako během své učitelské služby, tak i po vzkříšení opakuje Ježíš, že i odpuštění hříchů je jen vírou v Něho, a to je vždy i naše poslední jistota. – [Amen.]⁵⁴⁸

razítko

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵⁴⁹

548 Proložení.

549 Razítko.

Pastýřský list k vánočním svátkům 1984**Datum: Vánoce 1984****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 3 str.****Uložení: OA Hej, kart. 84, Pastýřský list – Vánoce I. P. 1984**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF<residence CVIKOV>⁵⁵⁰AMORE PACEM]⁵⁵¹

Vánoce I. P.1984

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁵⁵²

bratra biskupa Augustina

[Drazí bratři a sestry,]⁵⁵³

přijměte od svého biskupa srdečné pozdravy, přání všeho dobrého a apoštolské požehnání k vánočním svátkům a k Novému roku. Pastýřským listem obracím se tentokrát k Vám se skutečností, že za zázrak příchodu Syna Božího na zem v podobě dítěte, děkujeme Marii Panně, když svým souhlasem přivedla na svět Vykupitele a Spasitele všeho lidstva.

[další strana] „Zdravas, Maria, milosti plná, Pán s tebou.“ Slova modlitby, jimiž uctíváme Marii Pannu, jsou slova anděla Zvěstování a zároveň slova božího Zjevení o velikosti darů Všemohoucího pro Bohorodičku. Není totiž na věky člověk „plný milosti“ kromě Panny Marie. Jenom ona je „milosti plná“. V původním řeckém znění Evangelia je o Panně Marii výraz „kecharitomené“ náznakem uzavřeného a všestranně dokonalého pokladu božích darů od Boha Všemohoucího. Tak vidí Kristova církev Pannu Marii od okamžiku Zvěstování na všechny časy. Již všeobecný církevní sněm v Efesu r.431 věroučným závěrem o božské i lidské přirozenosti Ježíše Krista potvrdil také jméno Panny Marie „Theotokos“, Bohorodička. „Požehnaná mezi ženami“ je tak nutně se svým a božím

550 Dopsáno.

551 Předtištěná hlavička dopisu.

552 Proložení.

553 Proložení.

Dítětem nejbližší Bohu, předvedená a předurčená již věky před svým zrozením, hned prvním příslibem vykoupení lidstva. Tak mohla být počata a zrodit se bez poskvrny i prvotního a dědičného hříchu všeho lidstva, proto mohla porodit jako panna, boží rodička, proto mohla zůstat bez nejmenší skvrny hříchu vlastního, proto ji mohl Ježíš Kristus na kříži odkázat jako matku všem věřícím, proto mohla být „na nebe vzata“ jako královna všech nebešťanů. A jak přibývá věků a změn ve světě, vždy znovu vyznačeny mohou být podle potřeb lidu božího i nové duchovní potřeby a nová pomoc a milost od Panny Marie, „ustavičné pomocnice křesťanů“. Právě také nedávno byla Maria Panna označena jako nebeská zprostředkovatelka milostí a všech darů božích, zároveň a jediným prostředníkem, daným nám z nebe, s Ježíšem Kristem.

Je na Místě, právě také o vánočních svátcích, připomenouti se vše, čím je každému z nás věřících Panna Maria. Jestliže se radostně skláníme před Dítětem božím, z něhož nám vyrostl Vykupitel a Spasitel všech lidí, nemůžeme přehlédnout Jeho panenskou matku. Klečíme i před ní, uznávající její nebeskou velikost a důstojnost. Vždyť je to pro nás všechny Ona, co svým souhlasem „aj já dívka Páně, staň se mi podle slova tvého“ začala na zemi Bohem přislíbené dílo Vykoupení lidstva, a „přemohla hlavu Hada pekelného“, jak se zpívá v písni k její počtě. Ona pečovala o život a růst svého a božího Dítěte, ona doprovázela Ježíše Krista pozemskou poutí a Jeho učením i přebolestnou cestou pod Kříž, kde se i nám všem stala matkou. Ona s apoštoly stála u zrodu církve všeho lidu božího, ona byla vzata na nebe ke své věčné slávě a jako naše přímlovčí.

[další strana] Vždyť smíme věřit, že u Marie Panny najdeme slyšení, přízeň i pomoc a přímlovu, a to i v takové bídě, kdy si ani netroufáme obracet se přímo k Bohu a k Jeho nekonečnému milosrdenství. Proto byla také Panna Maria nezávaná „matkou milosti“, s odvoláním právě na tu plnost milosti, kterou jí zvěstoval anděl v Nazaretě.

Drazí bratři a sestry, budiž Vám Maria stálou průvodkyní ve víře, ve vašem duchovním i všedním životě, pomocnicí v nesnázích a starostech a prostřednicí a přímlovkyní před Bohem.

Amen.

Váš bratr [+ Augustin,]⁵⁵⁴

biskup

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵⁵⁵

554 Podpis.

555 Razítko.

Pastýřský list k velikonočním svátkům 1985**Datum: Velikonoce 1985****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojopis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 2 str.****Uložení: OA Hej, kart. 85, Pastýřský list – Velikonoce I. P. 1985**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <- residence CVIKOV>⁵⁵⁶AMORE PACEM]⁵⁵⁷

Velikonoce I. P. 1985

[Pastýřský list]⁵⁵⁸

bratra biskupa Augustina

Draží bratři a sestry ,

k velikonočním svátkům přijmete srdečné pozdravy a přání hojných darů božích ze zásluh Vykupitele, Ježíše Krista, jehož vzkříšením otevírá se všem věřícím brána království božního a vírou účast na životě věčném již zde na zemi. To znamená i osobní vykoupení věřícího člověka ze všech strastí a zmatků světa a život v neotřesitelném míru božím.

[další strana] „Blažený a svatý člověk ve vzkříšení prvním“ /Ježíšově/, To jsou slova Zjevení /Apk. 20/, jimiž je vyjádřen vrcholný dosah Kristova vítězství nad smrtí, jak se přenáší na každého věřícího. Je to vskutku vstup pod plnou vládu boží. V evangeliu Lukášově máme zprávu, že učedníci se zděsili prvního zjevení Ježíšova po vzkříšení a domnívali se, že vidí přízrak. A sv. Jan Zlatoústý klade otázku, proč Ježíš tak důrazně jim vysvětluje svou skutečnou přítomnost. Měli ustrašení žáci božského Mistra nyní pochopit, že jen jako Bůh mohl překonat smrt. Sv. Augustin k tomu praví: „Ve vzkříšení je [celý Bůh.“]⁵⁵⁹ Celá tři léta kázání a zázraků dostávají pečeť božství zmrtvýchvstáním. Obyčejná důvěra v laskavého Učitele a dobrotivého Divotvůrce přechází ve víru nadpřirozenou, jež

556 Dopsáno.

557 Předtištěná hlavička dopisu.

558 Proložení.

559 Proložení.

utvrzuje naději na spásu a věčný život a vrcholí již na zemi v lásku, jež přetrvá i smrt. Z té skutečnosti božského vzkříšení vyrostla a žije již téměř dva tisíce roků víra a duchovní život lidu božího a život každého křesťana.⁵⁶⁰ V přítomné době žijeme ve světě velkého pokroku vědy a techniky, avšak také ve světě plném zmatků a neklidu. Ovzduší nepokoje, uspěchaných všedních dnů, povyk a hluk světa strojů ohrožuje zdraví těla i duše, namáhá a přepíná síly až k únavě a otupělosti. V takovém světě je málo místa a málo času pro duchovní život, není-li již tento život pokládán za zbytečný přepych nebo za hloupost. - Pro věřícího člověka nemůže však být nebezpečím <ani>⁵⁶¹ ani vnější zmatek světa a nehrozí mu zánik duše v popelu malicherných zájmů, vášní a bezcenných či zlých činů. Víra, pokud je darem božím, je takovou mocí, že překonává všecka nebezpečí, všechny bolesti a strasti i strach ze smrti. Nadzemská a nadpřirozená moc víry působí dokonce i radost a veselí tam, kde přirozeně čeká člověk jen utrpení a bolest. Již o prvních věřících čteme v Písmě /Skut./, že „se radovali, když byli hodni trpět příkoří pro Krista.“ A zástupy mučedníků prvních století křesťanství jen potvrzují radostné hrdinství svědků božích. Projevuje se tím neměnná zákonitost dokonalého vztahu člověka k Bohu. Všechno to, co je jen dočasné, pomíjivé a smrtelné nemůže narušit boží řád, do něhož člověk vstoupil tím, že vložil svůj život do rukou božích. Uvědomuje-li si navíc věřící, že do toho božího řádu byl přitažen a objat Bohem samým, pak i ta pravá radost vzkříšení je na věky jeho, jako Vaše, drazí bratři a sestry, jimž žehná Váš bratr

[+ Augustin, biskup]⁵⁶²

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵⁶³

560 Dopsáno rukou.

561 Škrtnuto.

562 Podpis.

563 Razítko.

Pastýřský list k vánočním svátkům 1985**Datum: Vánoce 1985****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 2 str.****Uložení: OA Hej, kart. 85, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1985**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <– residence CVIKOV>⁵⁶⁴AMORE PACEM]⁵⁶⁵

Vánoce léta Páně 1985

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁵⁶⁶

bratra biskupa Augustina

[Drazí bratři a sestry,]⁵⁶⁷

přijměte srdečné pozdravy k vánočním svátkům a blahopřání k novému roku. Světlem víry, oporou neotřesitelné naděje a stále planoucím ohněm božské lásky naplňte své životy i ve dny všední a neradostné, aby milost Všemohoucího vládla duší každého z vás jako hlavní a jediná spolehlivá síla, zaručující věřícím život věčný. Slova pastýřského listu kéž vám přispějí jako bratrské povzbuzení mé apoštolské služby.

[další strana], „Slovo tělem učiněno, přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu Jeho, jako jednorozeného od Otce, plného⁵⁶⁸ milosti a pravdy.“ „Jan 1.kap./

V těchto slovech úvodu čtvrtého evangelia jednou větou je zvěstováno druhé největší mysterium⁵⁶⁹ křesťanské víry, totiž vtělení Slova, druhé božské osoby, a zároveň smysl a poslání příchodu Božího Syna na zemi pro spásu lidstva. Plné⁵⁷⁰ vánočních

564 Dopsáno.

565 Předtištěná hlavička dopisu.

566 Proložení.

567 Proložení.

568 Dopsáno.

569 Dopsáno.

570 Dopsáno.

svátků nutně je proto závislé na článku víry o božství Ježíše Krista, poutajícím k sobě lidskou přirozenost. Ani Bůh všemohoucí nemohl zachránit a spasit lidstvo aniž by sestoupil mezi nás, a je to projev nekonečné lásky, jestliže boží příchod na zem stal se takovým způsobem, že všichni lidé mohli „vidět slávu Jeho“. Pro věřícího křesťana jsou tedy Vánoce duchovním opakováním zázraku Božího vtělení a připomínkou toho přínosu mi<l>osti⁵⁷¹ a pravdy, jaký mohl lidem poskytnouti právě jen a jen Boží Syn. O nutnosti vykoupění nepochybovali ani mn<o>zí⁵⁷² pohané, a podle slov Apoštola sv. Pavla: „Veškeré stvoření lká, očekávajíc vykoupění.“ Síla a účinek vykupitelského díla a smrti Kristovy působí přes všechny věky a uskutečňuje se jednotlivě v každé duši, obdařené touž milostí a pravdou, o nichž se zmiň<u>je⁵⁷³ evangelista Jan. Služba světu, to, co nazýváme „světáctvím“, je služba zlu s pomocí nepravdy, lži a falše. To je opak dobra, milosti božího pořádku, jehož září je pravda, čistá a neposkvrněná falší a jakoukoli lží. Žijeme v době, kdy otázka pravdy a dobra v životě člověka je mnohem více aktuální a naléhavá nežli tomu bylo v dobách minulých. Nedostatek úpadek víry v boží pořádek, lhostejnost ke zvěsti Evangelia ohrožuje budoucnost lidského pokolení více nežli všechny přírodní pohromy, ba i více než všechny války. Ani nejobětavější práce <pro>⁵⁷⁴ společnost nebo i o mír ve světě nemůže zachránit lidstvo od zkázy, ztratí-li oporu boží síly a boží pravdy. Nezoufejme však ani nad veškerou bídou a ubohostí světa. Pomoc a záchrana je dosažitelná, protože vykupitelské dílo boží je dílo Všemohoucího, jež přetrvá všechny věky jako nezničitelné. Každý z nás z plnosti své víry v boží řád, ze silné naděje, překonávající všechna nebezpečí, a zvláště a nade vše s horoucí láskou můžeme přispět k dílu spásy. Amen.

Žehná vám všem váš br<a>tr⁵⁷⁵ biskup.

[+ Augustin]⁵⁷⁶

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵⁷⁷

571 Dopsáno.

572 Dopsáno.

573 Dopsáno.

574 Dopsáno.

575 Dopsáno.

576 Podpis.

577 Razítko.

Pastýřský list k velikonočním svátkům 1986**Datum: Velikonoce 1986****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojopis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 2 str.****Uložení: OA Hej, kart. 86, Pastýřský list – Velikonoce I. P. 1986**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <– residence CVIKOV>⁵⁷⁸AMORE PACEM]⁵⁷⁹

Velikonoce I. P. 1986

[Pastýřský list]⁵⁸⁰

bratra biskupa Augustina

[Drazí bratři a sestry v Kristu,]⁵⁸¹

k velikonočním svátkům přijměte pozdravy a přání hojných darů milosti boží, abyste v míru Páně prospívali každým dnem k dokonalosti následovníků Ježíše Krista, Syna Božího a Jediného Pána našeho. S ním slavíme Jeho Velikou noc, památku Jeho utrpení pro spásu lidstva a slavnost Jeho Vzkříšení k potvrzení naší víry a naděje věčného života.

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵⁸²

[další strana] [„Trpěl, protože sám trpět chtěl.“

„Vstal z mrtvých, tak, jak předpověděl.“]⁵⁸³

Tajemství Velikonoc pro pouhý lidský rozum je neproniknutelné. Člověk se vyhýbá bolesti a každému utrpení zcela přirozeně, protože každé utrpení a každá bolest narušuje rovnováhu lidského života. Tak je přirozeně těžko pochopitelné a ještě méně přijatelné, aby člověk vzal na sebe dobrovolně bolest a utrpení, a k tomu ještě bolest a utrpení,

578 Dopsáno.

579 Předtištěná hlavička dopisu.

580 Proložení.

581 Proložení.

582 Razítko.

583 Proložení.

spojenou s ponížením a hanbou po nespravedlivém rozsudku a potupnou smrtí. To je děsivá skutečnost, kterou podstoupil Ježíš Kristus se svou lidskou přirozeností. Z božího úradku nebyla jiná možnost vykoupení lidstva než právě takovým utrpením a obětí. Všichni svatí Otcové a učitelé Církve Východní i Západní shodují se v tom, že také jedině utrpení a oběť života Bohočlověka mohla Vykoupení uskutečnit, protože nikdo z lidí, postižených kletbou prvotního a dědičného hříchu, nemohl poskytnout přiměřené zadostučinění spravedlnosti Boží. Jen On, Beránek nevinný a bez poskvrny mohl usmířit Božství. Přední bohovědci zdůrazňují také, že Utrpení Ježíšovo bylo největší právě pro Jeho, Ježíšovu dokonalost i jako člověka, zvláště proto, že je vzal na sebe zcela dobrovolně. Ani nejtěžší okamžik umírání úplné opuštěnosti není provázen zoufalstvím, avšak jen potvrzením díla, : Dokonáno jest ! Vzkříšení je již jen čistě božské a nadpřirozené dovršení Zvěsti Evangelia a záruka křesťanské víry pro všechny časy. Ve vzkříšení také především vyniká božská přirozenost Ježíše Krista, protože jako pouhý člověk vstát z mrtvých nemohl. Jako člověk nemohl Ježíš Kristus přenést moc a sílu vykoupení ani samo zmrtvýchvstání na ostatní lidi. To může jen jako Bůh. Jen takto je přijatelné a s pomocí víry uchopitelné, že můžeme doprovázet Ježíše Krista a „následovat“ jej nejen dobrým mravním a duchovním životem, nýbrž i ve smrti a ve vzkříšení z mrtvých. Jen tak mohli světci a křesťanští mystikové mluvit o tom, že „umírají“ s Kristem a vstávají z mrtvých s Ním. Platí to pro všechny křesťany také duchovně, pokud „umíráme“ hříchu a vstáváme z hrobu zla a špatnosti k dokonalosti božího života a věčné spásy.

Drazí bratři a sestry, přijměte slova pastýřské služby k radostnému následování Krista a požehnání života v Něm.

Váš bratr [+ Augustin,]⁵⁸⁴ biskup.

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵⁸⁵

584 Podpis.

585 Razítko.

Pastýřský list k vánočním svátkům 1986**Datum: Vánoce 1986****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 3 str.****Uložení: OA Hej, kart. 86, Pastýřský list – Vánoce I. P. 1986**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <– residence Cvikov>⁵⁸⁶AMORE PACEM]⁵⁸⁷[Vánoce]⁵⁸⁸ I. P. 1986[PASTÝŘSKÝ LIST]⁵⁸⁹

bratra biskupa Augustina

[Drazí bratři a sestry,]⁵⁹⁰

přijměte vánoční pozdrav a blahopřání k Novému roku v tomto pastýřském listě, který má být znamením pouta našeho společenství ve víře, v naději spásy a lásky, jež smazává božskou mocí bídu našich vin a dovršuje začátek našeho trvalého spojení s Bohem.

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁵⁹¹[další strana] [Sláva]⁵⁹² na výsostech [Bohu]⁵⁹³ a na zemi [pokoj lidem]⁵⁹⁴<...>⁵⁹⁵

V andělském poselství o narození Bohočlověka je podle křesťanských mystiků dvěma slovy vyjádřeno tajemství Vánoc

586 Dopsáno.

587 Předtištěná hlavička dopisu.

588 Proložení.

589 Proložení.

590 Proložení.

591 Razítko.

592 Proložení.

593 Proložení.

594 Proložení.

595 Dopsáno rukou.

a zároveň skutečný obsah a výsledek počátku díla spásy, jak je započal Boží Syn již v jesličkách. Sláva Bohu a pokoj lidem jsou ta dvě slova, jež uvádějí mysterium znovuzrození lidstva⁵⁹⁶ pro život s Bohem i pro život lidí mezi sebou. Prorok Isaiáš tlumočí boží stránku tajemství : „Čest či slávu svou nikomu nedám!“ Na tomto věčném božím právu ztroskotává jakákoli lidská vzpoura, všechny pokusy uchvatitelů moci, pokoušejících se postavit vlastní pýchu a samolibost na trůn, který patří jedině Všemohoucímu. Neštěstí a bída světa má hlavní pramen právě v tom, co je odnímáno Bohu. A zárukou pokoje na zemi stává se právě jen nastolení slávy a moci boží, před nimiž neobstojí jiná velikost, tím méně samozvaná pýcha lidské ctižádosti. Svatý Bernard vidí v tom první a největší výsledek vánočního poselství andělů. Žalmista pak důrazně volá: „Ne nám, Pane, ne nám, avšak jménu svému dej slávu.“ týž sv. Bernard dodává, že nemáme zapomínat na skutečnost, že se nám to velké tajemství otevřelo díky Marii Panně, jež <jež>⁵⁹⁷ posloužila Bohu mateřstvím Ježíše Krista a stala se tak i matkou celé církve boží, všech věřících. Svatý Jan Zlatoústý rozlišuje trojí proud poselství vánočního míru, jak jej zjevila pastýřům andělů. Je to mír s Bohem, mír jednotlivého člověka sama v sobě a mír s ostatními lidmi. Mír s Bohem znamená vládu boží v životě člověka. Protože narušená lidská přirozenost potřebuje nutně očistu, aby se mohla stát nástrojem a novým obrazem božím, je tu třeba kromě zásahu boží milosti i pokání ze strany člověka.

[str.2]Sv. Jan Zlatoústý zdůraznil, že Dítě boží již v jeslích přichází jako [obět']⁵⁹⁸ i jako [Spasitel,]⁵⁹⁹ a tak již právem zde u jeslí vkládáme svou spásu do rukou Nebeského dítěte. A podle Žalmisty: „Milosrdenství a pravda setkaly se zde.“ Apoštol Pavel ve 2. epištole Korintským ještě výrazněji praví: „Bůh byl v Kristu, usmiřuje sobě svět.“ To již je vánoční poselství míru božího pro celé lidstvo. Volání proroka :“Obrať se k Hospodinu, Bohu svému!“ zůstalo jen pláčem, nežli Boží Syn sestoupil na zem. „Bída a neštěstí na cestách jejich, a cestu míru nepoznali.“/Ep. Řím./Jak tato slova Apoštola Pavla platí i dnes pro lidstvo stále znovu a znovu hledající únik ze zmatku a bídy a vztahující ruce k jistotě dobra, lásky a pokoje pro všechny! „Všecku starost svou složte na Něho.“ /2.ep.Petr. A vždy znovu naslouchejme návodů Božského Mistra :“Učte se ode mne, neboť jsem <tichý a>⁶⁰⁰ pokorný srdcem. A najdete pokoj srdcím svým.“/Mat./

596 Dopsáno.

597 Škrtnuto.

598 Proložení.

599 Proložení.

600 Dopsáno.

Zdrojem ustavičného nepokoje a duchovní bídy je ničím netlumená žádostivost a sebeláska. V Janově Evangeliu je popsána ta věčná nespokojenost a chtivost jako trojí hlavní zlo: „Žádost očí, žádost těla a pýcha života.“ Žádost očí je honba za majetkem a marnostmi, žádost těla je nekázeň a vláda tělesných požitků, a pýcha života je bezuzdná štvance za sebeslávou, kariérou a mocí nad druhými lidmi. Sv. Bernard upozorňuje, že také již v jeslích ukázal nám Spasitel tu chudobu, jež uchrání věřícího člověka před nebezpečím nezřízené chtivosti a zhoubných žádostivostí.

Není boží příkaz ani vůle, aby se věřící člověk zbavil všeho majetku a všech příjemných věcí; nemá jen být jejich otrokem. Slovy Apoštola <(Řím.)>⁶⁰¹: „Jestliže je to možné, pokud na vás záleží, mějte mír se všemi lidmi.“ - Váš bratr biskup [+ Augustin]⁶⁰²

601 Dopsáno.

602 Podpis.

Pastýřský list k velikonočním svátkům 1987**Datum: Velikonoce 1987****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 2 str.****Uložení: OA Hej, kart. 87, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1987**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <– residence CVIKOV>⁶⁰³AMORE PACEM]⁶⁰⁴

Velikonoce léta Páně 1987

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁶⁰⁵

bratra biskupa Augustina

[Drazí bratři a sestry,]⁶⁰⁶

přijměte srdečné pozdravy a přání požehnaných svátků velikonočních. Spojme své mysl i srdce v tajemství Kristova utrpení, vykupitelské oběti Bohočlověka, v níž On sám je Veleknězem i Obětí a na níž i všichni věřící se podílejí v díle spásy, odpuštění hříchů a životem s milostmi božími dary, jež nám všem Ježíš Kristus zasloužil až do konce věků.

[+ Augustin, biskup]⁶⁰⁷

„Kristus nás miloval a vydal se za nás jako dar a oběť Bohu. Oběť plnou vůně líbeznou.“ /Apoštol Pavel k Efezským 5, 2/ Podle svatého Augustina každá viditelná oběť je znamením oběti neviditelné. Neviditelnou obětí u člověka je duch jeh člověk pozdvihuje k Bohu. Podle toho vše a cokoli člověk povznáší k Bohu může být nazváno obětí. A člověk potřebuje takovouto oběť z trojího důvodu: jedním způsobem pro odpuštění hříchů, jimiž se od Boha odvrátil, a to je služba kněžská, podle slov Apoštola Žid.5,1/“aby – kněz – přinášel dary a oběti za hříchy.“ Za druhé, aby člověk, očištěný od hříchů, uchoval se ve

603 Dopsáno.

604 Předtištěná hlavička dopisu.

605 Proložení.

606 Proložení.

607 Podpis.

stavu milosti, navždy již připoután k Bohu, v čemž pozůstává člověkův duchovní mír a spása. Proto také již ve Starém Zákoně byla obětována Oběť pokojná pro spásu obětujících, jak čteme v knize Leviticus. Za třetí jsou přinášeny oběti, aby duch člověka dokonale se spojil s Bohem, čímž má také navěky pokračovat život v blaženém vidění Boha. Proto také a jen v tomto smyslu byla již ve Starém Zákoně přinášena „Oběť zápalná“ - „celopal“ - kdy celý obětní dar byl stráven ohněm na znamení odevzdání Bohu beze zbytku. Toto vše přišlo až k nám, do našich časů člověčenstvím Pána našeho Ježíše Krista a zvláště a vrcholně Jeho Obětí, utrpením a smrtí na kříži. Neboť touto Obětí bývají naše hříchy smývány a odstraněny, jak praví Apoštol :“Vydán byl pro naše hříchy.“/Řím./4,25/ Za druhé, milost posvěcující skrze Krista jsme přijali/Žid.5,9 „Všem, kdož ho následují stal se příčinou věčné spásy.“ Za třetí, skrze Něho dosáhneme i dokonání věčné slávy, Podle slov Apoštola /Žid.10,19 „Důvěru skrze Jeho krev máme, že vstoupíme jednou do svatyně svatých „ na věčnosti. A tak Kristus sám jako člověk, nejen byl knězem a veleknězem své Oběti, nýbrž On sám byl také Obětí dokonalou. On sám byl obětí za hříchy celého světa, On sám byl obětí pokojnou a obětí zápalnou, jež jediná dává sílu a moc všem obětem, jež přinášejí nový život a záruku života věčného.

Již nejstarší církevní otcové a učitelé jako Cyril Alexandrijský a Jan Zlatoústý uváděli tuto skutečnost jako předmět víry, a o staletí později opakoval tuto nauku svatý Tomáš Akvinský a mnozí jiní. Je na místě, abychom si i dnes uvědomili význam Krista Oběti a Velekněze a s Ním slavili Jeho Velikou noc. Amen

[Váš biskup + Augustin]⁶⁰⁸

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁶⁰⁹

608 Podpis.

609 Razítko.

Pastýřský list k vánočním svátkům 1987**Datum: Vánoce 1987****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 3 str.****Uložení: OA Hej, kart. 87, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1987**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <– residence CVIKOV>⁶¹⁰AMORE PACEM]⁶¹¹

Vánoce léta Paně 1987

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁶¹²

bratra biskupa Augustina

[Drazí bratři a sestry,

k vánočním svátkům a novému roku]⁶¹³ přijměte srdečné pozdravy a přání všeho dobrého od dárce všeho dobra, Pána našeho, Všemohoucího. Z titulu apoštolské služby od svého biskupa přijměte apoštolské požehnání pro sebe a pro všechny své drahé. Pastýřský list ať je zde dokladem pouta lásky a duchovního společenství jednoty a životnosti mystického těla Kristova.

Váš biskup [+ Augustin]⁶¹⁴[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁶¹⁵[další strana] [„Spi, nebes Dítě milostné, Pán jsi a Bůh.“]⁶¹⁶

Těmi slovy zpívá boží matka, Maria Panna, ukolébavku svému děťátku, podle slavného hudebníka ze 17. století, Michny z Otradovic, a to ve známé vánoční písni jež se stala

610 Dopsáno.

611 Předtištěná hlavička dopisu.

612 Proložení.

613 Proložení.

614 Podpis.

615 Razítko.

616 Proložení.

neodmyslitelnou součástí našich národních vánočních písní a koled. Je to píseň :“Chtíc, aby spal, tak zpívala synáčkovi.“ Je to snad nejkrásnější vánoční píseň na světě, a to nejen melodií a slovy, nýbrž především obsahem. Maria totiž v písni oslovuje své Dítě jako Pána a Boha a v další sloce jako Spasitele a Stvořitele. A její mateřské štěstí a radost konečně doprovází vědomí, že na toto nebeské Dítě „přikvapí zakrátko, řád těžkých dní“. Maria Panna, vědomím a účastí na vykupitelském díle Kristově získává duchovní mateřství všech věřících, jak to potvrdil Ježíš sám na kříži. Tím se také vysvětluje, proč již od prvních dob křst'anství trvá úcta k Marii, matce Boží a proč ta<k>⁶¹⁷ usilovně bojovali církevní otcové a učitelé i na všeobecných sněmech za její oslavu. Již třetí všeobecný sněm v Efesu přiznal Panně Marii titul „Bohorodička“ /Theotokos/, zvláště zásluhou Cyrila Alexandrijského, známého bojovníka proti tehdejším bludům, zvláště proti Nestoriovi, který popíral lidskou přirozenost Ježíše Krista. Nenašel by se však ani jeden ze všech východních i západních církevních Otců a Učitelů, který by v nauce, spisech a kázáních neoslavoval Pannu Marii, zvláště právě v souvislosti s Narozením Páně. To byla vždy příležitost dát věřícím plný, uzavřený výklad tajemství vtělení Božího Syna, brána k pokladu víry. Je dobré, abychom si i my na Vánoce připomněli zrod své víry.

[str.2] K narození Páně kladli si učitelé církevní celou řadu otázek, a zvláště ohledně Jeho Božské osoby. Již Jan Damašský zdůrazňuje, že narození u Krista týká se osoby, nikoli jen přirozenosti. Sv. Augustin proti Feliciánovi obhazuje zrození Božího Syna od věčnosti a zrození v čase. Proti bludu Nestoriovu a dalších, kdo vystupovali proti božímu mateřství Panny Marie, psali kromě Cyrilla Alexandrijského, též Athanasios, Irenaeus, Řehoř Veliký a jiní, ještě po sněmu Chalcedonském. A v nicejském vyznání svatého Athanasia čteme doslova:“ Bohem jest z po<d>staty⁶¹⁸ Otce před věky zrozen, člověkem jest z podstaty matky v čase narozen, jenž ačkoli Bůh, jest i člověkem, avšak přece ne dva, avšak jeden jest Kristus.“ Svatý Jeroným s vášnivým rozhořčením odmítá jednu podvrženou zprávu, že u porodu Panny Marie byly porodní babičky, a zdůrazňuje, že <dička>⁶¹⁹ rodička panenská rodila bez bolesti a nepotřebovala babicí útěchy a pomoci. Někteří zbožní vykladači Písma Svatého zastavují se u jména místa narození Páně. Hebrejské jméno Betlém, totiž znamená „Dům chleba“, a Řehoř Veliký k tomu připojuje Ježíšovo: „Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil.“ K tomu se nadšeně připojuje slavný kazatel francouzský biskup Bossuet s pobídkou, abychom my věřící viděli všechny chrámy jako pravý Betlém, pravý dům

617 Dopsáno.

618 Dopsáno.

619 Škrtnuto.

chleba života. Mnozí také zamýšlejí se nad tím, zda se Ježíš Kristus narodil ve vhodném čase. Evangelista Lukáš první oslavuje tu chvíli pozemského zrození Syna Božího jako nejvhodnější, když po mnoha nepokojích a válkách zavládl klid v Římské říši, a celý svět jako by zmkl v očekávání objevu velkého tajemství božího. I nad tím se zamýšlejí svatí a zbožní učitelé, proč bylo narození Páně zvěstováno nejprve pastýřům, potom mudrcům a pak teprve veřejnosti.- Pro nás jest Bůh láska, a kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu, a Bůh v něm.

Váš biskup [+ Augustin]⁶²⁰

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁶²¹

620 Podpis.

621 Razítko.

Pastýřský list k velikonočním svátkům 1988**Datum: Velikonoce 1988****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 3 str.****Uložení: OA Hej, kart. 88, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1988**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <residence CVIKOV>⁶²²AMORE PACEM]⁶²³

Cvikov Velikonoce léta Páně 1988

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁶²⁴

bratra biskupa Augustina

[Drazí bratři a sestry,]⁶²⁵

přijměte srdečné pozdravy a blahopřání k velikonočním svátkům a zároveň mé apoštolské požehnání pro každého z Vás a pro všechny Vaše drahé. Oslavte největší a nejvýznamnější svátky roku ve spojení s Kristem Ukřižovaným a s Ním vítězícím nad smrtí a nad mocí temnot.

Váš bratr biskup

[+ Augustin]⁶²⁶[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁶²⁷[další strana] [„Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil”]⁶²⁸ /Mt, Mk, Lk/[„Dokonáno jest!”]⁶²⁹/Jan/

622 Dopsáno.

623 Předtištěná hlavička dopisu.

624 Proložení.

625 Proložení.

626 Podpis.

627 Razítko.

628 Proložení.

629 Proložení.

V posledních slovech Spasitelových na Kříži máme výkřik člověčenství Ježíšova, vyvrcholení útrap a muk, jež na sebe dobrovolně vzal až k nejděsnější opuštěnosti pro lidskou přirozenost, kdy i Bůh mlčí, jako by zapomněl na všecku svou dobrotu a na vše své milosrdenství. Velcí světcí a mystikové ve spojení s Kristem prožívali i popsali takové a podobné stavy utrpení, bolesti a opuštěnosti, jak je zvláště přesně vylíčil sv. Jan z Kříže i jiní; mezi nimi i řada svatých žen, jako na př. sv. Kateřina Sienská. Ani prostí věřící křesťané nejsou ušetřeni této zkoušky víry, kterou jako „doplňování toho, co chybí na vykupitelském díle Kristově“ označují Otcové a Učitelé Církve Východní i Západní. Svátý Pavel to napsal přímo, že „všecko tvorstvo očekává vykoupění“, a to právě tím způsobem „vykoupění Křížem – utrpením. V našem století byla ta skutečnost ověřena a potvrzena mnohem více a důkladněji než za uplynulé tisíciletí. Nikdy nebylo prolito tolik lidské krve, nikdy nehořelo tolik lidských příbytků, nikdy nebylo napácháno tolik zločinů jako v našem věku. A hrůza pokračuje dále či nebyla ani zastavena. V časopise, který u nás uveřejňuje důležité zprávy ze světa / 100 plus jedna / bylo napsáno, že v současné době je ve světě uskladněno 20.000 atomových bomb, z nichž polovina by stačila zničit všechn život na zemi. Rovněž zde bylo uveřejněno, že podle statistik OSN každou čtvrt hodinu umírá ve světě 1.000 lidí hladem, převážně starci a děti, zatímco ve skladištích bohatých zemí se hromadí zásoby obilí, které si chudé země nemohou koupit protože jsou nuceny kupovat zbraně. Takových a podobných bolestí by bylo možno jmenovat více, kdybychom měli připomenout mravní bídu, jež nemoce světa doprovází. Je to v současné době děsivá hrozba nemoci, jež [str.2] ohrožuje lidstvo hůře nežli „morové rány“ minulých staletí. Smrtelná nemoc AIDS, jež zbavuje člověka odolnosti proti všem nemocem, šíří se jako lavina v Africe, v Americe, v Asii a též už v Evropě, a pomalu i v naší vlasti. Nepodaří-li se lékařům nalézt brzy způsob léčení, může tato choroba zničit svět víc nežli atomová válka. A hlavní příčina této hrozby je úpadek mravnosti, nekázeň a pohlavní zvrhlosti. Máme věru naléhavé důvody naříkat a volat k nebi o slitování, spojit své vlastní strasti a bolesti s Ukřižovaným a účastnit se tak díla vykoupění a spásy, jež bude vyvrcholením života z víry.

Ježíšovo „Dokonáno jest“, je již božskou pečeti na ukončeném trpitelném a vykupitelském díle Bohočlověka. Okamžikem smrti Kristovy otevírá se i brána slavného Vzkříšení, jež bylo předpověděno a přislíbeno, protože nemohlo být očekáváno bez zásahu Všemohoucího. Proto nelze dosti často opakovat slova Apoštola: „Nevstal-li Kristus z mrtvých, je marná naše víra.“ Svědectví Vzkříšení v Božím slově Evangelia je tak podrobné, jasné a přesvědčivé, že plným právem zakládá radost a slávu křesťanské víry

i bohoslužby od prvních dnů zrodu Církve. V církvi Východní i Západní jsou od počátku Velikonoce největšími a nejdůležitějšími svátky bohoslužebného roku a staly se i svátky „smíření“ všude, kam pronikla víra v Ježíše Krista. Drazí bratři a sestry, slavte i vy Velikonoce ve znamení a síle Kříže Kristova, neste své strasti a bolesti též jako spoluúčastníci vykupitelského díla Božího Syna, abyste právem jako milostí Boha Všemohoucího mohli očekávat slavné vzkříšení k blaženosti věčné, kterou nám Vzkříšený Bohočlověk připravil. Amen!

Váš biskup

[+ Augustin]⁶³⁰

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁶³¹

630 Podpis.

631 Razítko.

Pastýřský list k vánočním svátkům 1988**Datum: Vánoce 1988****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 2 str.****Uložení: OA Hej, kart. 88, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1988**[PASTÝŘSKÝ LIST]⁶³² biskupa Augustina Vánoce léta Páně 1988

V Kristu drazí bratři a sestry! Přijměte srdečné pozdravy, přání požehnaných Vánoc a blahopřání do Nového roku Vám všem. [Per Christum hominem ad Christum Deum!]⁶³³ Skrze Krista – člověka, ke Kristu – Bohu! To jsou slova, jimiž vyjádřil svatý biskup Augustin cestu a způsob našeho lidského setkání a soužití s Bohem na zemi i na věčnosti. To, že jen prostřednictvím Bohočlověka, Ježíše Krista, můžeme se my pozemští ubožáci přiblížit až k božímu trůnu a nakonec k životu na věčnosti, vrátil nám Vykupitel svým utrpením a smrtí na kříži a tím, že jako Bůh přemohl smrt. Všichni staří církevní otcové od prvního, apoštolského sněmu až k velkému vyznání víry /Athanasianum/ na Nicejském sněmu a později opakovali vždy tento základní článek křesťanské víry, který dokázal vyjádřit sv. Augustin šesti slovy: Skrz Krista člověka, ke Kristu Bohu. A vzpomeňte na horské kázání našeho Pána, jak je zaznamenáno v Evangeliu, v řeči o „blahoslavenstvích“. Všecky ty přísliby a podoby věčného života, naznačené tam, odpovídají jednotlivým strastem našeho pozemského života, pokud ovšem je opřeme o Krista Člověka i Boha. Tak i vánoční svátky jsou bohoslužebným úvodem k tomu základnímu a podstatnému průběhu vztahu věřících křesťanů k celkovému božímu hospodářství na zemi, jež má zprostředkovat církev – celé společenství věřících. S betlemskými pastýři poklekáme u jeslí Dítěte božího, s mudrci od Východu vyznáváme již božskou přirozenost tohoto Dítěte. A během bohoslužebného roku sledujeme Bohočlověka jako učitele, kazatele, a to nejen obnovy Zákona, jak jej poznalo již lidstvo přes Mojžíše a Proroky, nýbrž navíc a mnohem účinněji silou a mocí přímého zásahu božího v zázračném léčení lidských neduhů a bolestí, přemáháním smrti, a nade vše vyhlášením zákona lásky a přínosu záruky věčného života a věčné blaženosti – vykoupením všeho lidstva – pro zásluhy Ježíše Krista. A to vše právě proto, že On byl člověk i Bůh. V Kristu drazí bratři a sestry, ať Vás

632 Proložení.

633 Proložení.

doprovází po celý rok to vědomí pouta s Kristem člověkem i Bohem. Vracejte se k němu v modlitbě i mimo modlitbu, zastavujte se i během všedních dnů a všedních zaměstnání v myšlenkách a vzpomínání na Toho, jenž Vás vykoupil a přitáhl k sobě vírou a připravil Vám též věčný život, věčnou blaženost po překonání všech strastí země. Apoštolské požehnání Vašeho biskupa provází Vás již dnes.

Váš biskup Augustin

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁶³⁴

Příloha pastýřského listu k vánocům léta Páně 1988 .

Připis biskupa Augustina k 20. výročí biskupského svěcení. Drazí v Kristu, bratři duchovní, bratři a sestry věřící, před dvaceti lety, dne 15. prosince roku 1968, z milosti boží a vůle církve bylo mi uděleno svěcení na biskupa, a to v katedrále sv. Gertrudy v Utrechtu v Holandsku. Hlavní světitel byl arcibiskup utrechtský, blahé paměti, Dr. Ondřej Rinkel, jenž byl po třicet roků předsedou Unie starokatolických církví. Kromě něho byli čtyři biskupové spolusvětitelé: biskupa Boyse z Anglie poslal za sebe arcibiskup canterburský Ramsay z Anglie. K velké slavnosti dostavil se též zástupce vyslanectví v Haagu a blahopřál mi jménem pana vyslance ČSSR. Dne 23.prosince byla konána intronizace biskupa v naší katedrále ve Varnsdorfu. Slavnostnímu aktu byl přítomen i zástupce sekretariátu pro církevní věci při ministerstvu kultury, předseda Městského národního výboru a další osobnosti. První roky mé apoštolské služby byly nadějně i radostné. Díky vedení Československé církve mohl jsem každý týden dojíždět na přednášky pro naše bohoslovce na Husově fakultě, kde oni měli též možnost poslouchat některé přednášky tamních profesorů. Tak již r.1970 mohl jsem vykonat první svěcení kněží a a dalších kandidátů. Měli jsme totiž čtyři členy s ukončeným studiem bohosloví a s vyšším svěcením /i jáhnů/, též jednoho pro slovenskou obec v New Yorku. Tak byla naděje, že brzy budou mít všechny naše církevní obce vlastního duchovního. Politickými zmatky nastaly však i změny v církevních věcech. Toho využili různí dobrodruzi, podvodníci a hochštapleři, jak je nazval zmíněný arcibiskup Rinkel, a pokoušeli se „zasévat koukol“, podle obrazu Evangelia. I u nás se jim to podařilo, ba i za hranicemi. Dnes mi sice blahopřejí páni biskupové z celé Unie, ale náprava nikde. Končím však slovy Písma: „Nebojte se, maličké stáde, neboť se zalíbilo Bohu – dáti Vám království.“ Váš biskup [+ Augustin]⁶³⁵

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁶³⁶

634 Razítko.

635 Podpis.

636 Razítko.

Pastýřský list k velikonočním svátkům 1989**Datum: Velikonoce 1989****Místo sepsání:****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 1 str.****Uložení: OA Hej, kart. 89, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1989**

[EPISCOPUS ORDINARIUS
 ECCLESIAE CATHOLICAE SUB UTRAQUE
 BOHEMIAE ET MORAVIAE
 AMORE PACEM]⁶³⁷

Velikonoce léta Páně 1989

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁶³⁸

biskupa Augustina

V Kristu drazí bratři a sestry,

přijměte nejprve pozdrav a přání všeho dobra od Pána našeho Všemohoucího. Velikonoce jsou nejen svátky a vrchol bohoslužby celého roku, nýbrž i největší a nejdůležitější opakovanou oslavou nejdůležitější události lidských a celosvětových dějin. Poslední dny Ježíšova života na zemi, jeho utrpení a vykupitelská smrt na kříži, jeho zmrtvýchvstání a konečně sláva nanebevstoupení poznamenaly lidstvo až do skonání světa, a to takovou měrou, že do věčného života a k věčné blaženosti vstoupí jen ten, kdo uvěří v Něho a jeho slova a bude žít na zemi podle Jeho zákona – zákona pravdy a lásky. Současníky Kristovy nepřesvědčili ani zázraky, jež konal Ježíš během svého veřejného působení, ba i Jeho nejbližší a nejmilejší učedníci často ztráceli důvěru v Jeho poslání a ve způsob života k jakému je nabádal. A nakonec i pod křížem zůstal jen jeden z učedníků. A když již vstal z mrtvých, jak předpověděl, znovu pochybovali ti nejbližší a báli se a schovávali se za zavřenými dveřmi, jak Jen evangelista výslovně dvakrát zaznamenává. Přehnané kacířské a fanatické mudrování později došlo k pravému opaku, že totiž popíralo skutečnou smrt Kristovu na kříži. Ježíš podle nich nemohl zemřít, protože byl Syn Boží. Svatý Tomáš Akvinský ještě ve středověku vystupuje proti tomu bludu usvědčujícím výkřikem

637 Předtištěná hlavička dopisu.

638 Proložení.

Ježíšovým v posledním okamžiku života : „Žízním!“ Když před tím odmítl nápoj, který měl omámit tělo proti nesnesitelným bolestem ukřižování. - Kristova „modlitba velebněžská“, jak ji zaznamenal Jan evangelista, shrnuje krátce podstatu Zjevení Velikonoc: „Otče, přišla ta hodina, oslav svého Syna, aby Syn oslavil tebe, podle moci, kterou jsi mu dal nade všemi lidmi, aby dal věčný život všem, které jsi mu dal. A to je věčný život: aby poznali tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista.“ Tuto hlavní myšlenku rozvíjí celý další text Ježíšovy poslední modlitby. Kéž je i vám všem blahou zvěstí s mým apoštolským požehnáním!

Váš bratr biskup

[+ Augustin]⁶³⁹

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁶⁴⁰

<P.S. Díky za pozdravy. Lituji, jsem nucen poléhávat, a také máme v domě velký zmatek z nekonečných oprav. Řemeslníci všeho druhu se tu motají bez konce. A.>⁶⁴¹

639 Podpis.

640 Razítko.

641 Vzkaz dopsaný na druhé straně listu biskupova listu.

Pastýřský list k vánočním svátkům 1989**Datum: Vánoce 1989****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojpis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 3 str.****Uložení: OA Hej, kart. 89, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1989**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <- residence CVIKOV>⁶⁴²AMORE PACEM]⁶⁴³[VÁNOCE]⁶⁴⁴ léta Páně 1989[PASTÝŘSKÝ LIST]⁶⁴⁵

biskupa Augustina

[Drazí bratři a sestry,]⁶⁴⁶

přijměte srdečné pozdravy a přání milosti a darů božích ke konci roku a zejména k Vánocím a Novému roku a mé apoštolské požehnání, provázející tento pastýřský list, jenž je znamením po<u>ta⁶⁴⁷ víry, naděje a lásky v Ježíši Kristu, pánu našem.

[+ Augustin]⁶⁴⁸

biskup

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁶⁴⁹[další list] [PASTÝŘSKÝ LIST]⁶⁵⁰ Cvikov, Vánoce 1989

[Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu Jeho jako

642 Dopsáno.

643 Předtištěná hlavička dopisu.

644 Proložení.

645 Proložení.

646 Proložení.

647 Dopsáno.

648 Podpis.

649 Razítko.

650 Proložení.

jednorozeného z Otce, plného milosti a pravdy.]⁶⁵¹ /Jan 1/

Čtvrté evangelium se vyznačuje proti třem ostatním zejména výrazně tajemnou řečí již od prvních slov této boží zvěsti. Kromě toho v prvních třech evangeliích jsou zaznamenána snad všechna podobenství, jež Ježíš použil ve svých kázáních, avšak v Janově evangeliu jsou pouze alegorie. Zřejmě je třeba přičísti tuto skutečnost zvláštnímu záměru Ducha Svatého, jímž je celé boží Zjevení řízeno, jak bylo výslovně definováno již oekumenickými sněmy prvního křesťanského tisíciletí. To má velký význam pro osobní duchovní život každého křesťana a to od počátku života církve Kristovy až podnes. Znamená to totiž, že každý, kdo přijal křest Kristův je povolán nejen k poznání věcí božích, avšak také k plnému, všestrannému životu božím, ba dokonce přímo k boží dokonalosti. Jsme rovnou božím příkazem vyzváni nazývat Boha „Otcem“, a již v prvním evangeliu /Matoušově/ káže nám přímo Ježíš, Syn Boží sám: „Buďte dokonalí jako váš Otec nebeský dokonalý jest.“ V žádném jiném náboženství v dějinách celého světa není ani stopy po takové možnosti a skutečnosti spojení člověka s božstvím. Všichni ostatní „bohové“ od přírodních pohanských náboženství zůstávají pouhými modlami, jež vyžadují na svých ctitelích někdy i oběti života, avšak nic svým ctitelům neposkytují. Možnost bezprostředního styku s Bohem, především vírou, nadějí a vztahem lásky činí z nás děti boží a členy Jeho věčného společenství i života. Ze své strany můžeme se přiblížit Bohu rozumem a vůlí, neboť v rozumu a vůli jsme již „obrazem“ božím od počátku stvoření. Vykupitel, jehož příchod na Zemi oslavujeme Vánocemi, obnovil naše pouto s Bohem a přidal k němu možnost našeho podílu s nadpřirozeným životem.

[str.2] Drazí bratři a sestry, při památce příchodu Dítěte božího na zem a na prahu nového roku spojme své modlitby k Všemohoucímu, aby nás podržel ve svém všemocném náručí otcovském, aby podepřel a posílil naše slabé a nejisté kroky k té dokonalosti, kterou na nás požaduje. Žijeme ve světě, plném velkých zmatků a nebezpečí pro duše i těla, a často i ti nejmoudřejší a nejučenější vědomě i nevědomky způsobí mnoho zlého. Opření o vědění a moc boží můžeme vždy čelit všem nebezpečím a všemu zlu, a to nejen pokorou a trpělivostí, avšak také nepokořitelnou statečností a silou, jež je silou boží, silou Všemohoucího. A nemluvíme nadarmo o „božských“ ctnostech, jež nám dává sám Bůh, totiž božskou víru, božskou naději a božskou lásku, v nichž vlastně je již uskutečněno všechno to, co nám zasloužil Vykupitel a co přislíbil svým věrným. Společenství oltáře nás již na zemi připravuje na trvalé obcování s Bohem, avšak také na věčné společenství

651 Proložení.

svatých na věčnosti, jehož jistota je zakotvena již v prvním Apoštolském vyznání víry, jež opakujeme při každém křtu a v dalších částech bohoslužby. Na prahu nového roku modleme se též, aby bylo konečně odstraněno pohoršení, jímž trpí naše církevní společenství již téměř dvacet roků. Skupinka „dobrodruhů, podvodníků a hochštaplerů,“ jak je nazval arcibiskup Rinkel, blahé paměti, tato skupina s pomocí neschopných a někdy i *p<o>dplacených*⁶⁵² státních úředníků ohrožovala naši církev zevnitř i na veřejnosti. V posledních letech byl to především jeden zloduch v Praze, který ohrožoval církev již od roku 1945 a vydává se dokonce za „infulovaného preláta“ i za hranicemi, ačkoli nemá ani rok studia bohosloví. Jeho činnost je jen řetěz svatokrádeží a rouhačství. Závěrem: „Pomoc naše ve jménu Páně. Jakož jsme doufali v Tebe.- Budiž jméno Páně pochváleno. Od tohoto času až navěky.-Požehnej vás Všemohoucí Bůh, Otec, Syn a Duch Svatý.- Amen.

[+ Augustin]⁶⁵³

652 Dopsáno.

653 Podpis.

Pastýřský list k velikonočním svátkům 1990**Datum: Velikonoce 1990****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 3 str.****Uložení: OA Hej, kart. 90, Pastýřský list – Velikonoce léta Páně 1990**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <residence CVIKOV>⁶⁵⁴AMORE PACEM⁶⁵⁵

Velikonoce léta Páně 1990

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁶⁵⁶

bratra biskupa Augustina

[Drazí bratři a sestry,]⁶⁵⁷

po téměř deseti letech posílám Vám tento list poprvé svobodně, bez nebezpečí, že za to půjdu do vězení. Přijměte můj velikonoční pozdrav s přáním, aby i Vám všem byly tyto velikonoční svátky dobou vzkříšení a duchovního růstu v radostném společenství církve, jež nás spojuje k životu s Bohem a váže přípravou na blažený život bez konce – na věčnosti.

Váš biskup [+ Augustin]⁶⁵⁸[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁶⁵⁹

[další strana] [EPISCOPUS ORDINARIUS

ECCLESIAE CATHOLICAE SUB UTRAQUE

BOHEMIAE ET MORAVIAE

AMORE PACEM]⁶⁶⁰

654 Dopsáno.

655 Předtištěná hlavička dopisu.

656 Proložení.

657 Proložení.

658 Podpis.

659 Razítko.

660 Předtištěná hlavička dopisu.

Velikonoce léta Páně 1990

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁶⁶¹

bratra biskupa Augustina

[„Radujte se v Pánu, a jásejte spravedliví“]⁶⁶²

Velikonoce jsou vždy vlastně největšími svátky křesťanské víry. Vedle mysteria Nejsvětější Trojice je Vzkříšení Ježíše Krista nejdůležitější bohovědnou skutečností v celém Zjevení Boží zvěsti. Proto mohl sv. Pavel slavnostně proklamovat: „Nevstal-li Kristus z mrtvých, marná je naše víra!“ Ale On vstal z mrtvých a vyšel z hrobu jako Boží Syn – vítěz nad smrtí pro všechny lidi. Pro nevěřící umřel jako ubohý odsouzenec na kříži, i když pro ty, kdož uvěřili, umýval viny celého lidstva svou krví vykupitelskou, aby všem lidem dobré vůle otevřel znovu cestu do náručí Věčného Otce všeho tvorstva, jež z Jeho Slova Vyšlo, trvá a žije. Každý křesťan má podstatně⁶⁶³ blíže k životu s Bohem již na zemi, protože byl poznamenán svátostí křtu za přímého člena rodiny boží a dostal dar „božské ctnosti“ víry, naděje a lásky, jež jej mají doprovázet nástrahami a nebezpečími zla, světa a moci života. I v našem církevním společenství jsme <j sme> takto spojeni v dobrém i zlém, abychom snáze i radostněji zachovali boží řád ve vlastním soukromém životě i pohromadě s ostatními lidmi ve světské společnosti. Teprve dnes si plně uvědomujeme, v jakém velikém nebezpečí byl náš duchovní život a naše víra během řady desetiletí, i když jsme unikli nebezpečí tělesné smrti. Potkal jsem před čtyřiceti lety jednoho z těch „budovatelů“ „lepšího světa“, který mi do očí „prorokoval“, že za dvacet let po církvi „ani pes neštěkne“. Nedošlo to tak daleko, avšak dnes již všichni dobře víte, jaké hrozné věci se děly v naší vlasti, v zemi, kde již skoro půldruhého tisíce roků je oslavován jediný Bůh, Všemohoucí, Vševědoucí, Všudypřítomný, Stvořitel i Vykupitel, Jeho Syn a Duch Svátý a Jeho církvev – společenství všech křesťanů. A v této zemi jsou po čtyřicet roku věznění, týráni, jako otroci v dolech, mučení, věšení a střílení ti nejlepší z občanů, kněží i biskupové, řeholníci, řeholní sestry i prostí věřící!

[str.2] [EPISCOPUS ORDINARIUS

ECCLESIAE CATHOLICAE SUB UTRAQUE

BOHEMIAE ET MORAVIAE

AMORE PACEM]⁶⁶⁴

661 Proložení.

662 Proložení.

663 Proložení.

664 Předtištěná hlavička dopisu.

Velikonoce 1990 - Cvikov

Pastýřský list bratra

biskupa Augustina

Drazí bratři a sestry,

i Váš biskup měl podíl na svědectví víry od padesátých let až do konce minulého roku. V padesátých letech jsem byl zatčen, vyslýchán, souzen a odsouzen pro službu věřícím, vykonávanou i přes zákaz. V se<dm>desátých⁶⁶⁵ letech mi byl odňat státní souhlas ke službě a také plat, 1972 mi byly násilně odebrány biskupské insignie, berla, pektorál, prsten. Zůstal jsem s rodinou se sedmi dětmi a „důchodem“ 530.-Kčs měsíčně. Již v padesátých letech jsme byli vykázáni z farní budovy ve Varnsdorfu. V posledních deseti letech mi byl znemožněn též styk se zahraničím. Na všem od r.1972 má hlavní vinu pan dr. Miloš Pulec z Prahy. To je na des<e>ti⁶⁶⁶ řádkách děj mé služby církvi od r.1947, tedy za 42 roků.

Drazí bratři a sestry, je možno říci, že se v naší vlasti stal veliký zázrak, zásah moci boží. Postavením Anežky Přemyslovny na oltář jakoby nebe zasáhlo. Děsivý masakr studentů uprostřed Prahy 17. listopadu, jenž mohl skončit stovkami mrtvých a velkým krveprolitím, proměnil se na několika obrovských shromážděních na Letenské pláni v „něžnou“ nebo „sametovou“ revoluci, kde nakonec zástupy odřikávaly modlitbu Páně, „Otčenáš“. I pro naši milou duchovní společnost, církev starokatolickou, je tato chvíle plna radostné naděje v obnovu a nový rozvoj díla pro boží království na zemi, pokud je to vůbec možno v našich slabých lidských a jen pozemských silách. Poprvé sešli se na Zelený čtvrtek všichni naši bratři duchovní v Praze s biskupem ke svěcení svatých olejů pro nemocné, olej katechumenů a svaté křížmo. Poprvé slavili jsme společně eucharistii, oběť mešní, opakovanou „Večeři poslední“ našeho Mistra a Pána Ježíše Krista. Myslili jsme při tom na Vás všechny, vzdálené ve svých domovech, avšak i tak spojené s námi při lámání chleba a u kalichu, svátosti živého těla a živé krve našeho Spasitele, jak to máme činiti povždy „na Jeho památku.“ Bratři duchovní Vám budou vyprávět i o vnějším, celospolečenském úspěchu a o přívětivém postoji nových státních orgánů ohledně naší církve. Nový život má znamenat pro nás i řádná synoda na konci dubna. Zatím přijměte srdečné pozdravy a požehnání a prosbu o modlitbu. Váš biskup [+ Augustin]⁶⁶⁷

665 Dopsáno.

666 Dopsáno.

667 Podpis.

Mimořádný pastýřský list pro starokatolickou církevní obec v Brně**Datum: 14. května 1990****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojepis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 1 str.****Uložení: OA Hej, kart. 90, Pastýřský list – Mimořádný pastýřský list pro starokatolickou církevní obec v Brně (14. května 1990)**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <residence CVIKOV>⁶⁶⁸AMORE PACEM]⁶⁶⁹

Cvikov 14. května l. P. 1990

Mimořádný pastýřský list pro starokatolickou církevní obec v Brně

[„Bratři a sestry v Kristu, jak dobré a líbezné jest pobývat v jednotě!“]⁶⁷⁰

Jen zázrakem božím mohlo se stát, že po dvaceti letech mohu oslovit Vaše svaté společenství, když konečně temná noc smrti duchovní přešla a červánky nového života kolem oltáře Páně nás probouzejí, abychom podle slova Apoštola „, povstali ze sna a oblékli se Kristem“. Jak jsme bloudili v temnotách bezbožného světa, zdálo se nám, že nás opustil Všemohoucí Bůh, odňal nám svou otcovskou lásku, nechce nám již pomáhat na té naší klopotné a bludné pozemské pouti. A přece jen, tak jako vždy v dějinách národů i v osudech jednotlivých lidí, náhle zazáří boží světlo, projeví se všemoc nebe, padají překážky a přehrady, znovu se otevírá boží náruč k záchraně bloudících a pronásledovaných, aby obživli, vrhli se do objetí nebeského Otce a našli tam spásu. Proto praví Apoštol, že se máme „obléci Kristem“ totiž obléci se Kristovou svatostí, jak to vyjádřil jeden křesťanský mystik. Napřed je ovšem třeba vysvléci <s>⁶⁷¹ se ze starého člověka, odložit poskvrněné roucho pozemské a lidské bídy, také umýt všecku špínu, jež se

668 Dopsáno.

669 Předtištěná hlavička dopisu.

670 Proložení.

671 Škrtnuto.

nahromadila na duších v desíletích ne<s>vobody,⁶⁷² duchovních zmatků, podvodů a lží. Toto očistné dílo, jež máme uskutečnit ve svém svědomí nás má připravit pro přijetí nového vztahu milosti Nejvyššího, toto dílo je naší nejnítěrnější věcí, neboť svědomí je vlastně prvním a rozhodujícím soudcem přímo v našem sr<d>ci,⁶⁷³ v naší duši, a jeho rozsudky jsou neomylné. Proto také bývá svědomí nazýváno „hlasem božím“. A nikdo z nás není zcela bez viny. I při největší péči a pozornosti, i při nejhrořivější snaze, zakopneme často, děláme chyby, máme mnoho nedostatků a hřešíme každý den. Tak je na místě pokorná lítost, pokání a náprava. Vždy nutné prostředky jako příprava na lepší cestu životem a nejvíce právě k tomu, aby znovu do našich duší vstoupil Bůh a mohl tam přebývat. Takto Vás volám, moji drazí, abyste též očištěným srdcem znovu přistoupili k oltáři Páně, aby On znovu naplnil Váš život, nyní již radostnější, aby On vládl již natrvalo každým Vaším krokem a každou chvílí Vašeho času. K tomu přijměte mé apoštolské požehnání. Váš biskup

[+ Augustin]⁶⁷⁴

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁶⁷⁵

672 Dopsáno.

673 Dopsáno.

674 Podpis.

675 Razítko.

Pastýřský list k vánočním svátkům 1990**Datum: Vánoce 1990****Místo sepsání: Cvikov****Typ textu: strojopis s rukopisnými korekturami****Rozsah: 2 str.****Uložení: OA Hej, kart. 90, Pastýřský list – Vánoce léta Páně 1990**

[BISKUP KALIŠNÉ CÍRKVE

STAROKATOLICKÉ

VARNSDORF <rezidence CVIKOV>⁶⁷⁶AMORE PACEM]⁶⁷⁷

Vánoce léta Páně 1990 Cvikov

[PASTÝŘSKÝ LIST]⁶⁷⁸

bratra biskupa Augustina

„Pane, Bože náš, obnov nás, ukaž nám svou tvář, a budeme spaseni. Připravte cestu Páně, srovnejte mu stezky a každý tvor uží Boží spásu.“ /Sir. 48. Ž.80/- Tato slova Starozákonní Úmluvy navádějí skutečnost očekávaného vtělení Božího Slova, jež znamená obnovu všeho lidstva a celého vesmíru, v čemž je i smysl Vánoc. Pro naši vlast i naše církevní společenství platí to v tomto roce výrazněji nežli kdy dříve. Na začátku roku byl rehabilitován biskup, na konci dubna byla uskutečněna řádná synoda obnovy, obsáhlou korespondencí bylo informováno vedení Unie a vývoji a změnách, abychom se mohli vrátit do společenství církví za hranicemi. I toto se do jisté míry podařilo, takže nejen biskup, avšak i pět členů synodní rady mohlo se účastnit 25. Mezinárodního kongresu starokatolíků v Ženevě. Nebylo vše radostné, protože řada let nepořádků a zmatků způsobila pokřivení duší nejen v naší zemi pod vládou zloby, a vlivy nepravdy a zaniklého práva působily i za hranicemi. Božím divem povstání mladé generace změnil celý život i vnější společenské podmínky v naší zemi, a přes všechny ne právě lehké obtíže, doufáme, že dojde k novému rozkvětu země. Ve vedení veřejných věcí i v hospodářství pracuje mnoho vzdělaných mužů a žen, kteří mohou přivést naše národy k blahobytu, a je žádoucí,

676 Dopsáno.

677 Předtištěná hlavička dopisu.

678 Proložení.

aby je všichni občané podepřeli svým dílem, souhlasem a spoluprací podle možností každého. Podíl věřících křesťanů měl by být v tomto díle největší.

[str.2] Hlavní starost a hlavní zájem věřícího člověka nemůže však být vázán na věci pozemské ani na blahobyt celého světa. Byli jsme pozváni křtem ke společenství s Bohem, k životu podle norem duchovních, a to i v podmínkách a v prostředí, jež vůbec nijak duchovní nejsou. V tom je také nesnáz právě v době vyspělé vědy a techniky, jež uchvacuje člověka tak, že nemá chvílky klidu, aby se zastavil a zamyslel sám nad sebou, nad svým posláním nejdůležitějším. Všecka bída a beznaděj světa pochází z toho, že tak těžko vstupuje člověk na stezky Páně. Proto voláme k Bohu, aby On sám nás obnovil, aby nám ukázal svou tvář, neboť jen tak budeme spaseni. Je to volání po milosti, po přímém zásahu do naší duše, a to právě jen darem nebe. Halasná mnohomluvnost není zde nic platná, není k ničemu. V tichu samoty, v komůrce svědomí, za dveřmi, zavřenými před světem, přichází Pán a mluví k nám řečí poznané pravdy, jež zapaluje i vychladlá srdce a vrací život duším. Z tohoto pramene má vycházet i apoštolát duchovních i věřících. Nikdo nemůže rozdávat to, co sám nemá. O duchovních hodnotách to platí stejně jako o hmotných věcech. Zdroj takového p<o>kladu⁶⁷⁹ je jen Boží Slovo a vnitřní modlitba. Kromě apoštolátu slova a modlitby je na místě zdůraznit i apoštolát práce a apoštolát utrpení, neboť tato podoba spoluúčasti na Vykoupení byla umožněna všem věřícím zásluhou vykupitelského díla Kristova. Takto připravujeme cestu Páně a srovnáváme i Jemu stezky, aby každý tvor uviděl Boží spásu.

Drazí bratři a sestry, závěrem přijměte upřímná blahopřání k vánočním svátkům a k Novému roku. Kéž Dítě Boží se svou božskou Matkou, Pannou Marií, žehná Vám všem. Své apoštolské požehnání posílá Vám všem.

[+ Augustin,]⁶⁸⁰

biskup

[SIGILL.EPISC.CATHOL.SUB UTRAQUE BOHEMIAE]⁶⁸¹

679 Dopsáno.

680 Podpis.

681 Razítko.

Resumé

Pastýřské listy starokatolického biskupa Augustina Podoláka v letech nesvobody
Pastoral Letters of the Old Catholic Bishop Augustin Podolák
in the Years of Limited Freedom

Monika Mádlová

Předkládaná práce se snaží čtenáři přestavit osobu biskupa Augustina Podoláka skrze jeho pastýřské listy, které psal v době, kdy mu byl odebrán státní souhlas k výkonu duchovenské služby. Pomocí archivních materiálů, kterými jsou jak samotné pastýřské listy biskupa, tak i další dokumenty z minulého století, jež byly použity pro popsání historických souvislostí sledovaného období. Pro lepší přehlednost je práce rozdělena tak, že nejprve představuje život biskupa a historii starokatolické církve a pak teprve předkládá čtenáři samotné pastýřské listy, které v tu chvíli již mohou být chápány v dějinných souvislostech.

V průběhu zpracování archivních materiálů se narazilo na pár limitů s jejich vyhodnocováním. Za prvé bylo pro autorku těžké vcítit se do ducha doby a uvažování lidí žijících ve zcela jiné situaci, kterou totalitní režim představoval. Za druhé myšlenky v samotných pastýřských listech jsou tak teologicky hluboké, že bylo poněkud náročné listy rozebrat a přitom zachovat jejich duchovní poselství.

I přes tyto komplikace snad diplomová práce předkládá jedinečný a hodnotný rozbor myšlenek biskupa Augustina Podoláka plných naděje a víry a představuje tak celou jeho osobnost, jež může být inspirací a příkladem pro další generace.

Summary

The thesis tries to offer an introduction to the personality of Bishop Augustin Podolák through the examination of his pastoral letters, written during the time, when he was deprived by the state of his state approval for spiritual functions. The thesis make use of archive materials, like the pastoral letter themselves, and also other documents from the last century, that could be use to describe the historical background of the period in question. The thesis is structured in that way, that it first introduces the bishop's life story and the history of the Old Catholic Church and only then it offers the pastoral letters themselves, which could now be seen in a historical context.

In course of working with archive material there were some limits of their interpretation. Firstly it was very difficult for the author of the thesis to empathize with the spirit of the time and with the thinking of the people living under radically different condition created by the totalitarian regime. Secondly the depth of the theological thought in the pastoral letters themselves is so profound, that it proved difficult to analyze them and to keep their spiritual message in the same time.

Nevertheless, the thesis offers a unique and valuable analysis of the thoughts of bishop Augustin Podolák, which are full of hope and faith, and describes his personality, which can be an inspiration and a model for future generations.